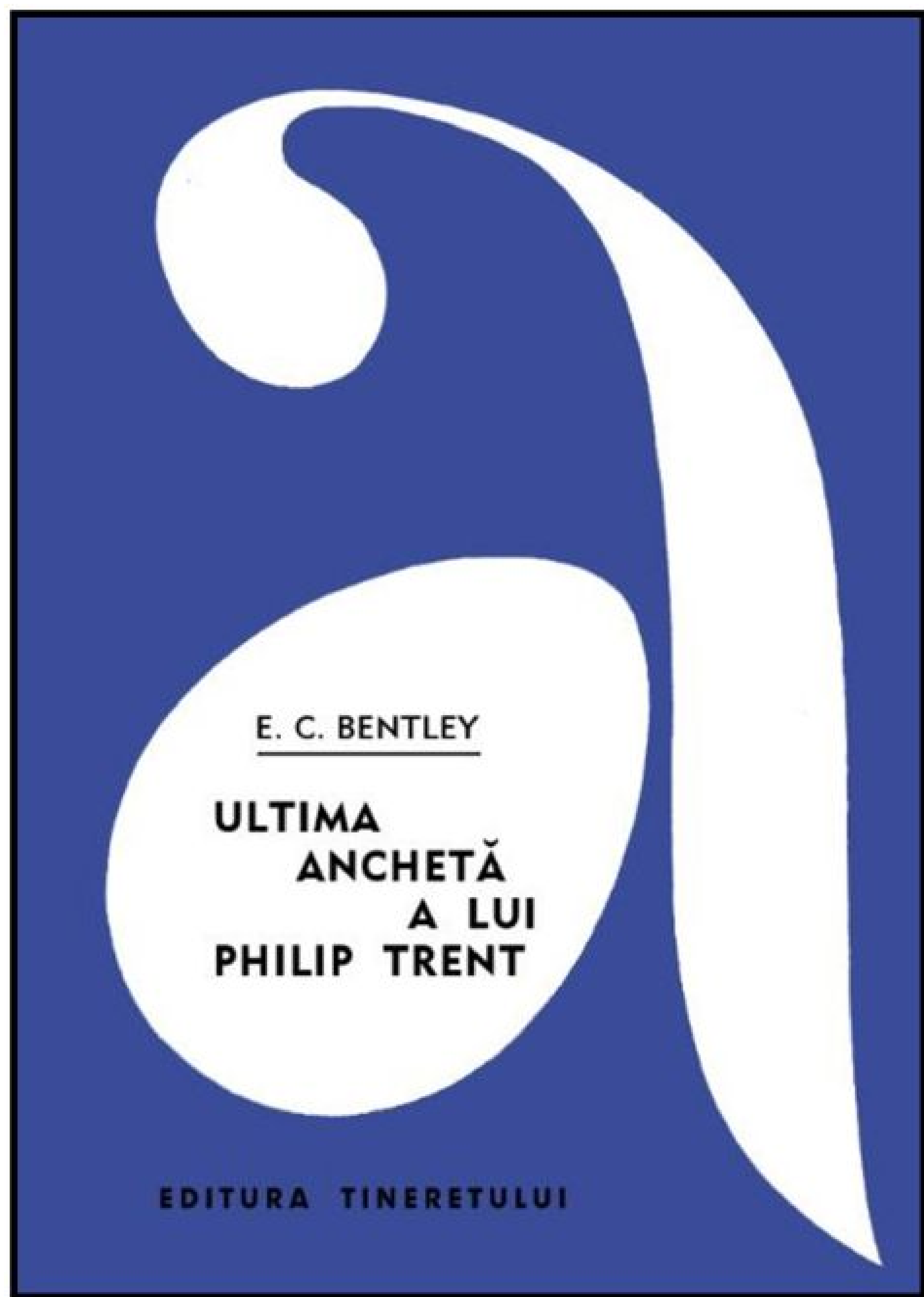

E. C. BENTLEY
ULTIMA
ANCHETĂ
A LUI
PHILIP TRENT
EDITURA TINERETULUI

Edmund Clerihew Bentley

ULTIMA ANCHETĂ A LUI PHILIP TRENT

Philip Trent #1

Traducerea de
CONSTANTIN STREIA ŞI MIHAI ATANASESCU

Editura Tineretului
Colecţia Aventura
Bucureşti, 1969

AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA

Edmund Clerihew Bentley
© 1969, « Ultima anchetă a lui Philip Trent »
Philip Trent #1
Editura Tineretului
Colecţia Aventura
Trent's Last Case (1913), Thomas Nelson and Sons, London

Capitolul I.
Veşti rele

Cum ar putea oare lumea, aşa cum o ştim noi, să facă o deosebire clară între ceea ce e într-adevăr important şi ceea ce pare numai să aibă importanţă?

Când creierul inegalabil, plin de planuri al lui Sigsbee Manderson a fost străpuns de un glonţ tras de o mână necunoscută, lumea nu a pierdut nimic care să merite măcar o singură lacrimă; dimpotrivă, ea a păstrat din amintirea crudă a deşertăciunii unei bogăţii – aşa cum o acumulase cel dispărut – un singur lucru demn de atenţie: că nu se găsise niciun prieten adevărat să-i deplângă moartea şi că decedatul nu săvârşise în viaţă nici cea mai neînsemnată faptă datorită căreia acesta să merite a i se cinsti memoria. Dar celor ce trăiau în marele vârtej al afacerilor, când au auzit de dispariţia lui, li s-a părut că o lovitură de trăsnet zguduie pământul.

În întreaga istorie întunecată a negoţului din ţara lui nu izbutise nimeni să se impună ca el cu atâta vigoare în lumea comercială. În templul lumii de afaceri el avea un sanctuar aparte. Existaseră şi înainte giganţi financiari destul de puternici ca să dirijeze şi să mărească forţele capitalului şi să perceapă un beneficiu acceptat ca atare, în valoare de milioane, pentru

străduinţele lor; Manderson fusese o excepţie printre ei, datorită faptului că o palidă aureolă de piraterie romantică – foarte; îndrăgită de compatrioţii lui – se statornicise în chip nedefinit în jurul frunţii sale, făcând să fie privit de toţi de-a lungul anilor ca un păzitor necontestat al stabilităţii, ca cel ce înlătură crizele urzite şi ca un duşman al rechinilor care mişună în jurul Wall Street-ului, gata să dea o lovitură.

Averea lăsată de bunicul său – unul dintre rechinii mai mici din vremea lui – o moştenire, mărită, de la tatăl său, care dăduse netulburat în cursul unei vieţi îndelungate bani cu împrumut, fără să-şi investească vreodată capitalul în acţiuni. Sigsbee Manderson, care nu ştiuse nicicând ce înseamnă să nu ai sume mari de bani la dispoziţie, părea hărăzit să facă parte integrantă din plutocraţia americană mai nouă, consolidată prin tradiţia şi obişnuinţa unei mari bogăţii. Dar nu a fost aşa. Deşi asimilase prin creştere şi educaţie ideile europene despre condiţia exterioară corespunzătoare omului bogat, deşi acestea sădiseră în firea lui instinctul măreţiei olimpice a fastului care nu-ţi sare-n ochi în fel şi chip, moştenise, totuşi, o mare parte din apucăturile căutătorului de aur şi ale corsarului financiar care fusese strămoşul lui. În vremea acelei prime perioade a carierei sale de om de afaceri, privită ca o epocă de începuturi proaste, nu se remarcase a fi mai mult decât un jucător genial cu o şansă proprie în înfruntare cu oricare alta – un copil minune care aducea în activitatea captivantă a speculaţiilor un creier cu mult mai înzestrat decât cele ce i se împotriveau. Napoleon la Sfânta Elena a spus că războiul este „*une belle occupation*"[1]; la fel şi tânărul Manderson descoperise că lupta sălbatică, variată şi complicată de la bursa de acţiuni din New York e o ocupaţie frumoasă.

[1] O frumoasă îndeletnicire (în limba franceză în text).

Apoi s-a petrecut transformarea. La moartea tatălui său, pe când Manderson avea treizeci de ani, se părea că fusese surprins de un adevăr nou al puterii şi al gloriei zeului pe care-l servea. Cu adaptabilitatea elastică, promptă, a neamului din care făcea parte, se înhămă la o muncă stăruitoare în activitatea bancară a tatălui său, dându-şi osteneală să nu mai audă zgomotele de luptă din Wall Street. În câţiva ani, izbuti să controleze întreaga activitate a marii firme, înălţând-o ca un dig în calea mării furtunoase a pieţei comerciale prin conservatorismul ei nezdruncinat, precum şi prin siguranţa şi puterea ei financiară. Neîncrederea provocată de acţiunile sale din tinereţe se spulberase cu desăvârşire. Acum era cu totul alt om. Cum s-a petrecut transformarea asta, n-ar fi putut să spună nimeni cu siguranţă, însă a circulat un zvon că această revelaţie ar fi fost pricinuită de anumite vorbe rostite de tatăl său pe patul de moarte – singurul om de pe lume pe care-l respectase, ba poate că-l şi iubise.

Începu aşadar să domine întreaga viaţă financiară. În scurtă vreme, el se făcu bine-cunoscut la marile burse ale lumii. Cel ce-i rostea numele evoca viziunea a tot ceea ce era temeinic şi solid în cadrul vastei bogăţii a Statelor Unite. El plănuia vaste combinaţii financiare, comasa şi concentra industriile de anvergură continentală, finanţa cu o judecată perfectă marile proiecte ale statului sau ale întreprinderilor particulare. De nenumărate ori, când „se ţinea tare”, ca să sfărâme o grevă sau să monopolizeze un domeniu vast de activitate, ştia că ruinează o mulţime de căminuri mărunte; iar dacă minerii, oţelarii sau crescătorii de vite îl sfidau ameninţându-l cu încetarea lucrului, putea fi mai ilegal şi mai violent decât ei. Dar acţiona astfel în numele scopurilor legitime ale afacerilor. Zeci de mii de oameni săraci îl blestemau, însă oamenii de afaceri nu-l urau. El era gata oricând să dea o

mână de ajutor pentru apărarea şi manevrarea puterii bogăţiei în orice colţ al ţării. Energic, calm şi infailibil în tot ce făcea, el slujea pofta naţională de măreţie; şi o ţară recunoscătoare îl supranumea „Colosul”.

Totuşi, o latură a personalităţii lui Manderson din această ultimă perioadă rămăsese multă vreme necunoscută, nefiind nici măcar bănuită de cei mulţi, cu excepţia câtorva secretari, locotenenţi şi asociaţi de-ai lui de pe vremea perioadei tulburi a trecutului său. Acest cerc restrâns ştia că Manderson, stâlpul afacerilor trainice şi al stabilităţii pieţei, trecea uneori prin ore de nostalgie după vremurile plăcute când Wall Street-ul tremura la auzul numelui său. Era – spunea unul dintre ei – ca şi cum piratul Barbă Neagră[2] se stabilise, ca un comerciant cumsecade, la Bristol, în urma jafurilor de pe mare. Totuşi, piratul din el apărea din când în când pe neaşteptate cu un cuţit între dinţi şi cu chibrituri de sulf scăpărând la panglica pălăriei. În cursul unor astfel de spasme ale revenirii la starea primară, el plănuise pe hârtie, în camera secretă a birourilor firmei Manderson – *Colefax and Company* – câteva incursiuni vijelioase pe piaţă. Dar niciodată nu fuseseră aplicate. Piratul Barbă-Neagră îşi înfrângea eul de pe vremuri, răzvrătit, şi cobora spre contoarele băncii sale, fredonând, poate pe şoptite, o strofă-două din „Doamnele spaniole”[3]. Apoi îşi îngăduia să se bucure de o mulţumire inofensivă, arătând vreunui Rupert al pieţei cum s-ar fi putut da o lovitură în valoare de un milion de dolari. „Mi se pare – ar fi spus el cu un asemenea prilej aproape regretând – că Wall Street-ul e pe cale să se transforme într-un loc foarte plictisitor de când l-am părăsit.”

---

[2] Pirat celebru în Marea Antilelor.

[3] Operă neterminată – *The Spanish Lady* (1933) – a compozitorului englez Elgar (1857-1934).

Încetul cu încetul, zvonul acestei slăbiciuni amabile a „Colosului” se răspândise în lumea oamenilor de afaceri, care erau tare bucuroşi că o aflaseră.

La vestea morţii sale, panica izbucni de-a lungul pieţelor ca un uragan, fiindcă se petrecuse într-un moment critic. Cursurile se clătinau şi se prăbuşeau ca nişte zgârie-nori năruiţi de cutremur. Timp de două zile Wall Street-ul fu infernul gălăgios al unei deznădejdi cumplite. Pe tot cuprinsul Statelor Unite, oriunde speculaţiile îşi aveau devotaţii lor, se stârni un vânt al ruinei şi un flagel al sinuciderilor. Nici în Europa nu au fost puţini aceia ce şi-au pus capăt vieţii, legată din păcate de soarta unui financiar, pe care cei mai mulţi dintre ei nu-l văzuseră niciodată. La Paris, un bancher renumit a ieşit liniştit de la bursă şi s-a prăbuşit mort pe treptele largi ale clădirii, în mijlocul unor evrei zăpăciţi, cu o fiolă strivită în palmă. La Frankfurt, un altul s-a zvârlit din vârful catedralei, lăsând pe locul unde se izbise de turnul roşu o pată mai purpurie. Oamenii se înjunghiau, se împuşcau sau se spânzurau, sorbeau moartea sau o inspirau ca pe oxigen, fiindcă într-un colţ singuratic al Angliei viaţa părăsise o inimă rece, pusă în slujba lăcomiei.

Şocul acesta ar fi putut apărea într-un moment mai groaznic. Se petrecuse tocmai când Wall Street-ul se afla cuprins de o „panică” înăbuşită – înăbuşită fiindcă timp de o săptămână marile interese cunoscute ca fiind acţionate sau controlate de „Colos” trebuiseră să combată cu desperare efectele neaşteptatei arestări a lui Lucas Hahn şi ale dezvăluirii jafului săvârşit de acesta la banca Hahn. Această bombă explodase la rândul ei într-un moment când piaţa era în „scădere”, dincolo de limitele de

rezistenţă. În limbajul locului, criza era de neînlăturat. Rapoartele despre culturile de cereale nu fuseseră strălucite, şi câteva relatări despre situaţia căilor ferate erau mai puţin bune decât se aşteptase. Dar peste tot, pe cuprinsul vastei zone a speculaţiei, unde se simţise fiorul temutului crah, „ceata lui Manderson” intervenise şi menţinuse piaţa. În tot timpul acelei săptămâni, orice jucător la bursă, mărginit ori ager, sentimental sau rapace, văzuse în ceea ce se petrecea mâna uriaşului ce se-ntinsese de departe, ca să-i apere. Manderson, ţipau toate ziarele în cor, comunică în fiecare oră cu locotenenţii săi din Wall Street. Un ziar fusese în stare să arate în cifre precise suma cheltuită cu telegramele în ultimele douăzeci şi patru de ore între New York şi Marlstone din Anglia; el povestea cum un mic grup de telegrafişti experimentaţi fuseseră trimişi de autorităţile poştale la Marlstone, ca să facă faţă potopului de mesaje. Un alt ziar dezvăluise faptul că Manderson, de îndată ce aflase vestea crahului băncii Hahn, se gândise să-şi întrerupă vacanţa şi să se întoarcă în patrie pe bordul *Lusitaniei*, dar ajunsese atât de repede să fie stăpân pe situaţie, încât se hotărâse până la urmă să rămână acolo unde era.

Toate acestea fuseseră născociri mai mult sau mai puţin conştiente ale „redactorilor financiari”, împinşi şi încurajaţi de violenţii oameni de afaceri ai grupului Manderson, care ştiau că planurile lor nu ar putea fi cu nimic mai bine folosite decât cu iluzia adorării eroului – mai ştiind şi că Manderson nu răspunsese nici măcar cu o vorbă la toate mesajele lor, şi că faimosul Howard B. Jeffrey de la firma Steel and Iron fusese adevăratul organizator al victoriei. În felul acesta combătură îngrijorarea timp de patru zile febrile, şi oamenii se mai liniştiră. Sâmbătă, deşi pământul de sub picioarele domnului Jeffrey mai bubuia din când în când întocmai ca murmurul vulcanului Etna

pe cale de a se linişti, el socoti că-şi făcuse datoria. Piaţa acţiunilor era fermă şi în creştere uşoară; duminică, Wall Street-ul dormi sleit, dar recunoscător pentru pacea recâştigată.

Luni, în prima oră de tranzacţii, în jurul celor şaizeci de acri ai zonei financiare alergă un zvon sinistru. Izbucnise cu iuţeala fulgerului – o licărire parcă venind de nicăieri, deşi trebuie să bănuim că fusese şoptită mai întâi la telefon – o dată cu un ordin urgent de vânzare – de către un funcţionar oarecare de la serviciul de telegrame. O convulsie vădită zdruncină lista convalescentă a tranzacţiilor de acţiuni. În numai cinci minute, zgomotul înfundat al pieţei de la rotonda din Broad Street se transformă în ţipăt ascuţit şi strigăte frenetice. Dinăuntrul stupului bursei se auzea un vacarm al zumzetului provocat de teamă, şi oamenii intrau şi ieşeau în fugă, cu capul gol. „E adevărat?” întreba fiecare, şi toţi răspundeau cu buze tremurânde că e o minciună scornită din cine ştie ce interes „ivit pe neaşteptate”. După un alt sfert de oră, veni vestea unei bruşte şi dezastruoase prăbuşiri a acţiunilor „yankee” la Londra, la închiderea zilei de bursă. Era suficient. New York-ul mai avea încă patru ore de tranzacţii. Strategia de a-l arăta pe Manderson drept salvatorul şi păzitorul pieţei se întoarse ca un bumerang, cu o forţă copleşitoare, împotriva autorilor ei, şi Jeffrey, cu urechea la telefonul său particular, asculta relatarea dezastrului cu dinţii strânşi. Noul Napoleon pierduse „Marengo”-ul său. El văzu întregul peisaj financiar alunecând şi prăvălindu-se în haos dinaintea lui. Într-o jumătate de oră, ştirea că se descoperise cadavrul lui Manderson, însoţită de zvonul inevitabil că ar fi vorba de o sinucidere, fu tipărită de vreo zece-douăsprezece ziare; dar explozia panicii începuse a bântui cu violenţă înainte ca vreun exemplar să ajungă în Wall Street, vânturându-i pe Howard B. Jeffrey şi pe colaboratorii săi ca pe frunzele luate de

vârtej.

Toate acestea veniseră din senin.

Nimic nu se schimbase în structura vieţii generale. Cerealele se coceau mai departe în bătaia razelor de soare. Râurile transportau mai departe şlepurile şi alimentau cu energie nenumăratele motoare. Turmele de oi se îngrăşau pe păşuni, şi cirezile de vite erau nesfârşite. Oamenii munceau pretutindeni în cadrul feluritelor servituţi pentru care fuseseră sortiţi şi nu se mâniau mai mult decât de obicei din cauza lanţurilor ce-i încătuşau. Bellona se zvârcolea şi murmura ca totdeauna, dormindu-şi totuşi somnul neliniştit. Pentru omenire, în afară de un milion-două de jucători de bursă pe jumătate smintiţi şi orbi faţă de adevărata viaţă, moartea lui Manderson nu însemna nimic; viaţa şi munca din întreaga lume îşi continuau drumul. Cu câteva săptămâni înainte de a muri, mâinile lui puternice controlaseră toate firele uriaşei reţele comerciale şi industriale pe care o supraveghease. Înainte ca el să fie îngropat, compatrioţii lui făcuseră ciudata descoperire că existenţa puternicului mecanism al monopolului, datorat numelui lui Sigsbee Manderson, nu fusese o condiţie a prosperităţii materiale echilibrate. Panica se spulberă în două zile, rupturile se cârpiră, faliţii dispărură; piaţa îşi „recapătă cursul ei obişnuit”.

În timp ce delirul de scurtă durată dăinuia încă, în Anglia izbucni un scandal intern, care atrase pe neaşteptate atenţia ambelor continente. În dimineaţa următoare, firma *Chicago Limited* se prăbuşi, iar un politician cunoscut fu împuşcat în aceeaşi zi cu sânge rece de fratele soţiei sale pe străzile oraşului New Orleans. La numai o săptămână de la izbucnirea sa, cazul Manderson „se răcise”, pentru redactorii rutinaţi ai ziarelor din Statele Unite. Valurile de vizitatori americani ce cutreierau Europa admirau mereu monumentele şi statuile multor oameni

care muriseră săraci, fără ca niciunul dintre ei să se gândească vreodată la cel mai faimos dintre bogătaşii lor. Ca şi poetul mort la Roma cu o sută de ani mai înainte, el fusese îngropat departe de ţara sa, dar printre toţi bărbaţii şi toate femeile originare din patria lui Manderson, care se îmbulzesc în jurul mormântului lui Keats din cimitirul de la poalele lui Monte Testaccio, nu se găseşte niciunul – şi nici nu se va găsi – care să se reculeagă în faţa mormântului acestui bogătaş de lângă mica biserică din Marlstone.

Capitolul II.
Zguduind oraşul din plin

În singura cameră mobilată confortabil din birourile ziarului *Record*, telefonul de pe masa lui sir James Molloy începu să ţârâie. Sir James făcu un gest cu stiloul, şi domnul Silver, secretarul său, îşi părăsi lucrul şi se apropie de aparat.

— Cine-i acolo? întrebă el. Cine?... Nu vă aud... Ah, e domnul Bunner, nu-i aşa?... Da, însă... Ştiu, dar e grozav de ocupat în după-amiaza asta. Nu puteţi... Ah, într-adevăr? Bine; atunci vreţi să rămâneţi la telefon? E Calvin Brunner, mâna dreaptă a lui Sigsbee Manderson – zise el laconic, punând receptorul în faţa lui sir James. Stăruie să vă vorbească. Spune că vrea să vă comunice o ştire foarte gravă. Telefonează de la casa din Bishopsbridge, aşa că va trebui să vorbiţi tare.

Sir James privi telefonul fără tragere de inimă, dar apucă totuşi receptorul.

— Ce e? întrebă dânsul cu vocea lui puternică şi aşteptă. Da – continuă el apoi.

În clipa următoare, Silver, care-l urmărea cu atenţie, îi văzu chipul plin de uluire şi groază.

— Doamne Dumnezeule! murmură sir James şi, strângând mai bine aparatul în mână, se ridică încet în picioare, în timp ce

asculta absorbit cu totul, repetând din când în când: Da, da!

Imediat după aceea, continuând să asculte, privi pendula şi-i spuse repede lui Silver pe deasupra microfonului:

— Du-te şi adu-i sus pe Figgis şi pe tânărul Williams. Grăbeşte-te!

Silver o zbughi din cameră.

Reputatul ziarist era un irlandez înalt, robust şi inteligent, în vârstă de cincizeci de ani, oacheş şi cu mustaţă neagră – un om dotat cu o energie neobosită, celebru în societatea pe care el o cunoştea în mod temeinic şi pe care o trata cu competenţa pe jumătate cinică a rasei sale. Totuşi, nu era câtuşi de puţin un şarlatan; nu obişnuia să creeze taine şi nu avea pretenţia de a părea mai savant decât era, observând uşor pretenţiile de felul acesta la alţi semeni de-ai săi. Cu aspectul lui de bărbat chipeş, cultivat şi bine îmbrăcat, când îl cuprindea mânia sau o preocupare intensă îşi punea pecetea pe ochii şi sprâncenele sale, făcea impresia unui om întrucâtva crud; însă când se lăsa în voia firii sale generoase, îţi apărea ca cel mai prietenos om din lume. Era directorul societăţii care poseda cel mai de seamă ziar de dimineaţă, *Record*, precum şi cel mai indispensabil ziar de seară, *Sun*, cu redacţia pe partea cealaltă a străzii. Pe lângă aceasta, mai deţinea şi funcţiunea de redactor-şef al ziarului *Record*, în redacţia căruia atrăsese în decursul anilor din întreaga ţară personalul cel mai priceput în toate privinţele. Se călăuzea de maxima: „Unde nu găseşti talente naturale, străduieşte-te din răsputeri să foloseşti meritele solide”; şi le folosea în mare măsură pe amândouă. Subalternii săi îl respectau aşa cum puţini sunt respectaţi într-o profesiune de loc prielnică dezvoltării simţământului de preţuire.

— Eşti sigur că asta-i totul? întrebă sir James după ce ascultă câteva minute atent şi puse unele întrebări. Şi de când s-a aflat?...

Da, desigur, poliţia ştie; dar servitorii? Fără îndoială că acolo acum e totul cunoscut... Bine, bine, să încercăm... Ascultă, Bunner, îţi rămân foarte obligat. Mă voi revanşa. Tu ştii că am obiceiul să-mi ţin promisiunile. Vino să mă vezi de cum soseşti în oraş... Prea bine, s-a-nţeles totul. Acum trebuie să acţionez potrivit cu veştile pe care mi le-ai dat. La revedere.

Sir James puse receptorul în furcă şi luă mersul trenurilor de pe raftul din faţa lui. După o rapidă consultare a acestui oracol, îl aruncă înjurând, tocmai în clipa când Silver se năpusti în cameră, urmat de un bărbat cu trăsături aspre şi cu ochelari şi de un tânăr cu ochi ageri.

— Notează câteva fapte, Figgis – zise sir James, fără niciun semn de agitaţie şi vorbind repede şi calm. De îndată ce-ţi vei lua notele, scrie cât mai repede un articol pentru o ediţie specială a ziarului *Sun*.

Omul cu trăsături aspre dădu din cap afirmativ şi se uită la ceas, care arăta ora trei şi câteva minute; scoase un carnet de note şi trase un scaun la masa de scris principală.

— Silver – continuă sir James – du-te la Jones, să telegrafieze imediat corespondentului nostru local să lase totul şi să plece numaidecât la Marlstone. Să nu i se spună motivul în telegramă. Nu suflaţi nicio vorbă inutilă despre noutatea asta până ce *Sun* nu se va vinde pe străzi cu toate amănuntele, înţelegeţi cu toţii de ce. Williams, repede-te şi înştiinţează-l pe domnul Anthony să fie gata pentru un articol pe-a-ntâia pe două coloane, care va zgudui întregul oraş. Transmite-i că trebuie să ia măsurile de prevedere pentru o ştire-bombă în exclusivitate. Spune-i că Figgis va fi gata în cinci minute cu aşternerea pe hârtie a faptelor şi că ar fi bine să-l lase să scrie întreaga poveste chiar în camera lui. În drum, roag-o pe miss Morgan să se prezinte la mine fără întârziere şi anunţă telefonistele să încerce să mă pună în legătură cu domnul

Trent. După ce vei sta de vorbă cu domnul Anthony, vino îndărăt aici şi rămâi în cameră.

Tânărul cu ochii ageri dispăru ca o fantomă. Sir James se întoarse imediat către Figgis, care aştepta, cu creionul pe hârtie.

— Sigsbee Manderson a fost asasinat – începu el, vorbind iute şi răspicat, în timp ce străbătea camera în sus şi în jos, cu mâinile la spate.

Figgis trasă un semn de stenografiere cu o emoţie asemănătoare cu aceea pe care ar fi avut-o dacă i s-ar fi spus că era vreme frumoasă.

— Manderson, soţia lui şi doi secretari – continuă sir James – se aflau de două săptămâni la proprietatea denumită White Gables[4] de la Marlstone de lângă Bishopsbridge. Cumpărase proprietatea de patru ani. De la cumpărarea ei îşi petrecea acolo câtva timp din vară împreună cu doamna Manderson. Noaptea trecută s-a culcat, ca de obicei, cam pe la unsprezece şi jumătate. Nimeni nu ştie când s-a trezit şi când a ieşit din casă. Nu s-a observat lipsa lui până astăzi de dimineaţă. Cam pe la ora zece, trupul său a fost descoperit de grădinar. Zăcea într-un şopron din curtea casei. Fusese împuşcat în cap, mai exact, în ochiul stâng. Moartea trebuie să fi fost fulgerătoare. Cadavrul nu a fost jefuit, dar există urme de echimoze la încheieturile mâinilor, arătând că s-a petrecut o luptă. Doctorul Stock din Marlstone, chemat imediat, va efectua autopsia. Poliţia din Bishopsbridge, care a sosit fără întârziere la faţa locului, este şovăielnică, şi se crede că nu are nicio indicaţie pentru identificarea ucigaşului. Asta-i tot, Figgis. Domnul Anthony te aşteaptă. Acum trebuie să-i telefonez ca să aranjez lucrurile.

Figgis ridică privirea.

[4] Frontoanele albe (în limba engleză în text).

— Unul dintre cei mai iscusiţi detectivi ai Scotland-Yard-ului – sugeră el – a fost însărcinat cu anchetarea cazului. E o afirmaţie pe care o putem face cu siguranţă.

— Dacă vrei – zise sir James.

— Şi doamna Manderson? Era acolo?

— Da. Ce vrei să ştii despre dânsa?

— Încremenită ca urmare a şocului – făcu o aluzie reporterul – nu mai vrea să vadă pe nimeni. Reacţie omenească.

— N-aş adăuga asta, domnule Figgis – se auzi o voce calmă.

Era vocea lui miss Morgan, o femeie palidă şi graţioasă, care apăruse fără zgomot în cursul dictării.

— O cunosc pe doamna Manderson – continuă ea, întorcându-se către sir James. Pare sănătoasă şi inteligentă. Soţul ei a fost ucis? Nu cred că şocul ar putea s-o paralizeze. E mai mult ca sigur că va face tot ce-i stă-n putinţă să ajute poliţia.

— Atunci e cam în genul dumitale, miss Morgan – zise sir James cu un zâmbet fugar.

Priceperea şi stăpânirea ei de sine erau proverbiale în redacţie.

— Retuşeaz-o, Figgis. Şterge-o imediat! Acum, domnişoară, cred că ştii de ce am nevoie.

— Din întâmplare, fişa noastră biografică despre Manderson e la zi – răspunse miss Morgan, coborându-şi genele negre, ca să se concentreze mai bine. Am examinat-o chiar acum câteva luni. În mod practic este gata pentru ziarul de mâine. Cred că *Sun* ar face mai bine să folosească notiţa biografică a vieţii sale pe care au avut-o cu doi ani în urmă când Manderson s-a dus la Berlin şi a rezolvat dificultăţile ivite în problema potasiului. Îmi amintesc că e o schiţă foarte bună a vieţii lui, şi ei n-ar fi în stare să alcătuiască ceva mai reuşit. În ceea ce priveşte ziarul nostru, fără îndoială că dispunem de o serie întreagă de decupări despre viaţa milionarului, cele mai multe învechite. Se vor pune la

dispoziţia redactorilor de îndată ce vor sosi. Mai avem şi două portrete foarte bune, proprietatea noastră; cel mai reuşit este un desen făcut de domnul Trent pe când se găsea undeva cu Manderson pe acelaşi vapor. Este mai bun decât orice fotografie; dar dumneavoastră sunteţi de părere că publicul preferă o fotografie proastă unui desen bun. Vi le voi trimite numaidecât jos şi veţi putea alege. După câte văd, ziarul *Record* stăpâneşte bine situaţia, afară de cazul că nu veţi fi în măsură să trimiteţi la timp un om la locul crimei, ca să fie de vreun folos pentru ediţia de mâine.

Sir James oftă adânc.

— Noi la ce mai suntem buni? îl întrebă el, descurajat, pe Silver, care se întorsese la biroul său. Ea ştie tot, – până şi Bradshaw[5]-ul, pe dinafară.

Miss Morgan îşi aranjă manşetele albe cu un aer răbdător.

— Mai e nevoie de ceva? întrebă dânsa în clipa când telefonul sună.

— Da, de un singur lucru – răspunse sir James, luând receptorul. Aş vrea să faci o dată o greşeală crasă, miss Morgan, o gafă de neşters, ca să ne recăpătăm cumpătul.

Ea îşi luă îngăduinţa să schiţeze un zâmbet încântător chiar în clipa când ieşi.

— Tu eşti, Anthony? întrebă sir James şi începu imediat să se consulte amănunţit cu redactorul-şef care se afla peste drum.

El intra arareori în clădirea ziarului *Sun*. „Atmosfera unui ziar de seară – se zice că ar fi spus el – ar fi foarte agreabilă, dacă ţi-ar plăcea acest fel de lucruri”. Anthony, un Murat al Fleet Street[6]-ului, care înfrunta, încântat, vârtejurile, ducând o luptă crâncenă

[5] Mers al trenurilor în Marca Britanic, creat de George Bradshaw (1801-1853).

[6] Stradă unde se află sediile aproape tuturor ziarele din Londra.

împotriva timpului, ar fi spus acelaşi lucru despre un ziar de dimineaţă.

După vreo cinci minute, intră un băiat în uniformă şi anunţă că se stabilise legătura telefonică cu domnul Trent. Sir James îşi întrerupse brusc convorbirea cu Anthony.

— Să-mi dea imediat legătura – îi ordonă el băiatului. Alo! strigă dânsul în microfon după câteva clipe.

O voce din aparat răspunse:

— Alo! Să te ia naiba! Ce doreşti?

— Aici e Molloy – zise sir James.

— Ştiu – răspunse vocea. Aici e Trent. Tocmai pictam un tablou şi am fost întrerupt într-un moment dificil. Ei! Sper cel puţin că e vorba de ceva important!

— Trent – zise sir James, cu un ton impresionant – este într-adevăr ceva important. Vreau să lucrezi pentru noi.

— Te gândeşti la vreo distracţie pe cheltuiala voastră? răspunse vocea. Te rog să mă crezi că n-am nevoie de vacanţă. Acum sunt dispus să muncesc. Tocmai pictez câteva lucruri destul de bune. De ce nu laşi oamenii în pace?

— S-a-ntâmplat ceva foarte grav.

— Ce anume?

— Sigsbee Manderson a fost asasinat, împuşcat în cap, şi nu se cunoaşte ucigaşul. Cadavrul a fost descoperit azi-dimineaţă. Drama s-a petrecut la proprietatea sa de lângă Bishopsbridge.

Sir James îi povesti interlocutorului său, scurt şi limpede, faptele pe care le comunicase şi lui Figgis.

— Ce crezi despre toate astea? sfârşi el.

Nu-i răspunse decât un mormăit puternic.

— Vino imediat! îl îndemnă sir James.

— Piei, ispită!

— Te duci la Marlstone, nu-i aşa? urmă o pauză scurtă.

— Mai eşti acolo? întrebă sir James.

— Ascultă, Molloy – îl întrerupse cealaltă voce pe un ton morocănos – ăsta poate să fie şi poate să nu fie un caz pentru mine. Nu se poate preciza. E posibil să fie un mister, dar şi ceva tot atât de simplu ca o bucată de pâine cu brânză. Faptul că trupul n-a fost jefuit pare interesant, dar se poate să-l fi lichidat şi vreun mizerabil de vagabond, pe care l-a găsit dormind în parc şi a încercat să-l dea afară. Astfel de gesturi se potrivesc cu firea lui. Un asasin de soiul ăsta ar fi putut foarte bine să aibă destulă minte să ştie că a nu lua bani şi lucruri de valoare este cel mai cuminte lucru. Îţi mărturisesc cinstit că n-aş vrea să ajut să fie spânzurat un nenorocit, care, atrăgând atenţia asupra unui om ca Sig Manderson, dă faptei sale semnificaţia unui protest social.

Sir James zâmbi – un zâmbet de izbândă.

— Hai, prietene, ai început să cedezi. Recunoaşte că abia aştepţi să te duci să vezi despre ce e vorba. Ştii bine şi dumneata că asta vrei. Dacă nu-ţi va conveni ceva, nu te opreşte nimeni să nu laşi după aceea totul baltă. Apropo, unde te afli?

— Mă poartă un vânt rătăcitor – răspunse cu nehotărâre vocea de la capătul firului – şi în străfundul sufletului sunt încântat.

— Poţi fi aici într-o oră? stărui sir James,

— Cred că da – mormăi vocea. De cât timp mai dispun?

— Bun băiat! Ei bine, ai timp destul, tocmai aceasta-i partea cea mai rea. În noaptea asta trebuie să mă bizui pe corespondentul nostru local. Cel mai bun tren de zi a plecat acum o jumătate de oră. Trenul următor merge încet şi porneşte din Paddington la miezul nopţii. Dacă vrei, poţi lua „buster”-ul.

Sir James se referea la un automobil de-al său foarte rapid.

— Dar nu vei ajunge la timp, ca să mai faci ceva în noaptea asta.

— Şi mi-aş pierde şi somnul. Nu, mulţumesc. Prefer trenul.

Ştii bine că-mi place grozav să călătoresc pe calea ferată; am o chemare pentru ea. Aţâţ focul şi sunt aţâţat. Eu sunt cântecul fredonat de hamal.

— Ce tot spui?

— N-are importanţă – zise vocea cu tristeţe. Spuneam – continuă Trent – că oamenii tăi ar vrea oare să-mi caute un hotel aproape de locul crimei şi să telegrafieze să mi se reţină o cameră?

— Imediat! Vino aici cât poţi mai iute.

Sir James puse din nou receptorul în furcă. În clipa când se întoarse la hârtiile sale, jos, în stradă, izbucni până departe un strigăt ascuţit. El se apropie de fereastra deschisă. O ceată de băieţi agitaţi se năpusteau în jos, pe treptele clădirii ziarului *Sun*, ca s-o ia în susul căii ce duce spre Fleet Street. Fiecare dintre ei căra un pachet de ziare şi un afiş mare cu următorul conţinut:

ASASINAREA
LUI
SIGSBEE
MANDERSON

Sir James zâmbi, zornăindu-şi voios banii din buzunar.

— E o manşetă straşnică – remarcă el, întorcându-se către mister Silver, care se afla lângă dânsul.

Acesta a fost epitaful lui Sigsbee Manderson.

Capitolul III.
Micul dejun

A doua zi dimineaţa, cam pe la ora opt, domnul Nathaniel Burton Cupples stătea pe veranda hotelului din Marlstone. Medita la micul lui dejun. În cazul său, această expresie familiară trebuia luată *ad litteram*; medita în mod real la micul dejun aşa cum medita asupra fiecărui act conştient al vieţii sale, când avea timp să chibzuiască. Se gândea că în ziua precedentă, agitaţia şi zarva stârnite de descoperirea cadavrului lui Manderson îi tăiaseră pofta de mâncare, făcându-l să bage în stomac cu mult mai puţină hrană decât de obicei. De aceea în dimineaţa aceasta era înfometat; se trezise şi se pregătise sufleteşte vreme de o oră pentru micul dejun; ca urmare, se hotărî să-şi îngăduie şi a treia bucată de pâine prăjită, împreună cu un ou suplimentar; în rest, ca de obicei. Deficitul urma să-l completeze cu prilejul prânzului, lucru ce putea fi studiat mai târziu.

Fiind aşadar hotărât, înainte de a comanda meniul, Cupples se dedică mulţumirii de a privi natura timp de câteva minute. Exploră cu ochi de cunoscător frumuseţea falezei accidentate, unde o stâncă mare, găurită, se înălţa din marea lucioasă ca sticla, precum şi frumuseţea regulată a vastelor păşuni înclinate, a arăturilor şi a pădurilor ce coborau uşor dinspre faleză către

întinsa regiune mlăştinoasă. Cupples era un îndrăgostit al peisajelor.

Potrivit de înalt, cu chipul sobru, în vârstă de aproape şaizeci de ani, avea o sănătate mai degrabă delicată, însă era rezistent şi activ pentru anii săi. Barba rară şi mustaţa nu ascundeau gura cu buze subţiri dar bine desenate; ochii – frumoşi şi ageri, nasul ascuţit şi fălcile înguste îi dădeau în mare măsură un aer clerical – impresie accentuată de hainele sale de culoare închisă şi de pălăria neagră, moale. În general, făcea într-adevăr impresia unui preot. Era un om foarte conştiincios, harnic şi ordonat, cam lipsit de imaginaţie. În casa tatălui său se obişnuia ca personalul casnic să se recruteze prin nişte anunţuri în care se spunea că e vorba cu adevărat de o familie serioasă. Din fortăreaţa aceea posomorâtă el scăpase cu două daruri sfinte, oarecum nealterate: o nesfârşită bunătate şi o voioşie nevinovată care nu rămânea cu nimic datoare umorului. În alte vremuri şi cu o instruire clericală, ar fi putut câştiga tichia purpurie de episcop. În realitate, era un membru marcant al Societăţii pozitiviste din Londra, un bancher retras din activitate, un văduv fără copii. Viaţa sobră, dar nu fără bucurii, şi-o petrecuse în cea mai mare parte în mijlocul cărţilor şi al muzeelor; cunoştinţele sale temeinice, acumulate cu răbdare, despre subiecte ciudat de variate, care-i stârniseră interesul în diferite momente ale vieţii, îi asiguraseră un loc ceva mai retras în lumea paşnică a profesorilor şi a custozilor, precum şi a celor ce-şi închină viaţa cercetărilor; la reuniunile lor prietenoase şi fără pretenţii din timpul cinei se simţea mai mult decât oriunde în largul său. Autorul lui favorit era Montaigne.

Chiar în clipa când domnul Cupples îşi sfârşea micul dejun pe o măsuţă de pe verandă, un automobil mare coti pe drumul din faţa hotelului.

— Cine-i? îl întrebă el pe chelner.

— Este administratorul – răspunse tânărul, distrat. S-a dus să ia un domn de la gară.

Maşina urcă drumul, şi portarul se grăbi să deschidă portiera. Când un bărbat înalt, zvelt, mult mai tânăr decât el, coborî din maşină şi urcă pe terasă, aruncându-şi pălăria pe un scaun, Cupples scoase o exclamaţie de plăcere. Pe faţa osoasă, donchişotescă a noului sosit flutura un zâmbet plăcut; hainele lui aspre, din tweed, părul şi mustaţa scurte, erau într-o dezordine tolerabilă.

— Cupples, dar e minunat! strigă noul-venit, înhăţându-l pe bătrân înainte ca acesta să apuce a se ridica şi strângându-i cu tărie mâna întinsă. Astăzi mă ajută norocul – continuă noul-venit cu volubilitate. A doua oară într-o singură oră! Cum o mai duci, preabunul meu prieten? Şi ce faci aici? De ce stai în faţa acestui mic dejun devastat? Vrei să-ţi aminteşti de măreţia lui de mai înainte, sau meditezi la felul în care a fost consumat? Sunt încântat să te văd.

— Aproape că te aşteptam, Trent – răspunse Cupples zâmbind. Arăţi minunat, scumpul meu prieten. Îţi voi povesti totul. Dar cred că nu ai luat încă micul dejun. Vrei să-l iei aici, la masa mea?

— Fără-ndoială! zise Trent. Un mic dejun copios şi enorm, desigur, însoţit de o conversaţie rafinată, şi lacrimile revederii nu se vor mai usca. Vrei, tinere Siegfried, să pui un tacâm pentru mine până când mă duc să mă spăl? Nu voi lipsi nici trei minute.

Dispăru în hotel, şi Cupples, după o clipă de gândire, se duse la telefonul de la biroul recepţiei.

Când se întoarse, prietenul său se şi aşezase la masă; acesta tocmai îşi turna ceaiul, arătând un interes neprefăcut în alegerea alimentelor.

— Cred c-o să am astăzi o zi grea – zise dânsul, repezind în

chip ciudat cuvintele, ceea ce părea a fi un obicei la el. E de aşteptat ca până deseară să nu mai apuc să mănânc. Îmi închipui că ghiceşti de ce am venit, nu-i aşa?

— Fără-ndoială. Vrei să faci un reportaj despre crimă.

— Asta ar fi o formulare lipsită de expresivitate – răspunse Trent, disecând o fleică. Aş prefera să spun că am venit ca răzbunător al sângelui vărsat, ca să-l urmăresc pe vinovat şi să apăr onoarea societăţii. Acesta e cadrul activităţii mele. Familiile sunt astfel servite chiar la domiciliu. Ziceam, Cupples, că am şi avut un început bun. Aşteaptă puţin şi-o să-ţi spun.

Urmară câteva momente de tăcere, în cursul cărora noul-venit mânca repede şi distrat, în timp ce Cupples îl privea fericit.

— Proprietarul hotelului de aici – începu să vorbească, în sfârşit, bărbatul înalt – e un băiat cu o judecată remarcabilă şi un admirator de-al meu. Ştie mai mult decât mine despre anchetele mele. I s-a telegrafiat de la ziarul *Record* noaptea trecută că voi sosi şi când am coborât din tren azi-dimineaţă la ora şapte, l-am găsit aşteptându-mă cu un automobil înalt cât o căpiţă de fân. Şi-a ieşit din minţi de bucurie că mă aflu aici. Iată ce-nseamnă gloria.

Sorbi o ceaşcă de ceai şi continuă:

— Primele lui cuvinte la asta s-au rezumat: dacă aş vrea să văd cadavrul şi, dacă vreau, el crede că poate să facă asta pentru mine. Are o minte ascuţită ca un brici. Cadavrul se află în cabinetul medical al doctorului Stock, după cum ştii, jos în sat, în starea în care era când a fost găsit. În dimineaţa asta i se va face autopsia, aşa că am picat la timp. Ei bine, m-a condus la cabinetul doctorului, dându-mi amănunte complete asupra cazului din toate punctele de vedere. Aşa că atunci când am sosit, eram cu

totul „au fait”[7]. Bănuiesc că proprietarul unui hotel ca acesta are o oarecare trecere la medic. În orice caz, doctorul nu ne-a făcut nicio greutate, ca şi poliţistul de serviciu, care m-a rugat stăruitor să nu-i dezvălui numele în ziar.

— Am văzut cadavrul înainte de a fi transportat – zise Cupples. N-aş putea spune că am observat la el ceva deosebit, în afară de faptul că împuşcătura în ochi aproape nu-i desfigurase faţa şi, aparent, nu provocase nicio pierdere de sânge. Încheieturile mâinilor erau zgâriate şi zdrelite. E de aşteptat ca dumneata, cu priceperea şi cunoştinţele dumitale, să descoperi şi alte amănunte mai grăitoare.

— Am descoperit unele amănunte, nici vorbă, dar nu ştiu dacă au vreo importanţă. Sunt mai degrabă ciudate. Să luăm, de pildă, încheieturile mâinilor. Prin ce împrejurare ai ajuns să le vezi pline de zdrelituri şi zgârieturi? Vreau să spun că l-ai mai văzut pe Manderson înainte de crimă?

— Desigur – răspunse Cupples.

— Ei bine, i-ai zărit vreodată încheieturile mâinilor?

Bancherul căzu pe gânduri.

— Nu – zise el, după o vreme – acum, când atingi chestiunea aceasta, îmi amintesc că atunci când am stat de vorbă cu Manderson aici purta manşete tari, care-i acopereau o mare parte a mâinilor.

— Purta totdeauna astfel de manşete – zise Trent. Prietenul meu, proprietarul hotelului, susţine acelaşi lucru. I-am atras atenţia asupra faptului, pe care nu l-ai observat la cadavru, că manşetele nu se vedeau, fiind împinse în sus în mâneci, aşa cum ţi s-ar întâmpla şi dumitale dacă ai îmbrăca o haină în grabă şi nu ţi-ai trage manşetele. Aşa se explică faptul că i-ai văzut

[7] La curent (în limba franceză în text).

încheieturile mâinilor.

— Da, cred că ăsta-i un amănunt grăitor – observă Cupples, blajin. De unde vrei poate să tragi concluzia că atunci când s-a trezit, s-a îmbrăcat în grabă.

— Da, dar să fie asta realitatea? Proprietarul hotelului susţine acelaşi lucru ca şi dumneata: „Întotdeauna era îmbrăcat cu o oarecare eleganţă”, a zis el, deducând faptul că Manderson, trezindu-se în chipul acela misterios înaintea tuturor din casă, ieşise foarte grăbit în curte. „Uitaţi-vă la pantofii lui, a continuat dânsul. Mister Manderson avea mereu încălţămintea foarte îngrijită. Or, se vede bine că şi-a legat şireturile în mare grabă.” Am fost de aceeaşi părere cu el. „Şi şi-a lăsat dantura în cameră, a încheiat proprietarul, dovadă că a fost tulburat şi grăbit, nu-i aşa?” Recunosc că aşa se părea. Dar i-am răspuns: „Ascultă, dacă era aşa de grăbit, de ce şi-a făcut cărarea de pe cap cu cea mai mare grijă? Cărarea asta e o operă de artă. Pentru ce s-a îmbrăcat cu atâta atenţie? Fiindcă purta lenjeria completă, butoni la cămaşă, jartiere, iar prin buzunare avea un ceas cu lanţ, bani, chei şi alte lucruri”. Asta i-am spus hotelierului, şi el nu a fost în stare să-mi dea nicio explicaţie. Dumneata ai putea?

Cupples chibzui:

— Asta ar putea sugera faptul că s-a grăbit numai spre sfârşit. Hainele şi pantofii rămân la urmă.

— Dar nu şi dantura. Poţi întreba asta pe oricine poartă dantură. Apoi, am aflat că nu s-a spălat când s-a trezit, ceea ce la un om îngrijit ca el dovedeşte că era foarte grăbit chiar de la început. Şi mai e ceva. Unul din buzunarele vestei sale era căptuşit cu piele de căprioară artificială, ca să păstreze ceasul de aur, dar şi-a pus ceasul în buzunarul din partea cealaltă. Orice om cu obiceiuri intrate în sânge îşi dă seama de ciudăţenia acestui fapt. În realitate, există indicii de mare agitaţie şi grabă,

dar şi altele contrarii. Deocamdată nu-mi dau seama de nimic. Trebuie să cercetez în primul rând curtea dacă voi putea câştiga încrederea personalului de serviciu.

Trent continuă să-şi consume micul dejun. Mister Cupples zâmbi cu bunăvoinţă.

— Tocmai în chestiunea asta – zise el – aş putea să-ţi fiu de un mare ajutor.

Trent îl privi surprins.

— Îţi spun că te cam aşteptam. Îţi voi explica situaţia. Doamna Manderson, care e nepoata mea...

— Ce?

Lui Trent îi scăpară cu zgomot din mână cuţitul şi furculiţa.

— Cupples, îţi baţi joc de mine!

— Vorbesc foarte serios, Trent, acesta este adevărul – răspunse Cupples, grav. Tatăl ei, John Peter Domecq, era fratele soţiei mele. Cred că până acum nu ţi-am vorbit niciodată de nepoata mea sau de căsătoria ei. Mărturisesc sincer că subiectul acesta mi-a fost totdeauna neplăcut şi m-am ferit să vorbesc despre el. Să mă întorc acum la ceea ce eram gata să-ţi spun: noaptea trecută, pe când mă aflam acolo, în casa lui Manderson... Fiindcă veni vorba de ea, poţi s-o vezi şi de aici. Ai trecut cu maşina pe dinaintea ei – continuă el, arătând un acoperiş roşu, ce se vedea printre nişte plopi, la vreo trei sute de iarzi, fiind singura clădire vizibilă, răzleţită de micul sat ce se afla în valea din faţa lor.

— Desigur că am văzut-o – zise Trent. Printre altele, proprietarul hotelului mi-a povestit totul despre ea, în timp ce mă aducea aici cu maşina de la Bishopsbridge.

— Şi alţii de la Marlstone au aflat de dumneata şi de succesele dumitale – urmă Cupples. După cum spuneam, pe când mă aflam acolo în noaptea trecută, mister Brunner, unul din cei doi secretari ai lui Manderson, zicea că nădăjduieşte ca ziarul *Record*

să te trimită aici, să te ocupi de cazul acesta, deoarece poliţia părea să fie într-adevăr dezorientată. A amintit de vreo două din succesele dumitale din trecut, şi Mabel, nepoata mea, a arătat un mare interes când i-am vorbit după aceea de dumneata. Suportă totul uimitor de bine, Trent; are o remarcabilă tărie de caracter. Mi-a spus că-şi aminteşte de articolele dumitale despre cazul Abinger. O îngrozeşte gândul că ziarele ar putea exploata această tristă întâmplare şi a stăruit să fac tot ce-mi stă-n putere să-i ţin pe ziarişti cât mai departe de locul crimei. Sunt sigur că înţelegi starea ei sufletească, Trent; nu este vorba de vreo repulsie faţă de profesiunea de ziarist. Dar ea mi-a afirmat că dumneata pari a avea mari aptitudini de detectiv şi nu se va opune nici unei acţiuni care ar putea să clarifice crima. Apoi i-am spus că eşti un amic al meu, te-am descris ca pe un om plin de tact şi discreţie pentru simţămintele altora, şi convorbirea s-a sfârşit prin cuvintele ei că, dacă vei veni, să fii ajutat fără rezerve.

Trent se întinse peste masă şi-i strânse tăcut mâna. Cupples, foarte încântat de întorsătura pe care o luau lucrurile, continuă:

— Am vorbit cu nepoata mea la telefon chiar acum şi e bucuroasă că ai sosit. M-a rugat să-ţi spun că poţi face orice cercetare vrei şi că-ţi pune casa şi împrejurimile la dispoziţie. Ea ar prefera să nu te vadă; nu mai iese din budoarul ei. A şi fost interogată de un detectiv care se află acolo şi nu se mai simte în stare să răspundă la alte întrebări. Mai spune că nu crede să mai poată dezvălui ceva care să fie cât de cât folositor. E de părere că cei doi secretari şi Martin, valetul – un bărbat foarte inteligent – ar putea să-ţi dea toate lămuririle.

Trent îşi termină micul dejun, pierdut în gânduri. Îşi umplu tacticos pipa şi se aşeză pe balustrada verandei.

— Cupples – zise el calm – mai ştii ceva în legătură cu această întâmplare, despre care însă n-ai prea vrea să vorbeşti?

Cupples tresări uşor, aruncându-i o privire plină de uimire.

— Ce vrei să zici? întrebă el.

— Mă refer la soţii Manderson. Ascultă! Ceva m-a mirat în cazul ăsta de la bun început. Un om moare pe neaşteptate, în chip violent, şi, ca să spunem aşa, pe nimeni nu-l doare moartea lui. Proprietarul hotelului mi-a vorbit despre cel ucis cu nepăsarea omului care nu l-a văzut niciodată, deşi, după câte ştiu, au fost de ani de zile vecini în fiecare vară. Apoi, chiar şi dumneata povesteşti cele petrecute cu cel mai netulburat sânge rece. Iar doamna Manderson, ei bine, te rog să nu-mi iei în nume de rău dacă-ţi spun că am văzut femei mult mai desperate din cauza asasinării soţilor lor decât pare să fie ea. Să existe oare o sământă de adevăr în toate astea, Cupples, sau e numai o închipuire a mea? Ce ciudăţenie se ascunde în persoana lui Manderson? Am călătorit o dată cu el pe acelaşi vapor, dar nu am stat de vorbă. Ştiu numai cum se purta în public şi te pot asigura că purtarea lui era destul de respingătoare. Vezi, asta ar arunca o oarecare lumină asupra cazului, de aceea pun astfel de întrebări.

Cupples îşi luă un timp de gândire. Îşi trecu degetele prin barba rară, uitându-se la mare. În cele din urmă, se întoarse spre Trent.

— Nu văd niciun motiv – zise el – care m-ar opri să nu-ţi răspund, fiindcă suntem, scumpul meu prieten, între patru ochi. Nu e nevoie, cred, să accentuez faptul că nu trebuie să vorbeşti de asta nici măcar pe departe. În realitate, nimeni nu-l iubea cu adevărat pe Manderson; şi sunt convins că cei mai apropiaţi de el îl iubeau cel mai puţin.

— De ce? ţâşni întrebarea celuilalt.

— Cei mai mulţi oameni socot că asta e greu de explicat. Încercând să-mi explic mie însumi senzaţiile încercate, aş putea

doar să spun că la omul ăsta simţeai o lipsă totală a oricărei calităţi generatoare de simpatie. Nu avea nimic deosebit de respingător în firea lui. Nu era prost crescut, vicios sau plictisitor, ba, în realitate, putea fi chiar extrem de interesant. Dar aveam impresia că era în stare să sacrifice orice om, fără excepţie, pentru înfăptuirea planurilor sale în strădania de a se afirma şi de a-şi impune voinţa întregii lumi. Poate că e vorba numai de o închipuire, dar nu cred că era lipsită de orice sâmbure de adevăr. Oricum, Mabel, îmi pare rău c-o spun, se simţea foarte nefericită. Am aproape de două ori vârsta dumitale, scumpul meu prieten; deşi încerci totdeauna atât de amabil să mă faci a mă simţi ca şi cum am fi contemporani, sunt totuşi un om bătrân şi, ca atare, s-au găsit mulţi, destul de mulţi binevoitori, să-mi mărturisească unele din supărările lor casnice; dar n-am auzit de vreun alt caz care să se asemene cu situaţia nepoatei mele şi a soţului ei. O cunosc de când era copilă, Trent, şi „ştiu”, îţi dai seama pesemne că nu folosesc cuvântul ăsta cu uşurinţă, ştiu că e o femeie plăcută şi onorabilă, ca să nu mai vorbim de celelalte calităţi pe care şi le-ar putea dori orice om. Dar Manderson o făcea de câtva timp nefericită.

— În ce fel? întrebă Trent, când Cupples tăcu o vreme.

— Când o iscodeam pe Mabel despre asta, primeam acelaşi răspuns: i se părea că e mereu nemulţumit de ea. O ţinea la distanţă fără nicio explicaţie. Nu ştiu cum a-nceput sau ce anume ascundea atitudinea lui; tot ceea ce Mabel mi-a mărturisit e că el nu avea absolut niciun motiv care să-l îndreptăţească să se poarte astfel. Cred că ea ştia ce era în sufletul lui, oricare ar fi fost motivul; dar e foarte mândră. Se pare că situaţia asta a durat luni întregi. În cele din urmă, acum o săptămână mi-a trimis o scrisoare. Sunt singura ei rudă mai apropiată. A rămas fără mamă de când era copilă; şi după moartea tatălui ei, John Peter,

i-am ţinut loc de tată până când s-a măritat, cu cinci ani în urmă. Într-o zi, mi-a trimis o scrisoare cu rugămintea de a o ajuta şi am venit aici numaidecât. Aşa se explică faptul că mă aflu la Marlstone.

Cupples tăcu şi sorbi puţin ceai. Trent trase un fum din ţigară, contemplând priveliştea zilei călduroase de iunie.

— N-am vrut să mă duc la proprietatea *White Gables* – continuă Cupples. Cred că-mi cunoşti concepţiile despre alcătuirea economică a societăţii şi despre relaţiile dintre capital şi salariu şi nu mă-ndoiesc că ştii cum a folosit Manderson imensa lui putere industrială cu mai multe prilejuri bine cunoscute. Mă refer mai ales la tulburările de la minele de cărbuni din Pennsylvania de acum trei ani. În afară de antipatia mea pentru el, îl priveam ca pe un criminal şi ca pe o ruşine a societăţii. Am tras la hotelul ăsta, unde am stat de vorbă cu nepoata mea. Am aflat de la ea ceea ce ţi-am spus acum pe scurt. Mi-a mărturisit că umilinţa situaţiei, chinul şi străduinţa de a salva aparenţele o copleşesc şi mi-a cerut sfatul. I-am răspuns că ar trebui să-l înfrunte şi să-i ceară o explicaţie a purtării lui. Dar nu a primit sugestia mea. Se prefăcea totdeauna că nu observă nici cea mai mică schimbare în purtarea lui şi ştiam că nimic nu ar convinge-o să recunoască faţă de el că o rănise, o dată ce mândria îi dictase această atitudine. Viaţa, scumpul meu Trent – încheie el oftând – e plină până la refuz de astfel de tăceri încăpăţânate şi neînţelegeri alimentate continuu.

— Îl iubea? întrebă Trent pe neaşteptate, la care Cupples nu răspunse imediat. Îi mai rămăsese vreo fărâmă de iubire pentru el? se corectă detectivul.

Cupples se juca cu linguriţa de ceai.

— Cred că nu-l mai iubea – zise el încet. Dar să n-o judeci greşit, Trent. Nimic pe lume nu ar fi putut-o convinge să

recunoască asta faţă de cineva, chiar şi faţă de sine însăşi, poate, atâta vreme cât se socotea legată de el. Şi ajung la concluzia că în afară de această încordare târzie a relaţiilor dintre ei, Manderson fusese totdeauna atent şi generos.

— Mi-ai spus că nu a voit să vorbească deschis cu dânsul despre neînţelegerea dintre ei.

— Într-adevăr. Şi ştiam din experienţă că e cu totul zadarnic să încerci a clinti o femeie din familia Domecq să acţioneze astfel, când îi fusese rănită demnitatea. Aşa că după ce m-am gândit bine la situaţia ei, a doua zi am pândit prilejul şi l-am oprit pe Manderson pe când trecea prin faţa hotelului. L-am rugat să-mi îngăduie favoarea unei convorbiri de câteva minute, a primit şi am intrat împreună colo jos, în parc. Nu întreţinusem cu el niciun fel de legătură de la căsătoria nepoatei mele, dar, fără-ndoială, şi-a amintit de mine. I-am vorbit îndată absolut deschis. I-am împărtăşit tot ce-mi mărturisise Mabel. I-am spus că n-aş putea nici aproba, nici condamna faptul că mă făcuse părtaş al intimităţilor ei, dar că suferea şi că mă socot îndreptăţit să-l întreb cum de a fost în stare s-o aducă în starea asta.

— Şi cum a primit Manderson intervenţia dumitale? întrebă Trent zâmbind în sinea sa, în timp ce contempla priveliştea din faţa lui.

Imaginea prietenului său atât de blajin somându-l pe Manderson să-i dea socoteală îl amuza grozav.

— Nu prea bine – răspunse acesta cu tristeţe. În realitate, de loc bine. Îţi pot repeta aproape vorbă cu vorbă tot ce-a spus, fiindcă n-au fost prea multe cuvinte. A zis: „Ascultă, Cupples, să nu te amesteci. Nevastă-mea ştie să-şi poarte singură de grijă. Am descoperit asta, precum şi alte lucruri”. Manderson părea foarte liniştit; ştii, de altfel, ce se zicea despre dânsul, că nu-şi pierde niciodată cumpătul, deşi îngăduie-mi să spun că avea în

ochi o lucire care l-ar fi înspăimântat pe orice om convins că dreptatea nu-i de partea lui. Dar ultimele sale cuvinte şi tonul său, pe care nu-l pot reproduce, mă enervaseră tare mult. Îţi dai seama că-mi iubesc nepoata – continuă el simplu. Este singura copilă din casa noastră, adică a mea. Mai mult, soţia mea a crescut-o ca pe fata noastră, şi orice părere despre Mabel o simt, în înflăcărarea momentului, ca pe o părere indirectă despre răposata mea soţie.

— Şi i-ai cerut imediat explicaţii – sugeră Trent încet. I-ai pretins să-ţi lămurească afirmaţiile.

— Desigur. O clipă m-a privit fix, şi am văzut umflându-i-se o venă de la tâmplă, un aspect neplăcut. Apoi a răspuns absolut liniştit: „Cred că chestiunea asta a ajuns prea departe”, după care s-a întors să plece.

— S-o fi referit la convorbirea voastră? întrebă Trent, pe gânduri.

— S-ar putea crede că da, ţinând seama numai de cuvinte. Dar felul în care le-a rostit a făcut să mă cuprindă un simţământ ciudat, un fel de teamă. Am avut impresia că luase o hotărâre cumplită. Însă, trebuie să spun, spre părerea mea de rău, că mi-am pierdut capul. M-am înfuriat la culme – Cupples îşi cerea oarecum iertare – şi l-am împroşcat cu o mulţime de vorbe nesăbuite. I-am amintit că legea acordă un anumit grad de libertate soţiilor supuse unui tratament crud. I-am făcut câteva aluzii cu totul neplăcute despre reputaţia lui şi i-am strigat în faţă că oamenii de felul său n-ar merita să mai trăiască. Am rostit toate acestea şi alte vorbe tot atât de nechibzuite sub ochii şi foarte posibil în auzul a vreo cinci-şase oameni care se aflau pe veranda asta. În ciuda tulburării mele, le-am observat privirile când am urcat din nou drumul spre hotel după ce-mi uşurasem sufletul, fiindcă fără îndoială mi-l uşurasem – oftă Cupples,

lăsându-se pe spate în scaunul său.

— Şi Manderson n-a mai zis nimic?

— Niciun cuvânt. M-a ascultat, uitându-se fix la mine, tot atât de liniştit ca înainte. Când am terminat, pe buze i-a fluturat un zâmbet, privindu-mă, apoi s-a întors deodată şi a plecat, ieşind pe poartă şi îndreptându-se spre *White Gables*.

— Şi când s-a întâmplat asta...?

— Sâmbătă dimineaţă.

— Presupun că de atunci nu l-ai mai văzut în viaţă.

— Nu – zise Cupples. Sau, mai degrabă, da, l-am mai văzut o dată. Mai târziu, în aceeaşi zi, pe terenul de golf. Dar n-am vorbit cu el. În dimineaţa următoare a fost găsit mort.

Cei doi se priviră câteva clipe în tăcere. Câţiva pasageri ai hotelului, care se întorceau de la scăldat, urcară treptele verandei şi se aşezară la o masă lângă ei, îndrugând vrute şi nevrute. Chelnerul se apropie. Cupples se ridică şi, luând braţul lui Trent, îl duse către un teren vast de tenis dintr-o parte a hotelului.

— Am motivele mele să-ţi spun toate astea – începu Cupples plimbându-se cu Trent încet în sus şi în jos.

— Cred – răspunse acesta, umplându-şi pipa din nou, cu grijă.

O aprinse, trase un fum, apoi zise:

— Voi încerca să ghicesc motivele, dacă vrei.

Chipul foarte grav al lui Cupples se destinse, schiţând un zâmbet.

— Ai socotit posibil – zise Trent gânditor – ba, aş putea spune, erai convins, nu-i aşa, că voi afla singur că e vorba de ceva mai mult decât de o simplă ceartă conjugală. Te-ai temut ca nu cumva în imaginaţia mea bolnavă să nu capăt convingerea că doamna Manderson are o oarecare legătură cu crima. Şi decât să mă laşi să mă pierd în speculaţii zadarnice, te-ai hotărât să-mi descrii exact situaţia şi, întâmplător, să-mi sugerezi, ca unuia care-ţi

cunoaşte judecata perfectă, părerea pe care o ai despre nepoata dumitale. Este adevărat?

— Perfect adevărat. Ascultă, scumpul meu prieten – zise Cupples cu însufleţire, punând mâna pe braţul celuilalt. Voi fi foarte sincer. Sunt tare mulţumit că Manderson e mort. L-am privit ca pe omul care n-a făcut pe lume, ca factor economic, decât rău. Ştiu că a nenorocit o fiinţă care era ca şi copilul meu. Dar mă tem foarte mult ca Mabel să nu fie amestecată în această întâmplare şi bănuită de complicitate la crimă. Mi se pare de nesuportat gândul că delicateţea şi bunătatea ei ar putea fi în contact, chiar şi numai pentru o clipă, cu brutalitatea legii. Ea nu e pregătită pentru aşa ceva şi s-ar simţi tare dezorientată. Presupun că în zilele noastre sunt multe femei de douăzeci şi şase de ani care ar fi în stare să înfrunte o astfel de încercare. Am observat că unul din rezultatele educaţiei femeilor din zilele noastre e un fel de asprime despre care ele cred că le-ar ajuta să facă faţă tuturor neplăcerilor. Şi nu spun că ar fi ceva regretabil, dat fiind condiţiile vieţii femeilor de astăzi. Totuşi, Mabel nu se aseamănă cu acestea. Ea se deosebeşte tot atât de mult de ele ca şi de domnişoarele sclifosite pe care le vedeam în jurul meu pe când eram copil. Are spirit, un caracter ales, are gusturi rafinate şi e inteligentă. Toate acestea fiind împletite – Cupples schiţă un gest vag – cu subtilitatea, rezerva şi misterul feminin. Mă tem că nu e un copil al secolului. N-ai cunoscut-o pe soţia mea, Trent, nu-i aşa? Ei bine, Mabel e ca şi copila soţiei mele.

Tânărul detectiv îşi lăsă capul în jos. Cei doi străbătură peluza de tenis, de la un capăt la altul, înainte ca Trent să întrebe cu blândeţe:

— De ce s-a căsătorit cu Manderson?

— Nu ştiu – răspunse Cupples scurt.

— Presupun că-l admira – sugeră Trent.

Cupples ridică din umeri.

— Mi s-a spus adesea că o femeie se simte de obicei atrasă de bărbatul care a reuşit cel mai bine în mediul ei. Desigur că e greu de înţeles în ce măsură o personalitate puternică şi voluntară ca Manderson a putut influenţa o tânără fată care nu avea alte afecţiuni, mai ales dacă şi-a pus în minte s-o cucerească. Probabil că este un lucru irezistibil să vezi că-ţi face curte un om cunoscut de lumea întreagă. Fără îndoială că ea auzise de el, de puterea lui financiară considerabilă şi nu avea nici cea mai mică idee (frecventase mai ales cercuri cu înclinări artistice şi literare) câtă asprime, câtă lipsă de milă presupune o asemenea putere. Mă întreb dacă-şi dă şi astăzi seama de asta. Când am auzit prima oară de flirtul ei cu Manderson, greşeala se şi făcuse şi mi-am dat seama că ar fi zadarnic să-mi spun părerea, pe care de altfel nici nu mi-a cerut-o. Mabel era majoră, şi din punct de vedere al convenienţelor sociale nu se putea spune nimic împotriva lui Manderson. Apoi, cred că imensa lui bogăţie ar fi însemnat o vrajă pentru orice femeie. Mabel avea o mică avere proprie suficientă, probabil, s-o facă să-şi dea seama de însemnătatea reală a unei averi de milioane. Dar toate acestea nu sunt decât ipoteze. Fără îndoială, nu s-a gândit niciodată să-l ia de bărbat pe vreunul dintre tinerii care, după câte ştiam, îi făceau curte; şi cu toate acestea, nu cred şi n-am crezut nicicând că l-a iubit pe acest bărbat de patruzeci şi cinci de ani, cu care, nici vorbă, a vrut să se căsătorească. Dar dacă m-ai întreba de ce a făcut-o, ţi-aş răspunde pur şi simplu că nu ştiu.

Trent aprobă din cap, şi după ce mai făcu vreo câţiva paşi, se uită la ceas.

— Ceea ce mi-ai spus m-a interesat atât de mult – zise el – încât am uitat cu totul scopul principal al prezenţei mele aici. Nu trebuia să-mi irosesc dimineaţa de astăzi. Mă voi duce chiar

acum la *White Gables* şi voi începe cercetările care vor dura până către prânz. Dacă eşti liber, Cupples, mi-ar face plăcere să-ţi vorbesc despre ceea ce am descoperit, afară numai dacă mă va opri ceva neaşteptat.

— În dimineaţa asta mă plimb – răspunse Cupples. Mă gândesc să iau prânzul la micul han *Cele trei butoaie*, din apropierea terenului de golf. Vino şi dumneata. Este puţin mai departe, de-a lungul drumului, cam la un sfert de milă dincolo de *White Gables*. Poţi să-i vezi acoperişul între cei doi copaci. Se găteşte destul de simplu acolo, însă foarte gustos.

— Câtă vreme se poate bea o halbă de bere – zise Trent – e pe cinste. Vom mânca brânză cu pâine şi să ne păzească cerul de microbul luxului, al slăbiciunilor şi al viciului în viaţa noastră simplă! Atunci, pe curând!

Alergă spre verandă să-şi ia pălăria, apoi, după ce o flutură ca să-l salute pe Cupples, dispăru. Bătrânul se aşeză într-un şezlong de pe peluză, cu mâinile împreunate pe după cap, contemplând cerul albastru, fără nori.

— E un băiat bun – murmură el. Cel mai bun dintre toţi. Şi e grozav de pătrunzător şi rafinat! Doamne, cât de ciudate sunt toate astea!

Capitolul IV.
Cătuşe în aer

Ca pictor şi fiu de pictor, Philip Trent îşi câştigase încă din tinereţe o anumită reputaţie în cercurile artistice engleze. Mai mult, tablourile sale se vindeau. Aceasta se explica prin talentul său original, viguros, şi printr-o metodă de lucru continuă, întreruptă de izbucniri de violent entuziasm creator. Numele tatălui său contribuia şi el la succesul lui, pe lângă faptul că o avere destul de însemnată îl punea la adăpost de acuzaţia neplăcută că ar flata gusturile publicului. Dar mai mult decât orice îi netezise calea spre succes darul lui natural de a se face iubit. Voia bună şi o fantezie plină de vervă şi spirit au fost de totdeauna foarte preţuite. La aceste calităţi se mai adăuga şi un dar natural de a se apropia de alţii, care-i aducea mai mult decât o simplă popularitate. Avea o judecată pătrunzătoare faţă de semenii săi, dar acest proces se petrecea numai lăuntric; oricine se simţea bine dispus în prezenţa unui om care părea că se amuză totdeauna. Iar dacă avea toane din cauza unor izbucniri ale fanteziei sau fiindcă era absorbit cu totul de o anumită sarcină, chipul lui nu-şi pierdea decât foarte rar obişnuita-i voioşie. Pe lângă o cunoaştere aprofundată a artei sale şi a istoriei ei, avea o cultură temeinică, dominată de dragoste pentru poezie.

La treizeci şi doi de ani, nu trecuse încă de vârsta râsului şi a aventurii.

Dar ajunsese la o celebritate de o sută de ori mai mare decât aceea a profesiunii alese, datorită unuia din impulsurile sale spontane. Într-o zi citi într-un ziar povestea unei crime ciudat de rară în ţara noastră – un asasinat într-un tren. Circumstanţele crimei erau foarte încurcate: două persoane asupra cărora cădeau bănuielile se aflau sub stare de arest. Trent, pentru care a se interesa de o astfel de întâmplare însemna o senzaţie nouă, îi auzi pe prietenii săi discutând despre crimă şi începu, fără să urmărească vreun scop, să citească reportajele din diferite jurnale în legătură cu ea. Ele îi aţâţară curiozitatea; imaginaţia lui începu să lucreze într-un chip nou şi ciudat pentru el, întemeindu-se pe faptele cunoscute; fu cuprins de o emoţie asemănătoare cu aceea dată de momentele sale de inspiraţie artistică sau de aventuri personale. Spre seară, scrise o scrisoare lungă şi o trimise redactorului-şef al ziarului *Record*, pe care-l alesese, fiindcă dăduse cea mai inteligentă şi mai completă versiune a crimei.

În această scrisoare urmase îndeaproape exemplul lui Poe în cazul asasinatului lui Mary Rogers[8]. Neavând altă sursă de inspiraţie în afară de ziare, el atrase atenţia asupra semnificaţiei anumitor fapte în aparenţă neglijabile, sistematizând probele în aşa fel încât o bănuială gravă căzu asupra unui individ, care se prezentase ca martor. Sir James Molloy publicase scrisoarea cu litere aldine. În aceeaşi seară, acesta din urmă putu să anunţe în ziarul *Sun* arestarea şi mărturisirea completă ale omului bănuit de Trent.

Sir James, care cunoştea toate cercurile londoneze, nu pierdu mult timp ca să facă cunoştinţă cu Trent. Cei doi se înţeleseră

[8] Aluzie la *The Mystery of Marie Rogêt* (1842) de Edgar Allan Poe

foarte bine, deoarece tânărul pictor, datorită unui anumit tact înnăscut, ştergea orice deosebire de vârstă dintre el şi ceilalţi. Marile rotative din subsolurile clădirii ziarului *Record* îi stârniră un entuziasm nemaicunoscut până atunci. Pictă acolo un tablou pe care sir James îl cumpără de îndată ce-l văzu, categorisindu-l ca pe un crochiu minunat în stilul lui Heinrich Kley.

Câteva luni după aceea izbucni afacerea cunoscută sub numele de „misterul Ilkley”. Sir James îl invită pe Trent la un dineu excelent şi după aceea îi oferi o sumă care i se păru tânărului fantastic de mare pentru serviciile sale temporare în calitate de reporter al ziarului *Record* în cazul Ilkley.

— Vei reuşi – îl încurajă redactorul-şef. Ştii să scrii lucruri bune, ştii cum să vorbeşti cu oamenii şi te pot învăţa micile procedee tehnice ale meseriei de reporter într-o jumătate de oră. Şi apoi, ai un creier apt de a dezlega misterele, sânge rece, o judecată dreaptă şi suficientă imaginaţie. Gândeşte-te cum te vei simţi dacă vei izbuti să dezlegi acest mister!

Trent recunoscu că ar încerca o mare satisfacţie. Fumă îndelung, se încruntă, şi până la urmă ajunse la concluzia că singurul lucru ce-l făcea să şovăie era teama de a începe o activitate cu totul nouă. Şi cum era obişnuit să lupte împotriva fricii, primi oferta lui sir James.

Şi reuşi. Se dovedi pentru a doua oară mai tare decât autorităţile competente, şi numele lui era pe toate buzele. Apoi se retrase şi se apucă iar de pictură. Nu se simţea câtuşi de puţin atras de gazetărie, şi sir James, care se pricepea întrucâtva în artă, se stăpâni cu delicateţe – contrar multor altor redactori – de a-l ispiti, oferindu-i un salariu mare. Dar în anii următori apelase poate de vreo treizeci de ori la serviciile lui Trent, când se ivise necesitatea de a rezolva probleme delicate în Anglia sau în străinătate. Uneori, Trent, absorbit de arta sa, refuzase; alteori îi

luaseră alţii înainte cu descoperirea adevărului. Dar ca urmare a colaborării lui întâmplătoare cu ziarul *Record*, numele său ajunse foarte cunoscut în Anglia. În rest, faptul că publicul nu-i cunoştea decât numele, neştiind nimic despre personalitatea lui, se potrivea cu firea sa. Ceruse ziarelor *Record* şi *Sun* o tăcere absolută în legătură cu el; iar celelalte ziare se fereau să facă reclamă unui reporter al lui sir James.

Pe când urca repede drumul în pantă spre proprietatea *White Gables*, Trent îşi spunea: „Cazul Manderson” ar putea să se dovedească extrem de simplu. Cupples e un bătrân înţelept, dar probabil că nu e în stare să aibă o părere imparţială despre nepoata lui. Cu toate acestea, şi proprietarul hotelului, care-i vorbise de frumuseţea doamnei Manderson în termeni care atrăseseră atenţia lui Trent, stăruise îndeosebi asupra bunătăţii acesteia. Fără a se exprima cu prea mare pricepere, proprietarul izbutise totuşi s-o descrie în aşa fel, încât detectivul amator să capete o imagine foarte clară despre ea. „Nu e copil prin împrejurimi – spusese el – care să nu se înveselească la auzul vocii doamnei Manderson, ba chiar şi oamenii maturi se înveselesc când o văd. Sosirea ei e aşteptată în fiecare vară cu multă plăcere. Vă rog să observaţi, nu vreau să spun că e una din acele femei care nu au decât o inimă bună şi nimic mai mult. Are şi demnitate; ştiţi ce-nseamnă asta, curaj şi voinţă. Nu e nimeni în Marlstone căruia să nu-i pară rău de mâhnirea ei, deşi poate că unii dintre noi cred în realitate că a avut noroc!?”. Trent era foarte nerăbdător să dea ochi cu doamna Manderson.

Acum putea să vadă, după o peluză mare cu arbuşti, faţada unei case cu două etaje, cu ziduri din cărămidă roşie închisă şi cu

două frontoane, de unde i se trăsese şi numele. Din automobil nu zărise casa în dimineaţa aceea decât în fugă. Era o clădire modernă, construită de cel mult zece ani. Proprietatea, întreţinută cu grijă, avea aerul acela de pace îmbelşugată care învăluie şi cele mai mici clădiri de la ţară ale oamenilor avuţi din Anglia. În faţa casei, dincolo de drum, se întindea o pajişte largă până la marginea falezei; în spatele ei se aşternea un teren împădurit, de-a lungul unei văi largi, până către regiunea mlăştinoasă. Părea absolut fantastic ca o crimă să fi fost comisă într-un loc atât de paşnic: totul era liniştit şi ordonat; totul evoca foarte elocvent o viaţă tihnită şi bine gospodărită. Cu toate acestea, dincolo de casă şi aproape de gardul viu, care se înălţa între grădină şi drumul, alb şi ars de soare, se afla şopronul cu uneltele de grădinărit, lângă care fusese găsit cadavrul lui Sigsbee Manderson, prăbuşit în apropierea gardului de lemn.

Trent trecu pe lângă poarta intrării principale, urmându-şi drumul, până când ajunsese în faţa acestui şopron. La o depărtare de cincizeci de metri, drumul se abătea pe neaşteptate, ca să şerpuiască printre plantaţii dese; şi chiar acolo, înainte de cotitură, un mic gard viu împrejmuia grădina casei, la colţ cu o mică barieră vopsită în alb. El se apropie de bariera ce servea de obicei ca intrare de serviciu şi pentru grădinari. Portiţa se deschise uşor, şi el urcă încet aleea ce continua în dosul casei, între gardul viu din exterior şi un şir înalt de rododendroni. Printr-o deschizătură a acestui gard viu, Trent porni pe o cărare care-l ducea către căsuţa mică din lemn, ce se înălţa printre arborii de dinaintea unui colţ al faţadei. Cadavrul lui Manderson fusese găsit în partea cea mai îndepărtată a căsuţei de clădirea principală; şi Trent îşi dădu seama că o femeie de serviciu, care ar fi apărut în dimineaţa din ajun la una din ferestrele cele mai apropiate ale clădirii principale, întrebându-se cum s-ar simţi

dacă ar fi tot atât de bogată ca stăpânul ei, ar fi putut privi spre colibă, fără să vadă cadavrul.

Detectivul examină locul cu atenţie, apoi cercetă interiorul căsuţei, dar în afară de urmele de iarbă călcată în jurul locului unde zăcuse cadavrul, nu putu să observe nimic. Aplecându-se, cu ochi ageri şi chiar pipăind cu degetele, examină amănunţit pământul pe o întindere destul de mare; însă fără niciun rezultat.

Fu întrerupt de zgomotul făcut de uşa principală – primul ce-l auzi venind din casă. Atunci sări în picioare şi se duse până la marginea aleii principale, de unde văzu un om îndepărtându-se iute spre poarta mare a proprietăţii.

Auzind zgomot de paşi pe pietriş, acesta se întoarse brusc, cu un gest nervos şi rămase nemişcat, privindu-l fix pe Trent. Chipul său, apărut pe neaşteptate, era înfricoşător de palid şi istovit. Totuşi, se vedea că e un bărbat tânăr. Ochii săi albaştri rătăciţi, fără niciun rid în jurul lor, exprimau o mare oboseală – şi un puternic zbucium sufletesc. Când se apropiară unul de altul, Trent se uită cu admiraţie la umerii laţi ai necunoscutului şi la silueta lui mlădioasă şi plină de vigoare. În aspectul său ţeapăn din cauza oboselii, în trăsăturile frumoase, regulate, în părul blond, tuns scurt, şi chiar în vocea cu care i se adresă lui Trent se observa influenţa unei educaţii deosebite. „Ai crescut pe terenurile de la Oxford, după câte-mi dau seama, tinere prieten” – îşi zise Trent.

— Dacă numele dumneavoastră este Trent – îl întâmpină tânărul cu o voce plăcută – sunteţi aşteptat. Domnul Cupples a telefonat de la hotel. Pe mine mă cheamă Marlowe.

— Aţi fost secretarul lui Manderson, dacă nu mă-nşel – spuse Trent.

Detectivul simţea o deosebită atracţie pentru tânărul Marlowe. Fiindcă, deşi părea că se află în pragul unei depresiuni nervoase,

tânărul nu-şi pierduse aerul de sănătate morală şi de strălucire deosebită, aşa cum o au toţi reprezentanţii stratului său social la vârsta asta. Dar în ochii săi obosiţi se observa o expresie care sfida privirea pătrunzătoare a lui Trent – expresie obişnuită, asemănătoare cu a unui om care cântăreşte şi meditează asupra unor lucruri îndepărtate. Era o privire prea inteligentă, prea sigură şi hotărâtă, ca să poată fi calificată ca visătoare. Trent avu impresia că mai văzuse chipul acesta pe undeva. El urmă:

— E o încercare groaznică pentru dumneavoastră toţi. Mă tem că v-a răvăşit grozav, domnule Marlowe.

— Puţină oboseală, asta-i tot – replică tânărul, plictisit. Am stat la volanul automobilului toată noaptea de duminică şi aproape toată ziua de ieri; după ce am aflat veştile, n-am mai închis ochii o clipă. Cine ar fi putut dormi? Dar acum am o întâlnire, domnule Trent, cu doctorul, pentru a lua anumite dispoziţii în legătură cu ancheta. Cred că se va face mâine. Dacă vreţi, intraţi în casă şi întrebaţi de domnul Bunner, care vă aşteaptă; vă va povesti tot ce s-a-ntâmplat şi vă va servi de ghid. Bunner e celălalt secretar; este american şi-i un băiat încântător; se va ocupa de dumneavoastră. Fiindcă veni vorba, mai e şi un detectiv acolo, inspectorul Murch de la Scotland Yard. A sosit ieri.

— Murch! exclamă Trent. Suntem vechi prieteni. Dar cum naiba a făcut de a putut începe cercetările atât de repede?

— Nu ştiu. Dar l-am găsit aici ieri seară la înapoierea mea de la Southampton interogând toată lumea, şi azi-dimineaţă a sosit de la ora opt. Acum se află în bibliotecă, acolo unde se vede deschisă uşa cu geamuri de la extremitatea casei. Poate că vreţi să intraţi şi să-i vorbiţi.

— Aşa voi face – zise Trent.

Marlowe dădu aprobator din cap şi se îndepărtă. Iarba deasă a

peluzei, ce străjuia drumul principal de acces spre casă, înăbuşea zgomotul paşilor lui Trent care mergea ca o pisică. După câteva clipe, se uită prin fereastra întredeschisă de la extremitatea dinspre sud a casei şi zâmbi când văzu spatele lat şi capul cu păr cărunt, tuns scurt, al inspectorului Murch. Acesta era aplecat asupra unui număr de hârtii desfăcute, aşezate pe o masă.

— Totdeauna a fost aşa – zise Trent cu melancolie.

La auzul cuvintelor lui, bărbatul tresări, întorcându-se imediat.

— Sunt învăţat din copilărie să-mi văd spulberate cele mai scumpe speranţe – continuă el – iar de data asta credeam că am luat-o înaintea Scotland Yard-ului şi iată că-l găsesc la faţa locului pe cel mai iscusit detectiv al poliţiei metropolitane.

Detectivul zâmbi cu o oarecare gravitate şi se apropie de fereastră:

— Te aşteptam, domnule Trent – zise el. Este un caz în genul celor care ştiu că te interesează.

— Deoarece gusturile mele sunt cunoscute – răspunse acesta, intrând în cameră – aş fi preferat să-mi fie respectate şi să nu i se fi îngăduit nesuferitului meu rival să se apropie de acest caz. Mi-ai luat-o cu mult înainte, am aflat totul.

Trent îşi roti ochii prin cameră.

— Cum ai făcut să vii atât de repede la faţa locului? Ştiu că eşti iute ca fulgerul; cerbul n-a fost niciodată întrecut de un pas mai sprinten; dar nu-mi explic cum ai izbutit să fii aici la timp, ca să-ncepi cercetările de ieri seară! Are Scotland Yard-ul la dispoziţie o escadrilă secretă de avioane? Sau este aliat cu forţele infernului? În orice caz, se impune ca în privinţa asta să se ceară o explicaţie Ministerului de Interne.

— E mult mai simplu decât crezi – zise Murch, cu indiferenţă profesională. Din întâmplare, eram în concediu cu soţia mea la

Halvey, nu mai departe de douăsprezece mile de aici, de-a lungul coastei. De îndată ce poliţia a aflat de asasinat, am şi fost înştiinţat. Am telegrafiat şefului, care m-a însărcinat imediat cu anchetarea cazului. Am sosit ieri seară cu bicicleta şi de atunci am început să lucrez.

— În legătură cu acest răspuns, îngăduie-mi să te întreb – zise Trent – ce mai face doamna Murch?

— Foarte bine, mulţumesc – răspunse inspectorul – vorbeşte adesea de dumneata şi de jocurile pe care aveai obiceiul să le organizezi cu copiii noştri. Dar scuză-mă, domnule Trent, nu e nevoie să te străduieşti a-mi vorbi despre fel de fel de fleacuri, în timp ce cercetezi totul cu ochii. Acum îţi cunosc metodele. Îmi dau seama că te-ai descurcat ca de obicei şi că ai îngăduinţa stăpânei casei să inspectezi toată locuinţa şi să interoghezi pe oricine.

— Exact – răspunse Trent. Mă pregătesc să-ţi deschid calea, inspectore. Îţi datorez o revanşă, vulpe bătrână, pentru că mi-ai luat-o înainte în cazul Abinger. Dar dacă e adevărat că deocamdată nu eşti dispus să duci o conversaţie de salon, să lăsăm complimentele şi să vorbim despre treburi.

El se apropie de masă, îşi aruncă ochii pe hârtiile aranjate pe ea într-o anumită ordine, apoi se întoarse către biroul cu ruloul deschis şi cercetă repede sertarele.

— Văd că biroul a fost golit. Hai atunci, inspectore, să ne împărţim rolurile, ca de obicei.

Trent se întâlnise adesea, cu prilejul unor anchete, cu inspectorul Murch – un om foarte apreciat de Departamentul de cercetări criminale. Era un poliţist tăcut din fire, plin de tact şi foarte pătrunzător, un bărbat cu mult curaj, care se distinsese în urmărirea celor mai primejdioşi criminali. Omenia sa era tot atât de masivă ca şi trupul, care, la rândul său, era prea viguros chiar

şi pentru un poliţist. Datorită simpatiei, ei se preţuiseră de la început unul pe altul şi se statornicise între ei una din acele prietenii cu care tânărului pictor îi plăcea să-şi înfrumuseţeze viaţa. Inspectorul discuta cu el, confidenţial, mai liber decât cu oricare altul, amănuntele şi aspectele fiecărui caz în parte, ca să-l clarifice împreună. Fără-ndoială că în intimitatea lor se păstrau anumite reguli şi limite. Se înţeleseseră ca Trent să nu se folosească niciodată în reportajele sale de niciun element pe care nu l-ar fi putut cunoaşte decât din izvor oficial. Mai mult, fiecare dintre ei îşi rezervase dreptul, pentru prestigiul şi onoarea carierei lor, să nu-şi împărtăşească descoperirile sau ipotezele esenţiale în rezolvarea problemei respective. Trent insistase să se respecte – cu multă grijă principiile a ceea ce el numea „sportivitate poliţistă”. Murch, căruia îi plăcea lupta şi nu avea decât de câştigat dintr-o colaborare cu o inteligenţă atât de vie ca a celuilalt, lua parte la acest joc cu multă pasiune. În întrecerea în care unul căuta să dovedească superioritatea presei asupra poliţiei, iar celălalt, contrariul, victoria încununa când experienţa îndelungată şi metoda de lucru a inspectorului, când judecata mai rapidă şi imaginaţia mai vie ale lui Trent, la care se adăuga şi flerul înnăscut de a recunoaşte într-o clipă semnificaţia oricărui lucru cu toate deghizările lui.

Inspectorul primi aşadar ultima propunere a lui Trent cu toată sinceritatea şi, rezemându-se amândoi de pervazul uşii cu geamuri, discutară cazul Manderson, gustând în acelaşi timp pacea adâncă şi splendoarea peisajului de vară ce se aşternea dinaintea lor, scăldat într-o ceaţă uşoară.

Trent scoase din buzunar un caiet subţire şi, în timp ce

vorbeau, schiţă din câteva trăsături repezi şi sigure planul bibliotecii. Avea obiceiul să procedeze aşa în astfel de ocazii, adesea chiar cu îndărătnicie, şi din când în când deprinderea aceasta se dovedise folositoare.

Biblioteca, o cameră spaţioasă, care se afla în colţul casei, era luminată din plin de ferestre mari ce se deschideau în doi pereţi. În mijloc se găsea o masă mare. Pentru cel care ar fi intrat pe fereastră, biroul cu rulou se găsea imediat în stânga, lipit de perete. În faţa uşii interioare din peretele din stânga, în capătul celălalt al camerei, se afla o fereastră mare împărţită în carouri. Dincolo de uşă, sprijinit de perete, se vedea un dulap-colţar minunat sculptat şi un alt dulap ocupa un intrând de lângă şemineu. Pe pereţi, unde nu erau rafturi de cărţi, atârnau câteva gravuri colorate de Harunobu, pe care Trent se hotărî să le examineze mai amănunţit cu alt prilej. În rest, cărţile păreau, după aspectul lor, că fuseseră cumpărate cu metrul, fără să fi fost scoase vreodată din rafturi. Aveau legături de lux şi cuprindeau operele marilor romancieri, eseişti, istorici şi poeţi ai literaturii engleze, aşezate la rând ca o armată bine aliniată. Se mai aflau acolo şi câteva scaune, lucrate, ca şi dulapul şi masa din lemn de stejar sculptat; în faţa biroului se vedeau un fotoliu modern şi un scaun cu pivot. Deşi avea un aer de bogăţie, camera părea totuşi goală. Singurele obiecte portabile erau: un bol mare de porţelan, de un albastru minunat, aşezat pe masă, o pendulă, câteva cutii pentru ţigări, care împodobeau şemineul, şi pe birou, un aparat telefonic obişnuit.

— Ai văzut cadavrul? întrebă inspectorul.

Trent dădu din cap afirmativ, adăugând:

— Şi locul unde a fost descoperit.

— Primele impresii pe care le-am cules aici mă tulbură – zise inspectorul. Din cele auzite la Halvey am crezut la început că e

vorba de un furt obişnuit şi de un asasinat săvârşit de vreun vagabond oarecare, deşi aşa ceva nu s-a mai întâmplat prin partea locului. Dar chiar de la începutul anchetei am dat peste câteva amănunte ciudate, pe care le-ai notat desigur şi dumneata. Mai întâi, Manderson a fost împuşcat pe proprietatea, sa, aproape de casă. Totuşi, nu există nici cea mai mică urmă de furt. Cadavrul nu a fost jefuit. Pe scurt, dacă am ignora câteva fapte, ai fi înclinat să tragi concluzia că e vorba de o simplă sinucidere. Şi-apoi, mai e ceva care nu trebuie uitat: mi s-a spus că de o lună, Manderson avea o stare de spirit foarte ciudată. Ştii, fără îndoială, că între el şi soţia lui exista un fel de neînţelegere. Oamenii de serviciu observaseră de multă vreme o schimbare în purtarea lui faţă de ea şi în ultima săptămână aproape că nu i-a vorbit de loc. Ei declară că Manderson era foarte schimbat, tăcut şi plin de toane, probabil din cauza acestei supărări sau din alt motiv. Fata din casă zice că făcea impresia unui om convins că i se va întâmpla ceva. În sfârşit, asta declară ei. Şi iată din nou concluzia logică: sinucidere! Spune, te rog, dragă Trent, de ce nu e vorba de sinucidere?

— Faptele, aşa cum le cunosc eu, sunt absolut contrarii acestei ipoteze – răspunse tânărul, care stătea pe pervazul ferestrei, ţinându-şi genunchii cu mâinile. În primul rând, nu s-a găsit nicio armă. Am căutat şi eu, ca şi dumneata, şi nu am descoperit în apropierea cadavrului nici o armă de foc. În al doilea rând, urmele de la încheieturile mâinilor, zgârieturile şi zdreliturile recente nu le putem explica decât ca pricinuite într-o luptă cu cineva. În al treilea rând, cine a mai auzit vreodată de o sinucidere cu un glonţ tras în ochi? Apoi am aflat de la proprietarul hotelului de aici un alt fapt, poate amănuntul cel mai ciudat din acest caz. Manderson s-a îmbrăcat complet înainte de a ieşi în grădină, dar şi-a uitat dantura. Cum s-ar putea ca un

sinucigaş să se îmbrace complet, pentru a da cadavrului său un aspect decent, dar să-şi uite tocmai dantura?

— Acest ultim detaliu nu mi-a atras atenţia – recunoscu Murch. Dar e un sâmbure de adevăr în ceea ce spui. Însă eu nu cred într-o sinucidere, bizuindu-mă pe temeinicia altor fapte care mi s-au părut demne de luat în seamă. Azi-dimineaţă am căutat ipoteze chiar în această casă. Mă aştept ca şi dumneata să faci acelaşi lucru.

— Aşa e. Mi se pare că e un caz în care sunt necesare ipotezele. Hai, Murch, să ne dăm puţină osteneală; să-i bănuim pe toţi. Mai întâi, pe cei din casă. Ascultă! Uite, îţi spun pe cine bănuiesc: bineînţeles, pe doamna Manderson; dar şi pe cei doi secretari, ştiu că sunt doi, însă nu-mi dau seama pe care dintre ei ar trebui să-l bănuiesc mai mult. Îi mai suspectez pe valetul şi pe fata din casă, ca şi pe ceilalţi oameni de serviciu, dar mai ales pe băiatul care face ghetele. Fiindcă veni vorba, câţi oameni de serviciu sunt? Am încă multe bănuieli de formulat, oricare ar fi natura serviciului prestat; dar aş vrea să mă lămuresc asupra acestui subiect numai din curiozitate.

— Mă faci să râd – răspunse inspectorul – însă la începutul unei anchete, suspiciunea generală e metoda cea mai sigură, asta o ştii tot atât de bine ca şi mine, Trent. În orice caz, eu am stat aici de vorbă cu destui oameni în noaptea trecută şi astăzi ca cel puţin deocamdată să nu mă mai intereseze unii dintre ei. Îţi vei construi propriile dumitale concluzii. În ceea ce priveşte servitorimea, iat-o: un majordom, fata din casă principală şi alte trei, dintre care una, foarte tânără, şi un bucătar. Mai există un şofer, deocamdată absent, deoarece e plecat să-şi îngrijească o luxaţie la încheietura mâinii. Băiat de serviciu nu există.

— Şi grădinarul? Nu mi-ai spus nimic despre această figură sinistră şi tenebroasă a grădinarului, îl ţii deoparte, Murch. Hai

să jucăm cinstit! Spune-mi ce ştii, ca un bun camarad, sau te voi denunţa comitetului de arbitri.

— Grădina e întreţinută de un om din sat, care vine de două ori pe săptămână. Am stat de vorbă cu el. Ultima oară a fost aici vinerea trecută.

— Atunci îl suspectez şi mai mult – zise Trent. Şi acum să vorbim de casa propriu-zisă. Pentru început, vreau să scotocesc puţin camera unde mi s-a spus că Manderson îşi petrecea cea mai mare parte a timpului, şi după aceea, dormitorul lui, mai ales dormitorul. Dar, fiindcă ne aflăm în camera asta, să începem cu ea. Se pare că te găseşti în acelaşi stadiu al anchetei ca şi mine. Sau poate că ai şi examinat dormitoarele?

Inspectorul încuviinţă, dând din cap.

— Am văzut dormitorul lui Manderson şi pe acela al soţiei sale. Cred că acolo nu-i nimic de găsit. Camera lui e foarte simplu mobilată, aproape goală; nu există niciun indiciu; cel puţin eu nu am descoperit nimic deosebit. Se pare că Manderson era un adept al vieţii simple. Nu a folosit niciodată serviciile unui valet. Încăperea se aseamănă cu o chilie de călugăr, cu excepţia hainelor şi a pantofilor. O vei găsi în aceeaşi stare în care am găsit-o eu; şi mi s-au dat asigurări că nu a fost schimbat nimic din clipa când Manderson a părăsit-o ieri dimineaţă la o oră încă necunoscută. Dormitorul acesta al lui comunică cu al doamnei Manderson, despre care te asigur că nu se aseamănă de loc cu o chilie. Aş spune că acestei doamne îi plac foarte mult lucrurile frumoase. Dar şi-a părăsit dormitorul chiar în dimineaţa descoperirii crimei, spunând fetei din casă că n-ar putea dormi într-o cameră care dă spre dormitorul soţului ei asasinat. Un simţământ foarte natural la o femeie, nu-i aşa? Acum, ca să mă exprim astfel, a campat într-o cameră de rezervă.

„Ehei, prietene! îşi spuse Trent, în timp ce lua câteva note în

carneţelul său. Ai pus ochii pe doamna Manderson ori nu? Îţi cunosc prea bine tonul inexpresiv al vocii tale de inspector. Îmi pare rău că n-am văzut-o încă. Sau ai descoperit ceva împotriva ei şi nu vrei să aflu şi eu, sau te-ai convins, dimpotrivă, că e nevinovată, dar te-ai bucura să-mi irosesc vremea pe o pistă falsă. Foarte bine; aşa-i jocul, care, pe măsură ce se desfăşoară, mi se pare tot mai interesant.” Apoi zise tare:

— Ei bine, voi face schiţa dormitorului mai târziu. Dar să vorbim puţin de camera asta.

— Ei îi spun bibliotecă – îl lămuri inspectorul. Manderson avea obiceiul să-şi facă aici corespondenţa, şi-şi petrecea în odaia asta cea mai mare parte a timpului. De când a început să nu se mai înţeleagă cu soţia lui, se retrăgea seara în această cameră, şi când se afla la *White Gables*, îl găseai totdeauna aici. Oamenii de serviciu l-au văzut pentru ultima oară în viaţă în această încăpere.

Trent se ridică şi se uită din nou prin hârtiile de pe masă.

— Cele mai multe dintre ele sunt scrisori de afaceri şi acte – îl lămuri Murch. Rapoarte, prospecte şi atâta tot. Se mai află şi câteva scrisori în legătură cu chestiuni personale, în care nu găseşti însă niciun indiciu. Secretarul american se numeşte Bunner şi este tipul cel mai amuzant pe care l-am întâlnit vreodată; azi-dimineaţă am scos împreună cu el hârtiile din birou. I-a intrat în cap ideea că Manderson primise nişte scrisori de ameninţare, şi că ele au legătură cu asasinarea lui. Dar nici urmă de aşa ceva; am examinat hârtie cu hârtie. Singurul lucru mai deosebit e faptul că printre ele se aflau şi câteva pachete de bancnote, reprezentând o sumă importantă, şi doi săculeţi cu diamante nemontate. De aici reiese că Manderson începuse de câtva timp să cumpere diamante, ca să le speculeze, un nou gen de joc, care părea, după spusele secretarului, că-l distrează.

— Fiindcă veni vorba de secretari – îl întrerupse Trent. L-am întâlnit chiar adineauri afară pe unul cu numele de Marlowe; un flăcău chipeş, cu ochi destul de ciudaţi, dar, după aspect, englez sută-n sută. Celălalt mi-ai spus că e american. Ce nevoie avea Manderson de un secretar englez?

— Marlowe mi-a dat o lămurire în această privinţă. Secretarul american era mâna dreaptă a lui Manderson pentru problemele de afaceri, unul din membrii personalului său de la New York, şi nu-l părăsea niciodată. El, Marlowe, nu se ocupa de loc de activitatea financiară a milionarului, de care nu avea habar, ci se îngrijea de caii de curse, de automobile, de iaht, precum şi de toate aranjamentele sportive, ceea ce făcea din el un om „bun la toate", cum se spune. Cred că manipula sume însemnate de bani. Celălalt secretar era absorbit cu totul de problemele financiare şi sunt convins că avea destul de lucru. Existenţa unui secretar englez a fost o manie a lui Manderson. Înainte de Marlowe, a avut mai mulţi secretari de felul acesta.

— Îşi dovedea astfel bunul gust – observă Trent. Nu crezi că ar fi extrem de interesant să te ocupi de plăcerile unuia din Plutocraţii moderni, cu P mare? Atâta doar, se spune că plăcerile lui Manderson erau cu totul nevinovate. Marlowe mi se pare totuşi că ar fi destul de slab în rolul lui Petronius[9]. Dar să ne întoarcem la ceea ce ne interesează – urmă el, uitându-se la notele sale. Mi-ai spus chiar acum că oamenii de serviciu l-au văzut pe Manderson viu pentru ultima dată în această cameră. Asta înseamnă...?

---

[9] Scriitor latin, autorul lui „Satyricon" (roman scris pe vremea lui Nero), genul unei *Menippean satire* (o formă de satiră, de obicei în proză, care se caracterizează prin atacarea atitudinilor mentale, mai degrabă decât a unor persoane sau entităţi specifice. A fost descrisă pe larg ca un amestec de alegorie, naraţiune picarescă şi comentariu satiric.). (n. hy.)

— Că a avut o convorbire cu soţia lui înainte de a se culca. Da, omul de serviciu cu numele de Martin l-a văzut pentru ultima oară în această cameră. L-am pus să-mi povestească tot ce ştie şi a făcut-o cu mare plăcere. O întâmplare de soiul ăsta îi bucură pe servitorii unei case.

Câteva clipe, Trent se uită gânditor pe fereastra deschisă, la colinele scăldate în razele soarelui.

— Te-ar plictisi dacă ai mai auzi din nou povestirea lui? întrebă el în cele din urmă.

Drept răspuns, Murch sună. Aproape imediat apăru un bărbat de vârstă mijlocie, sobru, bine ras, cu înfăţişarea distinsă a unui valet de casă mare.

— Acesta este domnul Trent, autorizat de doamna Manderson să cerceteze toată casa şi să interogheze pe oricine – îl lămuri inspectorul. Ar vrea să-i spui tot ce ştii.

Martin se înclină, indiferent. Îşi dădu seama dintr-o privire că Trent e un gentleman. Dar îi trebuia timp să se convingă că era într-adevăr ceea ce el numea un gentleman în înţelesul adevărat al cuvântului.

— V-am observat venind încoace, domnule – zise valetul, cu o politeţe rece.

Pronunţa cuvintele rar şi măsurat.

— Am primit instrucţiuni să vă ajut cu tot ce-mi stă în putinţă. Domnul doreşte să-i povestesc toate amănuntele serii de duminică?

— Te rog – zise Trent, cu voce gravă.

Felul de a fi al lui Martin îi stârnea râsul, dar se strădui să alunge orice semn de ilaritate de pe faţa sa.

— L-am văzut ultima oară pe domnul Manderson...

— Nu, nu, nu începe cu asta – îl întrerupse Trent, liniştit. Spune-mi tot ce-ţi aminteşti despre dânsul din seara aceea,

începând de la cină, să zicem, încearcă să nu neglijezi nici cele mai mici detalii.

— După cină, domnule? Da, îmi aduc aminte că după cină, domnul Manderson şi domnul Marlowe s-au plimbat, stând de vorbă, pe aleea care străbate livada. Iar dacă-mi cereţi detalii, daţi-mi voie să vă spun că vorbeau de ceva important, deoarece am auzit cuvintele domnului Manderson când au pătruns din nou în casă prin intrarea din spate. Acestea au fost, după câte-mi amintesc, următoarele: „Dacă Harris e acolo, fiecare minut e important. Trebuie să pleci numaidecât. Şi nu sufla o vorbă nimănui”. Domnul Marlowe a răspuns: „Prea bine. Numai să-mi schimb hainele şi sunt gata”, sau ceva asemănător. Am auzit acestea foarte clar, fiindcă tocmai treceau prin faţa ferestrei oficiului meu. După aceea, domnul Marlowe s-a dus în camera sa, iar domnul Manderson a intrat în bibliotecă şi m-a sunat. Mi-a înmânat câteva scrisori pentru a le da factorului poştal în ziua următoare şi mi-a ordonat să aştept, fiindcă domnul Marlowe îl convinsese să facă împreună o plimbare cu maşina sub clar de lună.

— Foarte ciudat – zise Trent.

— Şi eu am avut acelaşi gând, domnule. Dar mi-am amintit de cuvintele „nu sufla o vorbă nimănui” şi mi-am spus că povestea despre plimbarea cu maşina sub clar de lună avea scopul să inducă în eroare pe cine i-ar fi putut auzi.

— Ce oră era?

— Cam ora zece, aş putea spune. După ce a stat de vorbă cu mine, domnul Manderson a aşteptat până când domnul Marlowe a coborât şi a adus maşina în dreptul peronului. După aceea s-a dus în salon, unde se găsea doamna Manderson.

— Asta nu ţi s-a părut ciudat?

Martin căzu pe gânduri.

— Fiindcă mă întrebaţi, domnule – zise el prevăzător – vă voi spune că era prima oară când l-am văzut intrând în salon din clipa când am venit aici anul acesta. Dânsului îi plăcea să-şi petreacă serile în bibliotecă. Dar în seara aceea de duminică n-a rămas cu doamna Manderson decât câteva clipe. Apoi a plecat imediat împreună cu domnul Marlowe.

— I-ai văzut plecând?

— Da, domnule, au plecat spre localitatea Bishopsbridge.

— Şi l-ai mai văzut pe domnul Manderson după aceea?

— Da, după o oră sau aşa ceva, în bibliotecă, domnule. Cred că era vreo unsprezece şi un sfert, aş putea spune, fiindcă auzisem mai înainte orologiul bisericii bătând ora unsprezece. Vă mărturisesc că am un auz foarte fin.

— Presupun că domnul Manderson te-a sunat, nu-i aşa? Ce s-a întâmplat când ai răspuns la sonerie?

— Domnul Manderson scosese o carafă cu whisky, un sifon şi un pahar din dulapul unde le ţinea.

Trent îl întrerupse cu un gest al mâinii:

— Fiindcă am ajuns aici, te întreb, şi te rog să-mi răspunzi sincer: domnul Manderson avea obiceiul să bea mai mult decât trebuie? Vreau să înţelegi limpede că nu e o curiozitate neobrăzată din partea mea. Ţin să aflu asta fiindcă s-ar putea să ne ajute la lămurirea misterului.

— Prea bine, domnule – răspunse Martin, cu un aer grav. Nu şovăi o clipă să vă spun şi dumneavoastră ceea ce i-am spus deja domnului inspector. Stăpânul meu, datorită îndeletnicirilor sale, era foarte cumpătat. În cei patru ani de când sunt în serviciul dânsului, nu l-am văzut să bea mai mult de un pahar-două de vin la cină, foarte rar puţin vin la prânz, şi din când în când un pahar de whisky cu sifon înainte de culcare, fără ca asta să fi fost un obicei. Dimineaţa, găseam adesea paharul numai cu puţin

sifon; uneori îl amesteca şi cu whisky, însă niciodată cu o cantitate prea mare. Nu avea băuturi preferate; de cele mai multe ori se mulţumea cu sifon simplu, deşi eu îmi permisesem să-i sugerez nişte ape minerale naturale, pe care începusem să le apreciez prin casele pe unde servisem mai înainte. Păstra băuturile în dulapul de aici, fiindcă nu-i prea plăcea să ceară a fi servit. Bineînţeles că nu mă prezentam niciodată la dânsul după cină decât când mă suna. Şi când îi trebuia ceva, îi plăcea să i se aducă totul repede şi să fie lăsat cât mai curând singur. Nu putea suferi să fie întrebat dacă mai are nevoie de ceva. Domnul Manderson, domnule, avea nişte gusturi foarte simple.

— Prea bine! Vasăzică, te-a sunat în seara aceea cam pe la unsprezece şi un sfert. Poţi să-ţi aminteşti exact cuvintele lui?

— Cred că le pot repeta aproape cu exactitate, domnule, fiindcă nu au fost prea multe. Mai întâi, m-a întrebat dacă domnul Bunner s-a culcat, şi eu i-am răspuns că s-a retras de mai multă vreme în camera dânsului. Apoi mi-a spus ca cineva să aştepte până la douăsprezece şi jumătate sosirea unui mesaj telefonic important; deoarece domnul Marlowe plecase cu maşina la Southampton, domnul a dorit să aştept eu, şi dacă mesajul soseşte, să scriu textul, fiindcă nu voia să fie deranjat. Mi-a cerut să-i aduc sifon proaspăt. Şi cred că asta e tot, domnule.

— N-ai observat nimic deosebit?

— Când am venit la chemarea soneriei, stătea la birou, cu receptorul telefonului la ureche, parcă aşteptând o legătură. În timp ce-mi dădea ordine, asculta atent. Când m-am întors cu sifonul, vorbea la telefon.

— Îţi aminteşti ce spunea?

— Prea puţin, domnule; vorbea de cineva, care se afla pe undeva, într-un hotel, ceea ce nu mă interesa. N-am stat în cameră decât atât cât să pun sifonul pe masă şi m-am retras. Pe

când închideam uşa, l-am auzit spunând: „Eşti sigur că nu e la hotel?”, sau cam aşa ceva.

— Şi atunci l-ai văzut în viaţă şi l-ai auzit vorbind pentru ultima oară?

— Nu, domnule. Ceva mai târziu, pe la unsprezece şi jumătate, mă instalasem cu o carte în mână, cu uşa oficiului întredeschisă, şi l-am auzit pe domnul Manderson urcând scara spre dormitor. M-am dus imediat să închid fereastra de la bibliotecă şi să pun zăvorul la uşa de serviciu. N-am auzit nimic mai mult.

Trent medită o clipă.

— Cred că n-ai aţipit de loc – zise el, iscoditor – în timp ce aşteptai mesajul telefonic, nu-i aşa?

— Oh, nu, domnule! Sunt totdeauna treaz la ora asta. Dorm foarte prost, mai ales în vecinătatea mării şi, în general, citesc în pat până la miezul nopţii.

— Şi a sosit vreun mesaj?

— Nu, domnule.

— Nu? Bănuiesc că dormi cu fereastra deschisă în nopţile astea călduroase, nu-i aşa?

— N-o închid niciodată noaptea, domnule.

Trent îşi luă o ultimă notă; apoi mai citi o dată cu atenţie însemnările de mai înainte. După aceea se ridică şi străbătu camera câteva clipe în lung şi-n lat, cu ochii în jos. În cele din urmă se opri în faţa lui Martin.

— Toate astea par foarte simple şi naturale – zise el. Dar aş vrea să lămuresc câteva amănunte: înainte de a te culca, te-ai dus să închizi fereastra din bibliotecă. Ce fereastră anume?

— Uşa cu geamuri de lângă birou. Rămăsese deschisă toată ziua. Celelalte ferestre din faţa uşii se deschideau arareori.

— Dar perdelele? Mă-ntreb dacă cineva din grădină ar fi putut

să se uite în casă,

— Oh, foarte uşor, domnule, dacă ar fi stat în partea aceea a grădinii. Perdelele nu erau niciodată trase când era cald. Domnul Manderson stătea de multe ori în picioare în pragul uşii fumând, cu privirea fixă în întuneric. Dar nimeni nu l-ar fi putut vedea, dacă nu l-ar fi căutat dinadins cu ochii.

— Înţeleg. Şi acum spune. Zici că ai un auz foarte fin şi l-ai văzut pe domnul Manderson intrând în casă după cină, când s-a întors din grădină. Dar l-ai auzit intrând şi după ce s-a înapoiat din plimbarea cu maşina?

Martin tăcu o vreme.

— Acum, când îmi atrageţi atenţia, mi-amintesc că nu l-am auzit. Am aflat că s-a întors numai fiindcă m-a sunat. Dacă ar fi intrat pe uşa principală, desigur că l-aş fi auzit închizând-o. Însă nu mă îndoiesc că a intrat din grădină pe fereastra-uşă de tip francez.

Omul se gândi o clipă, apoi adăugă:

— De obicei, domnul Manderson intra pe uşa principală, îşi agăţa pălăria şi pardesiul în hol, apoi cobora scările în bibliotecă. Fiind probabil foarte grăbit să se ducă la telefon, a străbătut peluza, îndreptându-se spre fereastra întredeschisă, ceea ce făcea totdeauna, domnule, când avea ceva important de rezolvat. Îmi mai amintesc acum că avea pălăria pe cap şi că şi-a aruncat pardesiul pe masă. Apoi mi-a dat câteva ordine pe un ton sec, aşa cum făcea în general când era preocupat. Domnul Manderson era într-adevăr un om grăbit, „ocupat până peste cap”, cum se spune.

— Ah, vasăzică părea preocupat? Dar n-ai spus chiar acum că n-ai descoperit nimic deosebit la dânsul?

Un zâmbet melancolic fulgeră pe chipul lui Martin.

— Observaţia dumneavoastră dovedeşte că nu l-aţi cunoscut

pe domnul Manderson, domnule, dacă-mi este îngăduit s-o spun. Era ceva firesc la dânsul să fie grăbit. Mi-a trebuit multă vreme să mă obişnuiesc cu felul său de a fi. Totdeauna era grăbit, fie că stătea cu totul nemişcat, fie că fuma o ţigară, medita, citea, scria, dicta şi telegrafia, toate în acelaşi timp, adesea mai bine de o oră fără întrerupere, că aproape ameţeai numai urmărindu-l. Iar când era vorba de a da un telefon sau de a primi unul, era totdeauna foarte grăbit.

Trent se întoarse către inspector, care răspunse privirii sale printr-un semn din ochi de încuviinţare. Arătând fără şovăială înţelegere pentru felul de a ancheta al lui Trent, Murch puse şi el pentru prima oară o întrebare:

— Spui, aşadar, că l-ai lăsat telefonând lângă fereastra deschisă, cu luminile aprinse şi cu băuturile răcoritoare pe masă, nu-i aşa?

— Aşa e, domnule Murch.

Uşoara schimbare pe care Trent, cu spiritul său perspicace, o observă în atitudinea lui Martin când îi răspunse inspectorului, îl amuză. Dar îşi concentră imediat atenţia asupra întrebării următoare a inspectorului.

— În ceea ce priveşte răcoritoarele. Ai susţinut că domnul Manderson nu prea avea obiceiul să bea whisky înainte de a se culca. În seara aceea a băut?

— N-aş putea spune. Camera a fost dereticată a doua zi dimineaţa de una din fetele din casă, şi paharul a fost spălat ca de obicei. Ştiu că seara carafa cu whisky era aproape plină. O umpluse cu câteva zile mai înainte şi când am adus sifonul proaspăt, m-am uitat la ea din obişnuinţă, ca să mă conving că mai e destul whisky.

Inspectorul se duse la dulapul înalt din colţ, îl deschise şi scoase o carafă din cristal, pe care o puse pe masă, în faţa lui

Martin.

— A fost mai plină decât acum? întrebă el foarte calm. Aşa am găsit-o azi-dimineaţă. Carafa era pe jumătate goală.

Martin păru să-şi piardă pentru prima oară sângele rece. Apucă iute carafa, o înclină în faţa ochilor, apoi îi privi pe Trent şi pe Murch nespus de uimit, zicând cu voce stinsă:

— De când am văzut-o ultima oară, adică de duminică seară, a dispărut din carafă aproape o jumătate de sticlă de whisky.

— Nu s-a atins de ea nimeni din ai casei? insinuă Trent încet.

— Nici vorbă! răspunse Martin scurt, adăugând: Iertaţi-mă, domnule, dar asta mi se pare prea de tot! De când îl cunosc eu pe stăpânul meu nu s-a întâmplat aşa ceva. În privinţa fetelor din casă pot garanta că nu pun mâna pe nimic; iar eu, când vreau să beau, mă servesc singur, fără să am nevoie de carafă.

Luă din nou carafa şi-şi repetă mecanic observaţiile în legătură cu conţinutul, în timp ce inspectorul Murch îl privea cu o mulţumire netulburată, aşa cum îşi contemplă un meşteşugar opera de artă.

Trent întoarse o pagină nouă în carneţelul său şi o lovi gânditor cu vârful creionului. Apoi ridică fruntea şi zise:

— Oare domnul Manderson şi-a schimbat hainele pentru cina din seara aceea?

— Desigur, domnule. Era îmbrăcat într-un smoching, căruia el îi zicea „tuxedo[10]”, aşa cum spun americanii şi pe care-l purta de obicei când lua cina acasă.

— Şi când l-ai văzut pentru ultima dată era îmbrăcat la fel?

— Da, domnule, dar fără smoching. Când îşi petrecea serile în bibliotecă, ceea ce se-ntâmpla des, îmbrăca după cină un veston de vânătoare mai vechi, de culoare deschisă, puţin cam ţipător

[10] Un dinner jacket, este un costum de seară semi-formal pentru bărbaţi, purtat de obicei cu o cămaşă albă, papion şi pantaloni. (n. hy.)

pentru gusturile britanice. Când l-am văzut ultima oară, îl avea pe dânsul. Îl agăţa de obicei în dulapul acesta – şi Martin deschise dulapul, în timp ce vorbea – împreună cu undiţele şi alte unelte de pescuit, ca să-l poată îmbrăca imediat după cină, fără a fi nevoit să urce în dormitor.

— Şi lăsa haina de la smoching în dulap, în locul vestonului de vânătoare?

— Da, domnule. Fata din casă o ducea sus în fiecare dimineaţă.

— Dimineaţa – repetă Trent încet. Ei bine, fiindcă veni vorba, vrei să-mi spui tot ce ştii în legătură cu ceea ce s-a petrecut dimineaţa? După câte înţeleg, lipsa lui Manderson nu s-a observat până când n-a fost descoperit cadavrul său către ora zece.

— Întocmai, domnule. Stăpânul meu interzisese de a fi trezit sau de a i se aduce ceva dimineaţa. Dânsul ocupă o cameră separată de aceea a doamnei. De obicei se trezea cam pe la opt şi intra în baie, ca apoi să coboare înainte de ora nouă. Dar uneori dormea şi până la ora nouă sau zece. Doamna Manderson punea totdeauna să fie trezită la şapte, când fata din casă îi aducea şi ceaiul. Ieri dimineaţă, pe la opt, doamna Manderson îşi lua ca de obicei micul dejun în salonaşul său, toată lumea credea că domnul Manderson se afla încă în pat, dormind, când Evans s-a năpustit în casă cu zguduitoarea veste.

— Înţeleg – zise. Trent. Şi acum, altceva. Ai spus că ai pus zăvorul la uşa de la intrare înainte de a te culca. N-ai mai încuiat şi alte uşi?

— Da, domnule, am pus zăvorul la uşa de la intrare. În această parte a casei nu e nevoie să se mai încuie alte uşi. Mai înainte însă, pusesem zăvoarele la cele două uşi din dos şi controlasem dacă toate ferestrele de la parter sunt bine închise. Dimineaţa am

găsit totul cum lăsasem seara.

— Ai găsit totul ca seara. Acum încă o întrebare, ultima, cred. Hainele cu care era îmbrăcat cadavrul erau dintre acelea pe care le-ar fi putut purta în chip obişnuit în ziua aceea?

Martin îşi frecă bărbia gânditor.

— Îmi aduceţi aminte de uluirea care m-a cuprins când am văzut prima oară cadavrul, domnule. În prima clipă, nu mi-am dat seama ce era ciudat la haine, dar m-am lămurit numaidecât. Felul de guler pe care-l avea domnul Manderson nu-l purta decât la frac. Apoi am băgat de seamă că era îmbrăcat cu toate veşmintele pe care le purtase seara, cămaşa cu pieptul tare, în sfârşit totul, în afară de veston; vestă şi pantaloni, pantofii maro şi cravata albastră. În privinţa costumului, era unul din cele şase pe care le schimba de obicei. Dar nu e cu putinţă, domnule, ca stăpânul meu să fi îmbrăcat lenjeria de corp pe care o avea pe dânsul numai fiindcă o găsise la îndemână, în loc să-şi pună cămaşa şi gulerul pe care le purta totdeauna ziua. Asta dovedeşte, ca şi alte lucruri, cât de grăbit a fost să se îmbrace.

— Desigur – zise Trent. Ei bine, cred că asta-i tot ce voiam să aflu. Mi-ai povestit totul cu o claritate deosebită, Martin. Dacă mai târziu va fi nevoie să te mai întreb ceva, presupun că te voi găsi.

— Voi fi cu totul la dispoziţia dumneavoastră, domnule – zise Martin, înclinându-se şi retrăgându-se liniştit.

Trent se înfundă într-un fotoliu, oftând adânc.

— Martin e admirabil – spuse el. E cu mult mai amuzant decât o comedie. N-are asemănare cu nimeni şi nici nu va avea vreodată. Ce-i drept, e drept. Nici măcar o fărâmă de lucru rău în bătrânul Martin. Ştii, Murch, că faci o greşeală bănuindu-l?

— Dar n-am spus niciodată că-l bănuiesc – răspunse inspectorul uimit. Îţi dai foarte bine seama, dragă Trent, că el nu

ţi-ar fi povestit totul aşa cum a făcut-o, dacă ar fi crezut că-l bănuiesc.

— Desigur că n-a crezut. E un om, uimitor, un mare artist, Martin ăsta; dar în ciuda acestor calităţi, nu-i câtuşi de puţin sperios. Nici măcar o clipă nu i-a trecut prin minte că dumneata, Murch, ai putea să-l bănuieşti, pe el, neîntrecutul şi desăvârşitul Martin! Dar eu îţi citesc gândurile. Trebuie să ştii, dragă inspectore, că am studiat cu foarte mare luare-aminte psihologia ofiţerilor de poliţie. E o ramură ştiinţifică prea neglijată. Poliţiştii sunt cu mult mai interesanţi decât criminalii, dar cu mult mai greu de pătruns. În vreme ce-l interogam pe Martin, am văzut numai cătuşe în ochii dumitale. Iar buzele dumitale modelau silabele cuvintelor înfricoşătoare: „Este de datoria mea să-ţi spun că tot ceea ce vei declara va fi consemnat şi va constitui o probă împotriva dumitale”. Atitudinea dumitale i-ar fi putut înşela pe mulţi, însă pe mine nu mă mai înşală.

Murch râse din toată inima. Glumele lui Trent nu-l impresionau câtuşi de puţin, ci, dimpotrivă, le privea ca pe o dovadă de stimă, ceea ce era adevărat; şi întotdeauna îl amuzau.

— Prea bine, Trent – zise el – mărturisesc că ai dreptate. Nu mai are rost să neg; am pus ochii pe Martin. Nu pot spune că am ceva precis împotriva lui; dar ştii tot atât de bine ca şi mine cât de des sunt amestecaţi valeţii în astfel de întâmplări, şi omul ăsta mi se pare prea sigur de el. Fără îndoială că-ţi aminteşti de cazul valetului lordului William Russell, care, după câteva ore după ce-l asasinase pe stăpânul său în pat, s-a dus, ca de obicei, dimineaţa să dea perdelele la o parte, tot atât de liniştit şi netulburat ca înainte. În ceea ce priveşte fetele din casă, le-am interogat pe toate şi cred că nu au nici cel mai mic amestec cu crima. Dar pe Martin nu-l pot lăsa deoparte atât de uşor. Nu-mi place felul său de a fi. Cred că ascunde ceva, şi dacă ascunde, voi

şti să descopăr despre ce este vorba.

— Destul! zise Trent. Să nu golim până la fund urna prezicerilor amare. Să ne întoarcem la fapte. Ai oare vreo dovadă care să poată contrazice povestirea lui Martin aşa cum ne-a relatat-o?

— Nimic sigur până acum. Mai mult, aş putea spune că părerea lui în legătură cu faptul că Manderson a intrat în bibliotecă pe uşa-fereastră, după ce s-a dat jos din maşină, părăsindu-l pe Marlowe, mi se pare cu totul posibilă. Am interogat-o în privinţa asta pe fata din casă care a măturat a doua zi camera şi mi-a mărturisit că erau urme de pietriş în apropierea ferestrei, pe mochetă şi în jurul covorului. Şi mai e şi acum o urmă de paşi afară, pe pietriş – continuă inspectorul, scoţând un metru pliant din buzunar şi descriind, cu ajutorul lui, conturul urmelor. Se potrivesc perfect cu talpa pantofilor de lac pe care Manderson i-a purtat în seara aceea; o să găseşti pantofii aceia pe ultimul raft de sus din dormitorul său; sunt singurii pantofi de lac din rândul acela. Mi i-a arătat chiar fata care i-a curăţat de dimineaţă.

Trent se aplecă şi examină urmele cu mare atenţie.

— Foarte bine – zise el. Trebuie să recunosc, Murch, că ai făcut multe până acum. Punctul cu whisky-ul a fost excelent; l-ai marcat magistral. Mă simţeam îndemnat să strig: „Iată un lucru la care ar fi trebuit să mă gândesc şi eu!”

— Am crezut că te-ai şi gândit – zise Murch. Uite, Trent, nu ne aflăm decât la începutul anchetei, dar ce-ai zice de următoarea ipoteză preliminară: doi oameni au întocmit un plan de jefuire, şi Martin i-a ajutat. Ei ştiu unde se află bibelourile şi argintăria de valoare în salon şi în restul casei. Supraveghează casa şi-l văd pe Manderson ducându-se la culcare. Martin vine să închidă fereastra şi o lasă într-adins, ca din întâmplare, întredeschisă. Ei

aşteaptă până la douăsprezece şi jumătate ca Martin să se culce; apoi intră în bibliotecă şi încep mai întâi să guste whisky-ul. Să presupunem că Manderson nu dormea încă şi că a auzit zgomotul pe care l-au făcut deschizând fereastra, sau oricare alt zgomot. Îi aude şi presupune că sunt hoţi; se ridică din pat, ca să vadă ce se petrece şi-i surprinde, poate chiar în clipa când se apucau de lucru. Hoţii lasă totul baltă şi fug; Manderson îi urmăreşte până la şopronul grădinarului şi reuşeşte să-l apuce pe unul de guler; urmează o luptă; unul dintre ei, pierzându-şi capul, îl împuşcă pe Manderson. Acum, domnule Trent, încearcă să anulezi ipoteza mea.

— Foarte bucuros – răspunse acesta. Numai pentru a-ţi face plăcere, Murch, deoarece sunt convins că nu crezi un cuvânt din tot ce-ai spus. Mai întâi: hoţii nu au lăsat absolut nicio urmă şi fereastra a fost găsită a doua zi dimineaţa închisă, potrivit declaraţiei lui Martin. E drept că asta n-ar fi o dovadă. În al doilea rând: nimeni din casă nu a auzit zgomotele provocate de fuga hoţilor din bibliotecă şi nici pe Manderson strigând după ei, în casă ori afară. În al treilea rând: cum se poate ca Manderson să coboare în urmărirea hoţilor fără să strige pe nimeni, cu toate că Bunner şi Martin se aflau în apropierea lui? În al patrulea rând: ai auzit vreodată, în lunga dumitale carieră, ca vreun proprietar să se scoale în toiul nopţii ca să-nşface hoţii şi să se-mbrace complet cu lenjerie de corp, cămaşă, guler şi cravată, cu pantaloni, vestă, haină, ciorapi şi pantofi grei, de piele? Şi care, culmea, să-şi fi terminat toaleta de dandy, aranjându-şi cărarea, şi să-şi fi pus ceasul cu lanţ? Socot că s-a îmbrăcat cam prea mult pentru ceea ce avea de făcut. Singurul amănunt necesar aspectului feţei pare că l-a uitat, mă refer la proteza dentară.

Inspectorul se aplecă gânditor înainte, cu mâinile sale mari încrucişate.

— Nu – zise el în cele din urmă – fără-ndoială că teoria mea nu e valabilă. Mai repede cred că va trebui să ne zbatem destul ca să aflăm de ce un om se trezeşte înaintea servitorilor săi, se îmbracă din cap până-n picioare şi este asasinat în apropierea casei sale în zorii zilei, ca să fie cu totul rece şi ţeapăn la ora zece dimineaţa.

Trent clătină din cap.

— Pe acest ultim considerent nu se poate construi nimic. Am discutat problema asta cu oameni foarte competenţi. Nu m-ar mira – adăugă el – dacă noţiunile tradiţionale despre răcirea corpului şi rigiditatea de după moarte ar trimite adesea nevinovaţi la spânzurătoare! Sunt convins că doctorul Stock e pătruns de toate aceste idei preconcepute ca, de altfel, cei mai mulţi medici din vechea generaţie. E aproape tot atât de sigur, aşa cum va răsări soarele mâine, că doctorul ăsta, Stock, se va comporta ca un măgar cu prilejul anchetei. Am văzut de ce e-n stare. Va susţine că Manderson trebuie să fi fost mort de multă vreme, ţinând seama de gradul de răceală a cadavrului şi de *rigor mortis*. Mi-l închipui foarte bine cum cercetează vreun manual învechit de pe vremea când era student. Ascultă, Murch, îţi voi spune câteva lucruri care-ţi vor face mari greutăţi în cariera dumitale profesională. Mulţi factori pot să grăbească sau să întârzie răcirea unui corp fără viaţă... Manderson zăcea într-o iarbă deasă, umedă de rouă, în umbra şopronului grădinarului. Iar în privinţa rigidităţii, dacă a murit într-o luptă sau sub înrâurirea unei adânci emoţii, se poate ca trupul său să fi devenit rigid în chip instantaneu; s-au observat multe cazuri de acest fel mai ales când e vorba de leziuni craniene, aşa cum s-a întâmplat cu Manderson. Pe de altă parte, se poate ca rigiditatea să nu se fi produs decât după opt sau zece ore după moarte. Astăzi, dragă inspectore, nu mai poţi trimite pe nimeni la spânzurătoare întemeindu-te pe rigor mortis, oricât de rău ţi-ar părea. Aşadar,

ceea ce am putea spune e următorul lucru: dacă ar fi fost împuşcat după ora când oamenii din casă se trezesc pentru a-şi începe activitatea, împuşcătura ar fi fost auzită şi foarte probabil că scena ar fi fost chiar văzută. În realitate, trebuie să raţionăm pornind neapărat de la presupunerea că a fost împuşcat la o oră când nimeni nu era încă treaz. Să zicem, deci, că a fost împuşcat la ora 6:30 dimineaţa. Manderson s-a dus la culcare la ora 23, şi Martin a rămas treaz până la ora 0:20. Presupunând că a adormit de îndată ce s-a întins în pat, crima s-a comis în cele şase ore care au mai rămas; e un timp destul de lung. Dar chiar dacă n-am ţine seama de ora la care a fost comisă crima, aş vrea să-mi spui, rogu-te, ce l-a făcut pe Manderson, care în general dormea până târziu, să fie treaz şi îmbrăcat înainte de ora 6:30, în zori? Şi de ce nici Martin, care are un somn uşor, nici Bunner şi nici soţia decedatului nu l-au auzit îmbrăcându-se şi părăsind camera? Probabil că Manderson a fost foarte prevăzător. Trebuie să fi mers cu pas de pisică. Nu crezi, ca şi mine, că, privind din aceste puncte de vedere, cazul acesta, în întregul lui, e foarte ciudat şi te zăpăceşte?

— Aşa se pare – încuviinţă inspectorul.

— Şi acum – zise Trent, ridicându-se în picioare – te voi lăsa să meditezi mai departe şi mă voi duce să-mi arunc ochii prin dormitoare. Poate că în timp ce eu scotocesc etajele superioare, dumneata vei dezlega misterul de mai sus printr-o străfulgerare de geniu. Dar – adăugă Trent cu o voce ascuţită, iritată, întorcându-se în pragul uşii – dacă poţi cumva să-mi explici de ce un om care-şi îmbracă toate hainele uită să-şi ia dantura, atunci poţi să-mi dai un picior şi să mă trimiţi la cel mai apropiat azil de nebuni, ca să mă interneze ca atins de un început de slăbiciune mintală.

Capitolul V.
Cercetările lui Trent

Există clipe în viaţă când s-ar putea crede că sufletul, care de obicei este preocupat de grijile sale misterioase, lasă deodată să răsară în conştiinţa noastră un fel de previziune a evenimentelor fericite hotărâte de soartă. Cine nu a avut uneori siguranţa stranie că totul se va sfârşi cu bine pentru el? Nu e vorba de speranţa plină de înfiorare a omului în primejdie, nici de iluzia perseverentă a optimistului, ci de o convingere spontană, ţâşnind ca o pasăre din desiş, că succesul în acţiunea noastră, mică sau mare, e foarte aproape. Generalul pe câmpul de bătălie ştie deodată, încă din zorii zilei, că ziua aceea îi va aduce izbânda; jucătorul de golf de pe gazon simte pe neaşteptate că va da o lovitură miraculoasă. Tot aşa şi Trent, după ce părăsi biblioteca, urcând scara proprietăţii *White Gables*, avea impresia că se îndreaptă cu certitudine spre succes.

Prin minte i se învârteau, haotic, o mulţime de ipoteze şi deducţii, câteva observaţii uşoare, abia înregistrate, despre care ghicea că au o semnificaţie, nu puteau fi grupate încă în jurul vreunei ipoteze verosimile asupra crimei; cu toate acestea, urcând scara, avea convingerea absolută că totul se va lămuri.

Cele două dormitoare dădeau într-un coridor lat, acoperit cu

un covor şi luminat de o fereastră mare de la capătul lui. Coridorul se întindea pe toată lungimea casei şi se prelungea, în unghi drept, cu un alt coridor mai strâmt, străjuit de camerele personalului de serviciu. Numai camera lui Martin făcea excepţie, dând pe un mic palier, la jumătatea scării ce ducea spre etajul superior. Trecând prin faţa acestei încăperi, Trent aruncă o privire înăuntru. Era mică, pătrată şi curată, cu un aspect obişnuit. Urcă ultimele trepte, – având o deosebită grijă să nu facă nici cel mai mic zgomot, şi se strecură pe lângă zid, păşind cu mare băgare de seamă; cu toate acestea, provocă o serie de trosnituri foarte clare.

El ştia că dormitorul lui Manderson era primul pe dreapta, la etajul întâi, aşa că porni spre el. Încercă zăvorul şi încuietoarea uşii, care funcţionau normal, apoi examină cheia pe toate feţele. După aceea începu să cerceteze camera.

Era o încăpere mică, ciudat de goală. Milionarul avea obiecte de toaletă foarte simple. Totul rămăsese exact ca în dimineaţa în care se făcuse sinistra descoperire a cadavrului în parc. Cearşafurile şi cuverturile, luminate viu de razele soarelui, ce pătrundea pe fereastră, se aflau încă desfăcute pe un mic pat de lemn. Soarele se mai răsfrângea şi în părţile confecţionate din aur ale delicatei opere de artă dentară, care se afla într-un bol de sticlă, cu apă, de pe o măsuţă mică şi simplă de lângă pat. Pe măsuţă se mai găsea un sfeşnic din fier forjat. Câteva lucruri de îmbrăcăminte erau aruncate în dezordine pe spatele unuia din scaunele cu fundul de trestie. Pe comodă, care servea şi ca masă de toaletă, se aflau felurite obiecte în dezordinea lăsată de obicei de un om foarte grăbit. Trent le examină cu luare-aminte. Mai descoperi că Manderson nu se bărbierise şi nici nu se spălase. Apoi învârti cu degetul proteza dentară din bol şi se încruntă din nou, gândindu-se la prezenţa ei inexplicabilă.

Aspectul sărăcăcios şi dezordinea din această mică încăpere scăldată în razele soarelui făcură asupra lui Trent o impresie deprimantă. Îşi închipui obrazul răvăşit al unui om îmbrăcându-se într-o tăcere adâncă, în lumina cenuşie a zorilor, cu privirea înspăimântată şi uitându-se mereu la uşa dincolo de care se afla dormitorul soţiei sale.

Trent se înfioră şi, pentru a-şi concentra din nou atenţia asupra lucrurilor actuale, deschise cele două garderoburi mari din perete, ce flancau patul din ambele părţi. În ele se afla îmbrăcămintea a cărei gamă bogată fusese, în chip vădit, una din puţinele condiţii de confort ce-l bucurase pe omul care dormise în camera aceea.

În privinţa încălţămintei, Manderson folosise deopotrivă privilegiul bogăţiei. Pe două rafturi lungi, din partea de jos, se înşirau nenumărate perechi de pantofi, toţi bine lustruiţi şi îngrijiţi, dar nicio pereche de ghete. Trent, el însuşi un amator de pantofi din piele bună, se apropie de ei şi examină bogata colecţie cu ochiul unui bun cunoscător. Se putea observa că Manderson putea să fie mândru de piciorul său mic şi bine făcut. Pantofii erau în general înguşti, cu vârful rotund, executaţi artistic şi modelaţi fără excepţie pe acelaşi calapod.

Deodată, privirea îi căzu pe o pereche de pantofi de lac de pe raftul de sus.

Era încălţămintea despre care-i vorbise inspectorul Murch – încălţămintea purtată de Manderson în seara dinaintea morţii sale. Trent îşi dădu imediat seama că era foarte uzată; mai observă că fusese lustruită de foarte curând. Atenţia lui fu atrasă de o particularitate a feţelor. Se apropie şi-i compară cu ceilalţi pantofi, încruntând sprâncenele. Apoi îi luă în mână şi examină linia de îmbinare a feţelor cu talpa.

În timp ce făcea asta, începu să fluiere uşor, fără să-şi dea

seama, dar cu o mare exactitate, o arie pe care inspectorul Murch, dacă ar fi fost de faţă, ar fi recunoscut-o imediat.

Cei mai mulţi oameni care se bucură de obicei de multă stăpânire de sine au un tic involuntar – o dovadă pentru cei ce-l cunosc că sunt foarte emoţionaţi. Inspectorul ştia că ori de câte ori Trent descoperă o pistă serioasă, începe să fluiere încet un anumit fragment de arie, fără ca el, Murch, să poată spune sigur de ce melodie e vorba, în realitate fiind primele măsuri din *Lied ohne Wörter*[11] în la major, al lui Mendelsohn.

El întoarse încălţămintea şi după vreo câteva măsurători cu un metru de pânză cauciucată, se uită cu atenţie la tălpi. La ambii pantofi, în unghiul dintre toc şi talpă, descoperi o urmă slabă de pietriş roşu.

Puse pantofii pe duşumea şi se duse la fereastră cu mâinile la spate, unde rămase o clipă nemişcat, fluierând uşor şi urmărind peisajul cu ochii unui om care nu vede nimic. Buzele i se întredeschiseră o singură dată ca să scoată mecanic înjurătura cu care orice englez îşi manifestă mulţumirea că a descoperit ceva. În cele din urmă, se întoarse la rafturi şi cercetă repede, însă cu atenţie, fiecare pereche de pantofi.

Terminând cercetarea, luă în mână obiectele de îmbrăcăminte de pe scaun, le examină cu de-amănuntul şi le puse la loc. Apoi se întoarse din nou la garderoburi şi le scotoci cu luare-aminte. Obiectele de pe masa de toaletă îi atraseră atenţia pentru a doua oară. După aceea se aşeză pe scaunul gol, îşi luă capul în mâini şi rămase câteva minute nemişcat, cu ochii la covor. În sfârşit, se ridică şi deschise uşa care corespundea cu dormitorul doamnei Manderson.

O singură privire îi fu de ajuns să-şi dea seama că această

[11] Cântec fără cuvinte (în limba germană în text).

spaţioasă încăpere fusese transformată în grabă, pentru a nu mai semăna cu dormitorul unei femei. De pe toaletă se îndepărtaseră obiectele de uz feminin; pe pat, pe scaune şi pe măsuţe nu se aflau niciun fel de obiecte de îmbrăcăminte, pălării, poşete sau cutii; nici cea mai mică urmă din conspiraţia tenace a mănuşilor, vălurilor, batistelor şi panglicilor ca să pună capăt captivităţii din sertare. Încăperea se asemăna cu o cameră goală de musafiri. Totuşi în fiecare detaliu al mobilierului şi al decorării se putea observa un gust sigur şi rafinat. Trent îşi dădu seama, cu ochiul lui de artist, de perfecţiunea culorilor şi formelor în mijlocul cărora tânăra femeie, victimă a unei căsnicii nefericite, îşi depănase visurile şi căzuse pradă celor mai triste gânduri; şi înţelese că ea rămăsese cel puţin cu resursele unei firi de artist. Interesul lui pentru femeia necunoscută spori; şi se încruntă deodată gândindu-se la acuzaţia care apăsa asupra ei şi la fapta care se reconstituia în fiece clipă cu o precizie din ce în ce mai mare în mintea lui activă.

Detectivul se îndreptă spre o mare uşă cu geamuri ce se afla în mijlocul peretelui opus, o deschise şi ieşi pe un balcon mic cu o balustradă de fier. Străbătu cu privirea peluza largă de sub el, de care-l despărţea numai un strat îngust de flori; aceasta se prelungea, după ce cobora brusc către capăt până la livada cu pomi fructiferi. Cealaltă fereastră se deschidea printr-un sistem de pervaz-ghilotină deasupra uşii cu geamuri a bibliotecii. În colţul cel mai îndepărtat dinăuntrul camerei se mai afla o a doua uşă, ce corespundea cu coridorul; pe aici intra dimineaţa fata din casă, ca să-şi trezească stăpâna, şi tot pe-aici părăsea încăperea.

Acum, Trent, şezând pe pat, schiţă repede în carneţelul său un plan al celor două dormitoare. Patul de aici se găsea în colţul dintre uşa de comunicaţie cu coridorul şi fereastra-ghilotină, capul patului aflându-se lângă zidul despărţitor dintre acest

dormitor şi acela al lui Manderson. El examină atent perdelele; apoi se întinse hotărât în pat, uitându-se prin uşa întredeschisă către camera vecină.

După ce termină şi această examinare, se ridică din nou şi adăugă pe schiţa sa cele două noptiere cu capac mobil aşezate de o parte şi de alta a patului. Pe măsuţa cea mai îndepărtată de pat se vedea o frumoasă lampă electrică de aramă, conectată printr-un fir la o priză din perete. Trent o privi gânditor, apoi se uită la comutatoarele care alimentau cu lumină celelalte lămpi ale camerei. Acestea se aflau, ca de obicei, pe peretele de lângă uşă, şi detectivul se încredinţă că, aşa cum stătea întins în pat, nu le putea atinge cu mâna; după aceea se ridică şi verifică dacă lămpile funcţionau. Apoi se întoarse pe călcâie, intră iute în camera lui Manderson şi sună.

— Am nevoie din nou de ajutorul dumitale, Martin – zise el, când valetul apăru, ţeapăn şi netulburat, în cadrul uşii. Aş vrea s-o conving pe fata din casă a doamnei Manderson să stea de vorbă cu mine.

— Bine, domnule.

— Ce fel de femeie e? Inteligentă?

— E franţuzoaică, domnule – răspunse valetul laconic, adăugând după o scurtă pauză: E venită de curând aici, dar, fiindcă-mi cereţi părerea, ei bine, sunt convins că această femeie cunoaşte lumea destul ca să se poată descurca.

— Vrei, probabil, să spui că ştie destul de bine să-şi ascundă gândurile, nu-i aşa? Nu face nimic. Vreau să-i pun numai câteva întrebări.

— O voi trimite imediat sus, domnule – zise valetul, retrăgându-se, şi Trent începu să se plimbe în jurul micii încăperi, cu mâinile la spate.

Mai curând decât se aştepta, dinaintea lui apăru tăcută o

tânără mărunţică, îmbrăcată în negru.

Tânăra fată-n casă, cu ochii mari, căprui, îl văzuse pe Trent şi-l privise pe furiş de la o fereastră când acesta străbătuse peluza, şi de atunci nădăjduise cu înfrigurare ca acest lămuritor de mistere (a cărui faimă era la fel de mare în saloane ca şi în camerele personalului de serviciu) să se gândească s-o interogheze şi pe ea. Mai întâi simţise nevoia să facă o scenă, fiindcă nervii îi erau mai mult decât încordaţi, dar ceilalţi servitori nu-i apreciau de loc scenele, iar pe de altă parte, felul oficial de a se purta al inspectorului Murch o îngheţase. Trent, după cum se aşteptase din capul locului, nu avea de loc aerul unui poliţist şi, de la distanţă, îi păruse chiar *sympathique*.

Totuşi, de cum intră în odaie, inspectorul o preveni că orice încercare de cochetărie ar fi fost o greşeală din partea ei, dacă dorea să facă de la început o impresie bună. Aşa că întrebă cu un aer de prietenoasă nevinovăţie:

— *Monsieur désire*[12] să-mi vorbească? adăugând imediat: Mă numesc Célestine.

— Desigur – răspunsese Trent, cu o linişte absolut profesională. Iată ce aş vrea, Célestine. Ieri dimineaţă, la ora şapte, când ai adus ceaiul stăpânei dumitale, uşa aceasta de comunicaţie dintre cele două dormitoare era deschisă?

Célestine se însufleţi într-o clipă.

— Oh, *yes*! zise ea, folosind o expresie englezească favorită. Uşa era ca de obicei deschisă, domnule, şi ca de obicei, am închis-o. Dar trebuie să explic ceva. Vă rog să mă ascultaţi! Când intru în odaia doamnei pe cealaltă uşă de colo, ah! Dacă domnul şi-ar da osteneala să intre în camera cealaltă, s-ar lămuri totul mai uşor – urmă dânsa şi, înaintând cu un pas viu către uşa de

[12] Domnul doreşte? (în limba franceză în text).

comunicaţie, puse mâna pe braţul lui Trent, îndemnându-l să treacă înaintea ei în cealaltă încăpere. Uitaţi! Intru cu tava cu ceai în felul ăsta. Mă apropii de pat. Înainte de a ajunge aproape de pat, uşa de comunicaţie din dreapta mea e ca-ntotdeauna larg deschisă, aşa! Totuşi, domnul îşi poate da seama că, nu pot vedea nimic în camera domnului Manderson. Uşa se deschide către pat şi nu spre mine, care mă apropii din partea asta. O închid fără să mă uit înăuntru. Aşa e ordinul. Ieri, totul era ca de obicei. N-am zărit nimic în camera cealaltă. Doamna dormea ca un înger, n-a văzut nimic. Am aşezat tava pe masă, trag perdelele, prepar toaleta, mă retrag. Iată!

Şi Célestine făcu o poză ca să respire şi un gest larg cu mâinile.

Trent, care-i urmărise mişcările şi gesticulaţia cu o atenţie mereu crescândă, dădu din cap în semn de aprobare.

— Acum înţeleg cum s-a petrecut totul – zise el. Mulţumesc, Célestine. Vasăzică, se putea crede că domnul Manderson se afla încă în dormitorul său în timp ce stăpâna dumitale se trezea, se îmbrăca şi-şi lua micul dejun în budoarul ei?

— *Oui, monsieur*[13].

— În realitate, nimeni nu a observat absenţa lui – continuă Trent. Bine. Célestine, îţi rămân foarte obligat – încheie el, deschizând din nou uşa ce dădea spre celălalt dormitor.

— Pentru puţin, domnule – răspunse Célestine, străbătând mica încăpere. Nădăjduiesc că domnul îl va descoperi pe asasinul domnului Manderson. Dar, ca să spun adevărul, nu-l regret prea mult – adăugă ea cu o violenţă neaşteptată şi uimitoare, punând mâna pe clanţa uşii dinspre coridor.

Trent auzi scrâşnetul dinţilor ei şi îi văzu obrajii oacheşi înroşindu-se. Engleza o părăsi şi începu să strige un potop de

[13] Da, domnule! (în limba franceză în text).

cuvinte în limba ei natală:

— *Je ne regrette pas du tout, du tout! Madame, oh ! Je me jetterais au feu pour madame, une femme si charmante, si adorable ! Mais un homme comme monsieur, maussade, boudeur, impossible ! Oh, non ! de ma vie ! J'en avais par-dessus la tête de monsieur ! Ah ! Vrai ! Est-ce insupportable, tout de même, qu'il existe des types comme ça ! Je vous jure que*...[14]

— *Finissez ce chahut, Célestine* ![15] o întrerupse Trent cu asprime.

Tirada Célestinei în limba franceză îi amintise deodată de anii săi de studenţie de la Paris şi urmă în aceeaşi limbă:

— *En voilà une scène ! C'est rasant, vous savez. Faut rentrer ça, mademoiselle. Du reste, c'est bien imprudent, croyez-moi* ![16] Stăpâneşte-te! Trebuie să ai puţin bun simţ! Dacă inspectorul de jos te aude vorbind astfel, intri-n încurcătură! Şi nu mai gesticula atât; ai putea să răstorni cine ştie ce. S-ar părea – urmă el mai blând, în timp ce fata se liniştea sub privirea sa autoritară – că eşti chiar mai bucuroasă decât ceilalţi de asasinarea lui Manderson. Aş putea aproape bănui, Célestine, că Manderson nu s-a ocupat atât de mult de dumneata după cum ai dorit şi ai crezut că se cuvine!

— *A peine s'il m'avait regardé*,[17] '4 răspunse Célestine simplu.

---

[14] Nu-l regret de loc, câtuşi de puţin! Doamna, ah! M-aş arunca în foc pentru ea! O femeie atât de încântătoare, atât de adorabilă! Dar un bărbat ca domnul, morocănos, îmbufnat, imposibil! Ah, nu! În viaţa mea nu am văzut un asemenea om. Eram mai mult decât sătulă de domnul! Ah, da, nu e totuşi insuportabil că există oameni de felul acesta? Vă jur că... (în limba franceză în text).

[15] Termină cu bârfeala! (în limba franceză în text).

[16] Poftim, ce scenă! E inoportună! Stăpâneşte-te, domnişoară. De altfel, e o mare imprudenţă, crede-mă! (în limba franceză în text).

[17] Abia se uita la mine. (în limba franceză în text).

— *Ça, c'est un comble* ![18] remarcă Trent. Cred că ai fi o tânără tare potrivită la o sindrofie. Steaua sub care te-ai născut luceşte violent, clar şi roşu, fără pâlpâiri; şi nu se va stinge niciodată, Célestine. Mademoiselle, acum sunt foarte ocupat. Bonjour. Fără îndoială că eşti o femeie frumoasă.

Célestine primi această ultimă frază cu un compliment abia aşteptat. Mirarea o făcu să-şi recapete cumpătul. Deschise, vioaie, uşa, îi aruncă lui Trent o ocheadă, îi surâse peste umăr, apoi dispăru iute.

Trent, acum singur în micul dormitor, se răcori cu două expresii tari, în limba franceză, apoi se întoarse la problema pe care trebuia s-o rezolve. Luă din nou perechea de pantofi pe care o mai examinase şi o puse pe unul din cele două scaune din cameră apoi se aşeză pe scaunul celălalt. Rămase astfel multă vreme cu mâinile în buzunar, în faţa acestor martori muţi. Din când în când, fluiera pe şoptite câteva măsuri. În cameră se lăsase o linişte adâncă. Un foşnet slab pătrundea prin fereastra deschisă, venind dinspre copacii din parc. Uneori, briza mişca frunzele plantei agăţătoare, dese, care încadra fereastra. Dar Trent, cu chipul sever şi preocupat de gânduri, parcă încremenise.

Stătu aşa timp de o jumătate de oră. Apoi se ridică deodată în picioare. Puse pantofii în raft, la locul lor, cu grijă, şi ieşi pe palier.

În partea cealaltă a coridorului se aflau uşile altor două dormitoare. O deschise pe aceea care era drept în faţa lui şi intră într-o cameră de dormit, unde nu domnea câtuşi de puţin o ordine severă. Într-un colţ erau îngrămădite câteva bastoane şi undiţe de pescuit, într-altul se afla un vraf de cărţi. Se vedea că

[18] Asta-i culmea! (în limba franceză în text).

fata din casă nu izbutise să pună ordine în colecţia de obiecte atât de diferite, lăsate pe toaletă şi pe şemineu: pipe, bricege, creioane, chei, mingi de golf, scrisori vechi, fotografii, mici cutii de lemn, de metal şi sticle. Câteva acuarele şi acvaforte reuşite împodobeau pereţii; la un capăt al garderobului erau sprijinite câteva gravuri înrămate, neagăţate pe pereţi. Sub fereastră se înşirau în rând pantofi şi cizme. Trent străbătu camera şi cercetă încălţămintea cu multă atenţie; apoi scoase metrul pliant şi măsură câteva perechi, fluierând uşor. După ce termină, se aşeză pe marginea patului, rotindu-şi ochii atent prin cameră.

Fotografiile de pe şemineu îi atraseră atenţia. Se ridică şi se uită la una din ele, reprezentându-i pe Marlowe şi Manderson călare. Alte două fotografii reprezentau piscuri vestite din Alpi. Se mai afla acolo şi o fotografie ştearsă a trei tineri – unul dintre ei fiind fără îndoială cunoştinţa sa din dimineaţa aceea, cu ochii albaştri, rătăciţi – îmbrăcaţi în haine soldăţeşti zdrenţuite din secolul al şaisprezecelea. O alta înfăţişa o bătrână doamnă, foarte maiestuoasă, care semăna puţin cu Marlowe. Trent luă, mecanic, o ţigară dintr-o cutie deschisă de pe şemineu şi o aprinse, uitându-se la fotografii. Apoi îl interesă o cutie plată, de piele, de lângă cutia cu ţigări.

O deschise cu uşurinţă şi găsi în ea un revolver mic, lucrat artistic, şi vreo zece-douăsprezece cartuşe împrăştiate. Pe mânerul revolverului erau gravate iniţialele „J. M.”.

Se auziră paşi pe scări; inspectorul Murch apăru în cadrul uşii întredeschise şi-l văzu pe Trent, care deschisese patul revolverului, uitându-se în magazia încărcătorului.

— Mă-ntrebam... – începu el, dar se opri brusc, văzând ce făcea celălalt.

Ochii săi inteligenţi îi aruncară o privire mirată.

— Al cui e revolverul ăsta, Trent? întrebă el pe un ton voit

nepăsător.

— Fără îndoială că al ocupantului acestei camere, domnul Marlowe – răspunse Trent tot atât de nepăsător, arătând iniţialele. L-am găsit zăcând pe şemineu. Mi se pare un mic revolver comod – şi aş putea spune că a fost foarte bine curăţat de când a fost folosit ultima oară. Dar eu nu prea mă pricep la arme de foc.

— Ei bine, eu, în schimb, mă pricep de minune – vorbi inspectorul, calm, luând revolverul din mâna întinsă a lui Trent. Sunt specialist în arme de foc, lucru pe care credeam că-l ştii. Dar nu e nevoie de un expert ca să observe asta... El puse din nou revolverul în cutia lui de piele de pe şemineu, luă unul din cartuşe şi-l aşeză în palma mâinii sale mari; apoi scoase un obiect mic din buzunarul vestei şi-l plasă lângă cartuş. Era un glonţ micuţ de plumb, cu vârful puţin turtit, pe suprafaţa sa cu câteva zgârieturi lucioase, provocate de curând.

— Ăsta-i glonţul fatal? murmură Trent, aplecându-se deasupra mâinii întinse a inspectorului.

— Da, ăsta este! răspunse Murch. S-a oprit în osul din spatele cutiei craniene. Doctorul Stock l-a extras chiar acum o oră şi l-a înmânat ofiţerului de poliţie locală, care tocmai mi l-a trimis. Zgârieturile astea lucioase pe care le vezi au fost pricinuite de instrumentele chirurgicale. Celelalte urme sunt lăsate de ghinturile ţevii revolverului, ale unui revolver ca acesta – continuă el, lovind uşor arma cu palma. Aceeaşi marcă şi acelaşi calibru. Nu există niciun alt revolver care să lase glonţului astfel de urme.

Trent şi inspectorul se priviră câteva clipe, cu micul pistol pus în tocul lui. Tânărul rupse primul tăcerea:

— Misterul ăsta e foarte bizar – zise el. Pare a fi vorba de un alienat. Observi simptome precise de nebunie. Hai să vedem

puţin unde am ajuns. Apare ca lucru sigur faptul că Manderson l-a trimis pe Marlowe cu maşina la Southampton, şi că Marlowe s-a dus, întorcându-se ieri seară foarte târziu, cu multe ore după comiterea crimei.

— În legătură cu aceste fapte nu există nici cea mai mică îndoială – zise Murch, accentuând uşor cuvintele.

— Şi acum – continuă Trent – această armă de foc lucioasă şi insinuantă ne invită să credem următoarele ipoteze: că Marlowe nu s-a dus de loc la Southampton; că s-a întors acasă în timpul nopţii; că, fără s-o deştepte pe doamna Manderson sau pe altă persoană, l-a trezit într-un fel sau altul pe Manderson, făcându-l să se îmbrace şi să iasă în grădină; acolo, l-a ucis pe milionar cu un glonţ tras cu acest revolver acuzator; după aceea, şi-a curăţat bine pistolul, s-a înapoiat în casă şi din nou, fără să deranjeze pe nimeni, l-a pus în cutia lui de piele, într-un loc unde să fie descoperit de ofiţerii de poliţie; apoi s-a retras şi şi-a petrecut restul zilei ascunzându-se, împreună cu un automobil enorm, ca să se întoarcă, prefăcându-se că nu ştie nimic de întreaga întâmplare, la ora... Care era ora aceea?

— Puţin după ora 9 dimineaţa – spuse clar inspectorul, privindu-l pe Trent cu un aer întunecat. După cum se vede, domnule Trent, asta e prima teorie sugerată de această descoperire şi pare destul de neverosimilă, sau mai curând ar fi cu totul verosimilă, dacă nu s-ar nărui la prima vedere. Când s-a comis crima, Marlowe trebuie să fi fost la o distanţă între cincizeci şi o sută de mile. Fiindcă a fost într-adevăr la Southampton.

— De unde ştii?

— L-am interogat aseară, şi am notat tot ce mi-a declarat. A ajuns la Southampton luni dimineaţă, cam pe la 6:30.

— Oh! Stai! exclamă Trent enervat. Ce-mi pasă mie de ce

povesteşte el? Ce-ţi pasă şi dumitale de tot ce-a îndrugat? Vreau să ştiu cum de ştii dumneata că s-a dus într-adevăr la Southampton.

Murch pufni în râs.

— Ştiam c-o să-ţi pierzi firea, Trent – zise el. Ei bine, nu văd de ce să nu-ţi spun adevărul. După ce am sosit ieri seară, de îndată ce am aflat liniile mari ale cazului de la doamna Manderson şi de la personalul de serviciu, m-am dus imediat la oficiul poştal şi am telegrafiat agenţilor noştri de la Southampton. Înainte de a se culca, Manderson îi spusese soţiei sale că-şi schimbase hotărârea şi în loc să se ducă el, l-a trimis pe Marlowe la Southampton, ca să capete câteva informaţii importante de la cineva care urma să plece cu pachebotul din ziua următoare. Totul părea destul de verosimil, însă vezi, singurul om dintre toţi ai casei, pe care, ca să zic aşa, nu-i avusesem sub mână ieri dimineaţă era Marlowe. Nu s-a înapoiat cu maşina decât seara târziu; aşa că în loc să-mi frământ creierul mai departe, am telegrafiat oamenilor noştri de la Southampton să-mi dea câteva informaţii. Azi-dimineaţă, la prima oră, am primit răspuns – încheie el, înmânându-i lui Trent o serie de benzi de telegramă, pe care acesta le citi:

> „Persoana cu automobilul corespunzând semnalmente sosit aici Bedford Hotel orele 6:30 dimineaţa – înscris sub numele Marlowe – lăsat maşina garaj hotel, spus paznic maşina aparţine Manderson – luat baie, micul dejun apoi ieşit şi fost văzut în docuri luând informaţii despre pasager numele Harris de pe pachebotul pentru Lé Hâvre – repetat întrebările despre Harris de mai multe ori până pachebot plecat – întors hotel unde a luat prânzul orele 13:15 – plecat puţin după aceea cu maşina – agenţii companiei declară cabină fost reţinută săptămâna trecută pe numele Harris, dar Harris nu călătorit în acel pachebot – inspector Burke”.

— Simplu şi mulţumitor – remarcă Murch, în timp ce Trent îi

înapoia telegrama după ce o citise şi a doua oară. Declaraţia lui Marlowe se verifică punct cu punct. Mi-a spus că a colindat docurile timp de o jumătate de oră sau aşa ceva, nădăjduind că Harris va apărea în ultimul minut, apoi s-a înapoiat la hotel, a luat prânzul şi s-a hotărât să se întoarcă numaidecât la Marlstone. I-a trimis lui Manderson următoarea telegramă:

„Harris nu sosit – scăpat vaporul – revin – Marlowe”.

care a ajuns aici în cursul după-amiezii şi s-a amestecat cu celelalte scrisori ale decedatului. Marlowe s-a înapoiat cu maşina în viteză mare şi a sosit obosit ca un câine. Când a auzit de la Martin vestea morţii lui Manderson, aproape că a leşinat. Din cauza asta şi pentru că nu dormise de atâta vreme, când l-am interogat noaptea trecută, era aproape istovit, dar absolut lucid.

Trent luă din nou revolverul şi învârti distrat cilindrul câteva clipe.

— Manderson a avut ghinionul ca Marlowe să-şi lase pistolul şi cartuşele la îndemâna oricui – zise el, în sfârşit, când puse din nou arma în cutia ei de piele. Nu crezi c-a fost o tentaţie pentru cineva?

Murch dădu din cap.

— La urma urmei, dacă te gândeşti bine, nu te-alegi cu mare lucru din povestea asta cu revolverul. Marca asta de pistol, importată din Statele Unite, e foarte răspândită în Anglia. Cincizeci la sută din oamenii care-şi procură astăzi un revolver, ca să aibă un mijloc de apărare, sau cu gânduri rele, îşi cumpără unul cu marca şi calibrul acesta. E o armă foarte sigură şi uşor de purtat în buzunar. Mii de astfel de revolvere se află în prezent în posesia unor ticăloşi, precum şi a unor oameni cinstiţi. De exemplu – urmă inspectorul, nepăsător – chiar şi Manderson avea unul absolut la fel. L-am descoperit într-unul din sertarele

de sus ale biroului de la parter, şi acum se găseşte în buzunarul pardesiului meu.

— Aha! Vasăzică aveai de gând să păstrezi acest mic secret pentru dumneata?

— Da, recunosc – zise inspectorul – dar, fiindcă ai descoperit revolverul lui Marlowe, am socotit că e mai bine să ştii şi de existenţa celuilalt. Poate că niciunul din ele nu ne va folosi pentru dezlegarea tainei. Persoanele din această casă...

Cei doi oameni tresăriră, şi inspectorul se întrerupse brusc, chiar în clipa când uşa întredeschisă a dormitorului fu deschisă încet, cu totul, şi un om apăru în prag. El îşi plimbă ochii de la revolverul pus în tocul său încă deschis, la faţa lui Trent şi a inspectorului Murch. Aceştia din urmă, deoarece nu auziseră nici cel mai mic zgomot al apropierii lui, se uitară amândoi deodată la picioarele lungi şi subţiri ale noului-venit: purta pantofi de tenis cu tălpi de cauciuc.

— Fără îndoială că dumneavoastră sunteţi domnul Bunner – zise Trent.

Capitolul VI.
Destăinuirile domnului Bunner

— Calvin C. Bunner vă stă la dispoziţie – spuse noul-venit, cu o politeţe exagerată, scoţând din gură ţigara neaprinsă.

El era obişnuit cu felul domol şi ceremonios al englezilor de a vorbi cu străinii, şi vioiciunea lui Trent îl descumpănise în mod vizibil.

— Desigur că sunteţi domnul Trent – continuă el. Doamna Manderson mi-a vorbit acum o clipă de dumneavoastră. Bună dimineaţa, domnule căpitan.

Murch răspunse acestui salut bizar dând din cap.

— Mă duceam spre camera mea şi, auzind aici zgomot neobişnuit de voci, am intrat să văd ce se petrece – zise Bunner, râzând voios. S-ar putea să fi crezut că am ascultat la uşă – continuă el. Nu, domnule, nu-i genul meu; am de spus un cuvânt-două despre revolver... Despre acesta... Asta-i totul.

Bunner era un tânăr subţire, cam scund, cu un obraz palid, bine bărbierit, osos, aproape feminin, cu ochi mari, negri şi inteligenţi. Îşi purta părul negru, ondulat, cu cărare la mijloc. De obicei, între buze ţinea o ţigară, şi în absenţa ei, acestea erau totdeauna întredeschise, exprimând o vioiciune continuă. Această expresie dispărea când fuma sau morfolea o ţigară în

gură, Bunner recăpătându-şi aerul absolut rece şi înţelept al yankeu-lui care era în realitate.

Născut la Connecticut, la terminarea colegiului intrase în birourile unui agent de schimb, acolo, se ocupase întâmplător de afacerile pe care Manderson le întreţinea cu această firmă şi atrăsese atenţia acestuia. *Colosul* îl observase câtva timp şi-i oferise în cele din urmă postul de secretar particular. Bunner era un model de om de afaceri, demn de încredere, stăruitor, metodic şi exact. Manderson ar fi putut găsi, fără îndoială, mulţi oameni cu aceste calităţi; dar îl angajase pe Bunner, fiindcă era în acelaşi timp inteligent şi discret, pe lângă faptul că mai avea şi o ciudată intuiţie cu privire la fluctuaţiile cursurilor la bursă.

Trent şi americanul se măsurară cu priviri pline de răceală. Amândoi păreau mulţumiţi de concluziile lor.

— Tocmai mi se demonstra – zise Trent, politicos – că descoperirea acestui revolver, care ar putea fi arma folosită la asasinarea lui Manderson, nu reprezintă mare lucru. Mi se spune că e o armă obişnuită în ţara dumneavoastră, acum fiind foarte populară şi aici, în Anglia.

Bunner întinse o mână osoasă şi scoase revolverul din tocul său.

— Da, domnule – zise el, manipulând pistolul cu aerul unui om obişnuit cu aşa ceva. Căpitanul are dreptate. Este ceea ce noi numim în America „*Micul Arthur*” şi vă pot asigura că în clipa aceasta nenumărate duplicate se află în buzunarul a sute de mii de oameni. După părerea mea, e prea uşor – urmă el, băgându-şi mâna sub colţul jachetei şi scoţând un revolver cu un aspect înfricoşător. Poftim, luaţi-l în mână pe acesta, domnule Trent, dar să ştiţi că e încărcat. Marlowe l-a cumpărat pe „Micul Arthur” înainte de a părăsi America anul acesta, ca să-i facă plăcere patronului său. Manderson susţinea că e caraghios ca cineva să

circule fără revolver în secolul douăzeci. Atunci, Marlowe s-a dus şi a cumpărat ce i s-a oferit fără să-mi ceară şi mie sfatul. Totuşi, e o armă bună – încuviinţă el, uitându-se chiorâş la cătarea pistolului. La început Marlowe nu ştia să tragă, dar după ce l-am ajutat vreo lună să se antreneze, a făcut mari progrese. Cu toate acestea, nu s-a putut obişnui niciodată să-l poarte cu el, în timp ce pentru mine, a-l purta e tot atât de natural ca şi necesitatea de a îmbrăca pantalonii. Port cu mine revolverul de ani de zile, fiindcă Manderson ar putea fi oricând urmărit de cineva. Şi iată că l-au „lichidat” în lipsa mea. Acum, domnilor, va rog să mă scuzaţi, trebuie să mă duc la Bishopsbridge. În aceste zile am multe de făcut şi trebuie să expediez un teanc de telegrame destul de gros ca să te îneci în el.

— Şi eu trebuie să plec – zise Trent. Am o întâlnire la hanul *Cele trei butoaie*.

— Îmi daţi voie să vă duc cu maşina acolo? interveni Bunner, prietenos. Trec pe la răscrucea aceea. Spuneţi, căpitane, nu veniţi cu noi? Nu? Atunci hai, domnule Trent, să mă ajutaţi să scot maşina. Şoferul lipseşte şi în afară de spălatul ei trebuie să facem noi totul.

Vorbind mereu în felul său tărăgănat, Bunner îl conduse pe Trent la parter, traversă casa, ieşiră şi se îndreptară spre garajul din spate, care se găsea la o mică distanţă de clădirea principală. Era un loc plăcut, răcoros, la adăpost de razele fierbinţi ale soarelui de amiază.

Bunner nu părea a fi prea grăbit să scoată maşina afară. Îi oferi lui Trent o ţigară, pe care acesta o primi, apoi o aprinse pentru prima oară şi pe a sa. După aceea se aşeză pe scara maşinii şi, cu mâinile sale subţiri strânse între genunchi, se uită fix la însoţitorul său.

— Ei bine, domnule Trent – vorbi el după câteva clipe – acum

vă pot spune câteva lucruri care vă vor fi, poate, de folos. Cunosc reputaţia dumneavoastră. Sunteţi un om inteligent şi activ, şi mie îmi place să am de-a face cu asemenea oameni. Nu ştiu dacă nu mă înşel, dar detectivul care era cu dumneavoastră îmi face impresia unui imbecil. Voi răspunde la orice întrebare pe care va avea iscusinţa să mi-o pună, de fapt am şi răspuns, dar fizionomia sa nu mă încurajează să-i împărtăşesc, fără să mi-o ceară, câteva idei proprii. Mă înţelegeţi?

Trent făcu un gest de încuviinţare.

— E un sentiment prin care trec mulţi oameni în prezenţa poliţiei noastre – zise el. Cred că asta se datoreşte aerului său oficial. Dar daţi-mi voie să vă contrazic, fiindcă Murch e cu totul altfel de cum presupuneţi dumneavoastră. Este unul dintre cei mai iscusiţi ofiţeri de poliţie din Europa. Nu are un spirit prea viu, dar e foarte pătrunzător şi se bucură de o experienţă imensă. Punctul meu forte e imaginaţia, însă vă asigur că în materie de anchetă poliţienească, experienţa are o valoare mult mai mare.

— Nu are o valoare mai mare! interveni Bunner cu însufleţire. Nu ne aflăm în prezenţa unui caz banal, domnule Trent, şi vă voi arăta unul din motive. Eu cred că patronul ştia că i se va întâmpla ceva; ba mai mult, sunt sigur că nu spera să scape.

Trent trase o lădiţă în faţa lui Bunner, care stătea mai departe de el pe scara maşinii, şi se aşeză pe ea.

— Asta pare un lucru serios – zise el. Spuneţi-mi, vă rog, părerile dumneavoastră.

— Susţin asta din cauza schimbării petrecute de câteva săptămâni în comportarea patronului. Aţi auzit fără îndoială spunându-se, domnule Trent, că era un om care nu-şi pierdea niciodată stăpânirea de sine. E absolut adevărat. L-am privit totdeauna ca pe omul de afaceri cel mai dur şi mai calm pe care l-am cunoscut vreodată. Avea un sânge rece extraordinar şi nu am

mai văzut altul ca el. Şi-l cunoşteam pe Manderson mai bine decât oricine. Eram ajutorul lui în activitatea care însemna, într-adevăr „viaţa” pentru dânsul. Cred că-l cunoşteam chiar mai bine decât această sărmană femeie, soţia lui. Îl cunoşteam mult mai bine decât Marlowe, fiindcă el nu intra niciodată în biroul lui Manderson când era vorba de afaceri serioase, şi mai bine decât oricare dintre prietenii săi.

— Avea prieteni? îl întrebă Trent.

Bunner îi aruncă o privire ageră.

— Văd că aţi fost bine informat – remarcă el. Nu. La drept vorbind, nu avea niciunul. Avea multe cunoştinţe printre marii oameni de afaceri pe care-i vedea aproape zilnic; uneori se ducea cu ei la vânătoare sau îi invita pe iahtul său. Dar nu cred ca Manderson să-şi fi dezvăluit cuiva, oricine ar fi fost, măcar un singur colţişor al inimii sale. Dar iată ce voiam să spun: Începând cu câteva luni în urmă, patronul s-a schimbat vădit, nu-l mai văzusem aşa niciodată; se întunecase la faţă, devenise morocănos de parcă se gândea fără-ncetare la ceva rău, nedefinit. Şi aşa a fost mereu de atunci înainte; aşa era în oraş, la birou şi acasă, purtându-se ca şi cum îl apăsa o grea povară. Ba, acum câteva săptămâni şi-a pierdut şi stăpânirea pe sine. Domnule Trent, ascultaţi-mă bine – urmă americanul, punându-şi mâna osoasă pe genunchiul detectivului – sunt singurul om care ştie toate astea. Faţă de ceilalţi, Manderson se arăta numai posac şi ostenit; dar când era cu mine, fie în birou, fie în altă parte, unde lucram împreună, dacă cel mai mic lucru nu mergea bine, Doamne, se frământa ca un nebun! L-am văzut în biblioteca de la *White Gables* deschizând o scrisoare care nu i-a plăcut şi a început să strige şi să gesticuleze cu un indian piele roşie, spunând că ar vrea să îl aibă în faţă pe trimiţătorul scrisorii, ca să-l facă bucăţele şi mai ştiu eu ce. Era demn de plâns. Nu aş fi crezut niciodată că s-ar

putea schimba atât. Şi-apoi, mai e ceva. Cu o săptămână înainte de a muri, Manderson a început să-şi neglijeze treburile, pentru prima oară de când îl cunosc. N-a vrut să răspundă la scrisori şi la telegrame, cu toate că în America lucrurile mergeau din ce în ce mai prost. Nu mai încape vorbă că preocuparea lui, de orice natură ar fi fost, îi distrusese cu totul nervii. L-am sfătuit odată să consulte un medic, dar m-a trimis la dracu'. Totuşi, manifestările acestea nu le cunoşteam decât eu. Dacă, de pildă, doamna Manderson ar fi intrat pe neaşteptate în cameră, pe când era cuprins de una din aceste stări de nebunie, el s-ar fi liniştit numaidecât, devenind glacial ca de obicei.

— Şi credeţi că această stare se datora unei preocupări grave, unei temeri adânci că cineva îi ameninţa viaţa?

Americanul încuviinţă din cap.

— Dar nu v-aţi gândit oare – continuă Trent – că starea lui s-ar putea datora unei tulburări cerebrale, unei epuizări nervoase din cauza surmenajului, să zicem? Acesta e primul gând care-mi răsare în minte, auzind povestirea dumneavoastră. De altfel, acest simptom e foarte obişnuit la oamenii de afaceri de peste ocean, nu-i aşa? Cel puţin asta-i impresia pe care o ai citind ziarele.

— Nu vă lăsaţi indus în eroare de asemenea baliverne – zise Bunner, serios. Numai oamenii care se îmbogăţesc prea repede îşi pierd minţile. Gândiţi-vă la toţi marii noştri financiari de talia lui Manderson: aţi auzit vreodată că vreunul dintre ei a luat-o razna? Credeţi-mă, lor nu li se întâmplă niciodată aşa ceva. Se spune, o ştiu foarte bine, că orice om are scrântelile sale – adăugă Bunner, gânditor – dar de aci până la adevărata demenţă e o cale lungă. Orice om are maniile, excentricităţile sale... Cum ar fi fobia pisicilor... Sau o slăbiciune ca a mea: nu pot mânca niciun fel de peşte.

— Care era scrânteala lui Manderson?

— Oh, bătrânul avea destule! Mai întâi, îl îngrozeau luxul şi fastul inutil, la care, în general, oamenii bogaţi nu prea rezistă. Nu-i plăceau de loc bibelourile şi ornamentele nefolositoare. Nu-i plăcea să i se facă mici servicii; nu putea suferi ca servitorii să fie în preajma lui, în afară de cazul când îi chema. Cu toate că Manderson era tot atât de meticulos ca oricare altul cu îmbrăcămintea şi încălţămintea sa (a cheltuit, domnule Trent, sume foarte mari de bani pe pantofi), nu a voit niciodată să angajeze un valet personal. Nu i-a plăcut niciodată să-l atingă cineva, de aceea s-a bărbierit totdeauna singur.

— Am auzit şi eu cam aşa ceva. Şi care crezi că este cauza?

— Ei bine – răspunse Bunner, tărăgănat – cred că e vorba de o mentalitate deosebită, de un fel de sensibilitate bolnăvicioasă şi bănuială generală, de natură ereditară. Se spune că tatăl şi bunicul său erau la fel. Se asemăna cu un câine care roade un os, fiind încredinţat că toţi abia aşteaptă prilejul să i-l fure. În realitate, nu avea absoluta siguranţă că frizerul îi va tăia gâtul; dar admitea că există posibilitatea s-o facă şi nu voia să-şi asume niciun risc. Apoi, în afaceri, era totdeauna convins că cineva râvnea şi voia să-i ia osul lui, lucru adesea adevărat, dar nu totdeauna. Datorită acestei mentalităţi, bătrânul milionar era cel mai prevăzător şi mai discret om din marea finanţă; un fel de a fi care a contribuit şi el la succesul său... Cu toate acestea, nu înseamnă că era un zănatic, domnule Trent, nu; nici pe departe. M-aţi întrebat dacă Manderson nu începuse să-şi piardă minţile înainte de a muri. Cred că era istovit, preocupat de cine ştie ce taină şi nervii îi slăbiseră cu totul.

Trent fuma, pierdut în gânduri. Se întreba până la ce punct Bunner era la curent cu dificultăţile conjugale ale fostului său patron şi se hotărî să-l iscodească.

— După câte-am înţeles, Manderson nu se prea înţelegea cu soţia lui.

— Da, e adevărat. Dar credeţi dumneavoastră că supărarea asta l-ar fi putut tulbura într-atât pe un om ca Manderson? Nu, domnule! Era o personalitate prea puternică pentru ca să se lase doborât de o neplăcere de felul acesta.

Trent îi aruncă o privire pe jumătate lipsită de încredere. Dar în ochii plini de isteţime şi ardoare ai lui Bunner descoperi cea mai clară inocenţă. Acesta era convins într-adevăr că o neînţelegere serioasă între un bărbat şi soţia lui nu putea fi decât un izvor secundar de îngrijorare pentru un om bogat.

— Totuşi, care era cauza neînţelegerii dintre ei? întrebă Trent.

— Mă puteţi descoase cât vreţi, dar nu ştiu prea multe – răspunse Bunner, scurt, trăgând adânc din ţigară. Marlowe şi cu mine am vorbit adesea despre asta, dar nu am ajuns la nicio concluzie. La început am crezut că bătrânul – zise Bunner mai încet, aplecându-se înainte – era dezamăgit şi contrariat că nu are un moştenitor; dar Marlowe mi-a spus că dezamăgită e soţia lui. Şi cred că nu greşea; el a tras această concluzie din câteva cuvinte rostite de fata din casă, franţuzoaică, a doamnei Manderson.

Trent îl privi cu mult interes.

„Célestine” – zise el, gândindu-se: „Aşadar, aici voia să ajungă!”

Bunner înţelese greşit privirea detectivului.

— Să nu credeţi, domnule Trent, că-l trădez pe Marlowe – spuse el. Marlowe nu e un astfel de tip. Célestine a început să ţină la dânsul fiindcă vorbea franţuzeşte la perfecţie şi se străduia mereu să stea cât de puţin de vorbă cu el. Din acest punct de vedere, servitorii francezi nu se aseamănă cu cei englezi. De altfel, fie că e fată-n casă sau nu, nu văd cum ar putea îndrăzni o femeie să vorbească despre aşa ceva cu un bărbat. Însă francezii

sunt greu de înţeles – încheie el, clătinând încet din cap.

— Dar ca să ne întoarcem la ceea ce-mi spuneaţi mai înainte. Credeţi că Manderson trăia de câtva timp cu spaima că va fi ucis, nu-i aşa? Dar cine-l putea ameninţa? Mărturisesc că plutesc cu totul în întuneric.

— Nu se poate zice că era vorba chiar de spaimă – replică Bunner, gânditor. Cred mai curând că era vorba de o îngrijorare, dacă vreţi, sau de o nesiguranţă, asta-i părerea mea. Patronul se speria în orice caz destul de greu şi, mai mult decât atât, dacă asta se întâmpla, nu lua niciun fel de măsuri de prevedere, ba chiar le ignora cu totul. Părea mai curând că dorea să termine cât mai repede, aş spune eu, dacă am admite că impresia mea e cât de cât întemeiată. Stătea, de pildă adesea în timpul nopţii în dreptul ferestrei de la bibliotecă, uitându-se în întuneric, cămaşa sa albă constituind o ţintă perfectă pentru oricine ar fi voit să-l ucidă. În privinţa întrebării cine ar fi putut să-i ameninţe viaţa, ei bine, domnule Trent – zise Bunner cu un zâmbet şters – se vede că nu aţi trăit în Statele Unite. Să luăm numai greva de la minele de cărbuni din Pennsylvania; atunci s-ar fi găsit treizeci de mii de oameni, fără să ţinem seama de femei şi copii, care ar fi folosit cel mai mic prilej ca să găurească pielea omului ce-i condamnase, ori să moară de foame, ori să se supună condiţiilor lui. Şi era vorba de treizeci de mii din cei mai vânjoşi emigranţi străini din ţară, domnule Trent. În această categorie găseşti un tip de om în stare de orice, care să-şi ascundă ura timp de ani de zile, ca apoi să-şi omoare duşmanul într-o zi sau alta, după ce acesta îşi uitase răul pricinuit. Unii au zvârlit în aer cu dinamită un om din statul Idaho, care le jucase un renghi cu zece ani în urmă la New Jersey, în celălalt capăt al Statelor Unite. Credeţi oare că Atlanticul i-ar fi putut împiedica să-şi înfăptuiască planul? Vă asigur că faptul de a fi un mare om de afaceri în ţara noastră presupune o anumită

îndrăzneală. Nu, domnule, patronul ştia, a ştiut-o de totdeauna, că exista o tagmă întreagă de tipi primejdioşi, răspândiţi pe tot cuprinsul Statelor Unite, care pândeau prilejul să-l doboare. Aflase, cred, în oarecare măsură că unii dintre aceştia erau cu siguranţă pe urmele lui. Ceea ce mă dezorientează cu totul e însă faptul că nu înţeleg de ce nu a încercat niciodată să se ferească şi de ce s-a pus la dispoziţia lor, cum a făcut-o ieri dimineaţă în grădină, expunându-se pur şi simplu, cum s-ar spune, să fie asasinat.

Bunner tăcu şi, câteva clipe, cei doi oameni stătură fără să scoată o vorbă, cu sprâncenele încruntate, în timp ce fumul se ridica din ţigările lor în rotocoale albăstrui. În sfârşit, Trent se ridică.

— Teoria dumneavoastră e cu totul nouă pentru mine – vorbi el. E absolut raţională; acum trebuie doar să verificăm dacă se adaptează bine la toate faptele. Nu trebuie să vă fac dezvăluiri în legătură cu misiunea încredinţată mie de ziarul care m-a angajat, totuşi vă pot spune: sunt convins că Manderson a fost asasinat cu premeditare şi cu o extraordinară iscusinţă. Vă sunt foarte recunoscător. Vom mai vorbi despre asta – adăugă el, uitându-se la ceas şi încheind: Sunt aşteptat de câtva timp de un prieten. Pornim?

— Ora două! strigă Bunner, privindu-şi şi el ceasul, după ce se ridică de pe scara maşinii. În bătrânul New York acum e ora zece dimineaţa. Nu cunoaşteţi Wall Street-ul, domnule Trent. Ei bine! Să nădăjduim că nici eu, nici dumneavoastră nu vom vedea vreodată ceva care să se asemene mai mult cu infernul ca tumultul dezlănţuit în Wall Street în clipa aceasta!

Capitolul VII.
Doamna în doliu

Valurile marii se spărgeau cu furie de picioarele falezei; briza sufla, şi soarele îneca uscatul cu o lumină dătătoare de viaţă, revărsând-o din cerul albastru, acoperit de norişori albi. Pe vremea aceasta minunată pentru tărâmurile engleze, Trent, care nu dormise prea bine, coborî înainte de ora opt spre un mic bazin de apă format de stânci, care-i fusese recomandat, şi se cufundă în apa limpede. Înotă vreme de zeci de minute printre steiurile masive, cenuşii, până în larg, luptând câtva timp împotriva unui curent cu direcţia spre ţărm, apoi se întoarse la refugiul său, înviorat şi împrospătat. Zece minute mai târziu urca din nou faleza şi, alungând deocamdată dezgustul adânc provocat de ancheta de care trebuia să se ocupe, făurea proiecte pentru dimineaţa aceea.

Era ziua anchetei – a doua zi după sosirea sa la Marlstone. Nu făcuse mari progrese în dezlegarea misterului după ce se despărţise de Bunner pe drumul spre Bishopsbridge. În după-amiaza din ajun, se plimbase cu Cupples, pornind de la han spre oraş; cumpărase câteva lucruri într-o farmacie, apoi stătuse de vorbă, în secret, cu un fotograf; după aceea expediase o telegramă cu răspuns plătit şi luase câteva informaţii de la

centrala telefonică. Vorbise foarte puţin despre anchetă cu Cupples, care nu se arătase de loc curios. De altfel, Trent nu-i spusese nimic despre rezultatele cercetărilor sale şi nici despre demersurile întreprinse. După ce se înapoiase de la Bishopsbridge, detectivul amator scrisese o lungă relatare pentru ziarul *Record* şi o încredinţase corespondentului local al ziarului s-o expedieze, acesta simţindu-se mândru de misiunea lui. După aceea, luase cina cu Cupples şi-şi petrecuse restul serii singur, pe verandă, cufundat în gânduri.

În dimineaţa aceasta, în vreme ce urca pe faleză, îşi spunea că nu avusese niciodată un caz mai neplăcut sau care să-i fi dat atât de mult de furcă. Cu cât se gândea mai adânc la el în lumina aurie a razelor de soare şi a acestei zile noi, cu atât i se părea mai complicat şi mai tenebros. Bănuielile şi aproape tot ceea ce ştia îi frământaseră creierul, provocând mereu alte întrebări şi alungându-i somnul; şi acum, scăldat în aerul curat şi în lumina orbitoare, cu trupul şi spiritul împrospătat de puritatea sălbatică a mării, vedea şi mai limpede adânca vinovăţie în care credea şi era şi mai dezgustat de mobilul pe care-l bănuia. Dar acum, cel puţin zelul şi instinctul său de vânător se treziseră din nou. El nu va cruţa şi nu va fi îngăduitor cu nimeni; niciun considerent nu-l va împiedica să-l demaşte pe adevăratul vinovat. Nădăjduia că în cursul zilei, plasa pe care o întinsese pentru a-l prinde se va strânge. Dar mai avea de lucru în dimineaţa aceea; şi aştepta cu o vie nerăbdare, deşi nu cu prea mari speranţe, răspunsul la telegrama pe care o lansase ca pe o rachetă cu o zi mai înainte.

Cărarea ce ducea la hotel şerpuia pe coama falezei şi, apropiindu-se de un loc – o parte a falezei prăbuşită de mai multă vreme – pe care-l observase pe când înota, Trent înaintă până la marginea ei şi se uită în jos, ca să urmărească mai îndeaproape cele mai frumoase şi mai delicate figuri desenate de

apă – şi anume valurile mici ce se sparg de stânci sălbatice. Dar nu văzu nicio stâncă. La câţiva paşi sub el, faleza se prelungea, devenind o platformă mare şi puţin accidentată, de mărimea unei camere spaţioase, acoperită cu o iarbă deasă şi mărginită din trei părţi de pereţi abrupţi. Acolo, aproape de marginea falezei, care se întrerupea brusc, o femeie, cu braţele de după genunchi, cu ochii pironiţi pe norul prelung de fum al unei nave ce se îndepărta, părea că visează.

Lui Trent care se obişnuise, datorită carierei lui, să trăiască îndeosebi prin senzaţiile sale vizuale, această femeie i se păru că întruchipează cel mai frumos tablou pe care-l contemplase vreodată. Chipul ei de o paloare mată, îmbujorat uşor de sărutarea lină a vântului, îi dezvăluia lui Trent un profil de o regularitate delicată, lipsit de orice asprime; totuşi, sprâncenele negre, curbate până în punctul unde aproape se uneau, îi dădeau, în starea de odihnă, un aspect oarecum sever, dezminţit în chip ciudat de liniile şerpuitoare ale gurii. Trent îşi spuse că absurditatea sau ridicolul unui îndrăgostit, care ar scrie sonete, cântând sprâncenele iubitei sale, ar fi dezminţite de frumuseţea unor sprâncene ca cele pe care le vedea acum. Tânăra femeie avea un nas drept şi fin, lung până la linia atenuării frumuseţii, făcând o minte trează să regrete că nu poate admira cu acest prilej şi un vârf de nas puţin în vânt. Pălăria ei zăcea în apropiere, pe iarbă, şi briza vioaie se juca în părul său negru şi des, suflând spre spate cele două şuviţe mari – care altfel i-ar fi acoperit o bună parte din frunte – şi fluturând nenumărate bucle mici din părul adunat la spate. Femeia era îmbrăcată din cap până-n picioare în negru; de la pantofii de piele de căprioară până la pălăria de pe iarbă; de la picioare până la gâtul gol, veşmintele de stofă neagră, mată, şi tot ceea ce purta erau de calitate şi-i veneau bine. Se observa cu uşurinţă din aspectul ei

delicat şi visător – aşa cum o vedea el – că această femeie poseda arta desăvârşită de a se îmbrăca bine – cea mai veche dintre arte – oferind privirilor o siluetă admirabilă, datorită frumuseţii trupului, acum atât de fermecător curbat în poziţia lui, cu genunchii strânşi de braţele înlănţuite. În felul ei de a se îmbrăca ghiceai preferinţa pentru eleganţa franţuzească şi cum stătea aşa întruchipa o siluetă foarte modernă. Iar dacă cineva i-ar fi privit chipul, ar fi descoperit în el strălucirea şi triumful tuturor fiinţelor viguroase care înfruntă în primăvara fiecărui an soarele, vântul şi marea. Îşi mai putea da seama şi de feminitatea ei atât de pură şi puternică, atât de sigură – inconştient – de sine însăşi, lucru atât de rar la o englezoaică şi cu atât mai rar la o americană.

Trent nu se oprise decât o clipă, surprins de imaginea femeii în negru, apoi îşi continuase drumul, sus, pe creasta falezei, spiritul lui viu înregistrând viziunea neaşteptată în cele mai mici amănunte. În vremea asta, creierul său pătrunzător şi activ sesizase şi gustase amănuntele de mai sus cu promptitudinea aceea săgetătoare care-i uimea pe oamenii cu un spirit mai domol; faptul că o contemplase atât, dovedea că fusese aproape orbit de această apariţie. Acum, emoţia estetică, trează, şi entuziasmul, îi dublau capacitatea simţurilor. Acest tablou i se întipărise în memorie în câteva clipe ca să nu se mai şteargă niciodată.

Cum trecea prin iarbă, nu prea departe de ea, fără să facă nici cel mai mic zgomot, femeia, singură cu gândurile ei, se mişcă brusc; îşi desprinse mâinile fine din jurul genunchilor, îşi destinse membrele şi trupul cu o graţie felină, apoi ridică încet capul şi-şi întinse braţele, cu degetele răsfirate şi curbate, ca şi cum voiau să cuprindă întreaga frumuseţe şi vigoare copleşitoare a dimineţii. Acest gest nu putea să însemne decât manifestarea dorului de libertate, de expansiune, a unui suflet hotărât să

trăiască, să meargă înainte şi să se bucure de fericire.

Trent o văzu astfel o clipă, trecând prin dreptul ei, apoi nu-şi mai întoarse privirea. Îşi dădu seama imediat cine trebuie să fi fost şi i se păru că o perdea întunecată se lăsase între el şi lumina zilei.

În timpul micului dejun de la hotel, domnul Cupples constată că Trent nu prea era înclinat să vorbească, acesta scuzându-se că avusese o noapte de insomnie. Domnul Cupples, dimpotrivă, era vioi ca o pasăre.

Perspectiva anchetei părea că-l însufleţise. El îi ţinu lui Trent o adevărată prelegere despre istoricul acelui tribunal foarte vechi şi atât de ocupat odinioară, denumit Curtea procurorului regal, şi făcu vreo câteva observaţii în legătură cu libertatea de invidiat a procedurii sale, fără să contrazică nici normele de drept, nici jurisprudenţa. Apoi începu să vorbească despre cazul ce urma să fie examinat de tribunal chiar în dimineaţa aceea.

— Când m-am dus după cină la *White Gables*, Bunner mi-a expus teoria sa asupra crimei. E un tânăr demn de atenţie, Trent. Uneori vorbeşte încâlcit, dar sunt convins că e un temeinic cunoscător al societăţii, lucru cu totul neobişnuit pentru un tânăr de vârsta lui. De altfel, faptul că Manderson făcuse din el principalul său ajutor vorbeşte de la sine. Se pare că ţine piept cu o mare energie încurcăturilor financiare provocate de moartea patronului său şi mi-a dat sfaturi foarte înţelepte cu privire la acţiunile ce trebuie întreprinse în interesul lui Mabel şi cele mai bune măsuri de luat până când clauzele testamentului vor intra în vigoare. Ca urmare, m-am simţit mult mai puţin înclinat decât aş fi fost poate altfel să privesc ca artificială ipoteza lui despre o

vendetă a salariaţilor. Când l-am întrebat, a fost în stare să-mi povestească o mulţime de cazuri, în care felurite atacuri, de cele mai multe ori izbutite, au fost îndreptate împotriva vieţii celor ce-şi atrăseseră duşmănia puternicelor organizaţii ale salariaţilor. Trăim, într-adevăr, într-o epocă teribilă, scumpul meu prieten. Cred că nu există o perioadă asemănătoare în istorie, când disproporţia dintre elementele materiale şi morale ale societăţii să fi fost mai mare sau atât de ameninţătoare pentru stabilirea structurii sociale. Dar nicăieri, după părerea mea, perspectivele nu sunt atât de întunecate ca în Statele Unite.

— Credeam – zise Trent, nepăsător – că puritanismul e acolo tot atât de puternic ca şi nebunia de a câştiga bani.

— Observaţia dumitale – răspunse Cupples, cu cel mai mare umor de care era în stare – nu sprijină cu nimic ceea ce dumneata numeşti puritanism, un termen mai degrabă convenţional decât precis. Nu e nevoie să-ţi amintesc că a fost creat pentru a denumi o categorie de englezi care năzuiau să înlăture din slujbele şi ritualul religiei lor anumite elemente socotite demne de dispreţ. Observaţia dumitale este totuşi cât se poate de nimerită, şi temeinicia ei e foarte bine dovedită de cazul lui Manderson însuşi, care avea, după câte ştiu, virtutea purităţii, a abstinenţei şi a cumpătării în forma ei cea mai evidentă. Nu, Trent, există alte aspecte, chiar mult mai valoroase, printre factorii morali de care vorbesc; în cadrul naturii noastre vremelnice, cu cât ne ocupăm mai mult de complexitatea tehnicii pe care ştiinţa o pune în mâinile noastre, ne rămâne mai puţină vigoare pentru dezvoltarea ţelurilor sacre ale umanităţii existente în fiinţa noastră. Maşinile agricole au scos din uz sărbătoarea secerişului cu clacă. Mijloacele de transport mecanic au desfiinţat hanurile de odinioară, sau ceea ce era mai frumos la ele. Nu e nevoie să înmulţesc exemplele. Concepţia pe care ţi-o exprim acum – urmă

domnul Cupples, întinzând foarte liniştit puţin unt pe o felie de pâine prăjită – e privită ca fundamental greşită de mulţi dintre cei ce gândesc în general ca şi mine despre temeiurile mai adânci ale vieţii, însă eu, spre deosebire de dânşii, sunt absolut convins de adevărul ei.

— Ar fi cazul s-o exprimăm sub formă epigramatică – zise Trent ridicându-se de la masă. Dacă am izbuti s-o cristalizăm în câteva formule dibace, cum ar fi: „Jos cu papistaşii!” sau: „Afară cu străinii!”, am găsi mulţi oameni care să intre-n foc pentru ele. Dar mi se pare că voiai să te duci la *White Gables* înainte de anchetă. În acest caz, trebuie să pleci, ca să te poţi întoarce la timp pentru şedinţa tribunalului. Trebuie să merg şi eu acolo, aşa că, dacă vrei, putem face drumul împreună. Aşteaptă-mă numai o clipă să dau fuga să-mi iau aparatul de fotografiat.

— Desigur – răspunse Cupples.

Numaidecât după aceea plecară împreună, pe căldura mereu crescândă a dimineţii de vară. Acoperişul proprietăţii *White Gables*, o pată sumbră de un roşu mat pe fondul copacilor cu coroana de culoare verde închis, se armoniza bine cu starea de spirit a lui Trent. Se simţea greoi, tulburat şi trist. Nu ar fi voit în ruptul capului ca lovitura care o va izbi, poate, pe fiinţa radioasă de frumuseţe şi dornică de viaţă văzută în dimineaţa aceea să fie dată de mâna lui. Un simţământ de cavalerism, poate exagerat, rămăsese în firea lui Trent din primele norme de conduită învăţate de la mama sa; dar în momentele acelea groaza de a strivi o fiinţă atât de fermecătoare era expresia atât a unui artist cât şi a unui gentleman. Pe de altă parte, putea să-şi lase ancheta fără niciun rezultat? Dar importanţa cazului i se părea atât de mare, încât gândul unui eşec îl înspăimântă tot atât de mult. Niciodată nu se ocupase de un caz atât de neobişnuit şi avea convingerea că numai el singur descoperise adevărul. Aşadar, îşi

puse în gând să nu lase ziua aceea să se scurgă fără să afle dacă nu cumva ceea ce credea făcea parte din domeniul închipuirii. Era gata să-şi calce în picioare remuşcările până în clipa când va fi absolut sigur că avea motive să le aibă. În dimineaţa aceea, ar putea să se lămurească definitiv.

Când Trent şi Cupples intrară pe poarta de unde se aşternea aleea principală, îi văzură pe Marlowe şi Bunner stând de vorbă înaintea uşii de la intrare. În penumbra portalului se afla doamna în negru.

Ea îi zări şi veni cu un aer grav să-i întâmpine pe peluză, cu un mers cum şi-l închipuise Trent – drept şi armonios, cu o uşoară legănare. Când Cupples i-l prezentă pe Trent, ea îl fixă cu bunăvoinţă cu ochii ei negri cu sclipiri aurii. Pe chipul palid, parcă purtând o mască a deznădejdii, nu mai descopereai nici urmă de emoţie ce păruse că-l aureolează pe faleză. Ea rosti formulele de rigoare, cu o voce gravă şi monotonă. După ce-i spuse câteva cuvinte unchiului ei, se întoarse din nou spre Trent.

— Nădăjduiesc că veţi izbuti să găsiţi vinovatul – zise dânsa, cu vocea gravă. Credeţi că veţi reuşi?

În clipa când pronunţă aceste cuvinte, Trent şi luă o hotărâre. El răspunse:

— Cred că da, doamnă Manderson. După ce-mi voi termina cercetările, vă voi ruga să-mi acordaţi o întrevedere, ca să vorbim despre acest caz. Va fi poate necesar să vă consult, înainte de a publica faptele în ziar.

Ea păru curioasă, şi în ochi îi apăru o expresie trecătoare de melancolie.

— Dacă va fi nevoie, fără îndoială că va trebui să procedaţi astfel – zise ea.

Trent şovăi tocmai când se pregătea să vorbească din nou. Îşi aduse aminte că tânăra femeie nu voise să-i repete şi lui ceea ce-i

declarase inspectorului Murch, ba chiar îşi exprimase dorinţa de a nu fi de loc interogată. Cu toate acestea, el îşi dădu seama că ar fi vrut să-i mai audă vocea şi s-o privească mai îndelung; însă chestiunea de care trebuia să-i vorbească îl tulbura cu adevărat: era un amănunt care nu se potrivea nicăieri în tot eşafodajul făurit de el în legătură cu acest caz. Se putea foarte bine ca doamna Manderson să explice printr-un singur cuvânt acest amănunt pe care altcineva nu l-ar fi putut lămuri. Se înarmă deci cu tot curajul său.

— Aţi fost atât de binevoitoare – zise Trent – să-mi îngăduiţi să cercetez toată casa, făcându-mi toate înlesnirile pentru clarificarea cazului, încât îmi iau curajul să pun una sau două întrebări, la care cred că nu veţi refuza să răspundeţi. Pot s-o fac?

Ea îl privi cu un aer plictisit.

— Ar fi absurd din partea mea să refuz. Întrebaţi-mă, domnule Trent!

— Numai o întrebare – spuse acesta cu însufleţire. Am descoperit că soţul dumneavoastră a scos de curând o foarte importantă sumă de bani de la banca sa din Londra, pe care o păstra aici. Această sumă e încă neatinsă. Ştiţi de ce a făcut asta?

Doamna Manderson îl privi uimită.

— Nu pot să-mi explic – răspunse ea. Nu ştiam că retrăsese această sumă de la bancă şi sunt foarte surprinsă auzind asta!

— De ce sunteţi atât de surprinsă?

— Credeam că soţul meu avea foarte puţini bani în casă. Duminică seara, chiar înainte de a pleca cu maşina, a venit să mă vadă în salon, unde mă aflam. Părea enervat din cine ştie ce cauză şi m-a întrebat dacă nu-i pot împrumuta până a doua zi câteva bancnote sau chiar aur. M-a mirat cererea lui, fiindcă nu rămânea niciodată fără bani; în general, avea asupra sa totdeauna cel puţin o sută de lire. Am deschis scrinul meu şi i-am dat tot

ceea ce posedam, cam treizeci de lire.

— Şi nu v-a explicat de ce-i trebuiau?

— Nu. I-a pus în buzunar şi după aceea mi-a spus că domnul Marlowe îl convinsese să facă împreună o plimbare cu maşina sub clar de lună şi la întoarcere spera să doarmă bine. După cum poate ştiţi, de obicei avea insomnii. Apoi a plecat cu Marlowe. Mi s-a părut ciudat că avea nevoie de bani tocmai duminică seara, dar am uitat repede această întâmplare şi mi-am amintit de ea abia acum, când m-aţi întrebat.

— E ceva ciudat în toate astea, fără-ndoială – murmură Trent, privind în gol.

Cupples rămase cu nepoata sa, ca să vorbească despre pregătirile pentru anchetă, şi detectivul se îndreptă spre Marlowe, care se plimba încet pe peluză. Tânărul păru că se simte uşurat, vorbind despre ancheta apropiată. Deşi părea încă nervos şi obosit, descrise cu un oarecare umor plin de nepăsare solemnitatea cu care se comportă poliţia locală şi aerele de importanţă ale doctorului Stock. Trent îndrumă treptat conversaţia spre problema crimei, şi Marlowe deveni imediat foarte grav.

— Bunner mi-a împărtăşit teoria lui – zise el, când Trent aminti de ipoteza americanului. Dar nu m-a convins, fiindcă nu lămureşte unele din faptele cele mai curioase. Am trăit însă destul timp în Statele Unite, ca să ştiu că o astfel de răzbunare tainică şi melodramatică nu e imposibilă. Ea redă un aspect caracteristic al unor anumite secţii ale asociaţiilor profesionale de acolo. Americanilor le place asta, şi au talent pentru astfel de treburi. Aţi citit „Huckleberry Finn”[19] de Mark Twain?

— E ca şi cum m-aţi întreba dacă ştiu cum mă cheamă!

[19] Adventures of Huckleberry Finn (1884).

exclamă Trent.

— Ei bine, cred că trăsătura cea mai caracteristică din această epopee americană este urzirea de către Tom Sawyer a unui plan foarte complicat şi romantic, care cere un timp îndelungat, pentru a înlesni fuga negrului Jim, lucru ce se putea face cu uşurinţă în douăzeci de minute. Ştiţi foarte bine cât de mult le plac lor lojile francmasonice şi confreriile. Fiecare club dintr-un colegiu are insignele şi costumele sale secrete. Aţi auzit, fără îndoială, vorbindu-se despre mişcarea cu caracter politic Know nothing[20] şi despre Ku-klux-klan. Apoi amintiţi-vă de tirania ca de roman foileton exercitată de Brigham Young în statul Utah, mergând până la vărsarea de sânge. Fondatorii statului mormon făceau parte din cea mai pură spiţă de yankei din America; şi ştiţi cum s-au purtat. Toate aparţin aceleiaşi trăsături morale. Americanii fac haz de ea, dar eu o privesc cu o mare seriozitate.

— Această trăsătură morală capătă fără îndoială un aspect foarte urât – zise Trent – când ea se îmbină cu crima, cu viciul şi chiar numai cu belşugul. În general, însă, am un respect nemărturisit pentru oamenii hotărâţi să ducă o viaţă interesantă şi frământată, în ciuda civilizaţiei. Totuşi, pentru a ne reîntoarce la ceea ce ne interesează, credeţi cumva că starea mintală a lui Manderson a fost influenţată într-o oarecare măsură de o asemenea ameninţare, aşa cum crede Bunner? De pildă, pare foarte ciudat faptul că v-a trimis la Southampton în toiul nopţii.

— Era ora zece, ca să fiu exact – îl corectă Marlowe. Dar trebuie să ştiţi că, chiar dacă m-ar fi scos din pat la miezul nopţii, nu aş fi fost prea mirat. Felul lui de a fi se încadrează în ceea ce vorbeam. Manderson avea o înclinare puternică, gustul naţional american pentru procedee dramatice. Era destul de mândru de

[20] „Să nu se afle nimic”. Partid politic din S.U.A. între anii 1854 şi 1856.

faima sa binemeritată de a da lovituri neprevăzute şi de a merge la ţintă cu o spontaneitate neînduplecată, învingând toate condiţiile potrivnice. El se hotărâse pe neaşteptate să afle o noutate de la omul acela, Harris...

— Cine este Harris? îl întrerupse Trent.

— Nu ştie nimeni. Nici Bunner n-a auzit vreodată de el şi n-are habar despre ce afacere era vorba. Tot ceea ce ştiu este că atunci când m-am dus la Londra săptămâna trecută, ca să mă ocup de diferite treburi, domnul Manderson mi-a cerut să reţin pentru un anume George Harris o cabină pe pachebotul care a plecat luni. Se pare că Manderson a simţit deodată nevoia să afle ştiri de la Harris, care aveau, pesemne, un caracter prea secret pentru a fi telegrafiate; şi cum nu aveam niciun tren convenabil, am fost trimis acolo aşa cum aţi aflat.

Trent aruncă o privire în jurul său, ca să se convingă că nu îi aude nimeni, apoi se întoarse cu un aer grav către Marlowe:

— Vă voi comunica ceva despre care cred că nu ştiţi – spuse el calm. Martin a prins câteva vorbe de la sfârşitul convorbirii dintre dumneavoastră şi Manderson în grădină, înainte de a pleca împreună cu dânsul în plimbarea cu maşina. El l-a auzit pe Manderson zicând: „*Dacă Harris e acolo, fiecare moment e important*”. Acum, domnule Marlowe, dumneavoastră ştiţi foarte bine care e misiunea mea aici. Am fost trimis să fac o anchetă şi nu trebuie să vă supere ceea ce vă voi cere. Aş vrea să vă întreb dacă mai susţineţi totuşi, şi după ce aţi aflat ceea ce a auzit Martin, că nu ştiţi despre ce afacere era vorba.

Marlowe clătină din cap.

— Vă asigur că nu ştiu absolut nimic. Întrebarea nu mă supără de loc, e foarte firească. I-am povestit deja inspectorului Murch cum s-a desfăşurat convorbirea. Manderson mi-a declarat deschis că nu poate să-mi spună despre ce afacere e vorba. Voia numai

să-l găsesc pe Harris şi să-i comunic că patronul dorea să afle cu orice preţ cum mai stau lucrurile şi să-i aduc o scrisoare sau un mesaj din partea lui. Mi-a mai spus că Harris s-ar putea să nu vină, însă dacă vine, să mă grăbesc, fiindcă fiecare moment e important. Acum ştiţi şi dumneavoastră tot atât de multe ca şi mine.

— Această convorbire s-a petrecut înainte ca el să-i fi comunicat soţiei sale că-l veţi duce la o plimbare cu maşina sub clar de lună. Mă întreb: de ce a ţinut atât de mult să ascundă misiunea dumneavoastră?

Tânărul făcu un gest de descurajare.

— De ce? Nici eu nu pot ghici mai multe decât dumneavoastră.

— De ce s-a ascuns de doamna Manderson – murmură Trent ca pentru sine, cu ochii în pământ.

Apoi, ridicând capul, îl privi pe interlocutorul său drept în ochi.

— Şi de Martin s-a ascuns – adăugă celălalt, liniştit. Şi lui i-a spus acelaşi lucru.

Trent arătă cu o mişcare bruscă a capului că terminase cu această chestiune. Apoi scoase din buzunarul interior al hainei un portofel din care trase două foi de hârtie mici şi imaculate.

— Uitaţi-vă la aceste două foi de hârtie, domnule Marlowe – zise el. Le-aţi mai văzut vreodată până acum? Aveţi vreo idee de unde provin? adăugă dânsul, în timp ce Marlowe luă câte una în fiecare mână şi le examină curios.

— S-ar părea că au fost tăiate cu un cuţit sau cu foarfecile dintr-o mică agendă a acestui an, din paginile lunii octombrie – remarcă Marlowe, privindu-le pe ambele părţi. Nu văd nimic scris pe ele. Nu cunosc pe nimeni aici care să aibă o astfel de agendă. Dar ce-i cu ele?

— Poate că nu reprezintă mare lucru – murmură Trent cu îndoială. Dar se înţelege că oricine din această casă ar putea avea o astfel de agendă, fără ca dumneavoastră să ştiţi. De altfel, nu mă aşteptam de loc să fiţi în stare a arăta precis de unde vin aceste foi; aş fi fost într-adevăr mai mirat dacă aţi fi putut-o face.

Tăcu, fiindcă doamna Manderson venea spre ei.

— Unchiul meu crede că ar trebui să plecăm – zise ea.

— Eu voi pleca înainte cu domnul Bunner – spuse Cupples, când se apropie. Trebuie să ne ocupăm de câteva chestiuni cât se poate de curând. Vrei să vii după noi împreună cu aceşti doi domni, Mabel? Înainte de a ajunge la procuror, vă aşteptăm.

Trent se întoarse către tânăra femeie.

— Cred că doamna Manderson mă va scuza – vorbi el. În realitate, am venit aici azi-dimineaţă ca să descopăr anumite detalii pe care am crezut că le voi găsi. Nu mă gândesc să asist la ancheta procurorului.

Ea îl privi cu o totală indiferenţă.

— Bineînţeles, domnule Trent, faceţi numai ceea ce doriţi. Ne bizuim cu toţii pe dumneavoastră. Domnule Marlowe, dacă vreţi să mă aşteptaţi, voi fi gata în câteva clipe.

Doamna Manderson dispăru în casă. Unchiul ei şi pornise împreună cu americanul spre garajul parcului.

Trent se uită drept în ochii lui Marlowe.

— Iată o femeie minunată! zise el cu un ton grav.

— O spuneţi fără s-o cunoaşteţi – replică Marlowe cu acelaşi ton. E mai mult decât atât.

Trent nu răspunse. Îşi întorsese privirea peste câmp, spre mare. Tăcerea fu întreruptă deodată de un zgomot provocat de nişte pantofi cu blacheuri. Pe drumul dinspre hotel, la o mică depărtare apăru un băiat, venind spre ei. Ţinea în mână nu plic galben – fără îndoială, o telegramă. Trent îl urmări cu o privire

nepăsătoare, pe când acesta trecea pe lângă Cupples şi Bunner şi se întoarse spre Marlowe.

— Îngăduiţi-mi să vă întreb ceva fără nicio legătură cu restul – zise el. Aţi studiat la Oxford?

— Da – încuviinţă tânărul. Dar de ce mă întrebaţi?

— Oh! Voiam numai să ştiu dacă am ghicit. Poţi să ghiceşti de multe ori universitatea la care a urmat cineva, nu-i aşa?

— Da, se poate – încuviinţă Marlowe. Toţi oamenii au fără îndoială un aer caracteristic. Chiar dacă nu aş fi ştiut, aş fi spus că dumneavoastră, de pildă, vă ocupaţi cu arta.

— De ce? Port părul prea lung?

— Oh, nu! Doar fiindcă priviţi oamenii şi lucrurile ca artiştii, cu un ochi care trece fără şovăire de la un detaliu la altul, mai degrabă studiindu-le decât pentru a le privi pur şi simplu.

În clipa aceea, băiatul ajunse lângă ei gâfâind.

— O telegramă pentru dumneavoastră – îi spuse el lui Trent. A sosit chiar acum.

Detectivul rupse plicul, murmurând o scuză, şi, citind-o, ochii lui se luminară atât de vizibil, încât, văzându-l, chipul obosit al lui Marlowe se destinse într-un zâmbet.

— Probabil că sunt veşti bune – murmură Marlowe aproape pentru sine.

Trent îi aruncă o privire inexpresivă.

— Nu este propriu-zis o veste – spuse el. Mi se confirmă numai că o altă ipoteză a mea este exactă.

Capitolul VIII.
Ancheta

Procurorul regelui îşi dădea foarte bine seama că pentru o zi întreagă din viaţa sa de magistrat de provincie era centrul de atracţie al tuturor şi luase prin urmare hotărârea de a se arăta demn de această faimă trecătoare. Era un bărbat corpolent, vesel, care arăta un mare interes pentru aspectele dramatice ale profesiunii sale; vestea morţii misterioase a lui Manderson, petrecută în circumscripţia de sub jurisdicţia sa, îl făcuse să fie cel mai fericit procuror regal din Anglia. Era înzestrat cu un remarcabil talent de a prezenta faptele unui proces, întărit de un deosebit belşug de cuvinte emoţionante, în aşa fel încât modela juraţii ca pe o bucată de argilă şi masca uneori cu o rară iscusinţă o interpretare îndoielnică a normelor de procedură.

Curtea s-a întrunit într-o cameră lungă, nemobilată, care fusese anexată de curând la hotel şi era destinată a fi sală de bal sau de concert. Pe primele rânduri ale fotoliilor pusese stăpânire un regiment de reporteri, iar cei care urmau să fie audiaţi ca martori ocupau scaunele dintr-o parte a mesei procurorului, de cealaltă parte stând juraţii, pe două rânduri, cu părul pomădat, simulând o atitudine degajată. Un public pestriţ ocupa restul sălii şi asculta într-o linişte respectuoasă formalităţile de deschidere a

şedinţei. Ziariştii, obişnuiţi cu astfel de ceremonii, sporovăiau între ei. Cei care-l cunoşteau pe Trent din vedere le spuneau celorlalţi colegi că nu se afla în sală.

Primul martor a fost doamna Manderson, care a stabilit identitatea celui asasinat. Apoi procurorul, după câteva întrebări în legătură cu sănătatea şi antecedentele celui decedat, îi ceru să povestească amănunţit ultima convorbire pe care o avusese cu soţul ei. Procurorul dovedi faţă de doamna Manderson, în decursul depoziţiei acesteia, simpatia pe care o simţea orice om pentru această femeie îndoliată. Înainte de a vorbi, ea îşi ridică voalul negru şi des, şi paloarea accentuată a chipului ei, precum şi calmul său desăvârşit făcură o, deosebită senzaţie. Nu lăsa o impresie de asprime, ci simţeai din capul locului neobişnuita ei feminitate; şi nici enigmatică nu părea. Se vedea însă limpede că avea un caracter viguros, datorită căruia îşi putea stăpâni emoţia de a se afla în situaţia aceasta. O dată sau de două ori, în timp ce vorbea, îşi şterse ochii cu batista, dar vocea ei rămase gravă şi clară până la sfârşitul depoziţiei.

Povestea că Manderson urcase în dormitorul lui duminică seara, la ora sa obişnuită de culcare. Camera acestuia era de fapt o cameră de toaletă anexată dormitorului ei, comunicând cu el printr-o uşă de obicei deschisă în timpul nopţii. Atât camera de toaletă cât şi dormitorul ei aveau uşi spre coridor. Soţului său îi plăcuse de totdeauna să aibă o cameră de dormit mică şi mobilată cât mai simplu. Când Manderson intrase în odaia lui de culcare, ea dormea, dar se trezise pe jumătate, cum se întâmpla adesea când soţul ei aprindea lumina în dormitorul lui. Chiar îi şi vorbise. Nu-şi mai amintea bine de vorbele ei, fiindcă era buimacă de somn, dar îşi adusese aminte că Manderson urma să se plimbe cu maşina sub clar de lună, şi-l întrebase dacă făcuse o plimbare frumoasă şi cât era ceasul. Îl întrebase de ceas fiindcă

avusese impresia că dormise prea puţin şi se aşteptase ca soţul ei să vină mai târziu la culcare. La întrebarea ei, Manderson răspunsese că era unsprezece şi jumătate şi că-şi schimbase proiectul în privinţa plimbării cu maşina.

— V-a spus de ce-şi schimbase proiectul? întrebă procurorul.

— Da. Îmi amintesc foarte bine cuvintele lui, fiindcă... – aici, făcu o mică pauză, stânjenită.

— Fiindcă...? stărui cu blândeţe procurorul.

— Fiindcă, de obicei, soţul meu nu prea-mi vorbea despre afacerile sale – răspunse martora, ridicându-şi capul cu un gest uşor de sfidare. Socotea că lucrurile astea nu m-ar putea interesa, şi din cauza asta îmi dădea cât mai puţine amănunte despre ele. De aceea am fost foarte surprinsă când l-am auzit spunându-mi că-l trimisese pe domnul Marlowe la Southampton să-i aducă unele informaţii importante din partea unei persoane care pleca spre Paris cu pachebotul de a doua zi dimineaţă. Zicea că domnul Marlowe va parcurge uşor acest traseu dacă nu i se întâmplă cine ştie ce accident. Mi-a mai povestit că-l însoţise pe Marlowe în maşină numai o milă sau două; după care se întoarse acasă pe jos, şi că plimbarea îi făcuse foarte bine.

— Nu v-a mai vorbit nimic altceva?

— Nimic, după câte-mi amintesc. Fiind foarte somnoroasă, după câteva clipe am adormit din nou. Mi-aduc aminte că l-am auzit pe soţul meu stingând lumina, şi atâta tot. Din clipa aceea nu l-am mai văzut în viaţă.

— N-aţi auzit nimic în cursul nopţii?

— Nu, nu m-am trezit înainte ca fata din casă să-mi aducă ceaiul în dimineaţa următoare, la ora opt. Ea a închis uşa de comunicaţie cu dormitorul soţului meu, aşa cum făcea totdeauna şi eram convinsă că el dormea încă, deoarece se scula adesea târziu, dimineaţa. Am luat micul dejun în camera mea, şi cam pe

la ora zece am fost anunţată că s-a găsit cadavrul soţului meu – încheie martora, lăsându-şi capul în jos şi aşteptând să i se îngăduie să se retragă.

Dar i se mai puse o întrebare.

— Doamnă Manderson – zise procurorul, cu aceeaşi voce binevoitoare, în care însă de data aceasta se simţea un accent mai dur – vă voi pune o întrebare destul de neplăcută în aceste triste împrejurări; dar e de datoria mea s-o pun. Este adevărat că relaţiile dumneavoastră din ultima vreme cu soţul decedat nu au mai fost relaţii de încredere şi afecţiune reciprocă?

Tânăra femeie îşi îndreptă trupul, maiestuoasă, uitându-se drept în ochii procurorului, cu obrajii îmbujoraţi.

— Dacă această întrebare e necesară – zise ea, rece şi clar – voi răspunde, ca să nu mai rămână niciun fel de neînţelegere. În ultimele luni, atitudinea soţului meu faţă de mine mi-a pricinuit multă îngrijorare şi mâhnire. Purtarea lui se schimbase foarte mult: se făcuse foarte rezervat şi părea neîncrezător. Îl vedeam mai puţin decât înainte, fiindcă prefera să stea mai mult singur. Nu pot da niciun fel de explicaţie în legătură cu motivele acestei schimbări. Am încercat zadarnic să lupt împotriva ei, am făcut tot ce mi-a stat în putinţă, în măsura îngăduită de demnitatea mea. Apăruse ceva între noi, nu ştiu ce anume, şi el nu mi-a spus niciodată despre ce este vorba. Mândria m-a împiedicat să-i cer deschis să mă lămurească; dar m-am străduit să mă port cu dânsul ca totdeauna, în măsura în care-mi îngăduia asta. Cred că nu voi afla niciodată ce anume a avut împotriva mea.

Rostind aceste din urmă cuvinte, vocea martorei începu să tremure, în pofida stăpânirii de sine, ceea ce, o făcu să-şi tragă din nou voalul negru pe faţă şi să rămână dreaptă şi nemişcată. Atunci unul dintre juraţi îi puse o întrebare, nu fără oarecare şovăire:

— Deci, între dumneavoastră şi soţul dumneavoastră, doamnă, nu a avut loc niciodată un schimb de cuvinte mai tari?

— Niciodată.

Cuvântul fu rostit cu o voce ştearsă, dar toţi simţeau că niciun fel de bănuială grosolană nu putea plana asupra purtării unei femei ca doamna Manderson.

Procurorul o mai întrebă dacă ştia altceva care ar fi putut să-l tulbure pe Manderson în ultimul timp.

Ea răspunse că nu ştia nimic în privinţa asta. Procurorul anunţă interogatoriul terminat, şi femeia voalată se îndreptă spre ieşire. Atenţia generală, concentrată timp de câteva minute asupra ei, se întoarse apoi spre Martin, pe care procurorul regal tocmai îl chemase în faţa curţii.

În clipa aceea Trent, care apăru în pragul uşii, începu să-şi croiască drum prin asistenţă. Dar nu se uită la Martin, ci urmări silueta plăcută a doamnei Manderson, care înainta repede spre el, cu o privire întunecată, printr-un culoar ce se făcuse prin mulţime. Detectivul se dădu deoparte din dreptul uşii, cu un gest uşor de salut, tresărind când ea îl strigă pe nume cu o voce stinsă. Atunci o urmă în vestibul.

— Voiam să vă întreb – zise ea cu un glas slab şi ciudat de schimbat – dacă vreţi să-mi oferiţi braţul şi să mă conduceţi până acasă. Nu l-am văzut pe unchiul meu lângă uşă şi am simţit deodată că-mi vine să leşin... Aerul mă va înviora... Nu, nu, nu pot să rămân aici – adăugă dânsa, când Trent o rugă să stea jos. Trebuie să mă duc acasă.

Mâna ei strânse pentru o clipă braţul lui Trent, de parcă, în ciuda slăbiciunii, voia să-l tragă afară, în curte; apoi se sprijini cu toată greutatea pe el şi, susţinută, cu capul aplecat, se îndepărtă încet de hotel, de-a lungul drumului umbrit de stejari, către *White Gables*.

Trent mergea tăcut, frământat de gândurile care i se învolburau în creier, repetând: „Imbecil! Imbecil!” Tot ceea ce ştia numai el, tot ceea ce ghicea şi bănuia despre acest caz îi trecu prin minte în goană ameţitoare; dar simţea mereu atingerea mâinii tremurătoare a tinerei femei, care se sprijinea de braţul lui, producându-i o exaltare ciudată şi neaşteptată. Se dojenea cu furie, purtând pe chip masca aceea convenţională, de atenţie binevoitoare, pe care o arătă tinerei femei până în clipa când o conduse acasă şi o văzu întinzându-se pe o canapea din salon. Ridicându-şi vălul, ea îi mulţumi cu un aer grav şi sincer şi cu o privire de adevărată recunoştinţă. Îi spuse că se simţea mult mai bine şi că o ceaşcă de ceai o va înzdrăveni cu totul. Spera că nu-l reţinuse pe Trent de la vreo treabă importantă. Îi era ruşine de starea ei şi crezuse că va suporta mai bine această încercare, însă nu se aşteptase să i se pună ultimele întrebări.

— Mă bucur că nu m-aţi auzit – zise ea, când el îi spuse că lipsise din sala de şedinţe. Dar veţi citi fără-ndoială totul în reportajele din ziare. M-a tulburat foarte mult faptul că a trebuit să vorbesc despre chestiunea aceea neplăcută – adăugă dânsa, cu simplitate – şi m-am străduit din răsputeri să nu mă dau în spectacol. Şi toţi oamenii de lângă uşă, care aveau privirile aţintite asupra mea! Vă mulţumesc încă o dată că m-aţi ajutat la nevoie... Am crezut că pot să v-o cer – încheie dânsa cu un aer straniu, zâmbind obosită.

Trent se retrase cu mâna încă înfiorată de atingerea degetelor reci ale tinerei femei.

Mărturiile personalului de serviciu şi depoziţia celui care descoperise cadavrul lui Manderson nu oferiseră nimic nou

pentru curiozitatea reporterilor. Declaraţia reprezentantului poliţiei fu la fel de banală şi lipsită de claritate ca de obicei la anchetele unor astfel de cazuri. Spre marea lui mulţumire, Bunner constată că depoziţia sa constituie senzaţia zilei, şi ea făcu să fie dată uitării interesanta dezvăluire în legătură cu neînţelegerile casnice, făcută de soţia decedatului. El declară în faţa curţii ceea ce-i spusese şi lui Trent. Creioanele rapide ale reporterilor nu scăpară un singur cuvânt din depoziţia tânărului american, care apăru după aceea, fără neglijarea niciunei singure fraze, în toate jurnalele de seamă din Marea Britanie şi Statele Unite.

În ziua următoare, opinia publică respinse ipoteza unei sinucideri posibile, pe care procurorul, în cuvântul său final, adresat juraţilor, socotea că e cazul s-o formuleze, ca urmare a mărturiei doamnei Manderson. Este adevărat, fusese silit să recunoască magistratul, că depoziţia doamnei Manderson nu era în favoarea acestei ipoteze. El arătase foarte clar că în apropierea cadavrului nu fusese descoperită nicio armă.

— Această chestiune, domnilor – spuse el juraţilor – are o foarte mare importanţă. Este, de fapt, concluzia principală pe care trebuie s-o examinaţi. Aţi văzut cadavrul; aţi auzit depoziţia medicului; totuşi, cred că e bine să vă citesc notele pe care le-am luat în legătură cu acest capitol, ca să vă amintesc faptele. Doctorul Stock v-a arătat, voi lăsa deoparte toţi termenii medicali, repetând depoziţia în limbajul curent, că după părerea sa, moartea survenise cu şapte-opt ore înainte de a se descoperi cadavrul. El a declarat categoric că moartea a fost pricinuită de o rană provocată de un glonţ de revolver, ce intrase prin orbita ochiului stâng, strivindu-l şi urmându-şi drumul până la baza creierului, aproape spulberându-l. Aspectul exterior al rănii, susţine doctorul Stock, nu îngăduie ipoteza unei sinucideri,

fiindcă nu există nicio urmă care să arate că arma de foc ar fi fost apăsată pe ochi sau măcar în apropierea lui; totuşi, nu e absolut imposibil din punct de vedere fizic ca arma să fi fost descărcată de decedat cu propria lui mână, la o mică distanţă de ochi. Doctorul Stock ne-a mai arătat că nu a fost cu putinţă ca, după starea în care se afla cadavrul, să se spună cu siguranţă dacă se petrecuse ori nu o luptă înaintea morţii; în clipa în care medicul a văzut cadavrul şi-a dat seama că nu-l mişcase nimeni de când fusese descoperit, şi trupul neînsufleţit al lui Manderson zăcea într-o poziţie care putea foarte bine să fie aceea a unui corp prăbuşit după ce fusese atins de un glonţ de revolver; dar zgârieturile şi zdreliturile de la antebraţe şi încheieturile mâinilor păreau a fi recente, şi medicul crede că sunt urme de violenţă.

În legătură cu acest punct – continuă el – cred că nu putem socoti remarcabila depoziţie a domnului Bunner ca fără nicio semnificaţie. Poate că unii dintre dumneavoastră au fost surprinşi să audă că în ţara sa pot exista riscuri de felul celor descrise prin această mărturie, riscuri pe care le înfruntă de obicei persoanele cu o poziţie ca a celui decedat. Pe de altă parte, poate că unii dintre dumneavoastră nu cunosc faptul că în lumea industrială din America nemulţumirile muncitorilor ating adesea o intensitate pe care, din fericire, noi n-o cunoaştem aici, în Anglia. L-am interogat pe martor foarte amănunţit în legătură cu acest punct. În acelaşi timp, domnilor, nu vă sugerez în niciun fel să vă însuşiţi teoria susţinută de domnul Bunner pentru explicarea morţii lui Manderson. Nu e vorba câtuşi de puţin de acest lucru. Depoziţia sa nu face decât să ridice două chestiuni pe care trebuie să le luaţi în considerare: în primul rând, se poate susţine că, într-o anumită măsură, victima a fost mai ameninţată sau mai expusă primejdiei unui atac criminal decât o altă persoană? În al doilea rând, schimbarea petrecută de curând în

felul său de a fi, aşa cum a fost descrisă de martor, îndreptăţeşte ea convingerea că ultimele sale zile au fost întunecate de o mare îngrijorare? Vă rog să vă gândiţi cu toată seriozitatea la aceste două întrebări, înainte de a ajunge la o concluzie asupra celorlalte mărturii.

Cu aceasta, procurorul regelui, exprimându-şi limpede părerea că domnul Bunner exprimase cea mai valabilă ipoteză, a cerut juriului să delibereze asupra unui verdict.

Capitolul IX.
O pista nouă

— Intră! strigă Trent.

Cupples intră în salonul ocupat de Trent la hotel. Era către seară, în ziua când juriul hotărâse, de pe scaun, că Manderson fusese asasinat de una sau mai multe persoane necunoscute. Detectivul, după ce-i aruncă o privire fugară noului venit, examină mai departe cu atenţie un obiect dintr-o tavă de developat din metal emailat, pe care o mişca încet la lumina ferestrei. Era tare palid, şi după gesturile sale, părea foarte nervos.

— Aşază-te pe sofa – îi spuse el – fiindcă scaunele au fost cumpărate de ocazie la o licitaţie de obiecte aparţinând sfintei inchiziţii spaniole, după abolirea ei. Iată un negativ remarcabil – continuă dânsul, ţinând clişeul sus în lumină, cu capul aplecat într-o parte ca să-l aprecieze mai bine. Cred că e destul de bine developat. Să-l lăsăm să se usuce, ca să termin cu corvoada asta.

În timp ce Trent strângea grăbit de pe masă o mulţime de tăvi, clişee, cutii şi sticle, Cupples lua în mână când un obiect, când altul, privindu-le cu o curiozitate plină de naivitate.

— Lichidul ăsta se cheamă hipoeliminator – zise Trent, când Cupples scoase dopul de la una din sticle şi-i mirosi conţinutul. E

foarte folositor când eşti grăbit să obţii cât mai curând un negativ. În orice caz, în locul dumitale, nu l-aş bea. Are calitatea de a elimina hiposulfitul de sodiu[21] şi nu m-aş mira dacă ar elimina şi fiinţele omeneşti.

Printre nenumăratele obiecte de pe şemineu el găsi un loc pentru tot ceea ce adunase, apoi se aşeză la masă, în faţa lui Cupples.

— Vezi dumneata, calitatea cea mai de preţ a unei camere de hotel e că frumuseţea ei nu te preocupă şi nu te împiedică să lucrezi. Ah, nu e locul unde un creier liniştit ar putea să se lase pradă unor visuri nebuneşti! Ai mai fost vreodată într-o cameră ca asta, Cupples? Eu am locuit-o pe aceeaşi de sute de ori. M-a urmărit şi am dat de ea ani de-a rândul pe tot cuprinsul Angliei. M-aş simţi dezorientat dacă, din întâmplare, într-un hotel fantastic şi îndepărtat mi s-ar da o altfel ele odaie. Vezi! Uită-te la faţa asta de masă, iată pata de cerneală pe care am făcut-o când am ocupat încăperea aceasta la Halifax. Covorul de colo l-am ars cu o ţigară la Ipswich şi i-am făcut o gaură. Dar văd că au schimbat geamul care acoperea tabloul „Simpatie tainică”, pe care l-am spart, aruncând cu gheata în el la Banbury. În felul acesta de camere lucrez minunat. În după-amiaza de astăzi, de pildă, am lucrat, după anchetă, câteva negative excelente. Jos e o cameră obscură pe cinste.

— Ancheta! Da, mi-aduc aminte de ceva – zise Cupples, care ştia că acest fel de digresiuni pline de fantezie ale lui Trent trădau excitarea nervoasă pricinuită de cercetări şi se întreba unde voia să ajungă. Am venit să-ţi mulţumesc, scumpul meu prieten, că ai avut grijă de Mabel azi-dimineaţă. Nu mi-am dat de loc seama că, după depoziţie, s-a simţit rău; părea foarte calmă şi

[21] sare stabilă a sodiului, care se formează prin combinarea sodiului cu acidul tiosulfuric ($H_2S_2O_3$), care este instabil în natură. (n. hy.)

în realitate chiar e o femeie cu o extraordinară stăpânire de sine. Ceea ce m-a făcut s-o las singură, ca să fiu mai atent la ultimele mărturii, pe care le-am socotit ca importante. A avut noroc că a găsit un prieten ca s-o ajute şi-ţi e foarte recunoscătoare. Acum se simte iar bine.

Trent, cu mâinile în buzunar, se încruntă uşor, fără să răspundă la această tiradă.

— Trebuie să-ţi mărturisesc – spuse el după o scurtă pauză – că atunci când ai intrat ajunsesem la partea cea mai interesantă a muncii mele. Spune, ţi-ar plăcea să urmăreşti puţin munca unui detectiv de mare clasă? Este tocmai ceea ce ar trebui să facă bătrânul Murch în clipa asta. Poate chiar c-o face; dar, spre gloria mea, sper, totuşi, contrariul.

Cu un salt, se ridică de la masă şi se duse în camera de dormit. După câteva clipe se întoarse cu o planşetă mare de desen, pe care se aflau câteva obiecte felurite.

— Mai întâi trebuie să-ţi prezint lucruşoarele astea – zise, aşezându-le pe masă. Iată, acesta e un coupe-papier din fildeş; aici vezi două foi tăiate dintr-o agendă, din agenda mea, iar dincoace o sticlă cu apă de gură şi o cutiuţă din lemn de nuc lustruit. Unele din lucruşoarele acestea trebuie să fie puse la loc, înainte de căderea nopţii, în camera persoanei de la *White Gables* căreia îi aparţin. Vezi ce om sunt eu, Cupples? Nimic nu mă opreşte. Le-am luat azi-dimineaţă, pe când erau toţi plecaţi la anchetă, şi fără îndoială că dacă proprietarul lor ar şti, purtarea mea i s-ar părea destul de ciudată. Acum, Cupples, n-a mai rămas pe planşetă decât un singur obiect. Mi-ai putea spune ce este, fără să-l atingi?

— Desigur – răspunse Cupples, examinând obiectul cu foarte mare curiozitate. Este un bol obişnuit de sticlă. Pare să fie un bol pentru spălatul degetelor. Nu văd nimic deosebit la el – adăugă

dânsul, după câteva clipe de cercetare amănunţită.

— Nici eu nu văd mare lucru – zise Trent – şi totuşi tocmai asta-i şmecheria. Acum, Cupples, ia flaconul ăsta mare şi scoate-i dopul. Aşa. Recunoşti pudra din el? Cred că în copilărie ai înghiţit kilograme de astfel de pudră. Se dă la copii. I se spune de obicei „Pudră cenuşie” şi e un amestec de mercur şi calciu. E o invenţie faimoasă. Acum, în timp ce eu ţin bolul aplecat deasupra acestei foi, vrei să torni puţină pudră din flacon, uite, aici... Perfect! Nici chiar sir Edward Henry n-ar fi putut manipula pudra cu mai multă pricepere. Văd că ai mai făcut aşa înainte, Cupples. Eşti un expert.

— Ba nicidecum – se împotrivi acesta cu seriozitate, în timp ce Trent turna la loc, în flacon, pudra vărsată. Fii sigur că n-am habar de toate astea. Ce-am de făcut acum?

— Uite, şterge partea pudrată a bolului cu peria de păr de cămilă pe care o vezi. Acum priveşte bolul. Cu câteva clipe mai înainte nu ai observat nimic deosebit la el, dar acum observi ceva?

Cupples se aplecă puţin.

— Ce ciudat! exclamă el. Da, se zăresc pe el două amprente mari, cenuşii, amprentele unor degete. Mai înainte nu se vedeau.

— Eu sunt Hawkshaw[22] detectivul – remarcă Trent. Ai vrea să auzi o scurtă conferinţă în legătură cu bolurile de sticlă pentru spălat degetele? Când iei unul din ele în mână, pe el rămân, timp de zile şi chiar luni întregi, amprente, în general invizibile. Mâna omului, chiar absolut curată, nu e niciodată uscată, şi uneori, în clipele de mare tulburare, de pildă, e foarte umedă. Ea lasă urme pe orice suprafaţă netedă pe care o atinge. Or, bolul acesta a fost atins de curând de cineva cu o mână destul de umedă.

[22] Personaj popular din drama lui Tom Taylor „*The ticket of leave Man*”.

El pudră din nou bolul cu pudra cenuşie şi continuă:

— Uite, în partea asta e urma degetului mare, toate urmele fiind foarte clare – vorbea el, fără să ridice vocea, însă Cupples îşi dădu seama că era foarte emoţionat în timp ce examina urmele şterse, de culoare cenuşie, continuând: Asta e fără îndoială amprenta degetului arătător. Nu e nevoie să-l învăţ pe un om care cunoaşte lumea atât de bine ca dumneata că ea are forma unei spirale răsucite cu două „delta" opuse simetric. Asta de dincoace e amprenta celui de-al doilea deget şi constă dintr-o simplă buclă cu cincisprezece linii grupate în jurul unui nucleu. Ştiu că sunt cincisprezece fără să le număr, fiindcă aceste două amprente se află pe negativul examinat amănunţit de mine – urmă Trent, ridicând în lumina soarelui într-apus unul din cele două negative şi arătând amprentele cu un creion. Se pot vedea că sunt identice. Observi bifurcaţia liniilor la protuberanţa asta? Iat-o şi la cealaltă. Există câteva protuberanţe caracteristice, care l-ar face pe un expert să jure înaintea tribunalului că amprentele de pe bol şi cele pe care le-am fotografiat cu acest negativ au fost lăsate de aceeaşi mână.

— Dar unde le-ai fotografiat? întrebă Cupples cu ochii măriţi de uimire. Ce înseamnă toate astea?

— Am luat amprente de pe fereastră; se aflau în partea dinăuntru a geamului din stânga, de la dormitorul doamnei Manderson. Deoarece nu am putut lua geamul cu mine, le-am fotografiat după ce am lipit o bucată de hârtie neagră pe partea cealaltă a lui. În ceea ce priveşte bolul, se afla în camera lui Manderson; în el îşi ţinea milionarul dantura în timpul nopţii. Pe acesta l-am luat cu totul.

— Dar amprentele nu au fost lăsate cumva de degetele lui Mabel?

— Desigur că nu – zise Trent cu hotărâre. Ele sunt de două ori

mai mari decât cele pe care le-ar fi putut lăsa degetele tinerei femei.

— Atunci au fost făcute de Manderson?

— Tot ce se poate. Acum vrei să căutăm altele asemănătoare cu acestea? Cred că vom izbuti.

Foarte palid şi fluierând uşor, Trent destupă un alt flaconaş care conţinea o pudră neagră, densă.

— Ăsta e negru de fum – explică el. Dacă ţii în mână câteva secunde o bucată de hârtie albă, şi după aceea presari pe ea afurisita asta de pudră, ea îţi va dezvălui amprentele degetelor.

El luă grijuliu cu o pensetă una din foile tăiate din agenda sa şi o întinse lui Cupples, ca s-o examineze. Pe hârtia albă nu se vedea niciun fel de urmă. Apoi presără puţină pulbere neagră pe o faţă a hârtiei şi, întorcând-o, o pudră şi pe cealaltă parte, după care scutură uşor foaia, ca să îndepărteze pulberea de prisos. După aceea i-o întinse tăcut lui Cupples. Pe o parte a hârtiei apărută foarte distinct, imprimate în negru, aceleaşi două amprente observate mai înainte pe bol şi pe clişeul fotografic. Trent luă bolul şi le compară. Pe urmă întoarse hârtia pe cealaltă parte şi văzu replica netă, în negru, a amprentei degetului mare, care fusese imprimată în culoarea cenuşie, pe bolul din mâna sa.

— După cum vezi, e vorba de aceeaşi mână – zise Trent, râzând nervos. Mă aşteptam la asta, şi acum ştiu ce înseamnă – urmă el, ducându-se la fereastră şi pironindu-şi privirea afară, în gol. Acum ştiu – repetă el încet, ca pentru sine.

Rostise aceste vorbe cu amărăciune, în timp ce Cupples, nepricepând nimic, se uită fix timp de câteva clipe la spatele nemişcat al detectivului.

— Nu înţeleg absolut nimic – mărturisi în cele din urmă Cupples. Am auzit adesea vorbindu-se de ştiinţa amprentelor şi mă întrebam, mereu cum procedează poliţia în asemenea situaţii.

Mă interesează foarte mult, dar nu-mi dau seama de loc ce rol ar avea aici amprentele lui Manderson.

— Îmi pare foarte rău, Cupples – zise Trent, întrerupând brusc alocaţiunea meditativă a interlocutorului său şi întorcându-se iute către masă. Am început această anchetă, hotărât să, înaintăm împreună pas cu pas; dar începând din clipa aceasta, nu mai pot să-ţi comunic nimic, cel puţin pentru câtva timp, ceea ce nu trebuie să te facă să crezi că mă-ndoiesc de discreţia dumitale. Cu toate acestea, îţi voi mai dezvălui ceva: am descoperit un fapt care cred că ar avea urmări foarte grave dacă ar fi cunoscut şi de un altul.

Deodată, îşi ridică ochii spre Cupples, cu obrazul înăsprit, izbind cu pumnul în masă.

— Mă aflu într-o situaţie îngrozitoare. Am nădăjduit până-n clipa asta, împotriva oricărei raţiuni, să mă înşel. S-ar putea să mă înşel şi acum în deducţiile mele întemeiate pe faptul abia descoperit. Nu există decât un singur mijloc de verificare şi va trebui să am curajul să-l folosesc – urmă el, zâmbindu-i deodată omului nedumerit din faţa sa. Hai! Să mergem mai repede. Nu mă voi mai jelui şi-ţi voi povesti totul de îndată ce voi putea. Dar uite că nu mi-am terminat jocul cu flacoanele de pudră.

Se apropie de masă; se aşeză pe unul din scaunele atât de ponegrite mai înainte şi începu să examineze lama de fildeş a unui coupe-papier. Cupples, stăpânindu-şi uimirea, se aplecă înainte foarte curios, întinzându-i lui Trent flaconul cu negru de fum.

Capitolul X.
Soţia milionarului

Doamna Manderson stătea la fereastra salonului ei de la *White Gables*, cu ochii la priveliştea ele afară, estompată de o ploaie fină şi de ceaţă. Vremea se schimbase brusc, ceea ce se întâmpla arareori în luna iunie în această parte a Angliei. Dinspre marea întunecată, venind spre câmpie, se ridicau nori albi; din cerul de un cenuşiu monoton cernea o burniţă măruntă care şfichiuia din când în când geamurile cu zgomot trist. Tânăra femeie privea, dusă, acest spectacol glacial şi dureros, pe faţă cu o expresie de desperare. Era o zi îngrozitoare pentru o femeie, care se simţea singură, fără nicio ţintă în viaţă.

Deodată, se auzi o bătaie în uşă; ea răspunse „intră", îndreptându-şi trupul cu un gest inconştient, cum făcea ori de câte ori îşi dădea seama că monotonia vieţii o abătuse prea mult. Fata din casă îl anunţă pe Trent, care-şi cerea scuze că vine la o oră atât de matinală, dar spera că doamna Manderson o să-l primească totuşi, fiind vorba de o chestiune foarte importantă. Aceasta dădu ordin să fie introdus şi se duse imediat în faţa unei oglinzi; văzându-şi chipul palid se strâmbă de nemulţumire, şi tocmai când se întorcea spre uşă, apăru detectivul.

Îşi dădu seama că acesta era schimbat. Obrazul lui purta

urmele oboselii provocate de insomnie, şi în locul zâmbetului său obişnuit de voie bună avea un aer prevăzător şi rezervat, pe care intuiţia feminină a doamnei Manderson îl socoti de rău augur.

— Pot să vorbesc fără ocol? întrebă Trent, în timp ce ea îi întindea mâna. Trebuie să prind trenul de amiază spre Bishopsbridge, însă nu pot pleca înainte de a lămuri o chestiune care vă priveşte numai şi numai pe dumneavoastră, doamnă Manderson. Am lucrat până la miezul nopţii, şi până-n zori am meditat. Acum ştiu ce am de făcut.

— Păreţi îngrozitor de obosit – zise ea cu blândeţe. Nu vreţi să luaţi loc? Staţi în fotoliul acela care e foarte comod. Bineînţeles că e vorba de groaznica întâmplare de aici şi de activitatea dumneavoastră de gazetar. Vă rog să-mi puneţi orice întrebare la care credeţi că pot răspunde, domnule Trent. Ştiu că lucrurile vor fi cu atât mai bune pentru mine, cu cât vă voi ajuta să vă faceţi datoria. Spuneţi că trebuie să-mi vorbiţi neapărat; fără-ndoială că vă simţiţi dator s-o faceţi.

— Doamnă Manderson – începu Trent, încet, măsurându-şi cuvintele. Mă voi strădui din răsputeri ca lucrurile să fie cât mai bune pentru dumneavoastră. Totuşi, sunt obligat să fac şi lucruri rele pentru dumneavoastră, dar sper că totul va rămâne între noi. Sunteţi liberă să răspundeţi deschis sau nu la întrebările mele. Dar vă dau cuvântul meu de onoare că nu voi pune decât întrebările ce-mi vor îngădui să iau o hotărâre dacă trebuie să public sau nu anumite lucruri foarte grave, nebănuite de nimeni, în legătură cu moartea soţului dumneavoastră, pe care cred că le-am descoperit numai eu şi pe care, cred, nu le va mai descoperi nimeni. Ceea ce am descoperit şi ceea ce sunt convins că am şi dovedit vă va pricinui un şoc puternic. Dar s-ar putea ca descoperirea mea să aibă pentru dumneavoastră consecinţe şi mai grave şi dacă voi constata că asta este realitatea, voi distruge

acest manuscris (el puse un plic lung pe o măsuţă din apropierea lui) şi nimic din cuprinsul lui nu va vedea vreodată lumina tiparului. În plic se află, asta v-o pot spune, o scrisoare personală către redactorul-şef al ziarului meu, urmată de un lung reportaj, care ar urma să fie publicat în ziarul *Record*. Poate că nu veţi vrea să răspundeţi la întrebările mele. În cazul că nu veţi vrea, datorită obligaţiei pe care o am faţă de şefii mei, voi lua acest plic chiar astăzi cu mine la Londra şi-l voi înmâna directorului, ca să se servească de el cum va socoti de cuviinţă. Sunt convins, vă rog să mă înţelegeţi, că nu am dreptul să rup manuscrisul numai din cauză că o anumită posibilitate mi-a răsărit în minte. Dar după ce voi afla de la dumneavoastră lucruri pe care nu le poate şti nimeni altul, îmi voi da seama dacă posibilitatea închipuită de mine are vreun temei şi ca gentleman şi om – şovăi înainte de a continua – care vă vrea binele, nu-mi rămâne decât să renunţ la publicarea reportajului. În anumite direcţii nu voi ajuta nici poliţia. M-aţi înţeles?

Vocea lui, punând această întrebare, părea îngrijorată, în ciuda calmului său studiat. Dar pe chipul palid al tinerei femei nu se putea citi absolut nimic. Îl privea doar nemişcată, cu mâinile pe piept şi cu umerii traşi înapoi, cu o linişte absolută. Avea exact aceeaşi expresie ca în timpul anchetei.

— Vă înţeleg foarte bine – zise ea în cele din urmă, încet.

Apoi, după ce trase adânc aer în piept, continuă:

— Nu ştiu ce lucru groaznic aţi descoperit şi nici la ceea ce v-aţi gândit, însă aţi făcut bine şi v-aţi purtat foarte cinstit cu mine venind să-mi vorbiţi. Acum vă rog să-mi spuneţi tot!

— Asta-i imposibil. Secretul e al ziarului meu, nu al dumneavoastră. Dacă-mi voi da seama că e al dumneavoastră, vă voi lăsa manuscrisul să-l citiţi şi apoi să-l rupeţi. Vă rog să mă credeţi! strigă el, cuprins din nou, pentru o clipă, de vechea lui

însufleţire. Urăsc din răsputeri misterele; dar misterul acesta nu a fost provocat de mine. Trec acum prin cel mai neplăcut ceas din viaţa mea şi-mi veţi face sarcina cu atât mai grea dacă nu mă veţi trata ca pe un ingrat. La prima întrebare la care vă rog să-mi răspundeţi – continuă Trent, reluându-şi, cu un efort, tonul rece şi indiferent de mai înainte – este următoarea: Este adevărat, după cum aţi declarat la anchetă, că nu aveţi nici cea mai mică idee despre cauza pentru care răposatul dumneavoastră soţ îşi schimbase atitudinea faţă de dumneavoastră, devenind neîncrezător şi rezervat în ultimele luni ale vieţii sale?

Doamna Manderson se ridică brusc de pe scaun, cu sprâncenele încruntate şi cu ochii în flăcări. Trent se ridică şi el o dată cu ea şi luă plicul de pe masă, arătându-i că-şi dă seama că întrevederea lor se terminase. Dar doamna Manderson ridică mâna şi, cu obrajii roşii ca focul şi abia mai respirând, îl întrebă:

— Vă daţi seama ce aţi spus, domnule Trent? M-aţi întrebat dacă nu sunt o sperjură!

— Întocmai – răspunse Trent, cu sânge rece, adăugând după o scurtă pauză: V-am prevenit că voi vorbi fără a ţine seama de regulile politeţii, doamnă Manderson. Iar teoria că orice persoană cinstită, după ce a depus jurământul, nu ascunde nicio parte de adevăr în nicio împrejurare este un rezultat doar al politeţii.

El aştepta să fie concediat; dar ea nu scoase un cuvânt, se duse la fereastră, în timp ce Trent urmărea foarte nefericit uşoarele mişcări ale umerilor ei. Apoi, întoarsă mereu cu spatele, privind peisajul trist şi ploios, vorbi, în cele din urmă, cu glas limpede:

— Domnule Trent, îmi inspiri încredere şi simt că lucrurile de care eu doresc să nu se vorbească şi nu vreau să se afle vi le pot încredinţa fără grijă. Sunt convinsă că procedaţi astfel dintr-un motiv foarte serios, deşi nu-mi dau seama absolut de loc de el. Presupun că justiţia va fi oarecum ajutată dacă vă răspund cinstit

la întrebarea pe care mi-aţi pus-o. Cred că trebuie să vă daţi seama de ceea ce s-a petrecut într-adevăr înainte, mă refer la, căsătoria mea. La urma urmei, mulţi oameni v-ar putea spune tot atât de bine ca şi mine că... nu a fost o căsnicie prea fericită. Eu nu aveam decât douăzeci de ani. Admiram la soţul meu forţa, curajul şi siguranţa de sine. Era singurul om într-adevăr puternic pe care-l întâlnisem până atunci. Dar nu a fost nevoie să treacă multă vreme ca să-mi dau seama că-şi iubeşte afacerile mai mult decât pe mine şi, cred că şi mai curând am înţeles că m-am înşelat şi m-am amăgit singură, aşteptându-mă la lucruri imposibile şi înşelându-mă, conştient, asupra sentimentelor mele, fiindcă eram orbită de ideea de a avea mult mai mulţi bani decât ar fi visat orice fată din Anglia. Timp de cinci ani m-am dispreţuit din cauza ăsta. În privinţa simţămintelor soţului meu pentru mine... Ei bine, despre ele nu pot vorbi... Adică vreau să spun că la aceste sentimente ale lui s-a adăugat totdeauna convingerea că aş face parte din categoria femeilor cărora le place să ocupe un loc important în societate şi că aş participa cu bucurie la viaţa mondenă. Credea că aş putea deveni o personalitate în saloane, făcându-i astfel cinste; credinţă pe care nu a pierdut-o nici chiar după ce a înţeles că se înşelase. Eu eram una din ambiţiile sale, şi faptul că-l lipseam de acest succes monden a constituit cea mai amară deziluzie a lui. Cred că era prea inteligent ca să nu-şi fi dat seama că un om ca el, cu douăzeci de ani mai în vârstă decât mine, având imense responsabilităţi financiare, ce-i absorbeau fiecare oră a vieţii, şi care nu iubea nimic altceva, lua asupră-şi marele risc de a fi foarte nefericit în căsnicie cu o tânără crescută cu dragoste pentru cărţi şi muzică şi cu idei prea puţin practice, obişnuită să se distreze în felul ei. Dar se bizuise în realitate pe mine, să pot face, ca soţie, onorurile cerute de poziţia lui în societate; în timp ce eu

mi-am dat seama curând că nu pot îndeplini acest rol.

Doamna Manderson, vorbind, se însufleţise cum Trent nu o mai văzuse până atunci. Vorbele curgeau de la sine, glasul începuse a vibra, căpătând o expresivitate naturală, ce fusese înăbuşită – se gândea Trent – de şocul şi stăpânirea de sine pe care şi-o impusese în ultimele zile. Se întoarse cu iuţeală de la fereastră, uitându-se la Trent cu ochi strălucitori, şi se îndreptă spre el, cu chipul ei frumos, îmbujorat şi plin de viaţă, schiţând cu mâinile gesturi uşoare de accentuare a cuvintelor, în timp ce se lăsa pradă imboldului de a da frâu liber simţămintelor atât de îndelung refulate.

— Şi oamenii – zise ea – oh, oamenii aceştia! Vă puteţi închipui ce poate să însemne să-ţi petreci viaţa printre astfel de oameni pentru cineva care a trăit totdeauna într-un mediu de creaţie, în care munca e privită cu o anumită demnitate; bărbaţii şi femeile cu care eram obişnuită se îndeletniceau cu profesiuni libere sau cu arta, erau plini de idealuri pe care le apărau, unii dintre ei fiind bogaţi, iar alţii, cu totul săraci. Vă puteţi închipui ce înseamnă să părăseşti lumea asta şi să intri într-un mediu unde, pentru a exista cât de cât trebuie să fii bogat, ruşinos de bogat, unde numai banul contează şi e gândul care domină mintea fiecăruia, unde cei care strâng milioane sunt atât de tracasaţi de activitatea lor, încât în clipele de răgaz nu se pot ocupa decât de sport, iar cei fără nicio activitate sunt mai abrutizaţi decât cei ocupaţi, deoarece sunt foarte vicioşi; femeile din lumea asta nu trăiesc decât pentru plăceri neroade şi într-o imoralitate degradantă; vă daţi seama cât de îngrozitoare poate fi o asemenea viaţă? Bineînţeles, ştiu că în lumea asta găseşti şi oameni inteligenţi şi de bun gust, însă ei sunt copleşiţi de ceilalţi pervertiţi, şi până la urmă sunt toţi o apă şi-un pământ:

deşertăciune, deşertăciune![23] Oh, desigur că am exagerat puţin, fiindcă mi-am făcut prieteni printre ei şi m-am bucurat de unele clipe de fericire; dar asta este în realitate părerea mea despre această lume. Cât de mult am urât aşa-zisele „sezonuri" petrecute la New York şi la Londra! Şi viaţa la castel, croazierele pe iaht şi restul, mereu aceeaşi lume, aceeaşi deşertăciune!

Vă daţi seama, nu-i aşa, că soţul meu nu avea habar de toate acestea. Viaţa lui nu era niciodată deşartă. El nu-şi petrecea vremea mereu în societate, şi când o făcea, mintea îi era preocupată de proiectele sale de afaceri şi de greutăţile ce trebuiau învinse. Nu bănuia ce se petrece cu mine, iar eu nu mi-am deschis niciodată inima; n-aş fi putut s-o fac şi mi se părea că nu ar fi corect să-i dezvălui starea mea. Simţeam că trebuie să întreprind ceva ca să-mi justific calitatea de soţie, care se bucura de poziţia şi de bogăţia lui; şi singurul lucru ce-l puteam face era să încerc, să încerc mereu să fiu ceea ce dorea el... o soţie mondenă. Şi am încercat. M-am străduit din răsputeri... Dar pe măsură ce treceau anii îmi era tot mai greu... Niciodată n-am putut fi ceea ce se numeşte o amfitrioană care se bucură de simpatie; şi cum aş fi putut fi? N-am izbutit, deşi am încercat mereu... Îmi luasem obiceiul ca din când în când să-mi fur câte o vacanţă, însă atunci mă simţeam vinovată că nu-mi îndeplinesc obligaţiile pe care le contractasem. Vorbele mele par îngrozitoare, dar acesta e adevărul. Am luat cu mine una din vechile mele colege de şcoală, care nu-şi putea îngădui să călătorească, şi am plecat în Italia pentru vreo două luni, numai noi două, cheltuind puţin, şi am fost foarte fericite; altă dată am petrecut un timp mai îndelungat la Londra, la nişte prieteni care mă cunosc de când m-

[23] deşertăciune, deşertăciune! – aluzie la Deşertăciunea deşertăciunilor, toate sunt deşertăciune! (*Vanitas vanitatum et omnia vanitas* – „Eclesiastul", 1, 2).

am născut şi ne-am dus viaţa ca pe vremuri, când te gândeai de două ori înainte de a cumpăra un bilet de teatru şi ne spuneam una alteia adresele croitoreselor mai ieftine. Aceste călătorii şi altele de acelaşi fel au fost răstimpurile de viaţă cele mai plăcute de când mă căsătorisem şi m-au ajutat să suport restul. Dar simţeam cât de mult m-ar fi urât soţul meu dacă ar fi aflat cât mă bucuram de fiecare clipă în care retrăiam viaţa mea de altădată.

În sfârşit, într-o zi, în ciuda faptului că mă străduiam să mă ascund de el, a ghicit totul. Şi de îndată ce purtarea cuiva îi atrăgea atenţia, el ştia să găsească şi resorturile ei cele mai tainice. Bănuise aproape totdeauna că nu corespundeam ideii ce şi-o făcuse despre mine că voi fi o femeie marcantă în societate, ceea ce socotea, cred, că e mai degrabă o nefericire pentru mine decât o lipsă. Dar când a început să-şi dea seama de realitate, deşi negam cu ipocrizie că nu-mi îndeplinesc rolul cu convingere, el a ghicit totul. Şi-a dat seama cât de mult mă dezgusta luxul, cât de plictisită eram de el, de strălucirea saloanelor şi de grămezile de bani, datorită oamenilor care duceau o asemenea viaţă, al căror caracter fusese modelat de lux şi lăcomia de înavuţire. Cred că... criza s-a petrecut anul trecut. Nu ştiu cum şi când. Poate mulţumită insinuării vreunei femei, fiindcă ele mă cunoşteau desigur mai bine. Nu mi-a spus nimic; cred că la început s-a străduit să nu-şi schimbe atitudinea faţă de mine; dar asemenea neînţelegeri au consecinţe nefaste şi le-am simţit amândoi. Mi-am dat seama că înţelesese. În scurtă vreme am ajuns în situaţia de a nu mai avea unul faţă de altul decât o atitudine de politeţe şi respect formal. Înainte de a descoperi adevărul, fusesem amândoi pe un picior de... Cum să spun?... de prietenie liber-consimţită, ca să zic aşa. Vorbeam degajat de multe lucruri asupra cărora puteam fi de acord sau nu, fără ca din cauza aceasta raporturile noastre să se înrăutăţească... Mă înţelegeţi?

Dar apoi totul s-a sfârşit. Am simţit că singura temelie posibilă pe care se clădise prietenia noastră se surpase... Şi pe urmă a dispărut chiar şi simţământul de prietenie. Aşa stăteau lucrurile cu câteva luni înainte de moartea sa – încheie doamna Manderson foarte simplu.

Apoi se cuibări într-un colţ al sofalei de lângă fereastră, ca şi cum ar fi vrut să se odihnească după un efort. Câteva clipe au tăcut amândoi. Trent se străduia să clasifice cu repeziciune câteva impresii nelămurite. Mărturisirea deschisă a doamnei Manderson îl surprinsese foarte mult. Îl uimise sinceritatea, curajul cu care îşi povestise viaţa. În această fiinţă strălucită, copleşită de dorinţa de a vorbi şi vorbind cu toată pasiunea, el văzuse adevăratul temperament al acestei femei, după cum văzuse mai înainte, din întâmplare, aceeaşi femeie într-o stare de visare şi nestăpânită emoţie. În cele două ipostaze de mai sus, ea se asemăna foarte puţin cu fiinţa palidă, maiestuoasă şi conştient rezervată care se arăta a fi de obicei. La această uimire a lui Trent se adăuga, am putea spune, zguduitoarea frumuseţe brună a doamnei Manderson, care, datorită emoţiei, i se părea că atinge o strălucire aproape supraomenească. O mulţime de idei confuze i se îmbulziră în minte, în ciuda preocupărilor anchetei, dintre ele alegându-se câteva... Ea era unică nu numai prin frumuseţe, ci şi fiindcă această frumuseţe se îmbina cu o natură viguroasă. Toate celelalte englezoaice foarte frumoase erau apatice şi toate femeile vioaie păreau a fi ars partea cea mai de preţ a frumuseţii lor; iată de ce nicio femeie frumoasă nu izbutise până atunci să-l farmece atât de mult ca aceasta. Când fusese vorba numai de spirit la o femeie, el preferase flacăra mai vie celei mai şterse, fără să dea prea mare atenţie lămpii în care ardea.

„Toate acestea sunt foarte îndoielnice” – îi spunea raţiunea, şi instinctul îi răspundea: Da, totul e îndoielnic, „afară de faptul că

sunt fermecat". Şi un instinct şi mai adânc îl sfătuia: „Fereşte-te de farmecul ei!"

Trent se sili să se gândească din nou la povestirea doamnei Manderson şi-şi dădu seama că o convingere căreia nu i se putea împotrivi prindea rădăcini tot mai adânci în mintea lui. Da, totul era foarte frumos, dar nu se potrivea.

— Mi se pare că v-am făcut să spuneţi mai mult decât aveaţi dumneavoastră de gând să spuneţi sau doream eu să aflu – zise el încet. Dar mai este o întrebare brutală, care constituie miezul întregii mele anchete – urmă dânsul ca un om care se pregăteşte să se arunce într-o apă rece. Doamnă Manderson, puteţi să mă asiguraţi că schimbarea în felul de a se purta a soţului dumneavoastră nu era în legătură cu John Marlowe?

Atunci se petrecu un fapt de care Trent tocmai se temuse.

— Oh! strigă ea înspăimântată, cu chipul tulburat şi cu braţele întinse larg deschise, parcă implorând milă; apoi îşi acoperi cu mâinile faţa roşie ca focul, prăbuşindu-se între perne; Trent nu mai vedea decât şuviţele grele de păr negru şi trupul zguduit de convulsiuni şi gemete ce-i sfâşiau inima, şi un picior mic, întors fără graţie, într-o stare totală de desperare. Ea se prăbuşise plângând deznădăjduită, ca un turn înalt care se surpă deodată.

Detectivul se ridică, foarte palid, dar calm. Puse cu foarte mare grijă plicul din mână în mijlocul măsuţei de lemn lustruit; apoi se îndreptă spre uşă, ieşi, închizând-o fără zgomot, şi după câteva clipe se îndepărtă iute de *White Gables* prin ploaia care se cernea fără întrerupere. Alerga în neştire, orb, cu sufletul zguduit de uriaşul efort ca să-şi înăbuşe dorinţa aproape irezistibilă – când o văzuse atât de copleşită de ruşine – de a se târî la picioarele ei, să-i ceară iertare, să-i spună ceva – nu ştia ce, dar simţea că-i stă pe buze – să-şi calce propria demnitate în picioare şi să se lase învins de dorinţa nebunească ce-l cuprinsese de a-i îneca

nefericirea în dezgust, rostind vorbe de dragoste unei femei al cărei soţ nu era încă îngropat – unei femei care iubea pe un altul.

Vraja lacrimilor doamnei Manderson fusese atât de puternică, încât însufleţise într-o singură clipă ceea ce – după cum îi spunea inima – nu ar fi trebuit niciodată să se nască. Fiindcă Philip Trent era un om tânăr, mai tânăr decât anii lui. Datorită unui anumit fel de viaţă, el îşi păstrase firea înfocată, iar spiritul său vulcanic îl făcea să fie cu totul nepregătit pentru o întâlnire ca aceasta – care apare de obicei o singură dată în tinereţea noastră, a tuturor, cum i se întâmpla lui acum. Îşi mărturisea acest fapt fără menajamente, numai în scopul de a-şi pune la încercare virtutea şi puterea voinţei.

Capitolul XI.
Articolul nepublicat al lui Trent

Scumpul meu Molloy,

Îţi scriu în eventualitatea că nu te voi găsi la birou. Am aflat cine l-a ucis pe Manderson, ceea ce-ţi voi dovedi în această scrisoare. Eu mi-am făcut datoria; acum rămâne să hotărăşti ce ai tu de făcut. Îl acuz, fără echivoc, de a avea legătură cu crima, pe un om încă nebănuit până astăzi – de fapt îl acuz spunând că el este asasinul – dar nu cred că vei putea publica scrisoarea înainte de arestarea lui, şi sunt convins că ai săvârşit o ilegalitate chiar şi după aceea, înainte de a fi judecat şi găsit vinovat. Atunci o vei putea publica, dar poate că, până atunci, vei găsi un mijloc de a folosi altfel faptele, descrise de mine. Asta te priveşte. Însă, între timp, te rog să intri în legătură cu Scotland Yardul şi să le arăţi ce ţi-am scris. Nu vreau să mai am nimic de-a face cu cazul Manderson şi ar fi fost mai bine să nu mă fi amestecat defel.

Philip Trent

Iată concluziile mele:

Marlstone, 16 iunie

Încep acest al treilea şi probabil ultim articol pentru ziarul Record despre moartea lui Manderson, cu sentimente contradictorii. Simt o adâncă uşurare, fiindcă în cele două scrisori

anterioare am fost silit, în interesul justiţiei, de a trece sub tăcere constatările mele, care – dacă ar fi fost publicate atunci – ar fi atras atenţia unei anumite persoane care poate că ar fi reuşit să se salveze; fiindcă este vorba de un om cu un curaj şi o energie ieşite din comun. Voi dezvălui faptele, dar mărturisesc că-mi sunt foarte neplăcute, atât povestea trădării cât şi viclenia de care voi fi nevoit să vorbesc. Ele îţi lasă un gust amar, un sentiment de revoltă faţă de mobilul crimei, pe care eu cred că l-am dezlegat.

Trebuie să amintesc faptul că în cea dintâi scrisoare a mea descriam situaţia aşa cum am găsit-o când am ajuns la faţa locului în primele ore ale zilei de marţi. Am arătat în ce împrejurări s-a descoperit cadavrul şi în ce stare se afla; am descris amănunţit taina care înconjura crima şi am pomenit de câteva ipoteze ale poliţiei locale în legătură cu ea; am relatat atmosfera din casa decedatului şi am expus destul de amănunţit faptele şi gesturile acestuia în seara de dinaintea crimei. Am semnalat de asemenea un amănunt care poate părea a nu avea nicio legătură cu sinistra întâmplare, şi anume că o cantitate de whisky, mult mai mare decât îi era în obicei lui Manderson să bea seara înainte de culcare, dispăruse din carafa lui personală din clipa când fusese văzut pentru ultima oară în viaţă. În ziua următoare, ziua anchetei, am telegrafiat ziarului Record un simplu rezumat al dezbaterilor din faţa juriului prezidat de procurorul regal, făcut de reporterii ziarului la cererea mea după procesele-verbale încheiate în sala de şedinţe. Această zi nu s-a terminat încă şi vă scriu rândurile de faţă. Am ajuns la capătul unei anchete care m-a pus pe urmele omului care va trebui să se dezvinovăţească de acuzaţia de a-l fi ucis pe Manderson.

În afară de principalul mister din acest caz, că Manderson se trezise cu mult înainte de ora sa obişnuită pentru a se duce să întâlnească moartea, mai erau încă două puncte ciudate despre

care presupun că au atras atenţia miilor de cititori ai reportajelor din ziare: două puncte ce mie mi s-au părut limpezi la început. Primul era că, deşi cadavrul fusese găsit la nu mai puţin departe de treizeci de metri de casă, toţi locatarii au declarat că nu au auzit niciun strigăt sau zgomot în decursul nopţii. Lui Manderson nu i s-a pus niciun căluş în gură, deci ar fi putut să strige; echimozele de la încheieturile mâinilor dovedesc că s-a luptat cu atacatorul său; apoi s-a tras cel puţin un foc de revolver (spun cel puţin unul, deoarece e un fapt recunoscut că la crimele cu arme de foc, mai ales precedate de o luptă, criminalul greşeşte de obicei cel puţin o dată ţinta). Acest fapt mi s-a părut cu atât mai ciudat, când am aflat că valetul Martin, un om cu auzul foarte ascuţit, suferea de insomnie, şi că dormitorul său, cu fereastra deschisă, dădea chiar spre şopronul în apropierea căruia s-a găsit cadavrul.

Al doilea fapt ce mi s-a părut foarte bizar e că Manderson îşi uitase dantura pe măsuţa de noapte. Ceea ce ar însemna că s-a trezit, s-a îmbrăcat complet, înnodându-şi chiar cravata şi luând ceasul cu lanţ, şi a ieşit fără să-şi pună proteza dentară pe care o purta în gură zilnic de mulţi ani şi-i înlocuia toţi dinţii vizibili ce-i lipseau de la maxilarul superior. Nu se poate presupune că a fost foarte grăbit; şi chiar dacă ar fi fost, nu încape îndoială că şi-ar fi uitat altceva, dar nu dantura! Toţi cei ce poartă dinţi falşi vor fi de acord cu mine că a-ţi pune dantura imediat când te trezeşti din somn se transformă în obişnuinţă, devenind a doua natură. Totul depinde de dantură: posibilitatea de a vorbi, de a mânca, fără a mai vorbi de aspect.

Totuşi, în primul moment mi s-a părut că niciunul din aceste amănunte ciudate nu putea dezvălui mare lucru. Ele mi-au trezit numai bănuiala că ceva pândeşte din umbră, ceva care nu face decât să mărească misterul în jurul unui fapt şi aşa misterios:

cum, de ce şi de cine a fost împuşcat Manderson?

După această mică introducere ajung la descoperirea care m-a îndreptat în primele ore ale cercetărilor mele spre pista ascunsă cu atâta ingeniozitate.

Am descris mai înainte camera de dormit a lui Manderson, simplitatea extremă a mobilierului în contrast atât de ciudat cu mulţimea de costume de haine şi pantofi, modul deosebit în care comunica cu dormitorul doamnei Manderson. Pe cel mai de sus din cele două rafturi lungi pe care se aflau pantofii am găsit – acolo unde mi s-a spus că o voi găsi – perechea de pantofi de lac pe care Manderson îi purtase în seara de dinaintea morţii sale. Am cercetat şirul de pantofi aliniaţi pe raftul acela, fără să bănuiesc că aş putea descoperi o pistă, ci mai curând din cauză că, din întâmplare, mă pricep la calitatea pantofilor şi toţi cei pe care-i aveam în faţa ochilor erau minunat lucraţi. Dar atenţia mi-a fost atrasă imediat de o particularitate măruntă a acestei perechi de pantofi de lac. Erau foarte uşori, adevăraţi pantofi de seară, cu talpa foarte subţire, cu bombeul neîntărit şi foarte bine lucraţi, ca de altfel şi ceilalţi. Erau vechi şi foarte uzaţi, dar, fiind foarte bine întreţinuţi, ca de altfel toţi pantofii, puşi pe şanuri, păreau destul de aspectuoşi. Mi-a rămas privirea pe o mică ruptură a pielii, acolo unde cele două părţi cu găurile pentru şireturi se îmbină cu căputa. Aici era punctul de apăsare când un pantof strâmt e forţat de piciorul pe care-l bagi în el, şi această parte e întărită de obicei prin cusături rezistente la locul îmbinării. La cei doi pantofi pe care i-am examinat, această cusătură se rupsese, şi căptuşeala de piele cedase. Ruptura abia se vedea – nu avea nici măcar o optime de ţol – şi cum cele două margini se uniseră când nu mai fuseseră supuse vreunui efort, nimeni, în afară de un cunoscător în materie de pantofi, nu ar fi observat-o. Pe lângă aceasta, un fapt şi mai greu de observat, ba

chiar invizibil pentru oricine care nu le-ar fi cercetat îndeaproape, era că acele cusături ce uneau talpa cu feţele erau puţin forţate. La vârf şi în partea laterală a fiecărui pantof, cusătura fusese întinsă atât de puternic, încât nu se putea să nu descoperi asta la o cercetare mai amănunţită.

Toate acestea dovedeau în mod limpede un singur lucru: că *pantofii fuseseră purtaţi de cineva cu un picior mai mare*.

Dar din aspectul pantofilor lui Manderson reieşea dintr-o privire, fără pic de îndoială, că acesta era totdeauna bine încălţat şi îngrijit, poate chiar mândrindu-se cu piciorul său mic şi subţire. După verificare, mi-am dat seama că nicio altă pereche de pantofi, din toată încălţămintea lui Manderson, nu avea urme asemănătoare cu cele de mai sus; prin urmare, pantofii aceia fuseseră forţaţi de piciorul unui om care se chinuise să-şi bage picioarele în pantofii strâmţi pentru el. Reieşea, deci, că în afară de Manderson îi mai purtase cineva, şi asta de curând, fiindcă marginile rupturilor amintite mai sus erau absolut proaspete.

Posibilitatea ca o persoană străină să fi purtat pantofii după asasinarea lui Manderson nu putea fi acceptată; cadavrul său nu fusese descoperit decât cu douăzeci şi şase de ore înainte de clipa când am examinat pantofii; apoi, de ce să-i fi purtat cineva? Pe de altă parte, ipoteza că cineva ar fi împrumutat şi stricat încălţămintea pe când Manderson era încă în viaţă trebuia îndepărtată şi ea; având atâţia pantofi la dispoziţie, nu i-ar fi ales tocmai pe aceştia. De altfel, în casă nu se aflau decât trei bărbaţi: valetul Martin şi cei doi secretari. Dar mărturisesc că nu am dat acestor ipoteze atenţia cuvenită, fiindcă gândurile mi se îmbulzeau în minte, şi totdeauna am constatat că în asemenea cazuri e bine să le laşi să se clarifice. Chiar din clipa când m-am dat jos din tren la Marlstone în zorii dimineţii zilei de marţi, fusesem cu totul absorbit de amănuntele cazului Manderson; nici

o singură secundă nu mă gândisem la altceva. Şi, deodată, vine momentul când demonul se trezeşte şi începe să urle.

Dar să mă exprim într-un chip mai puţin fantastic. La urma urmei, este un detaliu psihologic bine-cunoscut de toţi cei cu îndeletniciri sau înclinări ce-i pun în contact cu cazuri greu de rezolvat, indiferent de ce natură. Când într-un sistem de circumstanţe derutante norocul sau propriul tău efort te fac să descoperi un fapt ce reprezintă cheia acestui sistem, ideile se grupează spontan într-un fel cu totul nou în jurul acestui fapt, apărând dintr-o dată aproape definitiv ordonate, înainte de a sesiza semnificaţia totală a faptului respectiv.

În cazul de faţă, de îndată ce am gândit: „Un străin a purtat pantofii lui Manderson”, prin minte mi-au fulgerat o mulţime de idei, toate înrudite între ele şi întemeindu-se pe această noţiune nouă. Manderson nu băuse niciodată atâta whisky într-o singură seară. De asemenea, nu se ştia să se mai fi îmbrăcat până atunci cu atâta neglijenţă cum fusese găsit cadavrul, cu manşetele trase în sus, în mâneci, şi cu pantofii cu şireturile prost legate; părea de asemenea foarte ciudat să nu-şi fi făcut toaleta când se trezise şi să se fi îmbrăcat cu lenjeria de corp, cu cămaşa şi gulerul purtate în seara precedentă. Apoi părea şi mai ciudat că-şi pusese ceasul cu lanţ într-alt buzunar al vestei decât cel căptuşit în acest scop cu piele de căprioară. (Am semnalat toate aceste puncte în prima relatare, însă nu le-am dat nici eu nici alţii vreo însemnătate când am examinat cadavrul).

Pe de altă parte, ţinând seama de relaţiile conjugale pline de răceală dintre el şi doamna Manderson, mi s-a părut foarte straniu faptul că milionarul comunicase atâtea amănunte soţiei sale despre faptele şi gesturile sale, mai ales în timp ce se pregătea de culcare, ştiut fiind că în ultima vreme abia îi adresa cuvântul şi asta foarte rar. Apoi, era cu totul extraordinar ca

Manderson să-şi fi părăsit camera de dormit fără să-şi pună dantura.

Toate aceste gânduri mi se îmbulzeau în minte, chemate din toate cutele memoriei şi adunate din ceea ce mi se întipărise în creier cu prilejul cercetărilor şi al observaţiilor făcute în cursul dimineţii. Ele mi-au fulgerat prin minte în mai puţin timp decât îţi trebuie să le citeşti aşternute pe hârtie, în vreme ce examinam pantofii pe o parte şi pe alta, confirmându-mi-se ipoteza punctului principal.

Totuşi, când am cântărit bine ideea neîndoielnică, răsărită deodată în chip surprinzător în mintea mea, că nu Manderson a fost cel ce se afla în casă în noaptea aceea, ea mi s-a părut la început cu totul absurdă. Se ştia precis că Manderson luase cina acasă şi plecase apoi împreună cu Marlowe, cu automobilul, fiindcă fuseseră văzuţi bine de mai multe persoane. Dar cine s-a întors la ora zece seara? Ideea mea mi se părea destul de lipsită de sens, dar n-o puteam înlătura. Am avut impresia că încep să întrezăresc o lumină slabă, asemănătoare cu zorile dimineţii şi că soarele trebuie să răsară. Am început să examinez punct cu punct tot ceea ce îi stârnise curiozitatea, pentru a încerca să stabilesc de ce o persoană care se dăduse drept Manderson făcuse ceea ce milionarul însuşi nu ar fi făcut.

N-am avut nevoie de o meditaţie îndelungată ca să ghicesc motivul care hotărâse persoana aceea să-şi forţeze picioarele în pantofii lui Manderson. Poliţia interpretează cu multă pricepere urmele de paşi. Omul nu numai că avusese interesul, să nu lase urmele propriilor săi paşi, ci voise cu tot dinadinsul să lase urme care să fie neapărat ale lui Manderson; dacă ghiceam bine întregul său plan, asta însemna că urmărise să-i facă pe alţii să creadă că milionarul se găsea în casă în noaptea aceea. Mai mult, el nu se mulţumise numai cu faptul de a lăsa anumite urme. Se

gândise să lase şi pantofii – deoarece fata din casă îi găsise a doua zi dimineaţa în faţa uşii – de parcă i-ar fi pus Manderson, potrivit obiceiului său de totdeauna. Aceasta îi luase, îi lustruise, apoi îi pusese în raft mai târziu, în cursul dimineţii, după ce cadavrul fusese descoperit.

Când, în această nouă lumină, am început să mă gândesc la faptul că dantura fusese uitată în dormitor, mi-a răsărit în minte imediat o explicaţie a ceea ce păruse a fi cel mai absurd punct al crimei. O proteză dentară nu e inseparabilă de proprietarul ei. Dacă ipoteza mea era adevărată, necunoscutul adusese din nou în casă dantura lui Manderson şi o pusese în dormitor din acelaşi motiv pentru care lăsase şi pantofii la uşă: el voia să nu existe niciun fel de îndoială asupra faptului că milionarul se întorsese acasă şi se culcase. Ceea ce m-a făcut să trag concluzia că *Manderson era mort înainte ca falsul Manderson să se fi întors la White Gables*. Şi alte puncte au confirmat această ipoteză.

De pildă, hainele asupra cărora mi-am concentrat atenţia cu prilejul noilor mele cercetări. Dacă nu mă înşelam, necunoscutul încălţat cu pantofii lui Manderson adusese cu siguranţă cu el pantalonii, vesta şi jacheta de vânătoare a acestuia. Toate aceste haine se aflau în faţa mea, în dormitor; în plus, Martin văzuse jacheta – asupra căreia nu te puteai înşela – îmbrăcată de cel ce stătea la telefon, în bibliotecă. De unde apărea lămurit – dacă nu mă înşela judecata – că jacheta aceea jucase un rol esenţial în planul necunoscutului. El ştia că dacă ar vedea-o Martin, şi-ar închipui imediat că e Manderson.

Aici, reflecţiile mele au fost întrerupte de un gând care-mi scăpase până atunci. Presupunerea că Manderson se întorsese în noaptea aceea după plimbarea cu maşina era atât de puternică, încât nici eu şi nimeni altul nu se gândise la următorul punct esenţial: *nici Martin, nici soţia milionarului nu văzuseră faţa omului*

luat drept Manderson.

Doamna Manderson – potrivit depoziţiei sale de la anchetă, despre care am avut un raport amănunţit mulţumită stenogramelor reporterilor de la ziarul *Record* – nu-i văzuse faţa. Ceea ce i-ar fi fost aproape imposibil, după cum o voi dovedi acum. Ea îi spusese doar câteva vorbe, pe jumătate adormită, rezumând o conversaţie pe care o avusese cu soţul ei viu cu o oră mai înainte. Apoi mi-am dat seama că Martin nu putuse vedea decât spatele necunoscutului care stătea aplecat deasupra telefonului, imitând fără-ndoială o poziţie caracteristică a milionarului. Şi necunoscutul avea pe cap pălăria de fetru, cu boruri largi, a lui Manderson! Prea multe caracteristici concentrate laolaltă. De fapt, necunoscutul, ştiind că era de aceeaşi talie cu financiarul, nu avea nevoie de o altă deghizare în afară de jachetă, de pălărie şi de darul său de a imita.

Când am ajuns la punctul acesta al reflecţiilor mele, m-am oprit câtva timp ca să admir ingeniozitatea şi sângele rece ale acelui necunoscut. Apoi mi-am dat seama că această înlocuire a putut fi uşoară şi sigură numai cu condiţia ca darul de a imita să fie destul de dezvoltat, iar nervii să nu se lase mai prejos. Aceste două elemente asigurate, el s-ar fi putut demasca numai dacă ar fi survenit un accident.

Să ne întoarcem acum la felul cum am dezlegat această taină, pe când stăteam în dormitorul celui asasinat, cu pantofii revelatori dinainte. Oricine a urmărit descrierea mea poate acum să înţeleagă de ce necunoscutul a preferat să se furişeze înăuntru pe uşa cu geamuri, în loc de a intra pe uşa din faţă. Dacă ar fi intrat pe uşa din faţă, fără îndoială că ar fi fost simţit de Martin, cu auzul său fin, care se afla în oficiu, în partea opusă a holului, şi poate că ar fi dat chiar nas în nas cu el.

Apoi mai era problema whisky-ului. Nu i-am atribuit o mare

importanţă, fiindcă el se consumă de obicei într-un chip cu totul misterios într-o casă cu opt-nouă locatari; totuşi, părea foarte ciudat că dispăruse în felul acesta tocmai duminică seara. Martin, văzând cantitatea băută, fusese absolut uluit. În clipa aceea mi s-a părut cu totul acceptabil faptul că un om zdravăn, cum pare să fi fost necunoscutul nostru – amestecat într-o afacere sângeroasă, după ce dezbrăcase un cadavru şi trebuind să joace mai departe un rol desperat – se îndreptase spre carafa de whisky ca spre un prieten. Cu siguranţă că băuse din ea înainte de a-l suna pe Martin; şi probabil că după ce-i reuşise cu uşurinţă şi acest şiretlic, mai trăsese o duşcă.

Dar a ştiut să se oprească la timp. Mai trebuia să izbutească şi în partea cea mai primejdioasă a acţiunii sale: aceea de a se închide în camera lui Manderson – fapt evident de o importanţă vitală pentru el – de a stabili câteva probe de neînlăturat că milionarul se aflase într-adevăr în cameră; şi asta, cu riscul – foarte mic, dar fără-ndoială destul de tulburător, ca femeia care dormea de cealaltă parte a uşii întredeschise să se trezească şi să-l descopere. E adevărat că dacă avea grijă să rămână în afara razei vizuale foarte limitate a femeii adâncite în somn în patul ei, ea nu ar fi putut să-l vadă decât dacă se trezea, se scula şi venea lângă uşă. M-am convins că o persoană întinsă în patul doamnei Manderson, care ar sta cu capul sprijinit pe perete, dincolo de uşă, nu ar putea să vadă nimic din camera cealaltă, în afară de unul din garderoburile din odaia milionarului. Mai mult, deoarece este de crezut că necunoscutul cunoaşte perfect obiceiurile casei, el a presupus, fără-ndoială, că doamna Manderson dormea. O altă cauză despre care mi-am dat seama că l-a favorizat a fost aceea a înstrăinării dintre soţi – disimulată de aceştia, printre altele, şi prin păstrarea obiceiului lor de a dormi în dormitoare alăturate; însă răceala dintre ei era

cunoscută de toţi cei care-i frecventau. Bizuindu-se pe această răceală, spera ca, dacă doamna Manderson l-ar auzi, să nu dea o atenţie deosebită presupusei prezenţe a soţului ei în camera cealaltă.

Astfel, continuând cu presupunerile mele, l-am urmărit pe necunoscut până în dormitorul lui Manderson, unde l-am văzut luând toate măsurile de prevedere. Şi, în timp ce jucam rolul lui, am trecut şi eu printr-o uşoară spaimă, gândindu-mă la şocul oribil ce trebuie să-l fi suferit când a auzit – de ceea ce se temea cel mai mult – vocea somnoroasă a doamnei Manderson vorbindu-i din camera cealaltă.

Cu prilejul anchetei, soţia decedatului nu şi-a putut aduce aminte exact de tot ceea ce a vorbit cu el. Ea şi-a amintit că l-a întrebat de presupusul ei soţ dacă plimbarea cu maşina fusese fructuoasă. Ce-a făcut necunoscutul în clipa aceea? Aici cred că ajungem la un fapt cât se poate de semnificativ. Nu numai că a rămas pironit locului în faţa toaletei – aşa cum mi-l închipui, ascultându-şi bătăile inimii, gata să-i spargă pieptul – nu numai că i-a răspuns tinerei femei imitând vocea lui Manderson, dar, în mod voit, i-a dat o explicaţie amănunţită. I-a spus, datorită unei inspiraţii de moment, că-l trimisese pe Marlowe cu maşina la Southampton, că-l însărcinase să-i aducă informaţii importante de la o persoană care pleca a doua zi dimineaţa cu un pachebot spre Paris. De ce aceste detalii din partea unui bărbat care se purtase până atunci atât de rezervat cu soţia lui şi mai ales despre o chestiune care o interesa atât de puţin? De ce atâtea amănunte despre Marlowe?

Ajungând la punctul acesta al povestirii mele, voi expune acum câteva ipoteze pentru celelalte probleme: poate că între ora zece, când a plecat cu maşina, şi un moment în jurul orei unsprezece, financiarul a fost împuşcat – probabil la o distanţă

considerabilă de casă, aşa că detunătura nu a fost auzită; corpul a fost adus, lăsat lângă şopronul din grădină şi dezbrăcat de haine; către ora unsprezece, un om care nu era Manderson, purtând pantofii acestuia, pălăria şi jacheta lui, a intrat în bibliotecă prin uşa cu geamuri dinspre grădină; ţinea în mână pantalonii negri, vesta, haina de maşină, dantura, luată din gura lui Manderson, şi arma cu care milionarul fusese ucis; a ascuns toate acestea, a sunat după valet şi s-a aşezat lângă telefon, având grijă să stea cu pălăria pe cap şi cu spatele spre uşă; a rămas lângă telefon tot timpul cât Martin s-a aflat în cameră; apoi a urcat la etaj, a intrat liniştit în odaia lui Marlowe şi a pus revolverul cu care comisese crima – revolverul lui Marlowe – în caseta de pe şemineu, de unde fusese luat; s-a dus apoi în camera lui Manderson, a pus pantofii acestuia în faţa uşii, a aruncat hainele milionarului pe un scaun, a băgat dantura în bolul de lângă pat şi a ales un costum de haine, o pereche de pantofi şi o cravată din acelea ce se găseau în dormitor.

Aici voi întrerupe o clipă istorisirea mea despre acţiunile necunoscutului, pentru a formula o întrebare pentru care terenul a fost pregătit îndeajuns:

Cine era falsul Manderson?

Reexaminând tot ceea ce ştiam sau ceea ce se putea deduce aproape sigur despre această persoană, am ajuns să stabilesc următoarele cinci ipoteze:

1. Avusese legături intime cu decedatul, fiindcă n-a făcut nicio greşeală jucându-şi rolul său faţă de Martin şi vorbind cu doamna Manderson.

2. Se asemăna la fizic cu Manderson, mai ales în ceea ce priveşte talia şi lăţimea umerilor, care determină îndeosebi forma unei siluete când e văzută din spate, şezând, cu capul întors şi complet îmbrăcat. Dar picioarele lui erau mai mari, deşi nu cu

mult mai mari decât ale milionarului.

3. Avea un talent deosebit de imitator şi actor, bucurându-se probabil de o anumită experienţă în acest domeniu.

4. Cunoştea în amănunt toate obiceiurile din casa Manderson.

5. Avea cel mai mare interes să facă să se creadă că Manderson era în viaţă şi se afla în casă până după miezul nopţii din ziua de duminică.

Iată ceea ce am stabilit ca sigur sau aproape sigur. Nu putem merge mai departe; şi era totuşi destul de mult.

Acum voi relata, într-o ordine corespunzând cu numerele paragrafelor de mai sus, câteva fapte semnificative pe care am izbutit să le capăt despre John Marlowe, fie de la el personal, fie din alte surse:

1. Era secretarul particular al lui Manderson cu care fusese în relaţii de mare intimitate aproape patru ani.

3. Amândoi aveau aproape aceeaşi talie de aproximativ şase picioare; amândoi erau robuşti şi cu umeri laţi. Marlowe, cu douăzeci de ani mai tânăr, avea trupul mai zvelt, dar şi Manderson se bucura de o sănătate şi o condiţie fizică remarcabile. Pantofii lui Marlowe (dintre care am examinat câteva perechi) erau cam cu un număr mai lungi şi mai laţi decât ai milionarului.

3. În după-amiaza primei zile a anchetei mele, după ce ajunsesem la rezultatele de mai sus, am trimis o telegramă cu următorul text unui prieten, fost membru al unui colegiu din Oxford, despre care ştiam că-l interesează mult activitatea teatrală:

> „Rog telegrafiază reputaţia actor amator a lui John Marlowe la Oxford cursul ultimului deceniu. Urgent şi confidenţial”.

Prietenul mi-a răspuns cu următoarea telegramă, care mi-a

sosit a doua zi dimineaţa (în ziua anchetei):

> „Marlowe fost membru clubul dramatic Universitatea Oxford timp de trei ani şi preşedinte în 19... Stop interpretat roluri shakespeariene şi excelat în roluri de caracter şi imitaţii stop a avut mare succes farse şi fost protagonist parodii istorice”.

Mă hotărâsem să trimit această telegramă, la care am primit răspunsul folositor de mai sus, datorită faptului că văzusem pe şemineul din dormitorul lui Marlowe o fotografie, cu un citat din „*Nevestele vesele din Windsor*”, în care el, împreună cu alţi doi, erau îmbrăcaţi în costumele celor trei ciraci ai lui Falstaff; pe fotografie se afla adresa firmei unui fotograf din Oxford, pe care mi-am notat-o.

4. Datorită raporturilor sale cu Manderson, Marlowe trăise în cadrul familiei acestuia. Nimeni altul, în afara personalului de serviciu, nu avusese atâtea prilejuri ca el să cunoască în amănunt viaţa intimă a milionarului.

5. Am verificat şi e mai presus de orice îndoială că Marlowe a sosit la un hotel din Southampton în ziua de luni dimineaţa, la ora 6:30 şi a început să-şi îndeplinească misiunea, care, potrivit afirmaţiilor făcute soţiei financiarului de către falsul Manderson, îi fusese încredinţată de patronul său. După aceea, s-a întors cu maşina la Marlstone, unde a aflat cu uimire şi groază vestea asasinării milionarului.

Acestea sunt, după părerea mea, faptele convingătoare cu privire la Marlowe. Acum să examinăm punctul 5 (aşa cum a fost expus mai sus) în legătură cu concluzia numărul 5 despre falsul Manderson.

În primul rând trebuie să atrag atenţia asupra unui element important. *Singura persoană care a declarat că l-ar fi auzit pe Manderson vorbind de Southampton înainte de a pleca cu maşina a fost Marlowe*.

Potrivit celor spuse de el – lucruri confirmate într-o anumită măsură de ceea ce a auzit din întâmplare valetul Martin – călătoria la Southampton ar fi fost hotărâtă în cursul unei convorbiri confidenţiale între Marlowe şi Manderson, înainte de plecarea lor cu maşina; dar Marlowe nu a putut să-mi explice, când l-am interogat, de ce Manderson şi-a ascuns intenţiile, mascându-le cu pretextul că se duce să se plimbe cu secretarul său sub clar de lună.

Totuşi, acest fapt n-a atras atenţia nimănui. Marlowe avea un alibi de netăgăduit datorită prezenţei sale la Southampton la ora 6:30; nimeni nu s-a gândit să-l bănuiască de asasinat, care trebuie să se fi comis după 12:30 noaptea – oră la care valetul Martin s-a dus să se culce. Dar să fi fost Manderson care – întors de la plimbarea cu maşina – ţinuse să vorbească de Southampton în mod deschis cu două persoane? *El a mers atât de departe, încât a chemat la telefon un hotel din Southampton şi a pus persoanei de la celălalt capăt al firului întrebări ce confirmau istoria misiunii încredinţate lui Marlowe*. Aceasta a fost tema convorbirii telefonice a lui Manderson când Martin a intrat în bibliotecă.

Acum să examinăm alibiul. Dacă milionarul se aflase într-adevăr în casă în noaptea aceea şi nu o părăsise decât după ora 12:30 noaptea, putea fi bănuit Marlowe că avea vreo legătură cu crima? Trebuie să ţinem seama de distanţa dintre Marlstone şi Southampton. Dacă Marlowe a plecat din Marlstone cu maşina la ora la care se presupune că a făcut-o – între 10 şi 10:30 seara – cu un mesaj din partea lui Manderson, ar fi putut să străbată această distanţă cu uşurinţă în intervalul de timp de mai sus. Dar ar fi

fost aproape imposibil pentru o maşină marca Northumberland, de categorie mijlocie, cu patru cilindri, având 15 cai putere, să ajungă la Southampton la 6:30 dimineaţa, în afară de cazul că a plecat din Marlstone cel mai târziu la miezul nopţii. Automobiliştii care vor examina harta rutieră şi vor face calculele necesare – cum le-am făcut eu în ziua aceea în biblioteca lui Manderson – vor fi de aceeaşi părere cu mine că, potrivit faptelor, aşa cum apăreau ele, nu putea să cadă absolut nicio bănuială asupra lui Marlowe.

Totuşi, chiar dacă faptele n-ar fi aşa cum au apărut la început; dacă Manderson era mort la unsprezece noaptea şi Marlowe i-a luat locul la *White Gables*; dacă Marlowe s-a retras în dormitorul lui Manderson, cum poate fi explicată apariţia sa în dimineaţa următoare la Southampton? *El ar fi trebuit să iasă din casă fără să fie auzit sau văzut şi să plece cu maşina la miezul nopţii*.

Dar Martin, cu urechea lui fină, a stat la oficiul lui până la ora 12:30 cu uşa deschisă, pândind soneria telefonului. De fapt, el a stat de veghe la picioarele scării – singura scară care făcea legătura cu etajul superior.

Această dificultate ne duce la ultima şi cea mai importantă fază a anchetei mele. Având aceste fapte desluşit conturate în memorie, am petrecut dimineaţa din ziua anchetei vorbind cu felurite persoane şi verificând toate verigile lanţului teoriei mele. N-am găsit decât un singur punct slab: aşteptarea lui Martin, care a durat până la ora 12:30. Dar, întrucât valetul primise instrucţiuni în sensul acesta, am înţeles că asta făcea parte fără îndoială din planul general menit să confirme alibiul lui Marlowe. Îmi dădeam seama că trebuie să existe o explicaţie. Dacă n-o puteam găsi, teoria mea nu avea nicio valoare. Trebuia să demonstrez că la ora când Martin s-a dus să se culce, omul care se închisese în dormitorul lui Manderson era deja – după

toate posibilităţile – la o distanţă de mulţi kilometri, pe drumul spre Southampton.

De altfel, eu îmi formulasem o ipoteză destul de valabilă – pe care fără-ndoială că şi cititorul acestor rânduri şi-o va formula – dacă am izbutit să expun limpede felul în care falsul Manderson a trebuit să-şi organizeze fuga înainte de miezul nopţii. Dar nu doream să se ştie ceea ce-mi pusesem în gând să fac. Dac-aş fi fost descoperit din întâmplare, pe când îmi făceam cercetările, nu aş mai fi putut ascunde direcţia spre care se îndreptau. Am luat deci hotărârea să nu verific totul decât a doua zi, în timp ce se va desfăşura ancheta în faţa juriului. Ştiam că dezbaterile se vor ţine la hotel şi mă bizuiam pe faptul că principalii locatari de la *White Gables* vor fi absenţi şi voi putea lucra în voie. Şi aşa s-a şi întâmplat. În timp ce la hotel se deschideau dezbaterile, eu mi-am început activitatea la *White Gables*.

Luasem cu mine un aparat de fotografiat. Am efectuat cercetările asupra unor anumite indicii, pe baza principiilor bine-cunoscute şi aplicate în mod obişnuit de poliţie şi chiar de mine însumi. Fără a descrie în mod amănunţit cercetările mele, pot să afirm de la început că am descoperit şi am fotografiat două amprente digitale proaspete, foarte mari şi vizibile, pe suprafaţa lustruită a sertarului de sus de la comoda din camera milionarului; am mai descoperit cinci alte amprente (printre multe altele mai mici şi mai puţin recente lăsate de alte degete) pe sticla uşii cu geamuri de camera doamnei Manderson – o uşă care stătea întotdeauna deschisă noaptea, cu o perdea în faţa ei; şi alte trei amprente pe bolul de sticlă în care s-a găsit proteza dentară a lui Manderson.

Am luat acest bol de la *White Gables* în apartamentul meu de la hotel, împreună cu alte câteva articole alese din dormitorul lui Marlowe, pe care presupuneam că se află cele mai clare din

nenumăratele amprente ce se găsesc totdeauna pe articolele de toaletă folosite zilnic.

Aveam mai dinainte, pe nişte foi tăiate din agenda mea de buzunar, câteva amprente digitale excelente ale lui Marlowe, pe care le-a lăsat în faţa mea, fără să-şi dea seama. Îi arătasem foile, întrebându-l dacă le recunoaşte, şi cele câteva secunde cât le ţinuse în mână au fost îndestulătoare ca să lase urmele pe care după aceea le-am accentuat.

Către ora şase seara, două ceasuri după ce juriul pronunţase verdictul său împotriva unui asasin sau a unor asasini necunoscuţi, eu îmi terminasem munca şi eram în măsură să afirm că două din cele cinci mari amprente găsite pe ferestre şi alte trei de pe bolul de sticlă fuseseră lăsate de degetele de la mâna stângă lui Marlowe, şi că restul de trei de pe fereastră şi celelalte două de pe sertar fuseseră făcute de mâna lui dreaptă.

La ora opt executasem la sediul lui H. T. Cooper, fotograf autorizat din Bishopsbridge, cu ajutorul său, o duzină de măriri fotografice ale amprentelor digitale lăsate de Marlowe, ce dovedeau în chip neîndoios asemănarea perfectă dintre acelea lăsate de el fără să-şi dea seama în prezenţa mea, cu cele de pe obiectele din dormitorul său şi cu cele adunate de mine după cum am arătat. În felul acesta, reiese limpede că Marlowe fusese de curând în dormitorul lui Manderson, unde în mod normal nu avea ce căuta, şi în camera doamnei Manderson, unde prezenţa lui era şi mai anormală. Nădăjduiesc că unele din aceste amprente vor putea fi reproduse când se va publica acest reportaj.

La ora nouă m-am înapoiat în camera mea de la hotel şi am început să scriu acest manuscris. Teoria mea e acum expusă în întregime.

Ea se conturează prin formularea următoarelor ipoteze: în

noaptea crimei, persoana care a luat locul financiarului, aflându-se în dormitorul acestuia, i-a spus doamnei Manderson – aşa cum a declarat Martin – că Marlowe era în momentul acela pe drumul spre Southampton; după ce a făcut tot ceea ce trebuia în camera aceea, el a stins lumina şi s-a întins în pat, îmbrăcat, aşteptând acolo până ce s-a asigurat că doamna Manderson adormise; apoi s-a ridicat şi a străbătut pe furiş dormitorul doamnei Manderson, sub braţ cu un pachet de haine şi cu pantofii destinaţi cadavrului; s-a furişat după perdea, a deschis mai larg, cu mâinile, cele două părţi ale uşii cu geamuri, a sărit peste balustrada de fier a balconului şi s-a lăsat în jos până la o distanţă de câteva picioare deasupra peluzei de gazon moale.

Toate acestea, începând din clipa intrării în dormitorul lui Manderson, se puteau petrece într-o jumătate de oră – ceasul fiind, potrivit declaraţiei lui Martin, unsprezece şi jumătate.

Cititorii şi autorităţile competente îşi pot închipui foarte uşor ce s-a petrecut după aceea. Cadavrul a fost găsit în dimineaţa următoare îmbrăcat, însă fără prea mare grijă. Marlowe a apărut cu maşina la Southampton la şase şi jumătate dimineaţa.

Am terminat acest manuscris în apartamentul meu de la hotelul din Marlstone. E ora patru dimineaţa. Plec la Londra cu trenul care porneşte din Bishopsbridge la amiază şi, de îndată ce voi sosi, vă voi înmâna aceste pagini. Vă rog să comunicaţi faptele esenţiale cuprinse în ele Serviciului de cercetări criminale.

PHILIP TRENT

Capitolul XII.
Zile nefaste

Trent depusese la redacţia ziarului *Record* un raport scurt despre ancheta sa în cazul Manderson, care se încheia foarte banal, apoi plecase imediat la München, de unde îi scrisese lui sir James Molloy următoarele:

„*Vă înapoiez cecul primit drept remuneraţie a anchetei făcute de mine în cazul Manderson. Raportul pe care vi l-am înaintat nu merită nici a zecea parte din valoarea cecului; nu l-aş fi refuzat dacă nu mi-ar fi intrat în cap – nu ştiu de ce – să nu primesc niciun ban pentru această anchetă. Aş dori – dacă nu aveţi nimic împotrivă – să mă plătiţi după tariful obişnuit şi să vărsaţi banii în folosul unei opere de binefacere care nu urmăreşte terorizarea celor ajutaţi – de ştiţi cumva vreuna de acest fel. Am venit la München ca să văd nişte vechi prieteni şi să pun ordine în gândurile mele – şi descopăr că mă obsedează gândul de a găsi o ocupaţie care să mă preocupe intens câtva timp. Constat că nu mai pot picta; n-aş fi în stare să pictez nici măcar un grad. Vreţi să mă angajaţi în calitate de corespondent special al ziarului şi să mă trimiteţi undeva? Dacă puteţi depista o aventură serioasă, vă asigur că vă voi trimite reportaje captivante! După aceea mă voi linişti şi mă voi întoarce la vechea mea activitate*”.

Sir James îi trimise telegrafic instrucţiuni să se deplaseze fără

întârziere în Curlanda şi Livonia, unde „armele de foc” intraseră puternic în acţiune, şi revolta bântuia la oraşe şi sate. Era vorba de o misiune pare cerea deplasări neîntrerupte şi, timp de două luni, Trent îşi urmări norocul, care nu se arăta cu el mai nerecunoscător decât de obicei. El a fost singurul ziarist străin care a văzut cum generalul Dragilow a fost asasinat pe o stradă din Volmar, de o fată de optsprezece ani. El a fost martor la incendii, linşaje, execuţii prin împuşcare, spânzurări; pe zi ce trecea era tot mai dezgustat de urmările nefaste ale unei guvernări tiranice. În multe nopţi a fost în primejdie să-şi piardă viaţa; a rămas adesea cu totul flămând. Dar nu s-a scurs dimineaţă sau seară fără s-o vadă în închipuire pe femeia pe care o iubea fără speranţă.

Descoperi că era dominat de o mândrie nefericită faţă de perseverenţa acestei dulci obsesii. Iubirea lui îl interesa ca un fenomen. Îl uimea, îi umplea sufletul de lumină. Nu mai trecuse niciodată printr-o asemenea încercare; ea îi confirma foarte multe lucruri, care, până atunci – în ciuda experienţei sale în cunoaşterea oamenilor – i se păruseră îndoielnice.

Nu se poate spune că la treizeci şi doi de ani nu cunoscuse lumea emoţiilor. Tot ceea ce aflase în acest domeniu apăruse fără ca el să urmărească ori să caute, şi nu mai rămăsese decât cu nişte amintiri neplăcute; privind relaţiile dintre sexe ca ceva obişnuit, misterul lor impenetrabil îl tulbura încă. El mergea prin viaţă cu un respect ciudat pentru anumite slăbiciuni ale femeii şi pur şi simplu înspăimântat de durităţile ei; avea convingerea plină de făgăduială că o latură a firii lui nu se manifestase încă, şi glasul care o va sili să se manifeste va fi auzit în momentul potrivit – dacă-i va ieşi vreodată în cale, căci el nu va căuta un asemenea glas. Dar nu se gândise niciodată la posibilitatea – dacă acesta va apărea într-adevăr într-o zi – ca realitatea să îmbrace o formă

tragică. Cele două lucruri care-l uimiseră cu desăvârşire în ceea ce priveşte simţămintele lui pentru Mabel Manderson, era mai întâi spontaneitatea lor lipsită de orice calcul, şi apoi zădărnicia lor plină de o fantastică deznădejde. Înainte de a fi el în cauză, fusese înclinat să ia în râs tenacitatea pasiunilor neîmpărtăşite ca pe o iluzie generoasă a tinereţii.

Acum îşi dădea seama cât de mult se înşelase şi trăia plin de tristeţe, conştient că se înşelase.

În faţa ochilor îi apărea femeia aceea aşa cum o văzuse prima dată, schiţând gestul surprins de el pe când trecea fără să fie observat pe marginea falezei. Gestul ei larg, de bucurie plină de pasiune pentru libertatea abia căpătată, îl făcuse să înţeleagă mai mult decât orice cuvinte în ce măsură văduvia o elibera de chinuri, confirmând, cu o forţă îngrozitoare, bănuiala pe care o avusese şi mai înainte, că moartea lui Manderson însemna pentru ea dreptul de a fi fericită cu bărbatul iubit. Nu putea să-şi dea seama de momentul precis când îi apăruse această bănuială pentru prima oară în minte. Probabil că germenul ei fusese aruncat – după cum credea – cu prilejul primei sale întâlniri cu Marlowe. I se întipărise automat în minte graţia şi vigoarea evidente ale acestui tânăr, o dată cu trăsăturile şi manierele lui plăcute, în stare de a seduce orice femeie cu sentimentele încă nefixate. Apoi, probabil că pusese în legătură, inconştient, acest fapt cu ceea ce-i spusese Cupples despre viaţa conjugală a familiei Manderson. Fără-ndoială că gândul de mai sus îi apăruse în toată amploarea lui când, după ce descoperise identitatea asasinului, încercase să descopere şi mobilul crimei. Mobilul, mobilul! Cu câtă ardoare căutase un alt mobil decât cel apărut cu atâta stăruinţă şi anume că Marlowe, obsedat de pasiune, ca şi el, şi cunoscând realităţile înnebunitoare ale vieţii acestei soţii nefericite – trecuse la acţiune – cea mai vinovată – ca şi

Bothwell[24], pentru a o salva. Dar în pofida cercetărilor sale din momentul acela, şi apoi a meditaţiilor îndelungate asupra acestui punct, nu fusese în stare să descopere nimic care să-l fi împins pe Marlowe la o asemenea faptă – în afara acestei ispite, a cărei intensitate nu o cunoştea, dar dacă existase într-adevăr, exercitase o serioasă forţă de presiune asupra curajului acestuia, înăbuşindu-i orice scrupule. Dacă se putea încrede în puterea sa de apreciere, tânărul secretar nu era nici nebun, nici rău din fire. Dar asta nu ajungea ca să-l spele de orice vină. Fără îndoială, îşi spunea Trent, că nu arareori vezi un om săvârşind o crimă de dragul unei femei. Dacă în păturile sociale îndestulate, slăbiciunea caracterului modern şi respectul inspirat de organizarea poliţiei fac crimele pasionale din ce în ce mai rare, ele nu sunt totuşi imposibile. Pentru a concepe şi a săvârşi o asemenea faptă, era nevoie numai de un om dotat cu o îndrăzneală pe măsura inteligenţei sale şi al cărui suflet să fie narcotizat de vaporii unei intrigi sentimentale otrăvitoare.

Cu inima sfâşiată de nesfârşite chinuri, Trent se străduia să înlăture prin raţiune teama pe care o avea că Mabel Manderson ştiuse de planul asasinării soţului ei. Nu se îndoia câtuşi de puţin că ea îşi dăduse seama de întregul adevăr – după comiterea crimei; neuitata prăbuşire a ei în leşin, când Trent îi pusese pe neaşteptate şi fără s-o cruţe întrebarea despre Marlowe, spulberase şi ultima lui speranţă că aceştia doi nu se iubeau, şi detectivului i se păruse chiar că ea se temea ca iubirea lor să nu fie descoperită. În orice caz, ea a aflat adevărul după ce a citit manuscrisul lăsat de Trent şi este sigur că Marlowe nu fusese învinovăţit în mod public. Deci, doamna Manderson distrusese manuscrisul, încrezătoare în cuvântul detectivului că va păstra

[24] Nobil scoţian care a uneltit cu Maria Stuart, regina Scoţiei, uciderea soţului acesteia din urmă.

taina care ameninţa viaţa iubitului ei.

Dar ceea ce-l obseda mai cu seamă pe Trent era gândul monstruos că se putea ca ea să fi cunoscut planul crimei şi să fi păstrat o tăcere vinovată. Poate că ea bănuise ori ghicise ceva; dar se putea concepe oare faptul că această femeie cunoscuse întregul complot şi luase parte la el? Trent nu putea să uite că prima lui bănuială asupra mobilului eventual al lui Marlowe îi fusese stârnită de constatarea că tânărul fugise din casă prin camera doamnei Manderson. În clipa aceea, Trent nu o întâlnise încă şi fusese destul de înclinat să accepte gândul vinovăţiei şi complicităţii frumoasei soţii. El şi-o închipuise ca pe o isterică pasionată, în ura şi iubirea ei nemiloasă ca o felină, poate chiar ca pe instigatoarea activă, ca pe autoarea morală a crimei.

Apoi o văzuse, îi vorbise şi o ajutase în criza ei de slăbiciune; chiar în clipa aceea, a primei lor întâlniri, toate bănuielile lui i se păruseră josnice, îi văzuse gura şi ochii şi respirase aerul care o înconjura. Trent făcea parte din categoria celor ce se cred în stare de a adulmeca răutatea adevărată de la distanţă. Când se aflase în faţa ei, căpătase certitudinea bunătăţii inimii acestei femei, şi faptul că o clipă o văzuse pe faleză lăsându-se în voia simţământului de uşurare că se sfârşise cu servitutea din trecut, cu anii ei de sentimente neîmpărtăşite şi de feminitate înăbuşită – lucrul acesta nu era de loc nepotrivit cu această bunătate. El credea cu neclintire că în singurătatea ei sufletească se îndreptase spre Marlowe, dar nu putea să creadă că ştia de planul criminal al acestuia.

Totuşi, îndoielile îl frământau zi şi noapte, şi el îşi amintea că Marlowe îşi desfăşurase toată activitatea în odaia lui Manderson, aproape în prezenţa lui Mabel, uşa dintre cele două dormitoare fiind deschisă, şi că acesta fugise din casă pe uşa cu geamuri din camera ei. Oare Marlowe dispreţuise orice prudenţă şi-şi luase

asupra sa riscul de a-i destăinui ei totul? Sau – aşa după cum Trent credea că e mai probabil – Marlowe continuase să joace rolul lui Manderson şi se furişase afară în timp ce ea dormea? Trent nu credea că ea ştia ceva despre deghizarea lui Marlowe în timpul depoziţiei sale în faţa tribunalului; mărturia ei păruse sinceră. Sau – nu putea să înlăture această întrebare, deşi o dispreţuia – doamna Manderson rămăsese întinsă pe pat, aşteptând ca paşii şi răsuflarea din camera vecină să-i spună că totul fusese săvârşit? Printre toate infamiile posibile ale firii omeneşti era oare cu putinţă ca ipocrizia cruntă şi cruzimea bestială să se ascundă sub o înfăţişare atât de atrăgătoare şi de gingaşă?

Aceste gânduri nu-l părăseau niciodată pe Trent când rămânea singur.

Trent îl servi deci pe sir James, chinuindu-se zdravăn timp de şase luni pentru remuneraţia primită, apoi se întoarse la Paris, unde se apucă de lucru cu mai multă tragere de inimă. Îşi recâştigase vechile lui aptitudini psihice şi intelectuale şi începuse să se simtă mai liniştit trăind în mijlocul unui cerc foarte ciudat, alcătuit din prieteni francezi, englezi şi americani, artişti, poeţi, ziarişti, poliţişti, patroni de hotel, soldaţi, avocaţi, oameni de afaceri şi alţii. Vechiul său dar de a-şi atrage simpatiile oamenilor din jurul său îl făcu să câştige – ca în zilele studenţiei sale – anumite privilegii, de care englezii au parte arareori. Se bucura de favoarea foarte rară de a fi primit în sânul unei familii specific franceze; ajunsese să primească confidenţele serioase *des*

jeunes[25] şi constatase că aceştia erau tot atât de convinşi că descoperiseră tainele artei şi ale vieţii ca şi tinerii de pe vremea lui Trent, cu zece ani în urmă.

Familia franceză era la fel ca în trecut, fără să se fi schimbat nici măcar tapetele sau mobilele. Dar tinerii – Trent observă acest lucru cu părere de rău – se deosebeau cu totul de înaintaşii lor. Erau mult mai superficiali şi uşuratici şi mult mai puţin înzestraţi. Tainele pe care ei căutau să le smulgă universului nu păreau a fi tot atât de importante şi interesante ca cele pe care le urmăriseră tinerii de altădată.

Trent credea în această schimbare şi o deplângea, până când într-o zi, la un restaurant, luă masa întâmplător lângă un bărbat bine hrănit, pe care, în ciuda ravagiilor provocate de o viaţă confortabilă, îl recunoscu a fi unul din tinerii din vremea sa. Acesta se obişnuise a se privi pe sine şi pe alţi trei sau patru colegi ca fiind ermiţii unui nou Parnas. El şi cu şcoala lui flecăriseră pe terasele cafenelelor şi-n alte părţi mai mult decât o fac singuraticii, luându-şi în acelaşi timp angajamentul, proclamat sus şi tare, de a răsturna toate regulile. Decretaseră, mai ales, că poezia era liberă. Ermitul noului Parnas era acum funcţionar la Ministerul de Interne, ba fusese şi decorat; vorbind despre Franţa, el îşi exprimă faţă de Trent părerea că aceasta avea nevoie mai mult decât oricând de o mână de fier. El fu în măsură să-i citeze detectivului englez preţul exact plătit pentru anumite trădări ale patriei, fapt despre care Trent nu auzise nimic până atunci.

Astfel, Trent fu silit să recunoască adevărul că el şi prietenul său din administraţia Ministerului de Interne erau cei ce se schimbaseră, nu tinerii, care rămăseseră aceiaşi. Totuşi, nu era în

[25] Ale tinerilor (în limba franceză în text).

stare să precizeze ce anume pierduse sau se stinsese în adâncul ființei sale, dacă se gândea la înflăcărarea sa de altădată.

Într-o dimineață a lunii iunie, când cobora pe Rue des Martyrs, văzu îndreptându-se spre el o ființă cunoscută. Își întoarse privirea într-altă parte, fiindcă gândul de a se întâlni cu Bunner i se părea de neconceput. De câtva timp simțise că rana începea să i se vindece datorită farmecului muncii creatoare; se gândise din ce în ce mai puțin și cu mai puțină durere la femeia pe care o iubea. Nu voia să i se mai amintească de cele trei zile petrecute la Marlstone. Dar strada era atât de strâmtă, încât tânărul american îl recunoscu imediat și nu-l lăsă să-i scape.

Manifestațiile sincere de prietenie ale acestuia îl făcură pe Trent să se rușineze, fiindcă în realitate avea simțăminte de simpatie pentru Bunner. Luară prânzul împreună și se întreținură mai îndelung, americanul fiind cel ce vorbea. Trent îl asculta cu plăcere – ceea ce de fapt îl determinase să nu se despartă prea devreme de dânsul – și făcea și el, din când în când, câte o observație. În afară de faptul că-i era simpatic, îi plăcea să stea de vorbă cu americanul și din cauza nenumăratelor surprize verbale pe care le descoperea în limbajul lui.

Bunner locuia – după cum se părea – la Paris, în calitate de reprezentant al firmei Manderson și era foarte mulțumit de poziția și perspectivele sale de viitor. Vorbi despre chestiunea aceasta vreo douăzeci de minute. După ce epuiză subiectul, îi povesti lui Trent – care mărturisi că lipsise din Anglia aproape un an – că Marlowe, scurt timp după moartea lui Manderson, preluase conducerea afacerilor tatălui său, care prosperaseră din nou. Bunner și Marlowe rămăseseră în raporturi intime și chiar își făcuseră planul să petreacă vacanța de vară împreună. Bunner vorbea cu o admirație generoasă despre talentul prietenului său pentru afaceri. „Jack Marlowe are o minte foarte ascuțită – zise el

– şi dacă ar avea, mai multă experienţă, n-aş dori să-mi fie vreodată concurent. Ar putea să mă facă praf oricând.”

Pe măsură ce şuvoiul de vorbe al americanului se scurgea fără întrerupere, Trent îl asculta tot mai uluit. Îşi dădea seama din ce în ce mai clar că teoria lui în legătură cu ancheta era absolut eronată; Bunner nu făcu nicio aluzie la persoana care-l interesa pe Trent atât de mult; dar spuse că Marlowe se logodise cu o tânără irlandeză, al cărei farmec îl lăudă cu entuziasmul caracteristic rasei sale.

Ascultându-l, Trent îşi crispă sălbatic mâinile sub masă. Ce se întâmplase? Mii de gânduri goneau în mintea sa în chip haotic. În cele din urmă se hotărî să pună o întrebare directă.

Bunner nu era prea bine informat. Ştia că doamna Manderson părăsise Anglia de îndată ce toate problemele financiare provocate de moartea soţului ei fuseseră rezolvate şi trăise o vreme în Italia. De câtva timp se întorsese la Londra şi, hotărâtă să nu mai locuiască în casa de pe Mayfair, cumpărase o locuinţă mai modestă în apropiere de Hampstead; după câte înţelesese Bunner, ea mai cumpărase şi o proprietate la ţară; ducea o viaţă prea puţin mondenă şi ieşea arareori în lume.

— Şi când te gândeşti că o sumă imensă de dolari aşteaptă să fie cheltuiţi! urmă Bunner, cu o notă de regret. Doamna Manderson are atâţia bani că ar putea să-i arunce pe fereastră sau să hrănească păsările cu ei; totuşi n-a făcut nimic. Patronul i-a lăsat mai bine de jumătate din averea lui. Şi când te gândeşti ce loc ar fi putut să ocupe în lume dacă ar fi voit! Este de o rară frumuseţe şi e cea mai desăvârşită femeie pe care am întâlnit-o vreodată. Dar n-a fost niciodată în stare să înveţe să cheltuiască banii cum ar trebui.

Bunner se pomeni vorbind aproape numai el, căci Trent era absorbit cu totul de propriile-i gânduri. Curând, spuse că are o

întâlnire de afaceri, şi cei doi îşi luară prieteneşte rămas bun.

O jumătate de oră mai târziu, Trent se afla în atelierul său, unde, grăbit şi în mod mecanic, începu să-şi facă bagajele. Ardea de nerăbdare să ştie ce se întâmplase – trebuia să afle cu orice preţ. Îşi dădea seama că nu se putea apropia de doamna Manderson, fiindcă nu voia să-i amintească de starea în care o văzuse cu prilejul ultimei lor întrevederi; poate că nu o va mai vedea niciodată. Totuşi, trebuia să afle!... Cupples era la Londra, ca şi Marlowe... Şi, în orice caz, se săturase de Paris.

Toate aceste gânduri i se îmbulzeau în minte, făcând să vibreze înăuntrul său o coardă nevăzută ce-i cutremura fără milă inima, şi pe care el o blestema cu amărăciune, dându-şi seama că nu putea să-i ignore existenţa. Ah, ce nebunie deşartă şi demnă de compătimit!

În douăzeci şi patru de ore, Trent smulse slabele rădăcini care-l legau de Paris. Puţin după aceea, el contempla, pe o mare ca de plumb, zidurile lucitoare ca de fortăreaţă ale falezei de la Dover.

Dar, deşi îşi limită, instinctiv, scopul precis ce-l urmărea, scoţându-l din mulţimea de intenţii care-l stăpâneau, descoperi că nu-l poate urmări de la bun început.

Luase hotărârea să-l vadă în primul rând pe Cupples, care putea, fără îndoială, să-i dea mai multe amănunte decât americanul. Dar Cupples călătorea ca de obicei şi nu era aşteptat să se întoarcă decât peste o lună; iar Trent nu avea nicio scuză întemeiată ca să-l facă să se întoarcă mai repede. Pe Marlowe nu voia să-l vadă decât după ce se va fi informat despre el şi la alţii în legătură cu situaţia lui. Se stăpâni să nu comită nebunia supremă de a o căuta pe doamna Manderson la locuinţa ei din

Hampstead; nu putea să pătrundă acolo, şi gândul că ea ar fi observat cum o pândeşte făcea să-i năvălească sângele în obraz.

Se instală într-un hotel, închirie un atelier şi se strădui zadarnic să-şi găsească uitarea în muncă, aşteptând întoarcerea lui Cupples.

Dar după o săptămână îi veni o idee pe care o puse în aplicare numaidecât. La ultima lor întrevedere, doamna Manderson vorbise în câteva cuvinte despre dragostea ei pentru muzică. Aşa că Trent se duse în seara aceea la Operă, şi de atunci nu mai lipsi de la nicio reprezentaţie. Poate că în felul acesta putea s-o zărească şi dacă, în ciuda prudenţei sale, s-ar întâlni cu ea, amândoi s-ar putea preface că nu se văd. La urma urmei, Opera era deschisă pentru toată lumea.

Trent era, aşadar, prezent acolo în fiecare seară; trecea prin mulţimea de oameni din foaier cât putea de repede şi de fiecare dată pleca acasă convins că ea nu fusese la reprezentaţie. Mersul la Operă deveni pentru el un fel de obişnuinţă, care-i dădea o anumită satisfacţie, pe lângă emoţia vinovată a căutării. Fiindcă şi lui îi plăcea muzica şi atâta timp cât dura magia ei, nimic nu putea să-l liniştească mai bine.

Într-o seară, tocmai când intra, grăbindu-se să se strecoare prin mulţimea elegantă, simţi cum cineva îi atinge braţul. Se întoarse, cu siguranţa de necrezut că era ea.

Şi într-adevăr – ea era. Mult mai strălucitoare acum, eliberată de orice mâhnire şi chin, zâmbind mai frumoasă decât oricând în fermecătoarea ei toaletă de seară, îl făcu pe Trent să nu poată scoate o vorbă. Şi ea părea că respiră mai iute decât era necesar, şi când îl salută, în ochii ei apăru o lucire plină de îndrăzneală.

Nu rosti decât câteva cuvinte:

— Nu vreau să pierd o notă din „*Tristan şi Isolda*” şi cred că şi dumneata la fel. Vino să mă vezi în pauză.

Şi-i spuse numărul lojii sale.

Capitolul XIII.
Izbucnire

Următoarele două luni au însemnat pentru Trent o epocă din viaţa sa la care nu s-a mai putut gândi niciodată fără să se înfioare. O văzu pe doamna Manderson de mai multe ori, şi amabilitatea ei rece, îmbinată cu o atitudine calculată cu rafinament, care se menţinea la mijloc, între comportarea mai prietenoasă şi primul stadiu al intimităţii îl zăpăcea de fiecare dată şi-l aducea într-o stare de desperare. La Operă o găsise însoţită, spre marea lui uimire, de o anumită doamnă Wallace, o matroană uşuratică pe care Mabel o cunoscuse din copilărie. El află că doamna Manderson, la întoarcerea ei din Italia, frecventase din când în când cercurile de prieteni de care Trent era legat prin cultura şi înclinaţiile sale. Din spusele ei reieşea că se stabilise în Anglia în apropierea acestora; câţiva dintre vecinii ei mai intimi erau prieteni de-ai lui Trent.

El îşi aminti nelămurit, dar cu neplăcere, că în seara aceea, la Operă, se aflase într-o poziţie de inferioritate; nu se simţise în largul lui, cu chipul congestionat, vorbind cu o spontaneitate prostească de aventurile sale din provinciile baltice şi dându-şi seama din când în când că se adresa exclusiv doamnei Wallace. Doamna Manderson, când el venise în lojă, se refăcuse din

uşoara emoţie care o stăpânise în vestibulul Operei. Ea îi povesti lui Trent, cu o voce liniştită, despre călătoriile pe care le făcuse, de instalarea ei la Londra şi de prietenii lor comuni.

În cursul celei de-a doua jumătăţi a spectacolului, pe care Trent îl ascultase din loja ei, stând în spatele celor două femei, nu mai putuse urmări nimic altceva în afara liniei obrajilor şi a părului ei, a conturului umerilor şi al braţelor, precum şi a mâinii care se rezema pe marginea lojii. Părul negru al tinerei femei îi dădea impresia unei păduri imense, de nepătruns, plină de farmec, ce-l atrăgea într-o aventură nefericită. La sfârşitul reprezentaţiei, Trent, palid şi tăcut, şi-a luat rămas bun într-un chip pur formal.

Data următoare o văzu undeva, la ţară, la nişte prieteni comuni, unde fuseseră invitaţi şi unul şi altul. Atunci, precum şi cu alte prilejuri, el se dezmeticise cu totul. Trent imită atitudinea doamnei Manderson, prezentându-se astfel în mod decent, după părerea lui, dacă ţinea seama de faptul că... trăia într-o atmosferă de nelinişte, de uimire, de remuşcări şi de dorinţe. Nu-i înţelegea atitudinea cu niciun chip. Fără-ndoială că ea citise manuscrisul său şi-şi dăduse seama de bănuiala cuprinsă în ultima lui întrebare pusă la *White Gables*. Atunci cum de putea fi în stare să se poarte cu el cu aceeaşi sinceritate şi amabilitate pe care le arăta tuturor celorlalţi oameni care n-o jigniseră în niciun fel?

Fiindcă Trent avea intuiţia clară că, deşi doamna Manderson părea că se poartă faţă de el la fel ca şi cu ceilalţi, nu încăpea nicio îndoială că înţelesese jignirea pe care i-o adusese. De mai multe ori, cu rarele prilejuri când putuseră vorbi între patru ochi, aceeaşi intuiţie îi dezvăluise că doamna Manderson era pe punctul de a atinge subiectul acesta delicat, însă el schimbase de fiecare dată conversaţia, cu toată ingeniozitatea născută din teamă. Trent luă două hotărâri. Prima, să părăsească Londra de

îndată ce va termina o comandă pe care trebuia s-o predea, şi să n-o mai vadă pe doamna Manderson. Trăia într-o mare tensiune. Nu mai ardea de nerăbdare să afle adevărul; nu dorea altceva decât să capete confirmarea convingerii lui greşite, a faptului că nu înţelesese situaţia şi lacrimile tinerei femei şi că se dovedise în ceea ce scrisese un imbecil calomniator. Renunţase la orice speculaţii în legătură cu motivele care-l împinseseră pe Marlowe să-l ucidă pe Manderson.

Cupples se întorsese la Londra, dar Trent nu-l întrebă nimic. El îşi dădea seama că bătrânul avusese foarte mare dreptate când pronunţase cuvintele pe care detectivul şi le amintea acum din cauza sublinierii lor: „*Atâta timp cât s-a socotit legată de el... Nimic pe lume n-ar fi putut s-o convingă să*...”

El o întâlni din nou pe tânăra femeie la o cină, în casa mare, asemănătoare cu un cavou, a unchiului ei din Bloomsbury şi se întreţinu aproape toată seara cu un arheolog berlinez.

A doua hotărâre luată de Trent era de a nu mai rămâne niciodată singur cu doamna Manderson.

Dar când, după câteva zile, ea îi scrise, invitându-l s-o viziteze în după-amiaza zilei următoare, el nu încercă nici măcar să se scuze. Nu era asta o provocare directă?

Cât se servi ceaiul şi încă puţină vreme după aceea, doamna Manderson luă parte absolut nestânjenită la conversaţia înfiripată de Trent în legătură cu ultimele noutăţi ale zilei, ceea ce-l determină pe detectiv să presupună că ea renunţase la proiectul pe care, fără-ndoială şi-l făcuse, de a-i vorbi serios în ziua aceea. Acum, frumoasa femeie părea lipsită de griji şi zâmbitoare, amintindu-i lui Trent – şi nu pentru întâia oară de la

întâlnirea lor din prima seară de la Operă – ceea ce se scrisese cu mult timp înainte despre o prinţesă de Brunswick: „Gura ei are zece mii de farmece, care încântă sufletul”. Doamna Manderson făcu ocolul minunatei camere unde-l primise pe Trent, arătându-i unul sau altul dintre nenumăratele bibelouri, comori răpite de la negustorii de mărunţişuri, râzând de cercetările, descoperirile şi tocmelile provocate de aceste cumpărături. Iar când Trent o rugă să-l delecteze din nou cu una din bucăţile pe care le mai cântase la pian la unul din prietenii lor comuni, ea acceptă imediat.

Tânăra femeie cântă cu aceeaşi perfecţiune de interpretare şi cu aceeaşi pasiune care-l emoţionase pe Trent când o ascultase prima dată.

— Sunteţi o adevărată muziciană – zise el liniştit, când se termină cântecul şi ultima vibraţie a melodiei se stinse cu totul. De altfel, o ştiam înainte de a vă auzi.

— Am cântat totdeauna foarte mult, după câte-mi amintesc. Muzica a fost de când mă ştiu foarte reconfortantă pentru mine – spuse ea simplu, întorcându-se spre el, pe buze cu un început de zâmbet. Când ai ghicit pentru prima oară că-mi place muzica? Oh, da! M-ai întâlnit la Operă. Dar asta nu însemna prea mult, nu-i aşa?

— Nu – răspunse el distrat, încă preocupat de melodia care tocmai se terminase. Cred că am ghicit asta în prima clipă când v-am văzut.

Apoi, dându-şi seama de înţelesul cuvintelor rostite, amuţi deodată, încremenind. Pentru prima dată de când se revăzuseră, fusese amintit trecutul.

Urmă o tăcere scurtă. Doamna Manderson îl privi, dar îşi întoarse repede ochii într-altă parte. Obrajii ei începură să se îmbujoreze şi-şi ţuguie buzele, parcă gata să fluiere. Apoi cu gestul de dispreţ al umerilor pe care Trent şi-l amintea atât de

bine, ea se ridică de la pian şi se aşeză pe un scaun în faţa lui.

— Ultimele dumitale cuvinte – începu ea domol, uitându-se la vârful pantofului ei – îmi vor servi foarte bine ca pretext pentru ceea ce voiam să spun. Te-am invitat dinadins astăzi aici, domnule Trent, fiindcă nu mai puteam aştepta. Chiar din ziua când m-ai părăsit la *White Gables*, nu fac decât să-mi repet că nu-mi pasă de ceea ce gândeşti despre rolul meu în întâmplarea aceea îngrozitoare; că dumneata nu eşti absolut de loc omul să se ducă să-şi împărtăşească altora părerile lui despre mine. Am ajuns la această convingere după ce mi-ai arătat motivele care te-au determinat să distrugi manuscrisul. Mă întrebam ce mă priveşte pe mine asta. Dar mărturisesc că mi-am dat seama că mă priveşte în mod direct; sufăr îngrozitor că dumneata crezi ceva care nu e adevărat.

Îşi ridică ochii şi înfruntă liniştită privirea lui Trent, care se uita la ea absolut fără nicio expresie.

— De când am început să vă cunosc, nu mai cred ceea ce am crezut la un moment dat.

— Mulţumesc – zise doamna Manderson, cu obrajii deodată roşii ca focul.

Apoi adăugă, jucându-se cu o mănuşă:

— Dar aş vrea să afli adevărul adevărat. Nu ştiam dacă ne vom mai întâlni vreodată – urmă ea aproape în şoaptă – dar simţeam că dacă asta se va întâmpla, va trebui să vorbesc deschis. Credeam că nu-mi va fi prea greu, fiindcă pari omul care pătrunde sensul lucrurilor; şi pe lângă aceasta, o femeie măritată nu se simte atât de stânjenită ca o tânără fată când trebuie să vorbească despre astfel de lucruri. Dar ne-am revăzut şi am descoperit că, dimpotrivă, era foarte greu să ating acest subiect. Dumneata ai făcut să-mi fie atât de greu.

— Cum? întrebă Trent liniştit.

— Nu ştiu, sau mai bine zis, ştiu foarte bine. Vezi, tocmai din cauză că m-ai tratat exact ca şi cum nu m-ai fi bănuit niciodată. Mi-am închipuit mereu că atunci când ne vom revedea, îmi vei arunca din nou privirea îngrozitoare pe care mi-ai aruncat-o când mi-ai pus ultima întrebare la *White Gables*. Îţi aminteşti? Dar nu, dimpotrivă, te-ai purtat ca oricare dintre prietenii mei. Ai fost de-a dreptul – ea şovăi, întinzându-şi braţele – amabil. Mă înţelegi, nu? După ce ne-am întâlnit şi am vorbit pentru prima oară la Operă, pe drum spre casă mă întrebam dacă m-ai recunoscut într-adevăr. Adică, am crezut că m-ai recunoscut, după aspect, fără să-ţi aminteşti cine sunt.

Trent nu putu să-şi stăpânească un râs scurt, dar nu zise nimic. Ea îi zâmbi dojenitor.

— Ei bine, nu-mi aminteam dacă mi-ai pronunţat numele. Dar cu prilejul următor, când ne aflam la familia Ireton, l-ai pronunţat şi am înţeles. M-am hotărât de câteva ori în cursul ultimelor zile să vorbesc, dar nu am îndrăznit. Aveam impresia că nu-mi vei îngădui, că de îndată ce voi atinge acest subiect, vei schimba conversaţia. Spune, te rog, n-am avut dreptate?

Şi cum Trent dădu din cap în sens afirmativ, ea adăugă:

— Dar de ce?

Trent tăcu.

— Ei bine – începu ea din nou – voi spune eu mai întâi ce am de spus, apoi sper că-mi vei explica de ce mi-ai îngreuiat atât de mult această sarcină. Când mi-am dat seama că ţi-ai pus în gând să nu vrei s-auzi nimic, hotărârea mea de a vorbi s-a întărit mai mult decât oricând; fără-ndoială, nu trebuie să înţelegi că mă hotărâsem să stărui să vorbesc dacă nu mi-ai fi îngăduit. Desigur că nu aş fi avut îndrăzneala să vorbesc dac-aş fi fost vinovată, după cum credeai. Astăzi ai intrat în salonul meu fără să bănuieşti că voi avea curajul să aduc vorba despre acest subiect.

Ei bine, acum ai înţeles.

Doamna Manderson renunţase la orice şovăială. Ea „se înflăcărase”, după cum avea obiceiul să spună vorbind de sine însăşi şi, stăpânită de dorinţa vie de a spulbera orice neînţelegere din cauza căreia îşi pierduse liniştea de atâta vreme, se simţea stăpână pe situaţie.

— Am să-ţi spun acum povestea greşelii pe care ai făcut-o – urmă ea, în timp ce Trent, – cu mâinile crispate pe genunchi, o privea în ochi cu o expresie greu de descifrat. Trebuie să mă crezi, domnule Trent, că este o mărturisire absolut sinceră, cu confuziile, disimulările şi greşelile cu totul fireşti la care nimeni nu se gândeşte înainte de a le privi ca adevăruri. Te rog să înţelegi că nu te condamn câtuşi de puţin şi nu m-a supărat niciodată faptul că ai tras prea grăbit o anumită concluzie. Ştiai că există o neînţelegere între mine şi soţul meu, mai ştiai şi ce înseamnă deseori o asemenea situaţie. Ai aflat, înainte de a o spune eu, că el adoptase atitudinea omului lezat; şi am făcut greşeala, ba chiar şi prostia, pot spune, de a încerca să-i explic că eroarea era a lui. Ţi-am dat explicaţia pe care o acceptasem şi pentru mine însămi înainte de a înţelege blestematul adevăr. Ţi-am vorbit de dezamăgirea lui Manderson că nu eram o femeie mondenă. Ei bine, lucrul acesta e adevărat, era foarte contrariat. Dar am simţit că dumneata nu păreai convins de asta şi bănuiai altceva. Ţi-ai dat seama, cred, că am avut nevoie de câtva timp ca să înţeleg nedumerirea dumitale, fiindcă o asemenea presupunere mi se părea cu totul absurdă. Da, soţul meu era gelos pe John Marlowe. Ai ghicit. Şi când am observat că ai ghicit asta, m-am purtat ca o proastă; vreau să înţelegi că a fost o lovitură foarte gravă pentru mine, deoarece sperasem că umilinţa şi încordarea se terminaseră, şi greşeala soţului meu dispăruse o dată cu el. Pe scurt, domnule Trent, m-ai întrebat dacă secretarul

soţului meu nu era amantul meu; da, trebuie să vorbesc deschis, fiindcă vreau să înţelegi de ce mi-am pierdut firea. Şi am izbucnit în plâns. Dumneata ai interpretat atitudinea mea ca o mărturisire; ai crezut că sunt în stare de aşa ceva, ai bănuit, poate, că am luat parte şi la crimă, că am consimţit... Asta m-a jignit nespus; dar poate că era foarte natural să crezi asta, nu ştiu ce să zic.

Trent, a cărui privire nu se abătuse o clipă de la chipul doamnei Manderson, îşi lăsă capul în jos la auzul acestor cuvinte şi nu-l ridică până ce tânăra femeie nu continuă:

— În realitate, numai şocul şi mâhnirea, împreună cu amintirea tuturor mizeriilor pe care le-am îndurat din cauza acestei bănuieli m-au făcut să izbucnesc în plâns. Dar când, recăpătându-mi stăpânirea de sine, puteam să lămuresc situaţia, dumneata erai plecat.

Ea se ridică, se duse la un mic birou de lângă fereastră, deschise un sertar şi scoase un plic lung şi sigilat:

— Acesta e manuscrisul dumitale – zise ea. L-am citit şi recitit de nenumărate ori şi am fost uimită, ca toată lumea de altfel, de priceperea dumitale în întâmplări de acest fel – urmă ea, pe faţă cu un surâs fugar, puţin răutăcios. Când am citit manuscrisul, domnule Trent, mi s-a părut splendid. Aproape uitasem că era propria mea poveste, atât de mult m-a interesat. Şi acum, ţinându-l în mână, vreau să-ţi exprim cele mai calde mulţumiri pentru atitudinea dumitale generoasă şi cavalerească de a renunţa mai degrabă la un triumf decât de a pune în primejdie reputaţia unei femei. Dacă totul s-ar fi petrecut aşa cum ai presupus dumneata, faptele ar fi fost dezvăluite de îndată ce poliţia ar fi preluat cazul încredinţat ei de dumneata. Crede-mă, mi-am dat foarte bine seama de mărinimia gestului făcut şi ţi-am rămas mereu recunoscătoare chiar şi atunci când mă simţeam cu

totul copleşită de bănuielile dumitale.

Exprimându-şi aceste mulţumiri, vocea doamnei Manderson tremura puţin, şi ochii îi străluceau. Trent nu observă această mică schimbare, fiindcă stătea mereu cu capul aplecat, părând a nu auzi nimic. Ea puse plicul în mâna pe care el o ţinea cu palma deschisă pe genunchi, cu un gest uşor şi atât de gingaş, că-l făcu pe Trent să ridice capul.

— Puteţi... – începu el cu voce tărăgănată.

Cum stătea în picioare în faţa lui, ea îi făcu un semn să tacă.

— Nu, domnule Trent, lasă-mă să termin, înainte de a spune dumneata ceva. Pentru mine e o enormă uşurare faptul că am rupt, în sfârşit, tăcerea şi vreau să-mi termin povestea cât timp mă stăpâneşte încă mulţumirea de a fi avut curajul s-o încep.

Ea se înfundă din nou în sofaua de pe care se ridicase.

— Voi spune acum ceva ce nu ştie nimeni. Presupun că oricine bănuia că exista o neînţelegere între mine şi soţul meu, cu toate că am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să ascund această situaţie de fapt. Dar nu cred că a existat cineva pe lume care să fi ghicit ideea care se înfipsese în mintea soţului meu. Ştiu că cei ce mă cunosc mă socot a nu fi în stare de aşa ceva. Şi apoi, închipuirea lui era cu desăvârşire potrivnică faptelor reale. Voi arăta situaţia reală. Am întreţinut relaţii amicale cu domnul Marlowe chiar din clipa când s-a angajat la noi. Cu toată inteligenţa sa, soţul meu pretindea că tânărul are mintea cea mai ageră pe care o întâlnise vreodată, dar eu îl priveam totuşi ca pe un băiat. Ştii că sunt cu câţiva ani mai în vârstă decât el şi el avea o lipsă de ambiţie atât de mare, încât mă făcea să simt şi mai mult această diferenţă. Într-o zi, soţul meu m-a întrebat care e calitatea cea mai remarcabilă a lui Marlowe, şi eu i-am răspuns spontan: „Bunele sale maniere”. Am fost foarte uimită când, la auzul acestor cuvinte, Manderson s-a întunecat la faţă şi mi-a răspuns după o

tăcere scurtă, fără să mă privească: „Da, aşa e, Marlowe e un gentleman”.

Nu am mai vorbit un cuvânt despre asta, până când, acum un an, Marlowe a făcut tocmai ceea ce eram absolut convinsă că va face: s-a îndrăgostit nebuneşte de o tânără fată americană. Dar, spre marea mea părere de rău, dintre toate fetele întâlnite de mine în mod obişnuit, el a ales-o pe aceea care merita cel mai puţin dragostea lui. Era fiica unor părinţi foarte bogaţi şi făcea tot ceea ce dorea; foarte frumoasă, foarte bine educată, foarte sportivă, ceea ce se cheamă o *femeie-atlet*, nu o interesa nimic altceva pe lume decât propria ei plăcere. Era una dintre cele mai reuşite tinere gen „flirt” pe care am cunoscut-o vreodată şi în acelaşi timp cea mai rafinată. Toţi ştiau asta, fapt despre care şi Marlowe trebuie să-şi fi dat seama; dar ea îl ducea de nas cum îi plăcea. Nu ştiu cum a izbutit s-o facă, dar îmi pot închipui. Fără-ndoială că-l plăcea, dar era tot atât de limpede că se juca cu dânsul. Situaţia asta era atât de ridicolă, încât pur şi simplu m-am înfuriat. Într-o zi i-am cerut lui Marlowe să mă plimbe cu barca pe lac, toate acestea petrecându-se la proprietatea noastră de lângă Lake George. Niciodată nu mai rămăsesem până atunci atât de multă vreme singuri. În barcă i-am vorbit. Cred că am fost foarte amabilă, şi el m-a ascultat cu multă îngăduinţă, dar nu a crezut un cuvânt din ceea ce i-am spus. A avut îndrăzneala să susţină că n-am înţeles de loc firea lui Alice. Când am făcut o aluzie foarte discretă la viitorul lui, fiindcă ştiam că el nu poseda aproape nimic, mi-a răspuns că dacă Alice îl iubeşte, o să-şi creeze repede o situaţie. I-am răspuns că speranţa lui era fără îndoială îndreptăţită, fiindcă el avea foarte bune relaţii, după cum ştii, şi era foarte simpatic. Dar curând după aceea a înţeles că eu aveam dreptate în părerea mea despre Alice.

Când ne-am întors din această plimbare, l-am găsit pe soţul

meu aşteptându-ne pe mal. Mi-amintesc că a început să glumească cu Marlowe; în rest, după aceea nu şi-a schimbat niciodată atitudinea faţă de el, din care cauză am avut nevoie de multă vreme ca să-mi dau seama de ceea ce gândea despre mine şi tânărul său secretar. Faţă de mine s-a arătat în seara aceea rezervat şi tăcut, însă nu supărat. De fapt, din clipa în care această idee i s-a înfipt în minte, s-a purtat cu mine indiferent şi rece. După cină, nu mi-a adresat cuvântul decât o singură dată. Domnul Marlowe îi vorbise despre un cal pe care-l cumpărase pentru ferma din Kentucky, şi soţul meu m-a privit, spunându-mi: „Marlowe poate fi un gentleman, dar rareori se lasă păcălit la un negoţ de cai”. Cuvintele lui m-au surprins, dar în clipa aceea, şi chiar data următoare, când Manderson m-a găsit din nou împreună cu Marlowe, nu mi-am dat seama de ceea ce-i umbla prin cap. Puţin timp după aceea, într-o dimineaţă, Marlowe a primit câteva rânduri drăgălaşe din partea fetei americane care-i cerea s-o felicite pentru logodna ei cu altul. Ne înapoiasem la New York. La micul dejun, Marlowe era atât de întunecat la faţă, încât am crezut că e bolnav şi de îndată ce am terminat masa, m-am dus după el în camera în care lucra, ca să-l întreb ce se întâmplase. El n-a spus un cuvânt, dar mi-a întins biletul primit de la tânăra fată şi s-a întors cu faţa spre fereastră. Eu m-am bucurat că totul se terminase, dar îmi părea şi foarte rău de el. Nu-mi amintesc ce i-am spus, însă ştiu că am pus mâna pe braţul lui, cum stătea la fereastră, uitându-se fix în grădină, şi în clipa aceea a apărut soţul meu în cadrul uşii, cu câteva hârtii în mână. Ne-a aruncat o privire, s-a întors şi s-a dus în biroul său. Am crezut că poate auzise ce-i spusesem lui Marlowe ca să-l consolez şi socotise că e mai discret să se retragă astfel. Marlowe nu-l văzuse şi nici nu-l auzise. Soţul meu a părăsit New York-ul chiar în dimineaţa aceea, plecând spre vestul Statelor Unite, în timp ce

eu eram în oraş. Nici de data aceasta nu mi-am dat seama de ceea ce-l frământa, fiindcă avea obiceiul să plece adesea pe neaşteptate, dacă anumite interese urgente o cereau.

Numai după o săptămână de la înapoierea sa am înţeles întreaga situaţie. Manderson era livid la faţă şi cu o expresie bizară şi cum m-a văzut, m-a întrebat unde-i domnul Marlowe. Tonul cu care mi s-a adresat m-a făcut să înţeleg într-o clipă tot ceea ce gândea despre mine.

M-am sufocat, cuprinsă de o revoltă fără margini. Vreau să mă înţelegi, domnule Trent! Nu cred că aş fi fost atât de jignită dacă cineva m-ar fi bănuit că vreau să mă despart de soţul meu, părăsindu-l pentru oricare altul. Fără îndoială că aş fi putut face asta. Dar bănuiala aceea josnică, grosolană... Cu un om în care avea încredere... şi apoi gândul acelei prefăcătorii... Am văzut roşu în faţa ochilor. Fiecare fibră a mândriei mele s-a încordat, făcându-mă să tremur de indignare, şi chiar în clipa aceea m-am jurat să nu-i arăt niciodată lui Manderson, nici prin vorbă nici într-altfel, că ştiam că fusese în stare să mă bănuiască de o asemenea faptă. M-am hotărât să nu-mi schimb felul meu obişnuit de a mă purta, şi nu mi-am schimbat hotărârea până la sfârşit. Deşi ştiam că din clipa aceea între mine şi soţul meu se ridicase pentru totdeauna un zid indestructibil, chiar dacă mi-ar fi cerut iertare şi eu i-aş fi acordat-o, nu i-am arătat o singură dată de atunci că eram conştientă de schimbarea petrecută cu el.

Şi aşa a continuat viaţa noastră. N-aş mai putea trece din nou printr-o astfel de încercare. Dacă rămâneam singuri, şi asta nu se întâmpla decât când nu aveam încotro, soţul meu era tăcut şi-mi arăta o politeţe rece. Niciodată nu mi-a făcut vreo aluzie în legătură cu ceea ce gândea, dar eu ştiam, şi el, la rândul său, îşi dădea seama că eu ştiam. Fiecare dintre noi se încăpăţâna în atitudinea lui. Cu Marlowe, Manderson era şi mai prietenos

decât înainte, Dumnezeu ştie de ce. Mi-am închipuit că plănuieşte vreo răzbunare, dar m-am înşelat. Marlowe e sigur că nu a ştiut niciodată de bănuiala soţului meu. Noi doi am rămas buni prieteni, deşi n-am mai avut nicio discuţie intimă de când cu deziluzia suferită de el. Dar mi-am stabilit norma de conduită să nu-l văd mai puţin decât înainte. Apoi am venit în Anglia să ne instalăm la *White Gables*, şi după aceea... S-a petrecut groaznicul sfârşit al soţului meu.

Doamna Manderson făcu un gest cu mâna dreaptă, arătând că terminase, şi adăugă, în timp ce-l privea pe Trent cu o expresie ciudată:

— Restul îl cunoşti mai bine decât oricare altul.

Privirea aceasta îl miră pe Trent, dar îi pieri imediat din minte. Era copleşit de un simţământ de mulţumire. Chipul său recâştigase vioiciunea din trecut. Cu mult înainte ca doamna Manderson să-şi fi terminat povestirea, fusese convins de adevărul ei, aşa după cum chiar din primele zile când o cunoscuse la *White Gables*, se îndoise de ipoteza pe care imaginaţia sa o crease pe temelii ce i se păruseră foarte solide.

El spuse:

— Nu ştiu cum să încep ca să-mi exprim scuzele pe care vi le datorez. Nu găsesc cuvinte să vă spun cât sunt de ruşinat şi cât de umilit mă simt dându-mi seama de eroarea crudă, grosolană, pe care am comis-o cu bănuielile mele. Da! V-am bănuit. Aproape că uitasem că am fost în stare de o asemenea prostie. Aproape... Dar nu cu totul. Uneori, când eram singur, îmi aminteam de această nebunie şi mă condamnam fără milă. Am încercat să revizuiesc desfăşurarea faptelor, am încercat să mă scuz.

Ea îl întrerupse cu vioiciune:

— Vai, domnule Trent, ce copilărie! Fii rezonabil! Nu m-ai

văzut decât de două ori în viaţa dumitale înainte de a veni la mine cu soluţia misterului.

Din nou, chipul doamnei Manderson căpătă expresia bizară şi fugitivă pe care Trent o mai observase.

— Dacă vorbeşti de nebunie – continuă ea – apoi e într-adevăr absurd din partea unui om ca dumneata să mă faci să cred că o femeie ca mine are cuvântul „inocenţă” gravat pe frunte cu litere mari, atât de mari, încât după ce m-ai văzut de două ori ai şi respins toate acuzaţiile grave ce mi s-au adus.

— Ce vreţi să spuneţi prin cuvintele „*un om ca dumneata*”? întrebă Trent, cu asprime. Mă socotiţi lipsit de orice intuiţie normală? Nu susţin că impresionaţi lumea cu caracterul dumneavoastră simplu şi transparent, ceea ce Calvin Bunner denumeşte „un caz străveziu”. Nici nu spun că un străin nu ar putea să vă creadă capabilă de răutate, dacă ar avea probe îndestulătoare; dar sunt convins că omul care, după ce v-a văzut şi a trăit în „atmosfera” dumneavoastră, v-a bănuit de faptele oribile închipuite de mine, nu e decât un imbecil, acel gen de neisprăvit căruia îi e frică să se încreadă în propriile lui simţuri... Recunosc că am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să vă împiedic de a discuta acest subiect. A fost o laşitate de ordin moral din partea mea. Mi-am dat seama că doreaţi să alungaţi orice neînţelegere, şi eram revoltat la gândul că am putea discuta despre calomnia mea îngrozitoare. Am încercat să vă dovedesc, prin acţiunile mele, că le socotesc ca inexistente. Nădăjduiam că mă veţi scuza în tăcere. Nu pot să-mi iert această greşeală şi nu mi-o voi ierta niciodată. Cu toate acestea, dacă aţi şti...

Amuţi deodată, apoi urmă cu o voce din nou liniştită:

— Ei bine, primiţi vorbele mele ca pe o scuză? Îmbrac haina cea mai zdrenţăroasă şi-mi pun pe cap cenuşa cea mai zgrunţuroasă... Vă asigur că nu voiam în nici, un caz să ajung aici

– sfârşi el, şovăitor.

Doamna Manderson râse, molipsindu-l şi pe Trent, care cunoştea foarte bine izbucnirea spontană a acelor note de voioşie, expresie a unei bucurii desăvârşite. El se străduise adesea s-o amuze numai pentru plăcerea de a-i auzi râsul.

— Îmi place să te văd, domnule Trent, în starea aceasta sufletească – zise ea. Şocul pe care-l simţi căzând la pământ după o călătorie prin aer e foarte distractiv. Iată că acum râdem amândoi cu adevărat. Ce veselă încheiere pentru explicaţiile noastre! Şi când mă gândesc că m-am temut atât de mult de clipa când trebuia să vorbesc deschis! După cum vezi, acum totul s-a sfârşit şi nu vom mai vorbi niciodată despre asta.

— Sper că nu – zise Trent cu o sinceră uşurare. Şi fiindcă v-aţi hotărât să vă arătaţi atât de bună cu mine, mărturisesc că nu sunt atât de pretenţios să insist să mă loviţi cu fulgerele dumneavoastră. Şi acum, doamnă Manderson, ar fi mai bine să plec. A schimba subiectul după convorbirea dintre noi, ar fi ca şi cum ne-am juca, de-a v-aţi ascunselea, după ce am suferit un cutremur.

Şi să ridică în picioare.

— Da, ai dreptate! zise ea. Totuşi, nu! Aşteaptă! Mai e ceva, care face parte din acelaşi subiect şi, fiindcă ne aflăm împreună, e mai bine să unim toate fragmentele. Te rog ia loc. Ea luă plicul cu manuscrisul lui Trent de pe masa unde-l pusese. Vreau să vorbesc despre el – adăugă ea.

Trent se încruntă, aruncându-i o privire întrebătoare.

— Bine, şi eu aş vrea acelaşi lucru – spuse el, domol – dacă nu vă supără. Ţin foarte mult să ştiu un singur lucru.

— Spune!

— Deoarece motivul meu de a distruge aceste informaţii era pur şi simplu o închipuire, pentru ce nu l-aţi folosit? Când am

început a-mi da seama că am fost nedrept, mi-am explicat tăcerea dumneavoastră, spunându-mi că nu v-aţi putut hotărî să puneţi o frânghie de gâtul unui om, orice-ar fi făcut el. Înţeleg foarte bine simţământul acesta. Oare asta să fie cauza că nu aţi făcut uz de manuscris? M-am mai gândit şi la o altă posibilitate: mi-am spus că poate cunoaşteţi un fapt oarecare în stare să justifice sau să scuze fapta lui Marlowe. Şi m-am mai gândit că, poate, în afară de sentimentele umanitare, aţi simţit o adevărată repulsie de a fi amestecată în mod public într-un proces criminal. De multe ori a fost nevoie de constrângere pentru a sili martori importanţi să-şi facă depoziţiile în astfel de cazuri. Ei simt că ar fi o pângărire înfăptuită chiar în umbra spânzurătorii.

Doamna Manderson îşi mângâia buzele cu plicul, fără să-şi ascundă cu totul un zâmbet.

— Presupun că nu te-ai mai gândit şi la altă posibilitate, domnule Trent – zise ea.

— Nu – răspunse el, uimit.

— Mă refer la ipoteza că dumneata te-ai înşelat acuzându-l pe Marlowe, tot aşa cum s-a întâmplat şi cu mine. Nu, nu! Să nu-mi spui că lanţul probelor e complet. O ştiu prea bine. Dar ce fel de probe? Că Marlowe a jucat în noaptea aceea rolul soţului meu, că a ieşit afară, sărind pe fereastra camerei mele şi că şi-a fabricat un alibi? Am citit de mai multe ori manuscrisul dumitale şi nu văd cum s-ar putea pune la îndoială toate aceste lucruri.

Trent o privea ţintă pe tânăra femeie. Nu încerca să umple tăcerea scurtă care urmă. Doamna Manderson îşi netezi fusta cu aerul preocupat al unei persoane care-şi concentrează gândurile. În cele din urmă, zise încet:

— Nu am folosit faptele pe care le-ai descoperit, fiindcă mi s-a părut aproape sigur că ar fi fatale pentru domnul Marlowe.

— Sunt de părerea dumneavoastră – observă Trent cu voce

ştearsă.

— Şi – continuă tânăra femeie, ridicând spre el o privire gânditoare – deoarece ştiam că e nevinovat, nu am voit să-l expun acestui risc.

Din nou urmă o tăcere scurtă. Trent îşi frecă bărbia, dând impresia că se gândeşte la această afirmaţie; dar în sinea sa îşi repeta, fără prea mare convingere, că această atitudine era foarte dreaptă şi potrivită, feminină, şi-i plăcea ca Mabel să se arate feminină, îi era îngăduit – mai mult decât îngăduit – să creadă neclintit în caracterul ales al unui prieten, împotriva celor mai clare demonstraţii ale inteligenţei. Totuşi, pe el îl supăra asta. Ar fi preferat ca această declaraţie a încrederii ei în Marlowe să fie mai puţin categorică. Era prea iraţional să spună că „ştie". De fapt (asta admitea fără ocol), ei nu i se potrivea de loc felul acesta de a se exprima. Dacă a fi iraţional când raţiunea te duce la o concluzie neplăcută constituia o trăsătură specific feminină, şi dacă doamna Manderson poseda această trăsătură, ea ştia s-o camufleze mai bine decât oricare altă femeie.

— Vreţi să mă faceţi să cred – zise el, în sfârşit – că Marlowe şi-a construit un alibi prin mijloace pe care numai un om desperat le-ar fi încercat, ca să se disculpe de o crimă pe care nu a comis-o? V-a spus el că e nevinovat?

Tânăra femeie râse nerăbdătoare.

— Ah, vasăzică dumneata crezi că m-a influenţat! Nu, câtuşi de puţin. Este numai simpla mea convingere că n-a comis această crimă. Ah, văd că afirmaţia mea pare absurdă! Oh, cât de lipsit de judecată eşti, domnule Trent! Chiar acum mi-ai explicat, şi foarte sincer, că faptul de a mă fi bănuit a fost o nebunie din partea dumitale, după ce m-ai văzut şi, ca să folosesc propriile dumitale cuvinte, după ce ai trăit în „atmosfera" mea.

Trent tresări. Ea continuă, privindu-l:

— Eu şi atmosfera mea îţi suntem recunoscătoare, dar trebuie să apărăm şi drepturile altor atmosfere. Eu ştiu mai multe lucruri despre atmosfera lui Marlowe decât ştii dumneata acum despre a mea. A trăit fără întrerupere în apropierea mea timp de mai mulţi ani. Nu pretind că ştiu totul despre el, dar sunt convinsă că nu e în stare să comită o crimă, să verse sângele altuia. Gândul că el a putut plănui o crimă e de neconceput pentru mine, ca şi acela că dumneata ai fi capabil să furi poşeta unei femei. Sunt gata să cred că dumneata poţi ucide un om... Dacă el merită moartea şi ar avea o şansă egală să te ucidă. Şi eu aş omorî în astfel de împrejurări. Dar domnul Marlowe, ar fi incapabil să comită aşa ceva, în ciuda oricărei provocări. Avea un caracter integru, şi privea natura umană cu un fel de mărinimie, gata să găsească scuze pentru absolut orice. Şi nu era poză; aşa era firea lui. Nu făcea niciodată paradă de asta, dar se purta întotdeauna astfel. Uneori, era chiar enervant... Mi-aduc aminte, de pildă, că, pe când ne aflam în America, s-a vorbit de câteva ori de linşaj în faţa lui Marlowe. El tăcea, pe chip fără nicio expresie, făcându-te să crezi că nu aude; însă puteai să simţi cum aversiunea se degaja din fiinţa lui în valuri. Violenţa fizică îl dezgusta la culme şi o ura. Era un om foarte ciudat în anumite privinţe, domnule Trent. Dădea impresia că este capabil de bucurii neaşteptate; cunoşti, desigur, simţământul acesta pe care ţi-l provoacă anumiţi oameni, nu-i aşa? N-am fost în stare câtuşi de puţin să ghicesc rolul pe care l-a jucat în evenimentele din noaptea aceea. Dar nici chiar cineva care l-ar cunoaşte mai puţin nu ar putea să-l bănuiască o clipă că a răpit viaţa unui om.

Doamna Manderson făcu o mişcare hotărâtă cu capul şi se lăsă pe spate, pe pernele sofalei, privindu-l liniştită pe Trent.

— Atunci – zise Trent, care o ascultase cu cea mai mare atenţie – suntem siliţi să luăm din nou în considerare alte două

eventualităţi, pe care nu le-am crezut serioase până în această clipă. Acceptând afirmaţiile dumneavoastră, înseamnă că Marlowe a putut să ucidă pentru a se apăra sau poate că a făcut-o prin accident.

Tânăra femeie încuviinţă din cap.

— M-am gândit, nici vorbă, la aceste două eventualităţi când am citit manuscrisul.

— Dar presupun că v-aţi gândit ca şi mine că, în cazul acestor două posibilităţi, lucrul cel mai natural şi, neîndoios, cel mai sănătos pentru el ar fi fost să declare în mod public adevărul în loc să construiască un sistem întreg de minciuni, care, dacă era descoperit, îl învinovăţea fără scăpare în ochii legii.

— Da – murmură ea, cu voce obosită. M-am gândit uneori la toate astea până m-a apucat durerea de cap. Şi mi-am închipuit că poate un altul săvârşise crima şi Marlowe îl acoperă pe adevăratul vinovat ca să-l salveze. Dar asta nu pare probabil. M-am străduit să pătrund acest mister, dar după câtva timp am renunţat. Eram numai absolut convinsă că Marlowe nu e un asasin şi că dacă aş dezvălui descoperirile dumitale, judecătorul şi juraţii l-ar socoti fără doar şi poate vinovat de crimă. Mi-am făgăduit mie însămi să vorbesc cu dumneata despre toate astea dacă ne vom mai întâlni vreodată, şi iată că mi-am ţinut făgăduiala.

Trent stătea cu bărbia sprijinită în mână şi cu ochii pironiţi asupra covorului. Excitaţia urmăririi adevărului se accentuă încet dar sigur în mintea lui. Descrierea caracterului lui Marlowe făcută de Mabel nu i se părea de necontestat, însă ea vorbise cu atâta convingere, încât el nu putea să înlăture cu totul felul ei de a vedea. Şi simţea că teoria sa era adânc zdruncinată.

— Nu mai rămâne de făcut decât un singur lucru – zise Trent, în cele din urmă, ridicând capul. Trebuie să-l văd pe Marlowe.

Nu pot lăsa ancheta nelămurită. Vreau să descopăr adevărul. Puteţi să-mi spuneţi care a fost atitudinea lui Marlowe după ce eu am părăsit White Gables?

— Nu l-am mai văzut de atunci – răspunse doamna Manderson, simplu. După plecarea, dumitale am fost câtva timp bolnavă şi nu am mai ieşit din camera mea. Când am părăsit patul, el era dus la Londra, ca să aranjeze afacerile cu avocaţii. Nu s-a întors pentru ceremonia înmormântării. Şi imediat după aceea eu am plecat în străinătate. La câteva săptămâni mi-a trimis o scrisoare în care-mi spunea că se făcuse lichidarea afacerilor şi dăduse avocaţilor tot ajutorul posibil. Îmi mulţumea în mod graţios pentru ceea ce el numea amabilitatea mea, şi-şi lua rămas bun. Nu a amintit nimic în scrisoare de planurile lui de viitor, şi mi s-a părut foarte ciudat faptul că nu a pomenit un singur cuvânt de moartea soţului meu. Nu i-am răspuns. Mi-ar fi fost imposibil s-o fac ştiind ceea ce ştiam. Pe vremea aceea mă înfioram ori de câte ori mă gândeam la mascarada din noaptea aceea. N-am mai vrut nici să-l văd, nici să mai aud de el.

— Aşadar, nu ştiţi ce s-a mai întâmplat cu dânsul?

— Nu, dar fără îndoială că unchiul Burton, domnul Cupples, pe care dumneata-l cunoşti, va fi în măsură să-ţi dea informaţii în legătură cu el. Acum câtva timp mi-a spus că l-a întâlnit pe Marlowe la Londra şi că a vorbit cu el. Eu am schimbat subiectul convorbirii.

Mabel făcu o pauză, apoi adăugă cu un surâs maliţios:

— Mă întreb ce-ai presupus că s-a întâmplat cu domnul Marlowe după ce dumneata te-ai retras de pe scena dramei pe care ai construit-o, spre marea dumitale mulţumire.

Trent se înroşi.

— Vreţi neapărat să aflaţi? întrebă el.

— Da, te rog să-mi spui – replică ea cu calm.

— Îmi cereţi să mă umilesc din nou, doamnă Manderson. Prea bine. Vă voi spune ceea ce am crezut că este foarte probabil să aflu când mă voi întoarce la Londra din călătoriile mele: am crezut că v-aţi căsătorit cu Marlowe şi că aţi plecat împreună cu el să trăiţi în străinătate.

Ea îl ascultă fără o tresărire.

— Fără îndoială că nu am fi putut trăi prea confortabil în Anglia cu resursele sale şi ale mele – zise ea gânditoare. El nu avea practic aproape nimic în momentul acela.

Trent o privi cu gura căscată, după cum i-a spus ea mai târziu. Şi Mabel Manderson râse puţin încurcată.

— Vai, domnule Trent! Am spus oare vreo vorbă nelalocul ei? Dumneata trebuie să ştii, desigur... Credeam că ştie toată lumea... Că doar am explicat de atâtea ori: dacă mă mărit, pierd tot ce mi-a lăsat soţul meu.

Cuvintele ei făcură asupra lui Trent un efect ciudat. Pentru o clipă chipul său se împurpură din cauza emoţiei şi uimirii. Apoi, pe măsură ce sângele i se retrăgea din obraz, el se îndreptă, într-o atitudine plină de încordare. Doamna Manderson îşi spuse în sinea sa, văzând mâinile lui albindu-se, crispate pe braţele scaunului, că semăna cu un om care se pregăteşte să îndure o durere ascuţită sub bisturiul chirurgului.

Trent nu putu decât să îngaime cu vocea lui obişnuită:

— Nu ştiam asta.

— Şi, totuşi, aşa e – zise ea calm, jucându-se cu un inel de pe deget. În fond, domnule Trent, nu e un lucru atât de extraordinar. În ceea ce mă priveşte, mă socot fericită. Asta m-a apărat, cel puţin de când s-a răspândit această veste, de multe atenţii de genul celor pe care o femeie în situaţia mea trebuie în general să le suporte.

— Desigur – murmură Trent, cu gravitate... Şi atenţiile de altă

natură?

Ea îi aruncă o privire întrebătoare.

— Ah! zise ea râzând. Atenţiile de altă natură mă tulbură şi mai puţin. N-am întâlnit încă un om atât de nesăbuit să vrea să ia da soţie o văduvă cu înclinaţii egoiste, cu gusturi şi obiceiuri luxoase, care, în afară de puţinii bani moşteniţi de la tatăl ei, nu mai are nimic.

Ea clătină din cap, şi gestul ei avu ceva care-l făcu pe Trent să piardă şi ultimele rămăşiţe de stăpânire de sine.

— Ah, nu aţi întâlnit niciodată un astfel de om! exclamă el, ridicându-se brusc şi îndreptându-se spre ea. Ei bine, vă voi dovedi că pasiunea omenească nu este totdeauna înăbuşită de lăcomia de bani. Îmi voi termina misiunea şi vă voi spune ceea ce, fără îndoială, oameni mai aleşi decât mine au vrut să vă spună, dar nu au avut îndrăzneala nebună s-o facă. S-au temut să nu fie ridicoli. Eu nu mă tem; m-aţi obişnuit cu acest sentiment în după-amiaza asta.

În timp ce vorbea, Trent începu să râdă zgomotos, desfăcându-şi braţele.

— Priviţi-mă! Contemplaţi cel mai frumos spectacol al secolului! Vedeţi un om care vă declară că vă iubeşte şi care îndrăzneşte să vă ceară să renunţaţi la o mare avere, ca să trăiţi lângă el!

Tânăra femeie îşi ascunsese faţa în mâini, dar el o auzi vorbind întretăiat:

— Te rog, domnule Trent, nu vorbi aşa!

El răspunse:

— Ar fi foarte important pentru mine să-mi îngăduiţi să vă spun tot ce am de spus înainte de a vă părăsi. Poate că nu e potrivit, dar îmi iau asupra mea riscul. Trebuie să-mi uşurez sufletul şi să mă spovedesc fără să ascund nimic. Acesta-i

adevărul! M-ai tulburat din prima dată de când te-am văzut, fără s-o ştii, când stăteai pe marginea falezei de la Marlstone, cu braţele întinse spre mare. Frumuseţea dumitale mi-a îmbătat atunci sufletul. Când treceam pe lângă dumneata, mi se părea că toată natura înconjurătoare cânta pentru dumneata cântul ei de dragoste, purtat de briză şi de razele soarelui. Şi cântecul acesta mi-a rămas în urechi. Dar dacă nu ar mai fi existat şi altceva, frumuseţea dumitale nu ar mai fi însemnat pentru mine decât o amintire. Însă când te-am condus de la hotel spre casă, cu mâna sprijinită pe braţul meu, oare ce s-a întâmplat atunci? Ştiu doar atât: că farmecul dumitale adânc m-a cucerit şi că nu voi uita ziua aceea niciodată, orice soartă ar fi hărăzită iubirii mele. Până în ziua aceea îţi admiram frumuseţea cum ai admira-o pe aceea a unui lac liniştit; dar începând din ceasul acela am simţit vraja ei divină. Însă apele acestui lac le-am găsit tulburate în dimineaţa următoare, în dimineaţa când ţi-am pus întrebări, frământat de îndoieli tot atât de amare cum e chinul, când te-am văzut fără mască, palidă şi suavă, emoţionată şi vibrantă, cu ochi strălucitori şi mâini nervoase, când m-ai făcut să înţeleg că o făptură ca dumneata a fost singură atât de multă vreme şi că şi-a irosit viaţa. Atunci m-a cuprins aproape nebunia, şi sufletul meu tânjea să se deschidă, să-ţi spună tot ceea ce-ţi voi spune abia acum: că viaţa nu va mai avea niciun farmec pentru mine, fiindcă nu mă vei putea iubi niciodată; că voi rămâne totdeauna vrăjit de părul negru şi de glasul dumitale încântător.

— Oh, taci! strigă ea deodată, dându-şi capul pe spate, cu chipul în flăcări şi strângând cu mâinile pernele din jur.

Vorbea iute şi sacadat, aproape gâfâind.

— Nu-mi vorbi aşa, fără noimă! Ce-nseamnă asta? Nu te mai cunosc, pari cu totul alt om! Nu mai suntem copii, ai uitat? Vorbeşti ca un adolescent care s-a îndrăgostit pentru întâia oară.

E o nebunie de neconceput, o ştiu, chiar dacă dumneata nu-ţi dai seama. Nu vreau să te mai ascult. Ce s-a-ntâmplat cu dumneata?

Şi adăugă, aproape plângând:

— Cum poate un om ca dumneata să debiteze asemenea sentimentalisme? Unde e stăpânirea de sine?

— A pierit! exclamă Trent cu un râs brusc. S-a împrăştiat în univers! Şi eu o voi urma într-o clipă – continuă el, uitându-se în ochii ei cu un aer grav. Acum, viaţa mă interesează mai puţin. N-aş fi îndrăznit niciodată să-ţi declar dragostea mea din cauza imensei dumitale bogăţii. Ar fi fost prea greu. Cred că simţământul acesta al meu nu are nimic meritoriu în sine; nu era în realitate decât o formă de laşitate, teama de ceea ce ai fi gândit şi ceea ce cu siguranţă mi-ai fi răspuns şi, presupun, şi teama de bârfeala lumii. Dar norii s-au spulberat, am vorbit şi nu mă mai tem. Acum pot privi lucrurile în linişte, acum, după ce ţi-am mărturisit deschis adevărul. Poţi să mă priveşti ca pe un sentimental sau cum vrei să-mi spui. Doar declaraţia mea nu e făcută după reguli ştiinţifice. Iar dacă te plictiseşte, uit-o. Dar te rog să mă crezi că ea e pentru mine tot atât de serioasă pe cât ţi se pare dumitale de comică. Ţi-am spus că te iubesc, că te respect şi că mi-eşti dragă mai mult decât orice pe lume. Acum, dă-mi voie să mă retrag.

Drept răspuns, ea îşi întinse braţele spre el.

Capitolul XIV.
Scriind o scrisoare

— Dacă insişti – zise Trent – cred că va fi neapărat cum vrei tu. Dar aş fi mai bucuros să scriu scrisoarea asta când voi fi departe de tine. Totuşi, fiindcă trebuie, dă-mi, te rog, o tăbliţă mai albă decât o stea sau decât mâna unui înger: vreau să spun, o foaie de hârtie, care să nu aibă imprimată pe ea adresa ta. Şi nu trebuie să subapreciezi sacrificiul pe care-l fac. Niciodată în viaţa mea nu m-am simţit mai puţin dispus ca acum să fac corespondenţă.

Doamna Manderson îi dădu cele cerute.

— Şi ce să scriu? întrebă el, ţinând nehotărât peniţa deasupra hârtiei. Să-l compar cu o zi de vară? Ce să-i spun oare?

— Ceea ce vrei să-i comunici – sugeră Mabel.

El clătină din cap.

— Ceea ce vreau să-i comunic? Ceea ce ard de nerăbdare să strig în ultimele douăzeci şi patru de ore tuturor bărbaţilor, femeilor şi copiilor pe care i-am întâlnit este: „M-am logodit cu Mabel şi sunt fericit!” Dar n-ar fi un început bun pentru o scrisoare strict formală, ca să nu zic sinistră. În sfârşit, am apucat să scriu: „Scumpe domnule Marlowe”, dar cum să mai continui?

— Scrie: „Vă trimit un manuscris, care cred că ar putea să vă intereseze” – îi suflă Mabel.

— Îţi dai seama – replică Trent – că această frază destinată să-l impresioneze pe Marlowe nu conţine decât două cuvinte care să aibă mai mult de o silabă?[26] Ea este destinată să impresioneze, nu să-l facă să se simtă în largul lui. Aşa că să folosim cuvinte mai lungi.

— Nu înţeleg de ce! protestă Mabel. Ştiu că aşa e obiceiul, dar de unde vine obiceiul ăsta? Am primit o mulţime de scrisori de la avocaţi şi oameni de afaceri şi toate încep în mod obişnuit cu: „Referindu-ne la ultima noastră comunicare”, şi continuă astfel până la sfârşit. Totuşi, când stau de vorbă cu ei, nu-mi vorbesc astfel. Mi se pare ridicol.

— Dar lor nu li se pare câtuşi de puţin ridicol – zise Trent, lăsând tocul jos cu un aer de uşurare şi ridicându-se de pe scaun. Dă-mi voie să-ţi explic. Un popor ca al nostru, căruia nu-i place să-şi întrebuinţeze creierul, se descurcă de obicei foarte bine cu un vocabular extrem de simplu şi redus. Cuvintele lungi sunt anormale şi, ca orice alt lucru anormal, ele sunt sau foarte caraghioase, sau extraordinar de solemne. Să luăm, de pildă, expresia „anticipare inteligentă”. Dacă o astfel de expresie ar fi folosită în oricare altă ţară din Europa, n-ar atrage de loc atenţia. La noi, însă, ea are un caracter de proverb: zâmbim cu toţii când o auzim într-o cuvântare sau o citim într-un articol de fond; ea e socotită ca una din cele mai fericite expresii care s-au rostit vreodată. De ce? Tocmai fiindcă e alcătuită din două cuvinte lungi. Ideea pe care o exprimă e tot atât de comună ca friptura rece de berbec. Apoi mai e expresia „inexactitate terminologică”. Ce sforăitor o spunem! Folosind cuvinte lungi, provocăm un adevărat haz. Acelaşi lucru se petrece când vrem să fim foarte serioşi; ne exprimăm seriozitatea prin vorbe lungi. Când un

[26] Afirmaţia e valabilă pentru limba engleză.

avocat începe o frază prin cuvintele „potrivit instrucţiunilor comunicate reprezentantului nostru”, sau printr-o altă bolboroseală asemănătoare, are impresia că a câştigat pe drept cei şase şilingi şi opt penny. Nu râde! E absolut adevărat. Dar oamenii de pe continent nu au acest sentiment. Ei caută totdeauna ideile, şi rezultatul e că toţi negustorii sau chiar ţăranii folosesc zilnic un vocabular care pentru cei mai mulţi englezi e tot atât de neînţeles ca limba greacă. Îmi amintesc că acum câtva timp am cinat cu un prieten al meu, birjar de cupeu la Paris. Am mâncat într-un birt mic şi murdar, peste drum de Poşta centrală, lângă Hale, unde clientela e compusă din birjari sau hamali. Conversaţia avea un caracter general şi am avut impresia că unui birjar de la Londra, dacă ar fi fost de faţă, i-ar fi venit destul de greu s-o înţeleagă. Cuvinte ca „funcţional”, „de neuitat”, „exterminare, „independenţă" zburau în fiecare clipă deasupra meselor. Şi cei care le rosteau erau nişte birjari vulgari, veseli şi rubiconzi. Ia, te rog, aminte – continuă Trent, ridicând tocul, în timp ce doamna Manderson străbătea camera – nu-ţi povestesc toate astea pentru a ilustra şi mai bine punctul meu de vedere. Nu susţin că e neapărat nevoie ca birjarii să fie intelectuali. Dimpotrivă! În această privinţă împărtăşesc părerea lui Keats că Anglia e fericită cu birjarii săi de cupeu, naivi, care sunt delicioşi, şi mă mulţumesc cu farmecul lor simplu. Dar când ajungem la oamenii care constituie forţa cerebrală a lumii industriale din ţara asta... Atunci, mă-nţelegi!

— Oh, nu, nu, nu! strigă doamna Manderson. În clipa asta nu ştiu decât că trebuie să-ţi stăvileşti cu orice preţ limbuţia, dacă vrem să terminăm scrisoarea pentru domnul Marlowe. Nu vei scăpa de ea. Hai!

Şi ea îi puse din nou tocul în mână, în timp, ce Trent se strâmba cu dezgust.

— Te sfătuiesc să nu mă descurajezi în tirada mea – zise el, mâhnit. Te rog să mă crezi că e mai greu de trăit cu oamenii tăcuţi decât cu cei cărora le place să se întreţină cu alţii. Oh, fereşte-te de firile mute! Îţi mărturisesc că aş prefera să nu scriu scrisoarea asta. E aproape o lipsă de delicateţe. E ca şi cum ai amesteca două stări de spirit, diferite, pe de o parte să scrii scrisoarea pe care vreau s-o scriu, pe de altă parte, să mă aflu în aceeaşi încăpere cu tine.

Mabel îl conduse către scaunul din faţa biroului şi-l forţă uşor să se aşeze.

— Totuşi, te rog să încerci. Vreau să văd ce scrii şi aş dori ca Marlowe să primească scrisoarea cât mai curând posibil. Vezi, eu aş fi destul de mulţumită să las lucrurile aşa cum sunt, dar tu susţii că *trebuie* să aflăm adevărul, şi dacă trebuie, aş vrea să-l descoperi cât se poate de repede. Scrie scrisoarea acum, ştiu că poţi s-o faci, dacă vrei. Cum o termini, o şi expediem. Nu ţi s-a întâmplat niciodată să doreşti să fi scăpat şi să fi expediat o scrisoare care te plictiseşte, ca să n-o mai poţi opri chiar dacă ai vrea, numai pentru a-ţi spune că nu merită să te mai preocupe?

— Voi face tot ce doreşti – zise Trent, scriind data pe hârtie ca şi cum ar fi trimis-o de la hotel.

Doamna Manderson îi privi cu plăcere capul aplecat asupra biroului, schiţând un gest de mângâiere, dar fără să-l atingă. Apoi se duse la pian şi începu să cânte foarte încet. Trecură zece minute, înainte ca Trent să vorbească.

— Şi dacă Marlowe îmi răspunde că nu vrea să spună nimic?

Doamna Manderson se uită la el peste umăr.

— Oh, nu va avea curajul să facă asta în niciun caz. Va vorbi ca să nu-l denunţi.

— Orice-ar fi, n-am de gând să-l denunţ. Mi-ai spus că nu mi-ai îngădui s-o fac; de altfel, chiar dac-ai consimţi, n-aş face-o.

Cazul mi se pare acum prea nesigur.

— Dar – zise Mabel râzând – sărmanul Marlowe nu ştie că nu vrei să-l denunţi, nu-i aşa?

Trent oftă.

— Ce lucru extraordinar e codul onoarei! observă el gânditor. Sunt anumite lucruri pe care le-aş face, fără să mă gândesc de două ori, şi care pe tine te-ar umple de ruşine dacă le-ai făptui, cum ar fi, de pildă, să dau un pumn ca să învineţesc ochiul celui ce m-a insultat, sau să înjur când cineva m-ar lovi peste picioare într-o cameră întunecată, unde nu-l pot vedea. Totuşi, acum mă sfătuieşti în toată liniştea să-l păcălesc pe Marlowe cu o ameninţare voalată, pe care nu vreau s-o pun în aplicare; un act pe care nici cel mai afurisit diavol nu l-ar face niciodată, chiar dacă ar fi absolut convins de vinovăţia lui; ei bine, nici eu n-o voi face!

Trent luă din nou tocul ca să scrie, şi tânăra femeie, zâmbind cu îngăduinţă, începu să cânte la pian în surdină.

După câteva minute, Trent zise:

— În sfârşit, am încheiat cu distinse salutări. Vrei să-ţi citesc ce-am scris?

Mabel străbătu în fugă camera întunecată de crepuscul şi întoarse comutatorul unei lămpi de pe birou. Apoi, aplecându-se peste umărul lui Trent, citi următoarele:

„Scumpe domnule Marlowe,

Poate vă veţi reaminti că ne-am întâlnit în împrejurări destul de triste în luna iunie, anul trecut, la Marlstone.

În calitate de reprezentant al unui ziar am avut atunci misiunea de a efectua o anchetă independentă, în legătură cu împrejurările care au provocat moartea lui Sigsbee Manderson. Am efectuat această anchetă şi am ajuns la anumite concluzii. Veţi afla, citind manuscrisul alăturat,

destinat iniţial ziarului meu, care au fost concluziile mele. Din motive pe care nu doresc să le amintesc aici, am luat hotărârea, în ultimul moment, să nu-l public şi nici să nu vi-l comunic dumneavoastră, iar în afară de mine numai două persoane îi mai cunosc conţinutul".

Când ajunse la această ultimă frază, doamna Manderson ridică iute ochii de pe hârtie, cu sprâncenele încruntate.

— Două persoane? întrebă ea curioasă.

— Unchiul tău e a doua persoană. L-am căutat ieri seară şi i-am spus întreaga poveste. Ai ceva împotrivă? M-am simţit mereu vinovat că am fost foarte puţin comunicativ cu el, fiindcă îi făgăduisem că-l voi ţine la curent cu toate descoperirile mele, şi mă temeam să nu fi interpretat tăcerea mea în mod greşit. Acum, când totul se va lămuri definitiv şi nu mai e cazul să fii apărată, nemaifiind nevoie, am vrut ca domnul Cupples să afle totul. Apoi, e şi un sfătuitor inteligent, are un fel al său propriu de a te povăţui, şi m-aş bucura foarte mult ca el să fie de faţă când mă voi întâlni cu Marlowe. Am impresia că la întrevederea aceea două capete de partea mea vor fi mai de folos decât unul singur.

Ea oftă, strângându-i mâinile.

— Da, fără îndoială, unchiul trebuie să cunoască adevărul. Sper că nu-l va mai afla nimeni. Doresc din inimă să se înmormânteze toată această oroare, să se înmormânteze pe veci! Acum sunt foarte fericită, iubitule, dar voi fi şi mai fericită când îţi vei satisface curiozitatea, vei afla totul şi imediat după aceea vei uita tot ce ai aflat. Ea continuă citirea scrisorii:

„Totuşi, de foarte curând am aflat câteva fapte care m-au făcut să-mi schimb părerea. Nu vreau să spun că aş avea de gând să public ce am descoperit, dar m-am hotărât să vă scriu şi să vă solicit o întâlnire absolut confidenţială. Dacă ştiţi ceva în legătură cu cele întâmplate ce

ar pune cazul într-o altă lumină, cred că nu v-ar putea opri nimic care să vă facă să nu-mi împărtăşiţi totul.

Aştept un cuvânt de la dumneavoastră, ca să ştiu când, cum şi unde vă pot vedea, afară numai dacă nu preferaţi ca întrevederea să aibă loc la mine, la hotel. Oricum, doresc ca domnul Cupples, pe care desigur vi-l amintiţi şi care a luat cunoştinţă de documentul anexat, să asiste la această întrevedere.

Primiţi cele mai alese salutări de la

Philip Trent".

— Ce scrisoare rigidă! zise ea. Acum sunt sigură că nici la hotel n-ai fi putut s-o redactezi în termeni şi mai rigizi.

Trent băgă scrisoarea şi manuscrisul într-un plic lung.

— Da – încuviinţă el. Cred că atunci când o va primi, i se va face părul măciucă. O scrisoare ca asta nu trebuie cu niciun chip să ajungă-n altă parte. Ar fi mai bine s-o trimit cu un comisionar însărcinat să i-o înmâneze personal. Dacă Marlowe e absent, nu trebuie s-o lase la biroul lui.

Doamna Manderson făcu un gest de aprobare.

— Am eu grijă de asta. Aşteaptă câteva minute.

Când Mabel Manderson se înapoie în cameră, îl găsi pe Trent căutând în sertarul cu partituri. Ea se aşeză pe covor lângă el, acoperită pe jumătate de faldurile fustei sale de un cafeniu-închis.

— Spune-mi ceva, Philip – zise ea.

— Aş dori ca ceea ce vrei să-ţi spun să se afle printre puţinele lucruri pe care le ştiu.

— Când l-ai văzut ieri seară pe unchiul meu, i-ai vorbit despre... despre... noi?

— Nu – răspunse el. Îmi amintesc că mi-ai recomandat să nu

vorbesc cu nimeni ’despre asta. Tu, numai tu eşti aceea care vei hotărî dacă e cazul ca lumea să fie pusă la curent acum sau mai târziu, nu-i aşa?

— Atunci, vrei să-i spui? murmură ea, lăsându-şi ochii în jos, spre mâinile sale împreunate. Aş vrea să-i spui tu. Dacă te gândeşti bine, cred că o să înţelegi de ce. Atunci totul e în ordine – încheie dânsa, ridicându-şi din nou ochii spre el, şi timp de câteva clipe, în cameră se aşternu tăcerea.

Trent se înfundă în fotoliu, lăsându-se pe spate.

— Cât de ciudată e lumea! strigă el. Mabel, vrei să cânţi la pian ceva, care să exprime bucuria simplă, naturală, fără nimic spinos sau tulbure, ci numai bucuria care s-a revărsat spre binefacerea universului? Este o stare care nu poate dura la infinit, aşa că trebuie s-o gustăm până la epuizare.

Mabel Manderson se duse la pian şi, gânditoare, făcu vreo câteva acorduri. Apoi începu să improvizeze, să creeze variaţii pasionante pe tema ultimului fragment din Simfonia a 9-a, care seamănă, probabil, cu încântătoarea vibraţie provocată de deschiderea porţilor paradisului.

Capitolul XV.
De două ori viclenie

În camera care domina de sus parcul Sf. James, lângă fereastră se afla un birou vechi, masiv, din lemn de stejar. Încăperea spaţioasă părea mobilată şi decorată de un om cu gust, dar pretutindeni observai amprenta unui celibatar. John Marlowe descuie biroul şi scoase un plic lung şi gros din fundul unui sertar.

— După câte înţeleg – zise el către Cupples – aţi citit acest manuscris.

— L-am văzut pentru prima dată acum două zile – replică domnul Cupples, care şedea pe o sofa, examinând camera cu o privire blajină. L-am discutat amănunţit.

Marlowe se întoarse către Trent:

— Iată manuscrisul dumneavoastră – spuse, el, punând plicul pe masă. L-am citit de trei ori. Nu cred că altcineva ar fi fost în stare să se apropie atât de mult de adevăr ca dumneavoastră în această relatare.

Trent păru că nu ţine seamă de compliment. Stătea liniştit lângă masă, cu ochii aţintiţi la foc, cu picioarele sale lungi băgate sub scaun.

— Vreţi să spuneţi – zise el, trăgând plicul mai aproape – că

mai există multe lucruri pe care aveţi să ni le dezvăluiţi acum, ca să cunoaştem întregul adevăr? Suntem gata să vă ascultăm. Cred că va fi o istorisire lungă şi cu cât va fi mai lungă, cu atât mai bine, îmi va satisface curiozitatea; aş vrea să înţeleg totul. Cred că ceea ce dorim amândoi să aflăm în primul rând e cu ce ochi îl priveaţi pe Manderson şi relaţiile dumneavoastră cu el. Mi-am dat seama de la început că firea acestui om, mort acum, a fost factorul esenţial al acestei drame.

— Aveţi dreptate – observă Marlowe cu amărăciune.

El străbătu camera şi se aşeză pe un scaun aflat în apropiere de şemineu.

— Voi începe precum doriţi.

— Daţi-mi voie să vă spun mai întâi – interveni Trent, privindu-l pe Marlowe drept în ochi, în timp ce punea degetul pe plic – că, deşi am venit să vă ascult, n-am încă niciun motiv să mă îndoiesc de concluziile consemnate aici. Vă daţi seama că ceea ce ne veţi spune constituie apărarea dumneavoastră?

— Da, foarte bine.

Marlowe era de un calm desăvârşit şi absolut stăpân pe sine: un om cu totul diferit de fiinţa aceea nervoasă şi tracasată de la Marlstone, cu un an, şi jumătate mai înainte, pe care şi-o amintea Trent. Înalt şi zvelt, făcea impresia unui bărbat sănătos şi viguros. Avea o frunte senină, iar ochii săi albaştri erau foarte limpezi, deşi, când făcea o pauză ca să-şi adune ideile, mai păstrau încă acea expresie care stârnise atât de mult curiozitatea lui Trent la prima lor întâlnire. Numai ridurile ce-i crispau colţurile gurii arătau că se găsea într-o situaţie grea, căreia era hotărât să-i facă faţă.

— Sigsbee Manderson era un om anormal – începu Marlowe cu o voce liniştită. Cei mai mulţi oameni foarte bogaţi pe care i-am întâlnit în America îşi acumulaseră bogăţiile fie datorită unei

lăcomii ieşite din comun, fie printr-o muncă anormală, printr-o forţă personală anormală sau un noroc anormal. Niciunul dintre ei nu se bucura de o inteligenţă remarcabilă. Pe Manderson, la rândul lui, îl desfăta acumularea banilor; asta era ideea lui fixă; era un om cu o voinţă de fier; avusese şi el partea lui de noroc, dar se deosebea de ceilalţi prin inteligenţa lui deosebită. Poate că în America vi se va spune că perseverenţa lui nemiloasă în atingerea scopurilor era trăsătura esenţială a caracterului său; dar acolo sunt sute de oameni de afaceri în stare să-şi urmărească planurile cu aceeaşi lipsă de respect pentru alţii, dacă ar fi putut concepe planuri ca ale lui.

Nu vreau să spun că americanii nu sunt inteligenţi; ca naţiune, poate că sunt de zece ori mai inteligenţi decât noi; dar eu nu am întâlnit niciodată un alt american care să fi dovedit atâta chibzuinţă şi prevedere, să fi avut o memorie, o tenacitate şi o inteligenţă atât de sigure, calităţi de care a dat dovadă Manderson în toate acţiunile sale de-a lungul carierei lui financiare. Era supranumit adesea în ziare: „Napoleonul Wall Street-ului", dar puţini oameni ştiau atât de bine ca mine cât de potrivită era această poreclă. În primul rând nu uita niciodată un fapt care putea să-i fie de folos într-o bună zi; el îşi vedea de afaceri după un plan dinainte stabilit, folosind aceleaşi metode pe care Napoleon, din câte am citit, le folosea în planurile lui de campanie. El studia fenomenele vieţii financiare cu ajutorul unor rapoarte speciale întocmite pentru dânsul la mici intervale de timp, pe care le avea mereu la îndemână; de îndată ce se bucura de un moment de răgaz, studia din nou rapoartele despre cărbune, grâu sau căile ferate, sau despre oricare altă problemă economică. Apoi concepea cel mai îndrăzneţ şi rafinat plan de luptă dintre toate cele imaginate de ceilalţi oameni de afaceri. După câtva timp, lumea a izbutit să descopere că Manderson nu

lua niciodată într-o afacere hotărârea care părea evident cea mai bună; însă nimeni nu a reuşit să-şi dea seama exact de această trăsătură genială; el acţiona totdeauna prin surprindere, şi o mare parte din succesele sale se datorau acestui factor. În clipa când se auzea că patronul porneşte la atac, Wall Street-ul se alarma, şi toţi adversarii săi păreau că cedează ca prin farmec. Planuri asemănătoare cu cel pe care vi-l voi descrie s-au înfiripat în mintea multor oameni şi poate că Manderson l-a ticluit până în cele mai mici amănunte dimineaţa, pe când se bărbierea.

Am crezut totdeauna că cele câteva picături de sânge indian din vinele sale ar putea explica în mare măsură viclenia şi cruzimea care-l caracterizau. Dar, ciudat, în afară de el şi de mine, nimeni nu cunoştea acest amănunt. Am făcut această descoperire într-o zi, când mi-a cerut să mă folosesc de înclinaţia mea spre cercetările genealogice, ca să lămuresc istoria foarte obscură a familiei sale. Am aflat atunci că în vinele lui curgea sângele unei căpetenii indiene irocheze numit Montour şi a soţiei acestuia, o franţuzoaică teribilă, care a condus acum două sute de ani întreaga politică a triburilor indiene. În vremea aceea, bărbaţii din familia Manderson făceau negoţ de blănuri la graniţa Pennsylvaniei şi mai mulţi dintre ei s-au căsătorit cu femei indiene. Poate că prin vinele lui Sigsbee Manderson curgea sânge indian şi de la alţi strămoşi decât Montour, din uniri anterioare şi ulterioare; nu am putut desluşi, antecedentele unor femei din familia Manderson, fiindcă înainte ca ţara să ajungă în stadiul civilizării complete, s-au scurs multe generaţii de pionieri. Din cercetările întreprinse mi-am format convingerea că există mult sânge indian în arborele genealogic a o mulţime de americani din zilele noastre. Membrii familiilor venite mai târziu s-au căsătorit mereu cu membrii familiilor mai vechi, şi la acestea din urmă se găseau numeroase urme de sânge indian, cu care de altfel se şi

mândreau. Dar Sigsbee Manderson mai degrabă se ruşina de sângele său amestecat, simţământ care cred că s-a accentuat când a apărut problema negrilor după războiul de secesiune. El a rămas ca trăsnit când i-am comunicat taina ascendenţilor săi, şi de atunci a ascuns-o cu mare grijă faţă de oricine. Desigur că n-am vorbit cu nimeni despre asta în timpul vieţii sale şi cred că era convins că nici n-o voi face; dar bănuiesc că din clipa aceea am început să-i fiu nesuferit. Asta s-a petrecut cam cu un an înainte de moartea lui.

— Avea Manderson – întrebă Cupples atât de brusc, încât ceilalţi tresăriră – vreo convingere religioasă precisă?

Marlowe se gândi o clipă.

— Nu ştiu să fi avut vreuna. Adoraţia şi rugăciunea îi erau cu totul necunoscute, în măsura în care mi-am putut eu da seama, şi nu l-am auzit niciodată vorbind de religie. Mă îndoiesc să fi avut vreodată un simţământ adevărat în legătură cu Dumnezeu, sau să fi fost capabil să cunoască dumnezeirea prin emoţii. Dar cred că am înţeles că pe când era copil i s-a dat o educaţie religioasă cu un puternic accent moral. Viaţa sa particulară, în sensul limitat al acestui cuvânt, era ireproşabilă. Aş putea spune că era aproape un ascet, dacă nu ţin seama de faptul că fuma. Am trăit lângă el timp de patru ani, şi în vremea asta nu l-am surprins cu nicio minciună, cu toate că folosea viclenia sub alte forme. Puteţi să înţelegeţi sufletul acestui om, care nu a şovăit să ia orice măsură ca să-i înşele pe semenii săi, care a folosit orice truc al pieţei ca să-i ruineze, dar care avea, totuşi, scrupule severe să nu rostească vreo minciună nici măcar în chestiunile cele mai neînsemnate? Ei bine, aceasta era firea lui Manderson şi nu numai a lui! Presupun că starea asta de spirit se poate compara cu aceea a unui soldat, om cinstit de felul său, dar care nu şovăie o clipă să-l doboare pe inamic. Regulile jocului îndreptăţesc

această purtare şi ele se pot aplica şi în domeniul marii finanţe, cel puţin în privinţa oamenilor de afaceri. Numai că ei trăiesc într-un război neîntrerupt.

— O lume destul de tristă – observă domnul Cupples.

— Aveţi dreptate – încuviinţă Marlowe. Spuneam aşadar că oricine putea să aibă încredere în cuvântul lui Manderson, dacă i-l dădea în mod formal. Prima oară când l-am auzit rostind o minciună grosolană a fost în seara morţii sale, şi pentru faptul că am auzit-o, am scăpat de a fi acuzat că l-am ucis şi, deci, de a fi spânzurat.

O clipă, Marlowe se uită ţintă la becul electric de deasupra capului său, iar Trent se mişcă nerăbdător în scaunul lui.

— Înainte de a ajunge la acest punct – zise detectivul amator – spuneţi-ne exact care au fost raporturile dumneavoastră cu Manderson în cei câţiva ani petrecuţi alături de el?

— Am fost totdeauna în termeni foarte buni de la început până la sfârşit – răspunse Marlowe. Nu putea fi vorba de o prietenie, fiindcă el nu era omul care să-şi facă prieteni, însă relaţiile noastre, privite din punctul de vedere al unui angajat de încredere şi patronul lui, au fost excelente. După ce mi-am luat diploma la Oxford, am intrat imediat în serviciul lui ca secretar particular. Aş fi putut activa în cadrul societăţii conduse de tatăl meu, unde activez acum, dar acesta m-a sfătuit să colind lumea timp de un an sau doi. Am primit deci acest post de secretar, care părea să-mi tăgăduiască o întinsă şi variată experienţă, dar în loc să rămân în serviciul lui un an sau doi, am rămas patru, adică până la moartea sa. Oferta de angajare din partea lui Manderson mi-a venit de la lucrul pe care mă bizuiam cel mai puţin în găsirea unei situaţii: jocul de şah.

Auzind aceste ultime cuvinte, Trent bătu din palme cu o exclamaţie surdă. Interlocutorii săi îl priviră uimiţi.

— Şahul! repetă Trent. Ei bine, domnule Marlowe, ştiţi ce m-a izbit în primul rând când ne-am văzut pentru întâia dată? Privirea dumneavoastră. În clipa aceea nu ştiam unde o mai văzusem, dar acum ştiu. În ochii faimosului Nikolai Korceaghin, cu care am călătorit în acelaşi compartiment de tren timp de două zile. Mi-am spus atunci că nu voi uita niciodată expresia ochilor unui şahist, totuşi, nu am recunoscut-o când v-am întâlnit pe dumneavoastră. Iertaţi-mă că v-am întrerupt – îşi curmă Trent tirada în mod brusc, reluându-şi poziţia nemişcată de mai înainte.

— Am jucat şah din copilărie şi cu jucători buni – continuă Marlowe simplu. E un dar înnăscut, dacă se poate spune astfel. La universitate eram tot atât de tare ca oricare altul de acolo, şi în timpul şederii mele în oraşul universitar mi-am consacrat cea mai mare parte din timp şahului şi societăţii dramatice a Universităţii din Oxford. Ştiţi, desigur, că la Oxford ai nenumărate posibilităţi de a te distra în dauna studiilor, posibilităţi încurajate chiar de administraţie. Ei bine, într-o zi, către sfârşitul ultimului an de studii, dr. Munro, de la *Queen’s College*, pe care nu-l învinsesem niciodată la şah, m-a chemat la dânsul. A început prin a-mi spune că joc foarte bine şah. I-am mulţumit pentru amabilitate, şi el a adăugat: „Se pare că-ţi place şi vânătoarea, nu-i aşa?” Am răspuns: „Din când în când”. „N-ai de făcut altceva mai bun?” a continuat el. „Nu”, i-am răspuns eu. Tonul conversaţiei nu-mi plăcea de loc, fiindcă bătrânul cam avea darul să-i scoată pe tineri din sărite cu felul său de a vorbi. El a mormăit ceva şi mi-a spus până la urmă că se luau informaţii despre mine pentru un american foarte bogat, care voia să angajeze un secretar englez. Mi-a mai spus că americanul se numea Manderson. Părea că dr. Munro nu mai auzise de numele ăsta, fapt foarte posibil, fiindcă nu deschidea niciodată un ziar şi

timp de treizeci de ani nu dormise o singură noapte în afara incintei colegiului. Bătrânul gentleman mă informă că dacă aş izbuti să-mi îmbunătăţesc ortografia, aş avea şanse să obţin acest post, fiindcă singurele condiţii neapărat necesare puse de Manderson erau: să fii un bun jucător de şah, un bun călăreţ şi să fi trecut examenele Universităţii din Oxford.

Aşa am ajuns eu secretarul lui Manderson. Noua mea funcţie mi-a plăcut de la început foarte mult. Nu prea ai vreme să te plictiseşti când eşti în floarea vârstei şi în serviciul unui plutocrat american foarte activ. În plus, mai eram şi independent. Tatăl meu trecea pe atunci printr-o grea perioadă financiară şi am fost foarte bucuros să mă pot lipsi de banii pe care mi-i trimitea el. La sfârşitul primului an, Manderson mi-a dublat salariul. „Sunt mulţi bani” – mi-a spus dânsul – „dar nu cred că-i irosesc”. Mă-nţelegi că în vremea aceea aveam mai multe însărcinări decât să-l însoţesc la călărie şi să joc seara şah cu el, ceea ce era o obligaţie esenţială. Mă ocupam de imobilele sale, de ferma lui din Ohio, îi organizam vânătorile în statul Maine, aveam grijă de caii, maşinile şi iahtul lui. Eram un „mersul trenurilor” ambulant şi un expert în cumpărarea ţigărilor. Învăţam mereu câte ceva nou.

Ei bine, acum vă daţi seama de raporturile mele cu Manderson în decursul ultimilor doi sau trei ani pe care i-am petrecut în serviciul său. În general, am avut o viaţă fericită. Făceam o muncă variată şi interesantă; aveam şi timp să mă distrez, şi bani ca să cheltuiesc. La un moment dat, aproape că-mi pierdusem minţile după o tânără fată americană şi am trecut atunci prin câteva momente grele; dar perioada aceea mi-a dat posibilitatea să cunosc bunătatea doamnei Manderson.

Spunând aceste cuvinte, Marlowe înclină uşor capul spre Cupples, apoi continuă:

— Poate că dânsa vă va vorbi o dată despre asta. În ceea ce-l

priveşte pe Manderson, el s-a purtat cu mine mereu cu aceeaşi bunăvoinţă, în ciuda schimbării survenită în comportarea sa din ultimele luni, pe care o cunoaşteţi. M-a tratat bine şi cu generozitate, dar fără simpatie, căci aşa îi era firea; nu mi-a făcut nicio singură clipă impresia că era mai puţin mulţumit de contractul încheiat cu mine. Aceasta era exact situaţia raporturilor dintre noi. Şi tocmai din cauză că atitudinea sa faţă de mine nu se schimbase câtuşi de puţin până în ziua morţii, m-a uluit atât de mult descoperirea neaşteptată din noaptea aceea: ura neîmpăcată pe care o nutrea în suflet împotriva mea.

Privirile lui Trent se încrucişară o clipă cu ale lui Cupples.

— Înainte de momentul acela, nu aţi bănuit niciodată că vă urăşte? întrebă Trent.

Iar Cupples întrebă aproape în acelaşi timp:

— Din ce cauză credeţi că vă ura?

— Până în seara aceea – răspunse Marlowe – nu am bănuit câtuşi de puţin că ar putea avea un motiv de nemulţumire oricât de neînsemnat împotriva mea. Nu ştiu de când era stăpânit de acest sentiment şi nu-mi pot închipui ce anume l-a putut stârni. M-am văzut silit să cred, gândindu-mă, în cursul groaznicelor zile care au urmat după moartea sa, că ura lui se datora unei idei fixe, de nebun, care-şi închipuia că complotez împotriva lui, fiindcă ideile de acest fel sunt frecvente la demenţi. Nu încape nici cea mai mică îndoială că sentimentul acesta se născuse dintr-o idee fixă absolut nebunească. Dar cine poate sonda abisurile închipuirii unui bezmetic? Puteţi să înţelegeţi starea de spirit a unui om care se condamnă la moarte ca să-l dea pe cel pe care-l urăşte pe mâna călăului?

Cupples se mişcă brusc pe scaun.

— Vreţi să spuneţi că Manderson şi-a provocat el însuşi moartea? întrebă el.

Trent îi aruncă acestuia din urmă o privire nerăbdătoare, apoi începu să examineze cu atenţie chipul lui Marlowe, care se destindea. Datorită faptului că destăinuirile îl uşuraseră, obrajii lui îşi recăpătaseră culorile normale şi nu mai era încordat.

— Da, declar asta categoric! răspunse Marlowe scurt, privindu-l în ochi pe Cupples, care dădu din cap aprobator.

— Înainte de a trece la dovedirea afirmaţiei dumneavoastră – remarcă bătrânul Cupples cu tonul cuiva care ar discuta o problemă de natură abstractă, ar trebui subliniat faptul că starea de spirit pe care i-o atribuiţi lui Manderson era...

— Ar fi mai bine să ascultăm mai întâi întreaga poveste – îl întrerupse Trent, punând uşor mâna pe braţul lui Cupples. Ne-aţi explicat stadiul relaţiilor dintre dumneavoastră şi Manderson – continuă el, întorcându-se spre Marlowe. Vreţi să ne istorisiţi acum faptele care s-au întâmplat în noaptea crimei?

Marlowe se înroşi puţin sesizând uşoara subliniere a cuvântului *„fapte"*. Apoi se învioră.

— Eu şi Bunner am cinat duminică seara cu domnul şi doamna Manderson – începu el, cântărindu-şi cuvintele. Cina s-a desfăşurat ca de obicei când luam masa împreună. Manderson a fost tăcut şi posomorât, aşa cum ne obişnuisem să-l vedem în ultima vreme. Noi, ceilalţi trei, am susţinut întreaga conversaţie. Cred că ne-am ridicat de la masă cam în jurul orei nouă. Doamna Manderson s-a retras în salon, şi Bunner s-a dus la hotel să-şi vadă un prieten. Manderson mi-a cerut să-l însoţesc până în livada din spatele casei, spunând că vrea să-mi vorbească. Ne-am plimbat împreună în lung şi-n lat, în timp ce el îşi fuma trabucul cu liniştea lui de totdeauna. Mi-a vorbit cu calm şi hotărâre, fără să ne audă nimeni. Niciodată nu mi se păruse mai lucid şi mai binevoitor ca atunci. Mi-a cerut să-i fac un serviciu important. Era vorba de o speculaţie financiară de mari proporţii, a cărei

taină trebuia păstrată. Bunner nu ştia nimic, şi chiar eu, cu cât aflam mai puţin, cu atât era mai bine, zicea el. Îmi cerea să-i respect cu exactitate instrucţiunile, fără să caut să aflu temeiurile lor.

Felul acesta de a acţiona era cu totul caracteristic metodei sale de lucru. Dacă avea uneori nevoie să se folosească de un om ca de o simplă unealtă, îi vorbea astfel, fără ocol. Se folosise de mine în felul acesta de multe ori. L-am asigurat că se poate bizui pe mine şi că-i stau la dispoziţie. „Imediat?” m-a întrebat el şi bineînţeles că eu i-am răspuns „da”.

Atunci, Manderson a aprobat din cap, continuând, vă repet vorbele sale aşa cum mi le amintesc: „Ei bine, ascultă! Există un om în Anglia angajat în această afacere ca şi mine; omul acesta ar trebui să plece mâine la Paris cu pachebotul care părăseşte luni portul Southampton cu destinaţia Lé Hâvre. Numele său e George Harris, cel puţin, călătoreşte sub acest nume. Ţi-aminteşti de numele lui?” „Desigur – am răspuns eu – acum o săptămână mi-aţi dat dispoziţia să reţin o cabină pe numele acesta pentru pachebotul de mâine. V-am dat biletul”. „Iată-l – a zise Manderson, scoţându-l din buzunar. Acum, a continuat el, subliniind cu vârful trabucului, după obiceiul său, fiecare vorbă, George Harris nu trebuie să părăsească Anglia. Mi-am dat seama că pentru succesul planului meu trebuie să rămână neapărat acolo unde este. Pe de altă parte, de Bunner am nevoie aici. Dar cineva trebuie să plece cu pachebotul de mâine, ca să ducă la Paris câteva acte importante, fiindcă altfel tot planul meu se va prăbuşi. Vrei să te duci dumneata?” „Negreşit, am răspuns. Sunt aici ca să ascult ordinele dumneavoastră”.

Manderson şi-a muşcat ţigara şi a continuat: „Prea bine, însă de data aceasta nu e vorba de ordine obişnuite, de ceea ce se poate cere în general de la un angajat. Iată cum stau lucrurile.

Nici eu şi nimeni altul din anturajul meu nu trebuie să apară încă în afacerea care mă preocupă. E un lucru esenţial. Dar oamenii împotriva cărora lupt te cunosc tot atât de bine ca şi pe mine. Dacă se află în unele cercuri că secretarul meu s-a dus la Paris şi a stat de vorbă cu anumite persoane, ceea ce se va afla imediat, totul s-a năruit”, a încheiat el, zvârlindu-şi trabucul şi aruncându-mi o privire cercetătoare.

Aşa cum se prezenta combinaţia asta, nu-mi plăcea, însă nu voiam în niciun caz să compromit şansele lui Manderson în ultimă fază a acţiunii sale. Am vorbit liniştit. I-am spus că am înţeles că trebuie să-mi ascund identitatea şi voi face tot ce e cu putinţă în direcţia asta, fiindcă, de altfel, mă pricep foarte bine să mă deghizez.

Manderson a dat din cap aprobându-mă şi a spus: „Foarte bine; ştiam că n-o să mă laşi în clipa asta grea”. Apoi mi-a dat instrucţiunile respective: „Iei maşina chiar acum şi pleci la Southampton, deoarece cu trenul nu poţi să ajungi la timp. Vei fi pe drum toată noaptea. Afară de cazul că se întâmplă vreun accident, vei ajunge acolo mâine la şase dimineaţa. Dar la orice oră ai sosi, du-te imediat la Bedford Hotel şi întreabă de George Harris. Dacă-l găseşti, spune-i că pleci la Paris în locul lui şi roagă-l să-mi telefoneze aici, la Marlstone. Este foarte important ca el să afle asta cât mai curând. Dacă nu-l găseşti, înseamnă că a primit instrucţiunile pe care i le-am telegrafiat astăzi şi nu s-a mai dus la Southampton. În această eventualitate nu mai e nevoie să te interesezi de el, ci numai să aştepţi pachebotul. Poţi să laşi maşina la un garaj pe un nume de împrumut, dar cu niciun preţ să nu-l dai pe-al meu. Nu ştiu cum o să te deghizezi, însă oricum, ai grijă să fie ceva reuşit. Pe vapor vei călători sub numele de George Harris. Poţi face orice, dar fii cu băgare de seamă să nu vorbeşti cu nimeni prea mult. Când soseşti la Paris,

închiriază o cameră la hotelul St. Petersburg. Vei primi acolo o notă sau un mesaj pentru George Harris cu adresa la care trebuie să duci trusa de piele pe care ţi-o voi da. Aceasta e încuiată cu cheia şi să ai mare grijă de ea. Ai înţeles bine tot ce ţi-am spus?”

Am repetat instrucţiunile. L-am întrebat apoi dacă după ce voi da trusa în primire, mă voi putea întoarce în Anglia. „De îndată ce vei voi – mi-a răspuns el. Să nu uiţi însă un lucru: orice s-ar întâmpla, nu trebuie nici să-mi scrii, nici să-mi telefonezi în tot timpul acestei călătorii. Dacă nu vei primi mesajul din partea mea imediat după sosirea dumitale la Paris, vei aştepta până când îl vei primi, zile întregi de va fi nevoie. În special să te fereşti de orice comunicare cu mine. Mă-nţelegi? Acum pregăteşte-te cât mai iute posibil. Te voi însoţi şi eu în maşină o bucată de drum. Grăbeşte-te!”

Asta a fost, după câte-mi amintesc, esenţialul convorbirii mele cu Manderson din seara aceea. M-am dus imediat în camera mea, am îmbrăcat un alt costum de haine şi am înghesuit repede în valiză cele câteva obiecte de care aveam nevoie. Eram cu totul zăpăcit, nu atât din cauza caracterului straniu al misiunii mele, cât a grabei cu care trebuia să lucrez. Mi-aduc aminte că ultima oară când v-am întâlnit v-am spus – adăugă Marlowe, întorcându-se spre Trent – că Manderson avea aceeaşi înclinare ca şi compatrioţii lui să acţioneze în viaţă ca într-un roman. Era încântat, celelalte lucruri fiindu-i indiferente, să creeze mistere şi melodrame şi mi-am spus că punerea în scenă a acestei noi afaceri îi era absolut caracteristică. Am coborât scara în grabă şi l-am găsit în bibliotecă. Acolo mi-a înmânat o trusă de piele groasă, lungă de aproape zece degete şi lată de şase, care era închisă cu o cureluşă cu broască. Am putut s-o bag, forţând-o puţin, în buzunarul lateral al hainei mele, apoi m-am repezit să scot maşina din garajul din spatele casei.

Pe când aduceam maşina dinaintea peronului, m-a străfulgerat un gând care m-a descumpănit. Mi-am amintit că nu aveam decât câţiva şilingi în buzunar.

În ultimul timp mă găseam, din propria mea vină, în lipsă de bani; vă voi spune din ce cauză, fiindcă, după cum veţi vedea numaidecât, acesta e punctul esenţial al celor petrecute. Trăiam de câtăva vreme din împrumuturi. De când intrasem în serviciul lui Manderson, aruncam banii în dreapta şi în stânga fără nicio chibzuială; fiind foarte sociabil, aveam mulţi prieteni din categoria de tineri din New York, care nu au altă preocupare decât să cheltuiască sumele importante primite de la părinţii lor. Şi, deoarece eram foarte bine plătit, mă străduiam din răsputeri să-i urmez cu totul în această amuzantă ocupaţie. Am izbutit să înscriu la capitolul „credit” câteva sume în registrul meu personal până când am început, mai degrabă din simplă curiozitate să fac speculaţii de bursă. E o poveste veche, mai ales în Wall Street. Am crezut că e uşor, şi la început am avut noroc. Mi-am făgăduit să fiu totdeauna prevăzător şi aşa mai departe. Dar a venit ziua când m-am aventurat mai mult decât îmi îngăduiau mijloacele. Într-o singură săptămână nu numai că depăşisem creditul din registrul meu, după cum s-a exprimat Bunner, când i-am spus, dar mai contractasem şi unele datorii. Primisem o lecţie serioasă. Pentru a ieşi din impas, m-am dus la Manderson şi i-am spus ce făcusem, vorbindu-i de situaţia în care mă aflam. El m-a ascultat, zâmbind sarcastic, apoi mi-a avansat o sumă în contul salariului meu, arătându-mi, cu acest prilej, un sentiment oarecum ceva mai apropiat de simpatie decât oricând, ca să pot ieşi din încurcătură. „Să nu mai joci la bursă”, a fost tot ce mi-a spus el.

Dar în seara aceea de duminică, Manderson ştia că nu aveam aproape nicio lăscaie. Ştia că şi Bunner îmi cunoştea situaţia.

Poate ştia şi că împrumutasem câteva lire de la Bunner ca bani de buzunar, până la viitorul cec ce mi se cuvenea, de altfel, foarte redus, datorită avansului luat ca să-mi plătesc datoriile. Vă rog să ţineţi bine minte că Manderson era la curent cu toate acestea.

După ce am oprit automobilul în faţa peronului casei, m-am dus numaidecât în bibliotecă şi i-am explicat lui Manderson situaţia grea în care mă găseam.

Ceea ce a urmat, oricât de neînsemnat ar părea, mi-a dat impresia că Manderson nu era sincer cu mine. Abia am pronunţat cuvântul „cheltuieli", că el şi-a şi dus mâna în mod mecanic la buzunarul din stânga pantalonilor, unde avea totdeauna un mic portofel cam cu vreo sută de lire în bilete de bancă. Asta era o obişnuinţă atât de înrădăcinată la el, încât am fost foarte uimit văzându-l că-şi întrerupe brusc gestul schiţat; dar am fost şi mai uimit auzindu-l scoţând o înjurătură cu voce scăzută. Era pentru prima oară când înjura în faţa mea, însă Bunner îmi spusese că patronul se manifestase deseori în felul acesta când erau singuri. M-am întrebat imediat: „Şi-o fi rătăcit portofelul?" Dar mi s-a părut că nici pierderea a o sută de lire nu-i putea modifica în niciun chip planul, şi vă voi lămuri de ce. Cu o săptămână înainte, când mă dusesem la Londra pentru diferite comisioane, inclusiv reţinerea unei cabine pentru George Harris, retrăsesem o mie de lire pentru Manderson de la bancherii săi şi, potrivit indicaţiilor sale, cerusem să mi se dea suma în bancnote de o valoare mică. Nu cunoşteam intenţiile lui Manderson în legătură cu această sumă în numerar neobişnuit de mare, dar ştiam sigur că biletele de bancă se găseau într-un sertar al biroului său din bibliotecă, încuiat cu cheia. Cel puţin, în după-amiaza aceea bancnotele se aflau acolo, fiindcă îl văzusem pe Manderson stând la birou şi numărându-le.

Însă în loc să se ducă la birou, Manderson a rămas nemişcat,

cu ochii la mine. Părea furios, dar, treptat, şi-a recăpătat stăpânirea de sine până ce s-a liniştit cu totul. „Aşteaptă-mă în maşină, a murmurat el; mă duc să caut bani”. Am ieşit împreună, şi în timp ce eu îmi îmbrăcam pardesiul în hol, l-am văzut intrând în salon, care, după cum ştiţi, avea o uşă spre vestibul.

Am început să mă plimb în lungul şi-n latul peluzei din faţa casei, fumând o ţigară. Mă întrebam ce se întâmplase cu cele o mie de lire. Poate că Manderson le încuiase în salon; dar de ce acolo? Apoi, pe când treceam prin dreptul unei ferestre a salonului, am observat silueta doamnei Manderson conturându-se pe fondul perdelei subţiri de mătase. Stătea în dreptul scrinului. Fereastra era deschisă şi, în trecere, am auzit-o spunând: „Nu am aici nici măcar treizeci de lire; îţi ajung?” Nu am putut auzi răspunsul, însă umbra lui Manderson s-a suprapus în clipa următoare peste aceea a soţiei sale, şi am auzit clinchetul banilor. Apoi, cum el stătea lângă fereastră şi eu eram pe punctul de a mă îndepărta, am desluşit aceste cuvinte, pe care le pot repeta foarte exact, fiindcă m-au uimit într-atât, încât mi s-au întipărit adânc în memorie: „Acum plec, Marlowe m-a convins să fac o plimbare cu maşina sub clar de lună. A stăruit foarte mult, spunând că mă va ajuta să dorm şi poate că are dreptate”.

V-am povestit că timp de patru ani nu-l auzisem niciodată pe Manderson spunând direct niciun fel de minciună, mare sau mică. Eram convins că înţelesesem moralitatea foarte superficială a acestui om ciudat şi aş fi jurat că dacă i s-ar fi pus o întrebare pe neaşteptate, pe care nu ar fi putut-o evita, sau ar fi refuzat să răspundă, sau ar fi spus adevărul. Şi ce-mi auziseră urechile? Nu era nici măcar un răspuns la o întrebare, ci o afirmaţie intenţionată, exprimată în termeni precişi, şi cu totul falsă. Lucrul de neînchipuit se produsese. Aveam aproape senzaţia că cineva

pe care-l cunoşteam foarte bine mă pălmuise chiar în clipa când simţeam unul pentru altul o foarte mare simpatie. Sângele mi s-a urcat la cap şi m-am oprit pe peluză. Am stat acolo încremenit până ce am auzit paşii lui Manderson la uşa principală, când mi-am revenit şi m-am urcat în maşină. El mi-a întins un săculeţ de bancă în care se aflau câteva bancnote şi aur. „Aici e mai mult decât ai nevoie”, a spus Manderson, în timp ce eu băgăm mecanic săculeţul în buzunar.

Timp de câteva minute, am discutat cu Manderson, efectuând un „*tour de force*”, de care e un om în stare când e foarte încordat şi emoţionat, despre ruta cea mai bună a călătoriei mele. Traseul acesta spre Southampton îl străbătusem de mai multe ori, ziua, şi cred că am discutat cât se poate de calm şi de natural. Dar în timp ce vorbeam, mintea mi se îneca în temeri şi bănuieli stârnite din senin. Nu-mi dădeam seama de ce anume mă temeam. Simţeam o teamă de nedescris în legătură cu Manderson. Abia mi se strecurase teama în suflet, că m-a copleşit ca o armată invadatoare. Simţeam, aproape eram convins, că se va petrece cu mine ceva nedrept şi sinistru. Cu toate acestea părea sigur că Manderson nu mă duşmănea. Apoi, gândurile mi se îmbulzeau în minte cu o rapiditate uluitoare, în căutarea unui răspuns la întrebarea de ce minţise Manderson? Şi-mi simţeam sângele pulsându-mi cu putere în urechi cu întrebarea: „Unde sunt cele o mie de lire?”

Raţiunea se lupta zadarnic să înlăture gândul că între teama mea şi dispariţia banilor nu era nicio legătură. Instinctul meu de om ameninţat de o primejdie nu voia să ţină seamă de glasul ei. Când maşina porni, angajându-se pe curba drumului, parcă altcineva decât mine izbuti să ţină volanul şi să conducă automobilul, făcând din când în când observaţii ocazionale, banale, pe măsură ce alunecam sub clar de lună. Mă stăpâneau o

zăpăceală şi o alarmă nelămurită, cu mult mai îngrijorătoare decât orice teamă întemeiată pe care o simţisem vreodată.

Vă amintiţi că la vreo milă de casă drumul trece pe lângă un grilaj cu o poartă spre stânga, unde era intrarea pe terenul de golf. Acolo Manderson mi-a spus să opresc ca să coboare, şi eu am oprit maşina. „Ţii minte totul, limpede?” m-a întrebat el. Am făcut o sforţare supraomenească să-mi amintesc şi să repet toate instrucţiunile pe care mi le dăduse. „Perfect, a zis dânsul. La revedere. Să nu pierzi punga”. Acestea au fost ultimele lui cuvinte pe care le-am auzit în timp ce automobilul se îndepărta încet.

Marlowe se ridică de pe scaun, apăsându-şi ochii cu mâinile. Era congestionat de emoţia pricinuită de propria lui povestire, şi i se citea în priviri groaza provocată de aceste amintiri, ceea ce îi făcu pe cei doi ascultători să nu scoată o vorbă. El se scutură cu un gest asemănător unui câine, apoi rămase în picioare în faţa şemineului, cu mâinile la spate şi continuă:

— Fără-ndoială că ştiţi amândoi ce înseamnă oglinda retrovizoare de la un automobil.

Trent făcu iute un semn de aprobare, dând din cap cu faţa însufleţită mai dinainte de ceea ce urma să audă, însă Cupples, care simţea o antipatie blajină dar neînduplecată împotriva automobilelor, îşi mărturisi imediat ignoranţa.

— E o mică oglindă rotundă sau adesea dreptunghiulară – îl lămuri Marlowe – montată în partea dreaptă a parbrizului, chiar în faţa celui ce ţine volanul, şi aşezată astfel încât el să poată vedea fără să se-ntoarcă dacă vreo altă maşină din spate e pe punctul de a-l depăşi. E vorba de un dispozitiv obişnuit, şi de un astfel de dispozitiv dispunea şi automobilul acela. Când maşina s-a pus în mişcare şi nu l-am mai auzit pe Manderson vorbind în spatele meu, am văzut în oglindă o imagine pentru care aş da

orice pe lume s-o pot uita.

Marlowe tăcu o clipă, cu ochii la peretele din faţa lui.

— Am văzut chipul lui Manderson – începu el iar, cu o voce joasă. Stătea pe şosea, numai la câţiva metri în spatele maşinii, uitându-se după mine; razele lunii îi luminau faţa din plin, şi oglinda îi surprinsese întâmplător chipul pentru o clipă.

Reflexul condiţionat este într-adevăr un lucru minunat. Nu am mişcat nici mâna, nici piciorul pe mecanismele de conducere ale maşinii. Într-adevăr, aş putea spune că obişnuinţa de a conduce m-a făcut să rezist acestui şoc. Desigur că aţi citit în cărţi că uneori poţi vedea iadul în privirea unui om, însă nu vă puteţi da seama cât de potrivită e această metaforă.

Dacă n-aş fi ştiut că e vorba de Manderson, nici nu i-aş fi recunoscut chipul. Era chipul unui om nebun, hidos, răvăşit de o ură imbecilă, cu dinţii dezgoliţi de un rânjet ca al unei maimuţe sălbatice, şi plin de triumf... Şi-apoi ochii... În mica oglindă retrovizoare nu am putut avea decât imaginea chipului său. N-am văzut nimic din gesturile care subliniau probabil masca aceea lividă întoarsă spre mine. Şi această imagine groaznică nu am zărit-o decât o clipă. Maşina s-a îndepărtat, mărindu-şi viteza, şi pe măsură ce înaintam, mintea mea, în care se spulberase acum orice urmă de îndoială şi nedumerire, era tot atât de activă ca şi motorul din faţa mea, Acum ştiam...

În manuscrisul dumneavoastră, domnule Trent, aţi făcut aluzie la iuţeala automată cu care se rânduiesc ideile unei concepţii noi, care-ţi luminează mintea pe neaşteptate. E absolut adevărat. Intensitatea urii cu care cei doi ochi mă priveau din spate plini de venin mi se revărsa în minte ca lumina unui reflector. Acum gândeam foarte clar, ba chiar cu sânge rece, fiindcă ştiam de ce, mai bine zis ştiam acum de cine trebuia să mă tem, şi instinctul îmi spunea că nu e clipa să mă las pradă

emoţiilor care mă copleşeau. Omul mă ura cu energia unui nebun. Lucrul acesta l-am înţeles într-o clipă, oricât de necrezut părea. Dar chipul lui Manderson din noaptea aceea de neuitat îmi dezvăluia ceva mai mult decât o ură neîmpăcată. Îmi arăta triumful acelei uri, o satisfacţie oribilă; bucuria crudă a omului care mă vedea îndreptându-mă spre destinul meu. Asta mi-era clar. Dar care era acel destin?

Am oprit maşina. Străbătusem cam vreo două sute cincizeci de metri şi o cotitură bruscă m-a ascuns vederii din locul unde coborâse Manderson. M-am lăsat pe spate în scaunul meu şi am început să mă gândesc. Nu mă îndoiam că trebuia să mi se întâmple ceva. Unde? La Paris? Probabil, fiindcă de ce mă trimisese acolo cu bani şi cu bilet? Dar de ce la Paris? Asta mă uimea, fiindcă nu aveam idei melodramatice despre oraşul acesta. Deocamdată, punctul acesta nu l-am putut lămuri şi m-am întors la alte aspecte care îmi atrăseseră atenţia în seara aceea. De ce minţise că eu îl convinsesem să meargă la o plimbare sub clar de lună? Ce urmărea cu minciuna asta? Manderson, îmi spuneam eu, se va întoarce fără mine, în timp ce eu mă aflam în drum spre Southampton. Ce va spune despre mine? Cum va explica faptul că s-a întors singur şi fără maşină? Şi, punându-mi această sinistră întrebare, prin minte îmi fulgeră cea mai misterioasă dintre nedumeririle mele: „Unde sunt cele o mie de lire?” Şi în aceeaşi clipă zvâcni şi răspunsul: „Cele o mie de lire sunt în buzunarul meu”.

Am coborât din maşină. Genunchii îmi tremurau şi eram gata să leşin. Acum aveam impresia că întrezăresc întregul complot. Toată povestea cu documentele care trebuiau duse la Paris fusese ticluită ca să mă-nşele. Eu aveam banii lui Manderson asupra mea, şi el va declara că i-am furat; după toate aparenţele, s-ar naşte convingerea că voiam să fug din Anglia, după ce-mi

luasem toate măsurile de prevedere. El ar anunţa imediat poliţia, ştiind cum s-o pună pe urmele mele. Aş fi arestat la Paris, dacă aş ajunge până acolo, trăind sub un nume fals, după ce mă deghizasem şi după ce călătorisem într-o cabină pe care o reţinusem dinainte tot sub un nume fals. Crima mea ar fi astfel crima unui om care, încolţit de pierderea unei sume de bani, avea o nevoie desperată s-o înlocuiască. Iar tot ceea ce aş povesti eu ar fi socotit cu desăvârşire de necrezut şi imposibil.

Deoarece toate aceste sinistre circumstanţe acuzatoare se ridicau împotriva mea, am scos trusa cea groasă din buzunar. Copleşit de intensitatea momentului, nu am şovăit o clipă în convingerea că banii se găseau acolo. În trusă se putea afla foarte bine un teanc de bancnote. Dar cântărindu-l în mână, mi s-a părut că în el se găsea mai mult decât atât. Era prea voluminos ca să fie umplut numai cu bancnote. Dar ce mai pusese Manderson la cale, că să mă acuze? La urma urmei, o mie de lire nu însemna o tentaţie prea mare pentru un om ca mine ca să rişte ocna! Şi, cuprins de această nouă agitaţie, nu mi-am dat seama ce fac, am apucat cu degetele banda de piele care înconjura punga ceva mai sus de încuietoare şi am smuls ciocul încuietorii. Ştiţi că, de obicei, încuietorile astea nu sunt prea solide.

Marlowe tăcu şi se îndreptă spre biroul de stejar de lângă fereastră. Deschise un sertar plin cu diferite obiecte, scoase o cutie cu o mulţime de chei desperecheate şi alese una, care se deosebea de celelalte prin faptul că era legată cu o panglică de culoare roz.

Cheia aceasta i-o întinse lui Trent.

— O păstrez ca pe un fel de amintire funebră – zise el. Asta e cheia încuietorii pe care am forţat-o. Aş fi putut evita cazna de a smulge încuietoarea, dar nu ştiam că această cheie se afla în clipa aceea în buzunarul din stânga al pardesiului meu. Fără îndoială

că Manderson o strecurase acolo pe când pardesiul meu atârna în cuierul din hol sau pe când stătea lângă mine în maşină. S-ar fi putut să nu dau de această cheie micuţă timp de săptămâni de zile; de fapt, nici nu am dat de ea decât după două zile de la moartea lui Manderson, însă poliţia ar fi găsit-o la o percheziţie, în cinci minute. Şi atunci eu, în posesia pungii cu conţinutul ei în buzunarul meu, cu un nume fals şi deghizat cu ochelari, nu aş fi fost în stare să dau altă explicaţie decât pe aceea, foarte puţin convingătoare, că nu ştiam că această cheiţă se află în buzunarul meu.

Trent se jucă o clipă cu cheiţa agăţată de mica panglică roz, apoi întrebă cu însufleţire:

— De unde ştiţi că această cheiţă e de la trusa aceea?

— De îndată ce am găsit-o, m-am urcat sus, în camera în care se afla punga, şi am încercat-o la micul lacăt al acesteia. Ştiam unde o pusesem şi sunt convins că şi dumneavoastră ştiţi, domnule Trent, nu-i aşa? întrebă Marlowe, cu oarecare ironie.

— *Touché*[27] – zise Trent, zâmbind în silă. Într-adevăr, pe masa de toaletă din camera lui Manderson, printre alte felurite obiecte, am găsit o trusă voluminoasă, a cărei încuietoare fusese forţată. Acum declaraţi că dumneavoastră aţi pus-o acolo. Eu, când am descoperit-o, n-am înţeles nimic – încheie Trent şi tăcu.

— Nu aveam niciun motiv s-o ascund – zise Marlowe. Dar să ne întoarcem la istorisirea mea. Am smuls încuietoarea trusei şi am deschis-o la lumina uneia din lămpile maşinii. Ar fi trebuit să prevăd ce voi găsi mai întâi acolo, dar n-am prevăzut.

El tăcu, uitându-se la Trent.

— Era... – începu Trent mecanic, dar se opri. Vă rog, fiţi bun şi nu încercaţi să mă faceţi să intervin mai mult decât am făcut-o –

[27] Atins (în limba franceză în text).

zise detectivul, întâlnind privirea celuilalt. V-am felicitat deja în manuscris pentru inteligenţa dumneavoastră. Nu mai e nevoie s-o dovediţi, determinându-l pe judecătorul care sunt eu acum să vă ajute în mărturisirea dumneavoastră.

— Prea bine – încuviinţă Marlowe. Dar n-am putut să rezist. Dacă dumneavoastră aţi fi fost în locul meu, aţi fi ghicit mai bine decât mine că în trusă se afla micul portofel al lui Manderson. De cum l-am văzut, mi-am amintit desigur de furia de neînţeles care-l cuprinsese când îi cerusem bani şi el îl căutase degeaba în buzunar. Desigur că a fost un pas greşit din partea lui. El pusese în trusă portofelul său împreună cu cealaltă sumă care trebuia să fie privită ca obiectul jafului comis chipurile de mine. Am deschis portofelul acesta. Conţinea, ca de obicei, câteva bancnote pe care nu le-am numărat. Am mai văzut îndesate în compartimentele trusei pachetele de bancnote care erau aşa cum le adusesem de la Londra, precum şi două săculeţe de piele de căprioară, pe care le-am recunoscut imediat. Atunci inima a început să-mi bată parcă voind să-mi spargă pieptul în faţa acestui element cu totul neprevăzut. În ei, Manderson îşi păstra diamantele pe care le cumpărase de câtva timp, ca să investească banii. Nu le-am deschis; am simţit pietrele minuscule jucând sub presiunea degetelor mele. Habar nu aveam câte mii de lire valorau. Noi ne gândisem totdeauna că Manderson cumpăra diamante numai pentru a le specula. Dar în clipa aceea m-am convins că fusese vorba de prima acţiune în cadrul complotului urzit împotriva mea, spre a mă distruge. Fiindcă trebuia să se dovedească existenţa unei ispite mari, pentru ca un om ca mine să poată fi acuzat de furt. Mişcarea aceasta o ticluise cu gândul răzbunării.

Acum, mi-am spus eu, cunosc tot planul lui şi trebuie să acţionez. Mi-am dat seama fulgerător de ceea ce-mi rămânea de făcut. Îl lăsasem pe Manderson la o depărtare de vreo milă de

locuinţa sa. Îi trebuiau douăzeci de minute, sau numai cincisprezece, dacă mergea iute, ca să se înapoieze acasă, unde fără îndoială va povesti versiunea lui despre furtul comis de mine şi va telefona probabil şi la poliţia din Bishopsbridge. Eu mă despărţisem de el numai de vreo cinci sau şase minute, fiindcă tot ceea ce v-am povestit acum mi-a trecut prin minte cu o iuţeală neobişnuită. Ar fi fost foarte uşor să-l ajung cu maşina din urmă, înainte de a ajunge acasă. Fără îndoială că discuţia dintre noi va fi penibilă. Dar gândindu-mă la ea, eram tot mai hotărât s-o provoc şi toată teama mea s-a spulberat când am început să mă bucur de satisfacţia de a-i putea spune tot ceea ce gândeam despre el. Poate că puţine persoane se hotărâseră vreodată să-i facă o scenă lui Sigsbee Manderson; însă eu eram nebun de furie. Complotase împotriva onoarei şi a libertăţii mele, înşelându-mă cu perfidie. Iar la ceea ce va urma după această întrevedere nu mă gândeam o clipă. Toate s-ar fi aranjat de la sine.

Întorsesem maşina şi tocmai pornisem în viteză spre *White Gables*, când am auzit un foc de revolver tras în faţa mea, spre dreapta.

Am oprit imediat. Primul gând care mi-a fulgerat prin minte a fost că Manderson trăsese în mine. Apoi mi-am dat seama că detunătura nu fusese chiar atât de apropiată. Pe drum, nu am zărit pe nimeni, – deşi acesta era scăldat în razele lunii. Îl lăsasem pe Manderson într-un anumit loc, în spatele cotiturii, care nu se afla mai departe de o sută de metri în faţa mea. Cam după o jumătate de minut, sau aşa ceva, am pornit din nou şi am luat virajul cu o viteză foarte mică. Apoi m-am oprit brusc – şi câteva clipe am rămas încremenit.

Manderson zăcea mort pe terenul de sport, în partea cealaltă a grilajului; îl vedeam foarte bine sub clarul de lună.

Marlowe făcu o altă pauză, şi Trent îl întrebă încruntat:

— Era întins chiar pe terenul de golf?

— Desigur! observă Cupples. Acolo era al 8-lea sector al peluzei pentru golf.

Pe măsură ce Marlowe vorbise, bătrânul devenise tot mai curios, şi acum se juca nervos cu barba sa rară.

— Zăcea pe peluză, chiar lângă fanion – răspunse Marlowe. Era întins pe spate, cu braţele larg deschise; vestonul şi pardesiul îi erau descheiate; razele lunii îi luminau obrazul livid şi hidos şi plastronul cămăşii, scânteind pe dinţii lui dezgoliţi şi pe unul din ochi. Celălalt ochi... L-aţi văzut. Nu mă îndoiam că era mort. Şi cum stăteam încremenit, fără să fiu deocamdată în stare să-mi adun gândurile, am putut să văd chiar şi un fir de sânge, care se scurgea până la ureche, din orbita sfărâmată. Aproape de cadavru, se afla pălăria lui neagră de fetru, iar la picioarele sale, un revolver.

Cred că am rămas numai câteva secunde uluit, cu ochii aţintiţi asupra corpului neînsufleţit; apoi am coborât din maşină şi m-am apropiat încet de Manderson. În clipa aceea mi-am dat seama de realitate în toată adâncimea ei şi de primejdia groaznică în care mă aflam. Nebunul din faţa mea voise să mă lipsească nu numai de cinste şi libertate, el plănuise şi moartea mea, moartea ruşinoasă pe eşafod. Ca să fie şi mai sigur de condamnarea mea, nu pregetase să-şi pună capăt vieţii; o viaţă, care fusese fără îndoială de multă vreme ameninţată de un impuls dement spre sinucidere; agonia sa se transformase, poate, într-o bucurie josnică la gândul că o dată cu moartea lui îmi răpea şi mie viaţa. Aşa cum o vedeam în clipa aceea, situaţia mea era desperată. Dacă mi se păruse cu totul deznădăjduită, când mă gândisem că Manderson se hotărâse să mă denunţe ca hoţ, apoi cum putea fi acum, când cadavrul său făcea din mine un ucigaş?

Am ridicat revolverul de jos şi am observat, aproape fără emoţie, că

era al meu. Bănuiesc că Manderson îl luase din camera mea în timp ce eu scoteam maşina din garaj. În momentul acela mi-am adus aminte că Manderson îmi sugerase să gravez pe revolver iniţialele mele, ca să se deosebească de arma lui absolut identică.

M-am aplecat asupra cadavrului şi m-am convins că nu mai trăieşte. Trebuie să vă spun că nu am observat nici atunci, nici mai târziu, zgârieturile şi echimozele de la încheieturile mâinilor, care au fost privite ca o dovadă a luptei duse cu un agresor. Dar eu nu mă îndoiesc câtuşi de puţin că Manderson s-a rănit singur, cu intenţie, înainte de a-şi trage un glonţ în ochi; asta făcea parte din planul său.

Deşi nu am descoperit acest amănunt important, când am văzut cadavrul, am fost sigur că el nu uitase, în ultimul său gest, să strângă împotriva mea elemente acuzatoare, excluzând cu desăvârşire ipoteza sinuciderii. E limpede că-i venise foarte greu să ţină revolverul cu braţul întins, şi pe chipul său nu am descoperit nicio urmă de fum sau de arsură. Rana era absolut curată şi nu mai sângera. M-am ridicat şi m-am plimbat nervos pe peluză în lung şi-n lat, recapitulând toate elementele care mă acuzau în mod copleşitor.

Eu fusesem ultimul om văzut împreună cu Manderson în viaţă. Eu îl convinsesem, după cum o minţise pe soţia sa şi, după cum am aflat mai târziu, îl indusese în eroare şi pe valet, să mă însoţească într-o plimbare de la care nu s-a mai întors niciodată. Îl ucisese pistolul meu. Era adevărat că, descoperind planul pus la cale împotriva mea, evitasem să se acumuleze şi alte fapte acuzatoare: fuga, faptul că mă deghizasem, posesia unei adevărate comori. Dar, la urma urmei, la ce mai serveau toate acestea? Aşa cum se prezenta situaţia, ce speranţă mai puteam avea? Ce-mi rămânea de făcut?

Marlowe se apropie de masă şi se sprijini cu mâinile pe ea,

aplecându-se înainte.

— Aş vrea – urmă el, foarte grav – să ajungeţi, să înţelegeţi ce era în mintea mea când m-am hotărât să fac ceea ce am făcut. Nădăjduiesc să nu vă plictisească faptul că trebuie să insist asupra acestui punct. Vă gândiţi, poate, amândoi, că m-am purtat ca un neghiob. Dar, la urma urmei, poliţia nu m-a bănuit o singură clipă. Cred că m-am plimbat pe peluză cam un sfert de oră, chibzuind asupra situaţiei ca la o partidă de şah. Trebuia să gândesc bine şi cu sânge rece; fiindcă siguranţa mea depindea de răsturnarea planului unuia din oamenii cei mai prevăzători care trăiseră vreodată. Şi vă rog să nu uitaţi că mai erau amănunte ale planului, pe care eu încă nu le cunoşteam şi aşteptau să mă strivească.

Am văzut imediat care sunt primele două planuri, la înfăptuirea cărora trebuia să pornesc. Mi-am dat seama că şi unul, şi altul puteau fără îndoială să-mi fie fatale. Potrivit primului plan, trebuia să trec deschis la fapte, fără ascunzişuri: să transport în casă cadavrul lui Manderson, să povestesc întreaga întâmplare, să depun diamantele şi bancnotele şi să am încredere în puterea adevărului şi a nevinovăţiei. Dar merită să izbucnesc în râs, gândindu-mă la situaţia pe care voiam s-o creez! Mă vedeam transportând cadavrul în casă şi dând explicaţii despre purtarea mea. Şovăitor, cuprins de o adevărată ruşine faţă de absurditatea acuzaţiei, nedovedită cu nimic, pe care o susţineam, a unei un nebuneşti şi a unei trădări diabolice împotriva unui om care, după câte ştiam, nu rostise măcar o singură vorbă neplăcută împotriva mea. Oriîncotro căutăm o cale de scăpare, îmi dădeam seama că şiretenia lui Manderson mi-o luase înainte. Disimularea permanentă a urii sale fusese o trăsătură caracteristică a stratagemei lui; numai un om cu o desăvârşită stăpânire de sine ca a sa fusese capabil să facă asta. Vă puteţi da singuri seama

cum fiecare afirmaţie din povestirea mea ar fi fost posibil să apară, în umbra morţii lui Manderson, ca o minciună grosolană. Mă vedeam povestind toate astea în faţa curţii cu juri, ca să mă dezvinovăţesc! Îmi închipuiam expresia de pe chipul magistratului care mă asculta! Îi citeam gândurile pe fiecare trăsătură a feţei; îndrăzneala de a prezenta un conglomerat atât de neruşinat de fapte lipsite de legătură nu ar fi făcut decât să spulbere toate şansele de a beneficia de o comutare a pedepsei capitale.

E adevărat că nu fugisem. Adusesem cadavrul în casă şi înapoiasem banii şi diamantele. Dar cu ce mă puteau ajuta toate acestea? Ele nu dovedeau decât că, după săvârşirea crimei, mă cuprinsese teama şi nu mai avusesem destulă energie să păstrez roadele faptei mele; purtarea aceasta ar fi sugerat, probabil, că nu avusesem de gând chiar să-l ucid pe Manderson, ci numai să-l ameninţ, şi că mă părăsise curajul când îmi dădusem seama ce făcusem. Puteam să întorc planul ăsta pe toate feţele şi nu vedeam nicio şansă de a scăpa de condamnare.

Potrivit celui de-al doilea plan, care-mi răsărise-n minte, trebuia să mă folosesc de situaţie şi să fug imediat. Dar şi comportarea aceasta mi-ar fi fost fatală. Cadavrul era acolo. Nu aveam timp să-l ascund atât de bine, încât să nu fie găsit la primele cercetări sistematice. Dar orice-aş fi făcut cu cadavrul, locatarii de la *White Gables* s-ar fi îngrijorat, fără-ndoială, dacă ar fi văzut că Manderson nu se întoarce acasă în cel mult două-trei ore. Martin ar fi bănuit că e vorba de un accident de maşină şi ar fi telefonat la poliţie. Începând din revărsatul zorilor toate drumurile ar fi fost cercetate şi toate localităţile prevenite telegrafic. Poliţia ar fi acţionat, presupunând existenţa unei crime. Ea ar fi întins plasa cu foarte mare atenţie pentru un fapt atât de important ca dispariţia lui Manderson. Porturile şi staţiile

de cale ferată terminus ar fi fost supravegheate cu o mare vigilenţă. În mai puţin de douăzeci şi patru de ore, cadavrul ar fi fost descoperit şi întreaga ţară, aproape întreaga Europă, ar fi fost pe urmele mele; nu cred să fi existat un singur loc pe pământ unde să se fi putut ascunde omul învinuit de uciderea lui Sigsbee Manderson, fiindcă toate ziarele ar fi răspândit în întreaga lume vestea acestei morţi senzaţionale. Fiecare străin ar fi devenit suspect; orice bărbat, orice femeie, orice copil s-ar fi transformat într-un detectiv amator; şi oricare ar fi fost locul unde aş fi părăsit maşina, ea i-ar fi pus pe toţi pe urmele mele. Am luat hotărârea, dacă mă vedeam silit să aleg între două căi la fel de desperate, s-o adopt pe aceea de a spune adevărul, oricât de necrezut ar părea.

Dar căutam cu desperare şi o poveste care să fie mai plauzibilă decât adevărul. Puteam să-mi salvez capul printr-o minciună? Fel de fel de gânduri defilau cu iuţeala fulgerului prin mintea mea; nu e cazul să le mai repet acum. Fiecare dintre ele avea câte o latură nefolositoare şi primejdioasă; dar toate se năruiau faţă de faptul – sau ceea ce ar fi putut fi considerat ca un fapt – că-l convinsesem pe Manderson să mă însoţească la o plimbare şi că de la această plimbare nu se mai întorsese viu. În timp ce dădeam târcoale cadavrului întins pe peluză, am înlăturat cu iuţeală o idee după alta, şi cum minutele treceau, fatalitatea părea că mă apasă din ce în ce mai greu. Şi, deodată, mi-a venit o idee foarte ciudată.

Am murmurat de câteva ori şi pe jumătate conştient, ca un fel de refren, cuvintele pe care Manderson le spusese soţiei sale, că-l convinsesem să iasă la plimbare înainte de a se culca: „Marlowe m-a convins să mă plimb cu el cu maşina sub clar de lună; a ţinut morţiş să-l însoţesc”, şi mi-am dat seama deodată că repetam fără să vreau aceste cuvinte cu vocea lui Manderson.

Aşa cum aţi descoperit şi dumneavoastră domnule Trent, am un dar înnăscut de a imita. În trecut imitasem de mai multe ori vocea lui Manderson atât de bine, încât izbutisem să-l înşel şi pe Bunner, care trăia în preajma patronului chiar mai mult decât soţia acestuia. Dacă vă amintiţi – continuă Marlowe, întorcându-se spre Cupples – era o voce puternică, metalică şi cu o forţă atât de puţin obişnuită, încât te distra s-o imiţi, şi mie mi se părea a fi foarte uşor. Am repetat cuvintele acelea din nou, pentru mine, în felul acesta (el le pronunţă tare, imitându-l pe Manderson, şi Cupples holbă uimit ochii) apoi am dat cu pumnul în zidul nu prea înalt lângă care mă aflam: „Manderson nu s-a întors viu! am zis eu tare. Ei bine, Manderson o să se întoarcă viu!”

În câteva secunde, mi-am schiţat în minte liniile mari ale noului meu plan. Nu mi-am pierdut vremea cu amănuntele. Orice clipă era, foarte preţioasă. Am ridicat cadavrul, l-am întins pe podeaua maşinii şi l-am acoperit cu o cuvertură. Apoi am luat pălăria şi revolverul. Eram convins că pe peluză nu mai rămăsese nicio urmă a dramei din noaptea aceea. Pe măsură ce conduceam maşina înapoi, spre *White Gables*, planul conceput mi se desfăşura dinaintea ochilor cu o iuţeală şi o uşurinţă atât de mari, că mă prindea cu totul. Poate că totuşi voi scăpa, mi-am spus eu. Ar fi foarte simplu, numai să-mi păstrez sângele rece. Dacă nu se iveau cine ştie ce evenimente neprevăzute şi puţin probabile, nu puteam să nu izbutesc. Îmi venea să strig de bucurie.

Apropiindu-mă de casă, am micşorat viteza şi am cercetat drumul cu privirea. Nu era nici ţipenie de om. Am întors maşina spre câmpul din cealaltă parte a drumului, cam la douăzeci de paşi de mica poartă din colţul cel mai îndepărtat al proprietăţii, şi am oprit-o în spatele unei căpiţe de fân. Şi, pe când, pe cap cu

pălăria lui Manderson şi cu pistolul său[28] în buzunar, străbăteam anevoie drumul şi deschideam portiţa, târând cu greu cadavrul, îngrijorarea mea s-a potolit în foarte mare măsură. Eram aproape sigur că reuşesc dacă acţionez iute şi cu sânge rece.

Marlowe se afundă într-unul din marile fotolii de lângă şemineu şi oftă adânc, ştergându-şi fruntea îmbrobonită de sudoare. Cei doi ascultători ai lui respirară şi ei adânc, în tăcere.

— De-aici înainte ştiţi totul – zise Marlowe, luând o ţigară dintr-o cutie de lângă el şi aprinzând-o.

Trent, urmărind tremurul uşor al mâinii care ţinea chibritul, observă în sinea sa că nici mâna lui nu părea a fi prea sigură în momentul acela.

— Pantofii care m-au trădat – urmă Marlowe după o scurtă pauză – m-au strâns tot timpul cât i-am purtat, dar n-am bănuit de loc că s-ar putea să crape în vreun loc. Mi-am dat seama că pe iarba moale de lângă şopronul unde lăsasem cadavrul, precum şi între colibă şi casă nu trebuia să rămână nicio urmă a paşilor mei, aşa că îndată ce am intrat pe portiţă, am scos pantofii lui Manderson. Şi i-am încălţat. Mi-am lăsat pantofii, împreună cu jacheta şi pardesiul, lângă cadavru, de unde le-am luat mai târziu. Am lăsat dinadins urme de paşi pe pietrişul moale de lângă uşa cu geamuri de la bibliotecă şi alte câteva urme pe marginea covorului. Am trecut prin clipe îngrozitoare când a trebuit după aceea să dezbrac cadavrul de haine, ca să-l îmbrac cu hainele cafenii şi cu alţi pantofi şi să pun lucrurile în buzunare; iar scoaterea protezei din gură a fost ceva oribil. Capul lui Manderson... Dar de ce să vă mai spun toate astea! Totuşi, în momentele acelea nu am simţit o groază prea mare; gândiţi-vă că în felul acesta îmi scoteam ştreangul de la gât. Îmi pare rău că nu

[28] De fapt era chiar pistolul lui Marlow, aşa cum a declarat mai sus! (n. hy.)

m-am gândit să scot manşetele şi să leg şireturile la pantofi cu mai multă grijă. Şi-apoi, am săvârşit o gravă greşeală punând ceasul într-alt buzunar decât în cel destinat pentru el. Dar eram atât de grăbit!

Însă în privinţa whisky-ului v-aţi înşelat. După o duşcă bună, n-am mai băut, în schimb am umplut o sticlă pe care am scos-o din bufet şi am luat-o cu mine. Mă aştepta o noapte întreagă plină de încordare şi îngrijorare şi nu ştiam cum să-i fac faţă. Pe când mă aflam la volanul maşinii, în drum spre Southampton, am simţit nevoia să mai dau pe gât câte o duşcă. În manuscris, dumneavoastră vă arătaţi foarte generos în privinţa timpului pe care mi l-aţi acordat pentru acoperirea acestui traseu în cursul nopţii. Susţineţi că pentru a ajunge la Southampton cu maşina aceea la şase şi jumătate dimineaţa, în împrejurările existente, un om trebuia, chiar dacă ar fi condus ca un demon, să fi părăsit Marlstone cel mai târziu la miezul nopţii. Dar eu nu apucasem să îmbrac cadavrul cu celălalt costum de haine, să-i pun cravata, să am grijă de lanţul de ceas şi de toate celelalte decât la douăsprezece şi zece minute; apoi a trebuit să mă duc la maşină şi să pornesc motorul. E drept, sunt convins că un alt om nu ar fi luat asupra sa toate riscurile pe care le-am luat eu în noaptea aceea, unde mai pui, şi fără faruri. Acum, când mă gândesc la drumul acela, mă cutremur.

Nu am aproape nimic de spus despre ceea ce am făcut în casă. După ce Martin m-a lăsat singur, m-am gândit iar la fazele următoare ale planului meu, în timp ce descărcam revolverul şi-l curăţăm bine, folosindu-mă de batista mea şi de un toc de pe birou. Teancurile de bancnote, trusa şi diamantele le-am pus la locul lor în biroul cu rulou, pe care l-am deschis şi l-am închis cu cheia lui Manderson. Când am urcat scara, am trecut printr-un moment de panică, fiindcă, deşi Martin, care stătea în oficiul lui,

nu mă putea vedea, se putea ca cineva să treacă spre etajul superior. Câteodată o întâlnisem pe Célestine, fata din casă de origine franceză, dând târcoale pe acolo, când toţi ceilalţi oameni de serviciu erau culcaţi. Ştiam că Bunner avea un somn adânc; în privinţa doamnei Manderson, auzisem că avea obiceiul să se culce la ora unsprezece; îmi închipuiam chiar că facultatea ei de a dormi bine o ajuta, probabil, să-şi păstreze întreaga frumuseţe şi vitalitate în pofida unei căsătorii despre care ştiam cu toţii că era nefericită. Cu toate acestea, nu mi-a fost de loc uşor să urc treptele cu urechea la pândă, gata să fac cale-ntoarsă şi să mă retrag în bibliotecă la cel mai mic zgomot venit de sus. Dar nu s-a întâmplat nimic din toate acestea.

Când am ajuns la etajul de sus, m-am dus mai întâi în camera mea şi am pus la loc revolverul, iar cartuşele în tocul lor. Apoi am stins lumina şi am intrat tiptil în camera lui Manderson.

Ce-am făcut acolo, ştiţi. A trebuit să-mi scot pantofii împrumutaţi şi să-i pun în faţa uşii, pentru lustruit; am lăsat acolo jacheta lui Manderson, vesta, pantalonii şi cravata neagră, după ce mai întâi am scos totul de prin buzunare; am ales un costum, o cravată şi o pereche de pantofi, ca să îmbrac cadavrul, apoi am pus dantura în bolul pe care l-am luat de pe lavoar şi l-am aşezat lângă pat, lăsând acele amprente copleşitoare pe care le-aţi descoperit. Amprentele de pe sertarul de la comodă e mai mult ca sigur că le-am lăsat când l-am închis după ce am scos cravata care trebuia s-o înlocuiască pe aceea de seară. Apoi a trebuit să mă întind în pat şi să-l răvăşesc. Toate acestea le ştiţi, în afară de starea mea de spirit, pe care nu v-o puteţi închipui şi nici cu nu v-o pot descrie.

Momentul cel mai critic a fost când, abia la începutul executării planului meu, am auzit-o pe doamna Manderson vorbindu-mi din camera învecinată, unde bănuiam că e adâncită

în somn. Deşi mă pregătisem pentru această eventualitate, în clipa aceea mi-am pierdut capul. Cu toate acestea...

Fiindcă veni vorba, trebuie să vă împărtăşesc următoarele: Dacă doamna Manderson, în ciuda tuturor aşteptărilor, ar fi fost încă trează, şi din cauza asta nu aş mai fi putut să fug pe fereastră, mă hotărâsem să rămân pur şi simplu acolo unde eram, timp de câteva ore, fără să-i vorbesc, şi după aceea să părăsesc casa în grabă şi fără zgomot, pe drumul obişnuit. Martin ar fi dormit în momentul acela, şi chiar dacă aş fi fost auzit, nu m-ar fi văzut nimeni. Aş fi îmbrăcat cadavrul după cum plănuisem, străduindu-mă să fac tot posibilul ca pe drum spre Southampton să recâştig timpul pierdut. Singurul neajuns ar fi fost faptul că nu aş fi putut prezenta un alibi de necontestat, dacă nu soseam la hotelul de acolo la şase jumătate dimineaţa; dar m-aş fi străduit să ajung cât mai repede la docuri şi să culeg de acolo toate elementele care mă interesau. În orice caz, aş fi putut ajunge acolo cu mult înainte de plecarea pachebotului, fixată pentru amiază. În felul acesta nu vedeam cum aş fi putut fi bănuit de săvârşirea unei crime. Dar să presupunem, mă gândeam, că cineva m-ar fi acuzat. În cazul acesta, dacă eu n-aş fi ajuns la Southampton, să zicem, decât la zece dimineaţa, desigur că nu aş mai fi putut răspunde: „Nu puteam să ajung la Southampton atât de repede după ce l-am împuşcat”, ci aş fi spus pur şi simplu că, după ce-l părăsisem pe Manderson la zece şi jumătate, întârziasem pe drum din cauza unei pane de motor. Aş vrea să văd omul care ar fi capabil să aducă vreo dovadă că am avut vreo legătură cu crima, socoteam eu. Nimeni nu ar fi în stare s-o facă! Oricine ar fi putut folosi pistolul din camera mea, chiar dacă s-ar fi dovedit că fusese arma crimei. Şi atâta vreme cât s-ar fi crezut că Manderson s-a întors teafăr acasă, nimeni nu m-ar fi putut acuza în chip raţional că eu l-aş fi împuşcat. Eram absolut

convins că o asemenea bănuială nu putea răsări în mintea nimănui. Totuşi, am vrut să adaug la argumentele în favoarea mea elementul absolutei imposibilităţi fizice. Îmi dădeam seama că în felul acesta aş fi fost de zece ori mai sigur. Deci, de îndată ce am ştiut, după respiraţia doamnei Manderson, că aceasta adormise din nou, am străbătut camera ei numai în ciorapi şi, după zece secunde, mă şi aflam pe peluză, cu legătura mea în mână. Nu cred să fi provocat nici cel mai mic zgomot. Perdeaua de la uşă era făcută dintr-o stofă groasă, care nu foşnea, şi când am împins batantele uşii cu geamuri ca să ies afară, nu s-a auzit absolut nimic.

— Spuneţi, vă rog – zise Trent, când Marlowe făcu o pauză ca să-şi aprindă o nouă ţigară – de ce aţi luat asupra dumneavoastră riscul de a trece prin camera doamnei Manderson ca să ieşiţi din casă? Chiar de la începutul anchetei am înţeles de ce a trebuit să părăsiţi casa prin partea aceea; dacă aţi fi ieşit printr-o fereastră dintr-altă parte, aţi fi fost în primejdie să vă vadă Martin sau un alt servitor care ar fi stat la fereastră să respire aerul curat al nopţii. Însă în partea aceea a clădirii mai erau trei camere neocupate: două, de musafiri, şi budoarul doamnei Manderson. Mi s-ar fi părut mai puţin primejdios, după terminarea tuturor pregătirilor în camera lui Manderson, să fi părăsit fără zgomot camera aceea, furişându-vă afară printr-una din cele trei încăperi pomenite... Faptul că aţi ieşit pe uşa de la balconul odăii doamnei Manderson, după cum vă daţi seama – adăugă Trent, glacial – putea stârni, dacă acest amănunt ar fi fost descoperit, felurite bănuieli în legătură cu tânăra doamnă. Cred că m-aţi înţeles.

Marlowe se întoarse spre Trent înroşindu-se că focul.

— Sper să mă credeţi, domnule Trent – zise el cu o voce care tremura puţin – dacă vă asigur că de mi-ar fi apărut atunci în minte o asemenea posibilitate, aş fi preferat să iau asupră-mi

indiferent orice risc, decât să fug pe fereastra aceea. Totuşi, e adevărat – continuă Marlowe mai calm – că pentru cineva care n-o cunoaşte pe doamna Manderson, ideea că ar fi ştiut de crima săvârşită împotriva soţului ei nu ar fi părut cu totul neroadă. Scuzaţi-mi expresia.

Marlowe privi cu atenţie capătul arzând al ţigării sale, neluând în seamă, cu bună ştiinţă, fulgerul care se aprinse pentru o clipă în ochii lui Trent la auzul acestor cuvinte şi a tonului cu care fuseseră rostite.

Detectivul se stăpâni imediat.

— Observaţia dumneavoastră este cu totul îndreptăţită – zise el, foarte liniştit. Şi sunt convins că în clipa aceea nu v-aţi gândit la posibilitatea la care am făcut aluzie. Dar chiar înlăturând această ipoteză, mi se pare că ar fi fost mai sigur pentru dumneavoastră să fi procedat cum am mai spus, adică să săriţi pe fereastra unei camere neocupate.

— Credeţi? zise Marlowe. Tot ceea ce vă pot spune e că n-aş fi avut curajul să fac asta. Vă repet că atunci când am intrat în camera lui Manderson, m-am simţit uşurat de mai mult de jumătate din temerile mele. Vedeam problema în faţa mea reducându-se la un spaţiu limitat, cu o singură primejdie, cunoscută de mine, care venea din partea doamnei Manderson. Dar aproape reuşisem; eram sigur că nu-mi mai rămânea decât să aştept ca ea să adoarmă din nou după cele câteva clipe când se trezise, pentru care, după cum v-am spus, fusesem pregătit să-i fac faţă. Exceptând accidentele, nu mai vedeam în faţa mea niciun obstacol. Închipuiţi-vă însă că eu, cu hainele şi pantofii lui Manderson în mână, aş fi deschis din nou uşa, îndreptându-mă, numai în ciorapi şi cămaşă, către una din camerele neocupate. Razele lunii se revărsau în coridor prin fereastra de la capătul lui. Chiar dacă faţa mi-ar fi fost ascunsă în umbră, nimeni nu ar fi

confundat silueta mea cu aceea, a lui Manderson. S-ar fi putut ca Martin să circule prin casă tiptil, cum îi era obiceiul; sau Bunner să iasă din camera lui. Se mai putea ca şi una din fetele din casă, despre care aş fi crezut că doarme, să apară deodată la colţul coridorului; o întâlnisem adesea pe Célestine rătăcind prin locuinţă chiar la ore şi mai târzii. E adevărat că toate acestea erau puţin probabile, însă mie mi se păreau a fi foarte posibile. Trebuia să ţin seama de neprevăzut. Or, separat de restul casei, închis în camera lui Manderson, în momentul acela ştiam ce aveam de făcut. Întins, îmbrăcat, pe pat, şi trăgând cu urechea la respiraţia pe care abia o desluşeam prin uşa deschisă, în ciuda îngrozitoarei mele îngrijorări, eram mult mai puţin neliniştit decât fusesem în clipa când văzusem cadavrul pe gazon. Ba chiar mă socoteam fericit că avusesem norocul să vorbesc cu doamna Manderson, ca să întăresc unul din punctele esenţiale ale planului meu, repetând că Manderson mă trimisese la Southampton.

Marlowe îl privi pe Trent, care făcu un semn că înţelege punctul său de vedere.

— Ştiţi, fără îndoială – continuă Marlowe – ce am făcut la Southampton din clipa când am ajuns acolo. Hotărâsem să trag foloase din povestea lui Manderson despre misteriosul Harris şi să acţionez potrivit planului meu. Era o minciună foarte bine ticluită şi mai perfectă decât orice aş fi putut improviza eu. Am mers atât de departe, încât înainte de a pleca, am telefonat chiar din bibliotecă la un hotel din Southampton şi am întrebat dacă Harris se află acolo. După cum prevăzusem, la hotelul acela nu era niciun Harris.

— Din cauza asta aţi telefonat? întrebă Trent cu însufleţire.

— Am telefonat, ca să am prilejul să mă aşez aşa, încât Martin să nu-mi poată vedea chipul, ci numai jacheta şi pălăria pe cap,

având totuşi o poziţie obişnuită de-a lui Manderson. Şi găsindu-mă în bibliotecă, fără îndoială că era mai bine să cer o convorbire telefonică adevărată. Fiindcă, dacă aş fi dat numai impresia că telefonez, funcţionara de la centrala telefonică v-ar fi declarat fără şovăire că de la *White Gables* nu se ceruse niciun număr telefonic în noaptea aceea.

— Într-adevăr, primul lucru pe care l-am făcut a fost să interoghez telefonista – mărturisi Trent. Admir ideea acelei convorbiri telefonice şi a telegramei pe care aţi trimis-o decedatului ca să-i spuneţi că Harris nu a sosit şi că deci urmează să vă întoarceţi...

Un zâmbet forţat lumină o clipă chipul lui Marlowe.

— Nu ştiu ce-aş mai putea să vă povestesc. M-am înapoiat la Marlstone şi l-am întâmpinat pe prietenul dumneavoastră, detectivul, cu tot sângele rece pe care-l mai aveam. Dar când am auzit că şi dumneavoastră vă ocupaţi de acest caz, am primit o lovitură puternică, fără să fie totuşi şocul cel mai cumplit. Momentul de adevărată panică pentru mine a fost acela când v-am văzut venind în ziua următoare dinspre şopronul unde lăsasem cadavrul. Timp de o clipă îngrozitoare am crezut că sunteţi pe cale să mă acuzaţi pe loc de crimă. Dar acum, când v-am mărturisit totul, nu-mi mai faceţi impresia unui om atât de înspăimântător.

Marlowe închise ochii şi se lăsă, o vreme, tăcerea. Apoi, Trent se ridică pe neaşteptate.

— Vreţi să-mi puneţi o întrebare? întrebă Marlowe, grav.

— Nici gând! replică Trent, întinzându-şi picioarele. Eram numai puţin amorţit. Nu am de pus nicio întrebare. Sunt absolut convins că nu aţi spus decât adevărul; şi nu numai fiindcă totdeauna mi-aţi fost simpatic sau fiindcă explicaţiile dumneavoastră m-ar scuti de alte plictiseli (acestea fiind mai

totdeauna motivele care te îndeamnă să dai crezare cuiva), ci fiindcă, din vanitate, nu pot concepe ca un om să mă mintă vreme de o oră, fără s-o simt. Istorisirea dumneavoastră este extraordinară, dar şi Manderson a fost un om extraordinar, ca şi dumneavoastră. Făcând ceea ce aţi făcut, aţi acţionat ca un nebun, dar sunt de aceeaşi părere cu dumneavoastră că dacă aţi fi acţionat ca un om normal, nu aţi fi avut nici cea mai mică şansă în faţa unui judecător şi a unui juriu. Apoi mai e ceva ce nu se poate nega, orice părere am avea despre acest caz: sunteţi un om de curaj.

Marlowe se înroşi, şovăind emoţionat în căutarea unui răspuns. Dar, înainte de a-l rosti, Cupples se ridică tuşind sec.

— În ceea ce mă priveşte – zise el – eu nu v-am socotit vinovat nici o singură clipă.

Marlowe se întoarse spre dânsul, recunoscător şi mirat, în timp ce Trent îl privi neîncrezător.

— Însă – adăugă Cupples, ridicând mâna – aş vrea să vă pun o întrebare.

Marlowe înclină din cap, fără să răspundă.

— Presupunând – spuse bătrânul – că un altul ar fi fost suspectat şi dat în judecată ca făptaş al acestei crime, ce-aţi fi făcut dumneavoastră?

— Cred că datoria mea ar fi fost limpede. M-aş fi dus să povestesc toată întâmplarea avocaţilor apărării şi m-aş fi pus la dispoziţia lor.

Trent râse din toată inima. Acum, când încercarea se sfârşise, îşi recăpătase vechea sa exuberanţă şi bună dispoziţie.

— Parcă le şi văd mutrele! zise el. Dar, în realitate, nici dumneata, nici nimeni altul nu a fost vreodată în primejdie. Nu au existat probe împotriva nimănui. L-am văzut în dimineaţa aceasta pe Murch la Scotland Yard şi mi-a spus că şi-a însuşit

concluzia lui Bunner, adică aceea prin care se admitea o răzbunare din partea unei „mafii” americane. Iată sfârşitul cazului Manderson. Slavă Domnului! Ca să vezi cum poate un om să se poarte ca un imbecil, când e convins că a acţionat cât se poate de inteligent!

El luă plicul voluminos de pe masă şi-l aruncă în foc.

— O fac pentru dumneavoastră, scumpul meu prieten! Chiar şi fără asta, pământul n-o să se oprească din rotaţia lui. Dar uite, s-a făcut târziu, aproape ora şapte, iar eu şi Cupples avem o întâlnire la şapte şi jumătate. Trebuie să plecăm. Domnule Marlowe, vă spun la revedere.

Şi, privindu-l în ochi, urmă:

— Sunt un om care s-a străduit din răsputeri să vă lege ştreangul de gât. Dar, ţinând seama de împrejurări, poate că nu mă veţi condamna. Vreţi să-mi daţi mâna?

Capitolul XVI.
Ultima picătură

— Ce-ai vrut să spui afirmând că avem o întâlnire la şapte şi jumătate? întrebă Cupples, când ieşi împreună cu Trent pe poarta imensei clădiri în care locuia Marlowe. Chiar avem o întâlnire?

— Desigur – replică acesta. Vei cina cu mine. Nu există decât un singur fel de a sărbători cum se cuvine această zi, şi anume printr-un dineu, pe care-l voi plăti eu. Nu, nu! Eu te-am invitat întâi! Iată-mă, în sfârşit, ajuns la capătul unei anchete, fără îndoială unice, un caz care mă frământă de aproape un an, şi dacă nici asta nu merită o cină excelentă, nu ştiu ce alt motiv mai potrivit s-ar putea găsi. Nu ne vom duce la clubul meu, Cupples. Vreau să fie o sărbătoare şi e destul să fii văzut într-un club londonez stăpânit de o emoţie plăcută, ca întreaga carieră să-ţi fie distrusă. Pe lângă asta, la clubul meu se servesc mereu aceleaşi feluri de mâncare, sau cel puţin au totdeauna acelaşi gust, fără să ştiu de ce. Cina veşnic neschimbată de la clubul meu a plictisit milioane de membri ca mine şi-i va mai plictisi încă; dar în seara asta, noi cel puţin să dispreţuim ospăţul lor banal. Nu vom intra într-un restaurant unde coridorul e străjuit de satrapi. Ne vom duce la Sheppard.

— Cine e Sheppard? întrebă Cupples domol, în timp ce urcau pe Victoria Street.

Însoţitorul său mergea cu pas săltăreţ, şi un poliţist, uitându-se la chipul lui, zâmbi cu îngăduinţă, cu ochii la expresia de fericire, pe care o punea numai pe seama alcoolului.

— Cine e Sheppard? repetă Trent, ca un ecou, ironic. Dă-mi voie să-ţi spun, Cupples, că întrebarea asta este foarte caracteristică pentru starea de spirit care ne-a stăpânit pe toţi în aceste zile de nelinişte. Ţi-am propus să luăm cina la Sheppard, şi deodată te-ai oprit şi, înainte de a-i trece pragul, ai căutat să afli, cu frenezia specifică orgoliului intelectual, cine e Sheppard. Eu nu mă sinchisesc de curiozităţile omului modern. Află deci că Sheppard e un local în care se cinează, dar nu ştiu cine e acest Sheppard. Nu m-am întrebat niciodată dacă Sheppard există! Poate că e un mit de origine totemică! Tot ceea ce ştiu e că poţi mânca acolo un jigou de berbec care i-a făcut pe mulţi americani să blesteme ziua când s-a născut Cristofor Columb!... Taci!

Un automobil se apropie lin de trotuar, şi şoferul ascultă instrucţiunile lui Trent cu o înclinare maiestuoasă a capului.

— Mai există şi un alt motiv care mă face să te conduc la Sheppard – urmă Trent, aprinzând înfrigurat o ţigară. Mă voi căsători cu cea mai încântătoare femeie din lume. Cred că asociaţia de idei este limpede.

— Te vei căsători cu Mabel! strigă Cupples. O veste minunată, scumpul meu prieten! Lasă-mă să-ţi strâng mâna, Trent. Iată ceva splendid! Vă felicit pe amândoi din tot sufletul. Şi fără a dori să stăvilesc revărsarea exuberanţei tale, care e fără-ndoială foarte firească, fiindcă mi-aduc aminte că şi eu am trecut prin astfel de clipe cu mulţi ani în urmă, pot să-ţi spun că am sperat ca acest lucru să se întâmple. Mabel a fost foarte nefericită şi e totuşi fără-ndoială o femeie destinată îndeplinirii marelui scop al omenirii,

şi anume de a avea o foarte bună influenţă asupra vieţii unui om cinstit. Nu-i cunoşteam gândurile în legătură cu dumneata, dar de câtăva vreme îmi dădeam foarte bine seama de gândurile dumitale – zise Cupples, făcând cu ochiul ca cel mai monden om din lume. Am observat asta – continuă el – din seara când aţi luat cina amândoi în casă la mine, şi dumneata îl ascultai pe profesorul Peppmüller, dar fără să-ţi dezlipeşti ochii de ea. Mai sunt câţiva bătrâni ca mine care văd limpede, scumpul meu prieten.

— Mabel spune că şi-a dat seama de asta chiar mai înainte – replică Trent, oarecum descurajat. Şi eu care credeam că joci minunat rolul indiferentului! E drept că n-am ştiut niciodată să mă prefac. Aşa că nu m-aş mira să fi întrezărit ceva şi bătrânul Peppmüller prin dublele sale lentile convexe. Dar oricât de nebun aş fi fost ca pretendent nedeclarat – continuă Trent cu o nouă însufleţire – acum o să fiu şi mai nebun. În privinţa felicitărilor, îţi mulţumesc de mii de ori, fiindcă ştiu că pornesc din inimă. Dumneata eşti omul în stare să facă un cap lung de trei coţi, dacă ar crede că ne înşelăm unul asupra celuilalt. Fiindcă veni vorba, m-am purtat cât se poate de prosteşte în seara aceea. Simt nevoia să flecăresc mereu. Încearcă să mă suporţi. Poate că ar fi mai nimerit să-ţi cânt un cântec, unul din cele care-ţi plac mai mult. Care era cântecul pe care-l cântai mereu altădată? Nu era cam aşa? şi Trent recită strofa următoare, bătând repede tactul cu tocul pantofului în podeaua maşinii:

„A fost odată un negru bătrân, cu un picior de lemn;
N-avea pic de tutun şi nici n-avea cui să ceară,
Iar un alt moşneag negru, ca o vulpe de viclean,
Avea mereu tutun în cutia bătrână ca şi el”.

Şi acum, corul:

„Da, avea mereu tutun în cutia bătrână ca şi el”.

— Dar văd că nu cânţi! Credeam c-o să spargi norii!

— N-am cântat în viaţa mea cântecul ăsta! protestă Cupples. Îl aud pentru prima oară.

— Eşti sigur? întrebă Trent, cu un aer plin de îndoială. Ei bine, trebuie să te cred pe cuvânt. În orice caz, e un cântec foarte frumos; niciunul din cântecele de pe la concerte nu valorează cât el. Oricum, se pare că exprimă simţămintele mele din momentul de faţă mai bine decât orice altceva; îmi ţâşneşte spontan de pe buze. E tocmai cum a spus episcopul de Bath şi Wells, ascultând un discurs al lui Balfour: „Când inima se revarsă, limba trebuie să vorbească”.

— Când s-a întâmplat asta? întrebă Cupples.

— Cu prilejul propunerii legii referitoare la declaraţia obligatorie, în caz de boală, a păsărilor de curte, care, după cum îţi aminteşti, a fost o măsură destul de nepotrivită. Aha – se întrerupse el, când taxiul făcu un viraj brusc şi pătrunse într-o arteră principală aglomerată – am şi ajuns!

Taxiul se opri.

— Iată-ne la destinaţie – zise Trent, plătind taxiul şi conducându-l pe Cupples într-o sală lungă, cu pereţii acoperiţi de lambriuri şi cu mese multe, unde răsuna zumzetul conversaţiilor. Iată casa unde se hrănesc înfometaţii; uite şi havuzul înconjurat de trandafiri, dar văd că trei bookmakeri[29] stau la masa mea favorită mâncând carne de porc. Hai să ne aşezăm la masa aceea, din colţul opus.

Trent stătu îndelung de vorbă cu unul dintre chelneri, în timp

[29] Persoană care ţine registrele pariurilor la cursele de cai.

ce Cupples, adâncit într-o meditaţie plăcută, se încălzea la un foc puternic, ce ardea cu flăcări mari.

— Aici putem fi aproape siguri – îşi continuă Trent vorba de îndată ce se aşează – că vinul e făcut din struguri. Ce bem?

Cupples se deşteptă din visare.

— Cred – zise el – că voi bea lapte cu sifon.

— Vorbeşte mai încet! suflă Trent. Chelnerul-şef suferă de inimă şi ar putea să te audă. Ca să vezi, lapte cu sifon! Cupples, poate eşti convins că ai o constituţie viguroasă şi n-aş putea nega că nu-i aşa, dar te previn că obiceiul de a amesteca diferite băuturi a pricinuit moartea multor oameni chiar mai robuşti decât dumneata. Ascultă-mi sfatul cât mai e timp! Umple-ţi paharul cu vin de Samian şi lasă sifonul pentru hoardele turceşti. Iată că soseşte cina!

El dădu chelnerului un alt ordin, care aranjă felurile aduse în faţa lor, apoi dispăru numaidecât. Trent era, nici vorbă, un client respectat.

— Am trimis – zise el – să aducă un vin pe care-l cunosc şi nădăjduiesc că-l vei gusta. Dacă ai făcut vreun legământ, te rog în numele tuturor sfinţilor temperanţei, bea apă, care se găseşte la îndemâna dumitale, însă nu-ţi crea o celebritate ieftină comandând lapte cu sifon.

— N-am făcut niciodată vreun legământ – spuse Cupples, examinându-şi porţia de friptură de berbec cu un ochi încântat. Nu mă dau în vânt după vin, şi atâta tot. Am cumpărat într-o zi o sticlă de vin şi am băut-o, ca să văd cum este, şi m-am îmbolnăvit. Dar fără-ndoială că a fost un vin prost. Voi gusta din vinul pe care mi-l oferi, fiindcă mă inviţi dumneata, şi te asigur, scumpul meu Trent, că sunt fericit să fac ceva neobişnuit, ca să-ţi arăt cu câtă râvnă iau parte la acest eveniment. Nu am mai fost de mulţi ani atât de fericit. Am ajuns să văd – medită el cu voce

tare, în timp ce chelnerul îi umplea paharul – că misterul Manderson a fost dezlegat şi acuzatul a fost disculpat, desăvârşindu-se astfel fericirea lui Mabel şi a dumitale; ei bine, toate astea mă copleşesc! Beau în sănătatea dumitale, scumpul meu prieten! încheie Cupples, sorbind o mică înghiţitură de vin.

— Ai o inimă mare! exclamă Trent, adânc mişcat. Aspectul dumitale nu exprimă îndestul grandoarea sufletului pe care-l ai. M-aş fi aşteptat mai curând ca un elefant să dirijeze orchestra Operei, decât să bei dumneata în sănătatea mea. Dragul meu Cupples! Fie ca nasul dumitale să-şi păstreze mereu nuanţa roză, delicată, de acum! Nu, te rog, nu! izbucni el, observând o uşoară strâmbătură pe faţa lui Cupples în timp ce sorbea din vin pentru a doua oară. Nu vreau să mă împotrivesc gusturilor dumitale. Îţi cer scuze. Voi comanda tot ce doreşti, chiar dacă chelnerul-şef şi-ar da sufletul de ruşine la auzul cererii mele.

După ce lui Cupples i se aduse băutura sa de sihastru, şi chelnerul se retrase, Trent îl privi, peste umăr, cu subînţeles.

— În hărmălaia convorbirilor din acest turn al lui Babel – zise el – putem vorbi tot atât de liniştiţi de parcă ne-am găsi pe o colină părăsită. Chelnerul o încântă pe tânăra casieriţă, şoptindu-i cine ştie ce nimicuri la ureche. Suntem ca şi singuri. Spune acum, ce gândeşti despre întrevederea de azi după-amiază? întrebă el, începând să mănânce cu mare poftă.

Continuând să-şi taie friptura de berbec în bucăţele foarte mici, Cupples răspunse:

— Lucrul cel mai straniu cred că a fost ironia situaţiei însăşi. Noi cunoaştem amândoi ura aceea nebunească a lui Manderson împotriva lui Marlowe, care e atât de misterioasă pentru acesta din urmă. Noi ştim de gelozia, de obsesia lui, şi i-am ascuns-o lui Marlowe, ceea ce a fost mai bine, din consideraţie pentru sentimentele lui Mabel. Marlowe nu va afla niciodată de bănuiala

patronului său. Foarte ciudat! Îmi vine să cred că aproape fiecare dintre noi se mişcă, inconştient, în reţeaua părerilor, adesea cu totul greşite, pe care ceilalţi oameni le au despre noi. Îmi amintesc, de pildă, cum acum câţiva ani am descoperit cu totul întâmplător că vreo câţiva dintre prietenii şi cunoscuţii mei credeau că m-am convertit în taină la catolicism. Această invenţie absurdă se întemeia pe faptul, care pentru mulţi părea convingător, că într-o zi, în timpul unei convorbiri, am declarat că înclin spre ideea unui post săptămânal fără carne. Fără-ndoială că părerea lui Manderson despre secretarul său se întemeia pe ceva tot atât de şubred. Mi-ai spus, mi se pare, că Bunner ţi-a vorbit despre înclinarea înrădăcinată şi probabil ereditară a lui Manderson spre gelozie, spre suspiciune... În privinţa istorisirii lui Marlowe, ea mi s-a părut foarte sinceră şi nu o găsesc, în punctele sale esenţiale, chiar atât de extraordinară, o dată ce am căzut de acord, şi, fără-ndoială, suntem de acord că în cazul Manderson e vorba de un om mai mult sau mai puţin smintit.

Trent râse cu hohote:

— Totuşi, îţi mărturisesc – zise el – că acest caz mi s-a părut oarecum altfel decât unul obişnuit.

— Da, însă numai în privinţa desfăşurării amănuntelor – ripostă Cupples. În fond, ce lucru anormal se poate găsi în faptele esenţiale? Un smintit concepe o bănuială nebunească; el urzeşte un plan viclean împotriva duşmanului său închipuit, şi înfăptuirea acestui plan atrage după sine propria-i distrugere. Din toate acestea, pentru oricine cunoaşte cât de cât comportarea demenţilor, ce poate să pară deosebit? Acum să examinăm faptele lui Marlowe. El se află într-o situaţie foarte primejdioasă, de care, deşi este nevinovat, nu poate scăpa spunând adevărul. Este asta o situaţie excepţională? El se salvează datorită unei

combinaţii ingenioase şi îndrăzneţe. Mi se pare că aşa ceva s-ar putea, întâmpla în fiecare zi şi probabil că se şi întâmplă.

Cupples începu să-şi mănânce friptura de berbec, prefăcută în bucăţele mărunte.

— Aş vrea să ştiu – începu Trent să vorbească după terminarea primului fel – dacă s-a întâmplat vreodată ceva pe pământ ce nu s-ar putea minimaliza cu metoda asta de argumentare ce tinde să demonstreze totdeauna că e vorba de lucrul cel mai obişnuit şi mai simplu din lume.

Un zâmbet uşor lumină chipul lui Cupples.

— Nu trebuie să mă acuzi de a fi folosit un paradox fără noimă – răspunse el – poate că adevăratul sens a ceea ce am susţinut adineauri va apărea mai limpede numai dacă adaug câteva observaţii care mi se par cât se poate de interesante. Să vedem. Ei bine, eu găsesc că istoria vieţii micului peşte de mare, numit cambulă[30], pe care o cunoaştem numai datorită cercetărilor lui Poulton, e un lucru foarte interesant.

— Nu ştiu nimic despre asta – răspunse Trent. Poate că ştiinţa a surâs la naşterea umilă a cambulei, dar eu n-am auzit niciodată vorbindu-se despre chestiunea aceasta.

— Poate că nu e un subiect chiar atât de atrăgător – recunoscu bătrânul, meditativ – şi nu e cazul să-l mai discutăm. Vreau numai să spun, scumpul meu Trent, că în jurul nostru se petrec neîntrerupt fapte remarcabile, pe care nu trebuie decât să le observăm; şi nu aducem nicio laudă simţurilor noastre dacă socotim drept remarcabile numai faptele înconjurate de aureola amănuntelor senzaţionale.

Trent aplaudă cu însufleţire, lovind cu mânerul cuţitului în masă, în timp, ce Cupples se întrerupse, ca să bea dintr-o singură

---

[30] Cambula (*Pleuronectes flesus*) este un peşte marin de fund din familia pleuronectidelor. (n. hy.)

înghiţitură amestecul său de lapte cu sifon.

— Nu te-am mai auzit de ani de zile ţinând un discurs atât de lung – urmă detectivul. Pesemne că eşti tot atât de surescitat ca şi mine. Suferim amândoi de neastâmpărul violent, numit de oameni în mod greşit doar bucurie. Dar oricât mă încântă această stare, nu pot să rămân nepăsător auzind cum cazul Manderson e privit ca un incident banal. Spune ce vrei, dar ideea de a se da drept Manderson în acele împrejurări a fost foarte ingenioasă.

— Ingenioasă, desigur, dar nu extraordinară. În împrejurările acelea, ca să folosesc propriile dumitale cuvinte, nu a fost de loc ciudat ca un om inteligent să conceapă o asemenea idee. Era firesc ca ea să-i răsară-n minte. Marlowe era cunoscut pentru priceperea sa de a imita vocea lui Manderson: avea talent de actor şi spiritul unui jucător de şah; în plus, cunoştea perfect toate obiceiurile casei. Sunt de aceeaşi părere cu dumneata că ideea a fost executată magistral; dar totul era în favoarea sa. Totuşi, în ceea ce priveşte ideea de bază, nu găsesc că se poate compara, ca ingeniozitate, cu aceea de a folosi forţa reculului de la o armă de foc în momentul descărcării, ca să manevreze mecanismul de încărcare şi descărcare. Cu toate acestea recunosc, aşa cum am făcut de la început, că în privinţa amănuntelor cazul are particularităţi neobişnuite. E vorba de complexitatea lui.

— Te-a izbit, într-adevăr, prin complexitate? întrebă Trent, ironic.

— Cazul s-a complicat – continuă Cupples netulburat – fiindcă, după ce Marlowe a început să bănuiască ceva, o a doua minte subtilă a intervenit în planurile urzite de mintea lui Manderson. Dueluri de natura asta se petrec adesea în afaceri şi în politică, dar, cred, cu mult mai rar în domeniul crimei.

— Susţin chiar că în acest domeniu nu se petrece niciodată – răspunse Trent. Şi mă întemeiez pe faptul că nici chiar cei mai

isteţi criminali nu apelează decât rareori la subtilităţi strategice. Şi când o fac, nu sunt prinşi niciodată, deoarece poliţiştii inteligenţi dispun de o şi mai puţină subtilitate strategică decât un criminal cu inteligenţă mijlocie. Dar această calitate, ce ţine oarecum de profesiune, nu apare decât când şi când în acţiunile criminale. Iată, de pildă Crippen. A fost un criminal foarte isteţ. A rezolvat problema centrală a fiecărui asasinat, şi anume înlăturarea cu foarte mare grijă a cadavrului. Dar cât de departe a mers cu acest joc? Criminalul şi poliţistul sunt de multe ori tacticieni iuţi şi îndrăzneţi, dar niciunul dintre ei nu e în stare decât de întocmirea sau rezolvarea unui plan foarte simplu. La urma urmei, calitatea de care am vorbit e rară în orice domeniu al vieţii.

— După toate cele auzite – zise Cupples, care deocamdată părea plictisit de discuţia aceasta abstractă – eu am rămas cu un punct nelămurit care ar trebui dezlegat. Dacă Marlowe nu ar fi bănuit nimic şi ar fi căzut în cursă, e aproape sigur că ar fi fost spânzurat. Mă întreb de câte ori o fi avut succes planul de a-l învinui de crimă pe un nevinovat? Îmi închipui că sunt nenumărate cazuri de acuzaţi recunoscuţi drept vinovaţi în baza unor probe de necontestat care au murit proclamându-şi nevinovăţia. De acum înainte nu voi mai semna, ca jurat, nicio sentinţă de condamnare la moarte pronunţată în temeiul unor asemenea probe.

— În ceea ce mă priveşte, eu nu am aprobat niciodată o asemenea condamnare – interveni Trent. Condamnarea la spânzurătoare în astfel de cazuri mi se pare în totală contradicţie cu principiul clar neîndoielnic, exprimat prin cuvintele: „Nu se ştie niciodată”. Eu sunt de părerea acelui jurat american care afirmă că nu trebuie spânzurat nici chiar un căţeluş acuzat că ar fi furat dulceaţă numai pe temeiul probelor, chiar dacă e plin de

dulceaţă pe bot. Există însă un caz în analele proceselor criminale din Statele Unite, care e un exemplu izbitor pentru ceea ce susţin, nu numai prin faptul că uneori sunt învinuiţi de crimă oameni nevinovaţi, dar cel ce a condus intriga a făcut tot ceea ce a pus la cale şi Manderson; el şi-a sacrificat propria-i viaţă, pentru a fi sigur de moartea victimelor sale. Probabil că ai auzit de cazul din Campden.

Cupples recunoscu totala sa ignoranţă în această privinţă şi se servi cu un alt cartof.

— John Masefield a scris o piesă foarte izbutită cu acest subiect – urmă Trent – şi, dacă se va mai reprezenta din nou la Londra, să te duci neapărat s-o vezi dacă-ţi plac emoţiile tari. Am văzut deseori femei plângând pe ascuns la teatru, pe când ascultau o melodramă sentimentală oarecare. Dar, cerule, ce crize de nervi le-ar apuca, însoţite fără-ndoială de leşinuri, dacă ar vedea piesa asta interpretată cum trebuie! Iată elementele principale ale cazului: John Perry şi-a acuzat mama şi fratele de a fi ucis un om, jurând că şi el ajutase la săvârşirea asasinatului. A istorisit faptele cu o mulţime de amănunte şi a găsit răspunsuri la toate întrebările, fără să fie însă în stare să explice cum a dispărut cadavrul; dar judecătorul, care pesemne că la judecarea procesului era beat mort, nu a ţinut seamă de asta. Mama şi fratele lui au negat săvârşirea faptei. Totuşi, cei trei au fost găsiţi vinovaţi şi spânzuraţi numai pe temeiul mărturiei lui John. După doi ani, omul pentru uciderea căruia ei fuseseră condamnaţi s-a reîntors la Campden. El fusese răpit de piraţi şi dus cu ei în largul oceanului. Dispariţia lui îi sugerase lui John sinistra lui idee. Toţi crezuseră că John spune adevărul, fiindcă el se denunţase şi pe sine ca făcând parte dintre vinovaţi. Părea ceva cu totul evident, fiindcă cine se putea gândi că cineva s-ar condamna pe sine la moarte numai ca să provoace spânzurarea

altora? Este exact acelaşi lucru pe care l-ar fi susţinut acuzarea dacă Marlowe ar fi mărturisit adevărul. Nici măcar un singur jurat dintr-un milion nu ar fi dat crezare complotului urzit de Manderson.

Cupples reflectă câteva clipe înainte de a răspunde, apoi zise:

— Eu nu am cunoştinţele dumitale în materie de istorie criminală; în realitate, nu ştiu nimic din acest domeniu; dar îmi răsar în minte unele amintiri din copilărie în legătură cu drama asta. Noi cunoaştem, datorită celor ce ţi-a declarat Mabel, ceea ce s-ar putea numi „adevărul psihologic” al cazului Manderson, adică violenţa urii născute din gelozia pe care el o ascundea. Aşa că noi putem înţelege că a fost în stare să întocmească un asemenea plan. Dar, în general, justiţia nu este capabilă să-şi facă datoria când e vorba de pătrunderea adevărului psihologic. Uneori, acest adevăr e ascuns cu bună-ştiinţă, cum e în cazul Manderson. Alteori, cred că este ascuns numai fiindcă oamenii simplişti sunt într-adevăr incapabili de a-l exprima, şi nimeni altcineva nu-l ghiceşte. Pe când eram un băieţandru la Edinburgh, toată ţara a trecut printr-o încordare nebună din cauza crimei de la Sandyford Place.

Trent încuviinţă din cap:

— Cazul doamnei M’Lachlan. A fost absolut nevinovată.

— Părinţii mei erau de aceeaşi părere. Şi când am ajuns destul de matur să citesc şi să înţeleg întâmplarea aceea îngrozitor de mârşavă, am avut şi eu aceeaşi convingere. Dar misterul acestui caz a fost atât de mare, şi sarcina de a deosebi adevărul din urzeala minciunilor rostite de fiecare persoană interesată s-a dovedit a fi atât de lipsită de nădejde, încât toţi au fost absolut convinşi de nevinovăţia bătrânului James Fleming. Detectivii de la Scotland Yard au adoptat un punct de vedere sau altul. Cazul a provocat dezbateri în parlament. Presa s-a împărţit în două

tabere, care s-au războit cu o furie nemaipomenită până atunci. Este însă sigur, deoarece văd că ai citit despre cazul acesta, că dacă adevărul psihologic în legătură cu acel bătrân ar fi fost cunoscut, n-ar mai fi rămas nicio umbră de îndoială asupra cazului. Dacă ceea ce s-a bănuit despre temperamentul său e adevărat, atunci el a fost în stare s-o ucidă pe Jessie M'Pherson şi apoi să arunce vina asupra sărmanei creaturi nătângi, care era gata-gata să fie condamnată la pedeapsa capitală.

— Chiar şi un bătrân ramolit ca Fleming poate fi o taină de nepătruns pentru tot restul speţei umane – zise Trent – şi mai ales în faţa justiţiei. Legea nu străluceşte de loc când se află în faţa unui caz care pretinde un simţ psihologic rafinat. Ea greşeşte destul de uşor în cazuri asemănătoare cu a lui Fleming şi cu al celor de o teapă cu el. Iar în ceea ce-i priveşte pe oamenii cu o fire mai viguroasă, când sunt amestecaţi în afaceri criminale, indiferent dacă le pierd sau le câştigă, cred că au impresia că s-au rătăcit în adâncul unei jungle pline de maimuţe. Pe de o parte, dă-mi voie să spun că e bine ca din când în când să dai cu nasul de realităţi. Însă mă întreb cu ce pedeapsă s-ar fi ales Marlowe din partea celor douăsprezece realităţi cu chipuri congestionate, care se aflau pe banca juraţilor? După cum a spus el însuşi, situaţia lui ar fi fost atât de rea, încât nu mai merita să se apere. Nu ar fi putut să invoce nici măcar o singură dovadă în sprijinul spuselor sale. Poţi să ţi-l închipui pe procuror perorând şi făcându-l praf? Şi pe judecători cântându-i în strună procurorului în concluzii? Să-ţi închipui juraţii – ai fost până acum jurat, nu-i aşa? – în camera lor de deliberare, indignându-se faţă de cutezanţa minciunilor, spunându-şi unul altuia că e vorba de cel mai limpede caz întâlnit de ei şi susţinând că ar fi avut o mai bună părere despre Marlowe, dacă nu şi-ar fi pierdut sângele rece în momentul critic şi ar fi fugit cu prada, aşa cum se

gândise de la început? Închipuie-ţi că ai fi făcut parte din acel juriu, fără să-l fi cunoscut pe Marlowe, şi că ai fi tremurat de indignare faţă de faptele ce se desfăşurau dinaintea ochilor dumitale: lăcomia de bani, asasinat, jaf, laşitate neaşteptată şi minciuni neruşinate, perseverente şi desperate! În realitate, Cupples, amândoi l-am crezut vinovat până în clipa când...

— Te rog, te rog! interveni Cupples cu însufleţire, lăsându-şi cuţitul şi furculiţa pe masă. Am avut cea mai mare grijă, când am mai vorbit despre asta seara trecută, să nu spun nimic care ar fi putut presupune că am crezut un asemenea lucru. Eu am fost întotdeauna sigur de nevinovăţia lui.

— Într-adevăr, mai înainte, la Marlowe acasă, ai lăsat să se înţeleagă asta. Şi mă întrebam ce-ai vrut să spui când ai afirmat: „Desigur că nu a fost vinovat!” Cum ai putut fi sigur? De obicei, eşti mult mai puţin categoric, Cupples.

— Am spus că am fost „sigur” – repetă Cupples cu hotărâre.

Trent ridică din umeri.

— Dacă, după ce ai citit manuscrisul meu şi după ce am discutat împreună amănunţit întregul caz în seara trecută – urmă el – ai fost într-adevăr sigur că Marlowe e nevinovat, atunci nu-mi mai rămâne să-ţi spun decât că nu se mai poate avea niciun pic de încredere în raţiunea umană. Atitudinea asta, pe lângă faptul că ar vădi un om care nu şi-a însuşit concepţia unui creştin adevărat, mai e şi absolut ridicolă; ar mai însemna şi că e vorba de un pozitivism necorespunzător, în afară de cazul că eu nu înţeleg acest sistem. De ce, Cupples...

— Lasă-mă să-ţi spun ceva – îl întrerupse Cupples din nou, încrucişându-şi mâinile deasupra farfuriei sale. Fii convins că sunt departe de a-mi pierde judecata. Sunt sigur că Marlowe e nevinovat şi am fost totdeauna sigur din cauza unui fapt pe care eu îl cunosc şi l-am cunoscut de la începutul întâmplării. Mi-ai

cerut acum să-mi închipui că fac parte dintre juraţii însărcinaţi să dea verdictul în procesul lui Marlowe. Ar fi un exerciţiu nefolositor pentru mintea mea, fiindcă ştiu că aş asista la acest proces în altă calitate. M-aş afla pe banca martorilor, depunând mărturie în apărarea acuzatului. Ai rostit acum câteva clipe cuvintele: „Nu ar fi putut să invoce nici măcar o singură dovadă în sprijinul spuselor sale”. Ei bine, eu aş fi depus mărturie că dovada asta există. Iar dovada aceasta este decisivă – încheie Cupples, luând din nou furculiţa şi cuţitul şi continuându-şi mulţumit masa.

Vorbele atât de hotărâte ale lui Cupples îl făcură pe Trent să se albească la faţă de emoţie. Când Cupples tăcu, obrazul lui îşi recăpătă culoarea şi el dădu cu pumnul în masă, strigând cu un râs forţat:

— Absolut imposibil! Probabil că ai avut vreo halucinaţie după una din cunoscutele dumitale orgii cu lapte şi sifon. În realitate, nu poţi pretinde că în timp ce eu mă străduiam la Marlstone să lămuresc această sinistră întâmplare, dumneata ştiai că Marlowe e nevinovat!

Cupples dădea din cap cu violenţă, în timp ce înghiţea ultima bucăţică de friptură. Apoi, după ce termină de mestecat, îşi şterse cu grijă mustaţa rară, se aplecă înainte, pe deasupra mesei, spre Trent, şi zise:

— Este cât se poate de simplu. *Eu l-am împuşcat pe Manderson*.

Trent îl auzi ca prin vis pe Cupples spunând:

— Mi-e teamă că te-am speriat.

Tânărul se strădui să-şi alunge uluirea, ca un scafandru care se căzneşte să iasă la suprafaţă, şi duse paharul la gură cu un gest

mecanic. Însă răsturnă jumătate din el pe faţa de masă şi-l aşeză cu grijă la loc, fără să mai bea. Trase adânc aer în piept şi-l expiră într-un râs fără nicio veselie.

— Continuă – zise el.

— Nu este însă vorba de crimă – începu Cupples încet, măsurând latura mesei cu lungimea furculiţei. Îţi voi spune întreaga poveste. În seara aceea de duminică îmi făceam ca de obicei mica mea plimbare igienică înainte de culcare. Am plecat de la hotel cam pe la zece şi un sfert. Am mers pe marginea câmpului ce se întinde în spatele proprietăţii *White Gables*, ca să scurtez cotitura cea mare a drumului, şi am ieşit pe şosea chiar în faţa porţii din apropierea celei de-a opta găuri de pe terenul de golf. Am intrat pe acest teren cu gândul de a parcurge peluza până la faleză ca să mă întorc prin partea aceea. Nu am apucat să fac decât câţiva paşi, că am auzit apropiindu-se o maşină care a oprit dinaintea porţii. L-am recunoscut imediat pe Manderson. Îţi aminteşti? Ţi-am spus că-l mai văzusem o dată în viaţă, după cearta din faţa hotelului. Ei, bine, atunci, pe terenul de golf l-am văzut. M-ai întrebat dacă l-am mai văzut după ceartă şi n-am vrut să te mint.

Trent scoase un geamăt surd. Sorbi o înghiţitură de vin şi rosti împietrit:

— Continuă, te rog!

— Era, după cum ştii, un minunat clar de lună, însă eu mă găseam în umbra arborilor ce străjuiesc zidul de piatră, aşa că nici Manderson, nici Marlowe nu puteau bănui că se află cineva în apropierea lor. Am auzit tot ce s-a-ntâmplat, aşa cum ne-a povestit Marlowe, şi am văzut maşina pornind spre Bishopsbridge. N-am putut zări chipul lui Manderson în clipa aceea, fiindcă stătea cu spatele la mine, dar, spre marea mea uimire, l-am văzut cum, cuprins de furie, ameninţa cu pumnul

stâng maşina ce se îndepărta. Apoi am aşteptat ca el să se îndrepte spre *White Gables*, fiindcă nu aveam nicio poftă să mai dau ochi cu dânsul. Dar el n-a plecat. Dimpotrivă, a deschis poarta pe care tocmai intrasem şi a rămas o clipă absolut nemişcat pe gazon. Avea capul aplecat înainte, cu braţele atârnând de-a lungul corpului, uitându-se ţintă la un punct de pe pământ. Câteva clipe a încremenit aşa, apoi şi-a ridicat brusc braţul drept, băgându-l în buzunarul pardesiului. Atunci, în lumina lunii, i-am văzut chipul livid, cu ochii sticloşi şi gura deschisă de i se vedeau dinţii, şi am înţeles fulgerător că omul acela nu era în toate minţile. Abia-mi răsărise gândul acesta în minte că am văzut strălucind un obiect în razele lunii. Manderson ţinea un revolver, ţintind spre pieptul său.

Aici se putea adăuga că totdeauna am să pun la îndoială faptul că Manderson voia într-adevăr să se sinucidă atunci. Marlowe e bineînţeles convins de asta, fiindcă nu ştie nimic de intervenţia mea. Mai curând cred că el a vrut doar să se rănească, pentru ca apoi să-l acuze pe Marlowe de jaf şi tentativă de asasinat.

Însă în clipele acelea am crezut că are de gând să se sinucidă. Înainte de a-mi da seama de ceea ce fac, am ieşit din întuneric şi l-am apucat de braţ. El s-a smuls din strânsoarea mea cu un mormăit furios, dându-mi o lovitură puternică în piept şi îndreptând revolverul spre capul meu. Dar înainte ca el să apese pe trăgaci, l-am apucat de încheieturile mâinilor, agăţându-mă cu toată puterea de dânsul. Îţi aminteşti cât de zdrelite erau încheieturile mâinilor lui? În clipa aceea ştiam că luptam pentru a-mi salva viaţa, fiindcă în ochii săi citeam gândul crimei. Ne-am luptat ca două brute, fără să scoatem o vorbă. Am încercat să-i aplec în jos mâna cu pistolul, fără să dau drumul celeilalte mâini. N-aş fi crezut niciodată că aş avea puterea să lupt astfel. Apoi, cu

un gest instinctiv, am izbutit să-i îndepărtez mâna liberă şi am apucat cu iuţeala fulgerului arma pe care i-am smuls-o dintre degete. Ca printr-o minune, revolverul nu s-a descărcat. Am făcut câţiva paşi înapoi, însă Manderson s-a năpustit asupra mea, ca o pisică sălbatică, să mă sugrume. Atunci am apăsat pe trăgaci, ţintind orbeşte spre obrazul lui. Cred că se afla cam la un metru de mine. Genunchii i s-au îndoit deodată şi s-a prăbuşit.

Am aruncat pistolul şi m-am aplecat asupra trupului întins pe gazon. Am simţit cum bătăile inimii lui s-au stins sub mâna mea. Am stat acolo îngenuncheat, zăpăcit, încremenit şi nu ştiu cât timp a trecut până când am auzit zgomotul automobilului care se întorcea.

Află, Trent, că în timp ce Marlowe străbătea peluza în lung şi-n lat cu chipul vânăt şi crispat în razele lunii, eu mă aflam numai la câţiva metri de el, ghemuit la umbra unei dobriţe[31]. N-am îndrăznit să mă arăt. Chibzuisem. Mă gândeam că cearta mea violentă din dimineaţa aceea cu Manderson se comenta acum de locatarii hotelului. Te asigur că din clipa când l-am văzut pe Manderson prăbuşindu-se, mi-au apărut dinaintea ochilor toate riscurile situaţiei în care mă aflam. Şi am devenit deodată viclean. Mi-am dat într-o clipă seama ce aveam de făcut: trebuia să mă întorc cât mai repede la hotel, fără a fi observat, şi să mă pregătesc să joc un anumit rol. Nu trebuia să suflu nimănui nicio vorbă despre cele întâmplate. Bineînţeles, presupuneam că Marlowe va povesti deschis împrejurarea în care a găsit cadavrul lui Manderson. Eram convins că el va accepta ideea unei sinucideri şi credeam că asta va fi şi părerea tuturor.

După ce Marlowe a ridicat în cele din urmă cadavrul de jos,

[31] *Genista tinctoria* este o specie de plantă cu flori din familia Fabaceae, cu frunze lanceolate şi cu flori galbene, ale cărei ramuri, fierte în apă, dau o culoare galbenă, folosită la vopsit.

m-am furişat de-a lungul zidului şi am ieşit în şosea, în apropierea cabanei clubului, unde nu mă putea vedea. Îmi recâştigasem cumpătul şi sângele rece. Am trecut drumul, am sărit gardul viu şi am străbătut pajiştea alergând, ca să ajung la poteca pe care venisem şi care duce la hotel, trecând prin spatele proprietăţii *White Gables*. Când am ajuns la hotel, gâfâiam din greu.

— Gâfâiam! repetă Trent în mod mecanic, uitându-se fix, parcă hipnotizat, la interlocutorul său.

— Mă-nţelegi? Alergasem foarte iute – îl lămuri Cupples. Ei bine, apropiindu-mă de hotel prin spatele lui, am putut să arunc o privire în sala de lectură, prin fereastra întredeschisă. Nu era nimeni înăuntru. Am sărit pe fereastră, şi odată ajuns înăuntru, am sunat. Apoi m-am aşezat ca să scriu o scrisoare pe care avusesem de gând s-o scriu a doua zi. Am văzut că pendula arăta ora unsprezece şi ceva. Când un băiat a intrat, ca urmare a faptului că sunasem, i-am cerut un pahar cu lapte şi o marcă poştală. Curând după aceea, m-am urcat în camera mea ca să mă culc, dar n-am fost în stare să adorm.

Neavând ce să mai spună, Cupples tăcu, privindu-l pe Trent care stătea tăcut, cu capul între mâini, cu un aer de paşnică uimire.

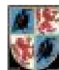
— N-a fost în stare să adoarmă! murmură Trent în cele din urmă, cu vocea stinsă. Asta e urmarea obişnuită a unei oboseli prea mari din timpul zilei. N-aveai de ce să te alarmezi.

Apoi amuţi din nou, după care îşi ridică obrazul foarte palid către Cupples, zicând:

— Cupples, m-am vindecat. Nu voi mai încerca niciodată să dezleg misterul vreunei crime. Cazul Manderson este *ultima anchetă a lui Philip Trent*. Până la urmă, trufia lui s-a prăbuşit.

Şi, recăpătându-şi deodată zâmbetul obişnuit, adăugă:

— Aş fi putut să suport orice în afară de demonstraţia pe care mi-ai făcut-o adineauri despre neputinţa raţiunii umane. Cupples, n-am absolut nimic să-ţi spun în afară de următoarele: m-ai învins! Beau în sănătatea dumitale, cu scopul de a mă umili. Dar dumneata vei fi cel care va plăti consumaţia!

Versiune eBook: v1.0 hy_20/05/2011